

DIO PRVI

UVODNE NAPOMENE

1.

Izvešće o radu pučkog pravobranitelja, redovito je godišnje izvješće koje pučki pravobranitelj ponosi Hrvatskom saboru za prethodnu godinu. Iako pučki pravobranitelj u skladu sa svojim zakonskim obvezama redovito, jednom godišnje, izvješćuje Hrvatski sabor o svome radu i tom prigodom informira zastupnike o problemima te trendovima koji se na području ljudskih prava u Republici Hrvatskoj mogu uočiti, što mu je osnovna zadaća, iz rasprava koje su povodom Izvešća o radu za 2001. godinu, te osobito povodom posebnog, Dopunskog izvješća o ostvarivanju nadležnosti pučkog pravobranitelja, koje je na zahtjev Hrvatskog sabora podnio u lipnju 2002. pučki pravobranitelj, a povodom kojega je ponovno otvorena rasprava o radu pučkog pravobranitelja, uočljivo je kako još uvijek ima dosta zastupnika koji nisu dovoljno razumjeli koja je uloga i zadaća pučkog pravobranitelja. Stoga valja podsjetiti kako nije uloga pučkog pravobranitelja da konačno riješi problem građanina, tj. da djeluje kao tijelo koje odlučuje o nečijim pravima ili povredama tih prava, već da na temelju pritužbi koje primi, informacija do kojih dođe u neposrednom kontaktu s građanima i na drugi način (npr. putem sredstava javnog priopćavanja, od međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, od diplomatskih misija u RH i dr.) uoči u kojim su područjima upravnog djelovanja najčešća ugrožavanja ili povrede ljudskih prava te o svojim spoznajama i zaključcima obavijesti predstavničko tijelo, te mu eventualno, u skladu sa svojim ustavnim i zakonskim ovlastima predloži moguća rješenja za poboljšanje stanja.

Kakva se rasprava vodila i koje je zaključke donio Hrvatski sabor povodom redovitog Izvešća o radu i Dopunskog izvješća o radu pučkog pravobranitelja, nešto se opširnije prikazuje, kako bi se dobila predodžba u kakvom je ozračju radio pučki pravobranitelj u 2002. godini.

Tijekom rasprave o redovnom Izvešću o radu za 2001. god. **Odbor za Ustav, poslovnik i politički sustav** predložio je da se Izvešće prihvati, da pučki pravobranitelj do kraja lipnja podnese dopunsko izvješće kojim će obuhvatiti pitanja vezana za svoju nadležnost propisanu člankom 92. st. 4. i da se zaduži Vladu RH za pripremu materijala, kao temelja za raspravu, u Hrvatskom saboru, o funkcioniranju sudbene vlasti. Ovom prijedlogu zaključaka prethodila je rasprava, u kojoj je ocijenjeno da se Izvešće bitno ne razlikuje od onih iz ranijih godina. Nezadovoljavajućim je ocijenjeno to što je riješeno manje od 50 posto predmeta te zaključeno da treba poraditi na otklanjanju kadrovskih i prostornih poteškoća, a i drugih propusta koji su doveli do takve situacije. Posebno je nedopustivo, smatra Odbor, što su među nedovršenim predmetima gotovo svi koji se odnose na vlasnička pitanja. Odbor se nije složio s mišljenjem pučkog pravobranitelja kako se ne smije miješati u rad sudova, jer je promjenom Ustava to omogućeno, osim propitivanja sadržaja sudskih predmeta i preispitivanja odgovornosti suca ako je pri donošenju sudbene odluke prekršio zakon na način da je učinio kazneno djelo. Odbor drži neprimjerenim poziv (u Izvešću) pučkog pravobranitelja građanima kojima je povrijeđeno pravo, osobito glede stupanja u posjed vlastite imovine da se obrate Europskom sudu za zaštitu ljudskih prava, jer njegovi članovi smatraju da to odražava sumnju da građani svoje pravo mogu ostvariti pred sudovima u Republici. Zabrinjavajuće je, po ocjeni Odbora, da se ne dovršava sve veći broj predmeta zato što pučki pravobranitelj nije dobio na upit povratnu informaciju od tijela državne uprave ili su, stoji u Izvešću, građani izgubili uvjerenje da mogu dobiti pomoć od pučkog pravobranitelja. Članovi Odbora uz to su naglasili da u Izvešću nije dovoljno obrađeno djelovanje pučkog pravobranitelja oko njegove nadležnosti propisane stavkom 4. članka 92. Ustava (zaštita prava građana u postupcima koji se vode u Ministarstvu obrane, Oružanim

snagama i službama sigurnosti i pred tijelima lokalne i područne samouprave te zaštite prava na lokalnu i područnu samoupravu pred tijelima državne vlasti), iako se iz pojedinačnih primjera vidi da je pučki pravobranitelj rješavao i te predmete. Odbor drži bitnim stajalište pučkog pravobranitelja o pojedinim pitanjima vezanim uz rad sigurnosnih službi te za postupke koji se vode u Ministarstvu obrane ili u svezi sa zaštitom prava na lokalnu samoupravu, a ne samo s aspekta – jesu li zahtjevi opravdani. O povredama ovih ljudskih prava, o kojima izvještavaju i mediji, pučki pravobranitelj treba pribaviti obavijesti i djelovati po službenoj dužnosti, a ne samo po zahtjevu građana. Predloženo je da ova pitanja pučki pravobranitelj obradi u izvješću dostavljenom do kraja lipnja. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav drži da Izvješće odražava i pozitivne pomake u rješavanju povreda ljudskih prava te ocjenjuje da je tome pridonio i pučki pravobranitelj. Posebno je istaknuto da je Izvješće trebalo sadržavati više usporednih pokazatelja te analitičkog pristupa, posebice glede sistematizacije i klasifikacije povrijeđenih prava. Tu je još sljedeći prigovor – pučki pravobranitelj trebao bi sistematizirati i klasificirati povrijeđena prava (da se vidi koja su prava stvarno povrijeđena) na području gdje je povećan broj predmeta zato što je zbog promjene zakona promijenjen status određenih kategorija građana i njihovih prava koja su u javnosti tretirana kao privilegije. Nedopustivo je, nadalje, po ocjeni Odbora, da se pojedina ministarstva i druga državna tijela oglašuju na upite i zamolbe pučkog pravobranitelja, a i da ne provode odluke sudova. Predloženo je stoga da Vlada i resorno ministarstvo pripreme materijal za raspravu o funkcioniranju pravosudne vlasti u Republici. Odbor se založio da se preispita potreba za donošenjem izmjena važećeg zakona kojim bi se pučkom pravobranitelju dale ovlasti da intervenira u slučaju kad sudac pri donošenju sudbene odluke počini kazneno djelo, kao i da u slučaju osobito teških povreda ljudskih prava može pokretati postupak pred sudom ili drugim tijelima državne uprave, a ne samo obavještavati o tome, kao i da se urede nove ovlasti pučkog pravobranitelja temeljene na Ustavu. Odbor je predložio da poticaj za ove izmjene daje pučki pravobranitelj.

Kao zainteresirano radno tijelo, **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** ocijenio je da napredak na području ljudskih prava nije kakav bi trebao biti te da u odnosu na prošlu godinu nema značajnijih promjena. Najviše je pritužbi u svezi s povredama prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i rada zdravstvenih ustanova, područja rada i radnih odnosa te socijalne skrbi. Kao i u prijašnjim izvješćima uočeno je da se pojedine institucije izvršne vlasti i dalje oglašuju o uputstva pučkog pravobranitelja. Nedopustivo je, rečeno je u Odboru, neprimjenjivanje članaka 94.-104. Zakona o mirovinskom osiguranju (vođenje matične evidencije). Naime, osiguranike se prisiljava na pribavljanje podataka o stažu i plaći, iako su to činjenice koje se nalaze u službenoj evidenciji HZMO-a. S tim u svezi upozoreno je da se u ponovljenim postupcima u upravnim sporovima pred nadležnim tijelima HZMO-a ne postupa sukladno uputama Upravnog suda RH, čime se stvaraju novi upravni sporovi. Zbog brojnosti pritužbi u svezi sa sporošću sudskog odlučivanja o radnim sporovima, upozoreno je na potrebu osnivanja specijaliziranih sudova prvog i drugog stupnja u tu svrhu. U raspravi je podržan prijedlog predlagatelja da se utvrde mogućnosti osnivanja građanskih mirovnih vijeća na razini lokalnih samouprava koja bi svojim radom, uz ostalo, rasteretila rad redovnih sudova. Također je ponovljen zaključak iz lipnja 2001. o nedostatnim financijskim sredstvima za rad Ureda pučkog pravobranitelja. Odbor je predložio da Vlada izvijesti parlament o realizaciji zaključaka iz 1999. i 2001., uz očitovanje o neispunjenom. Drugi je prijedlog – obvezati Vladu da osigura primjenu Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o općem upravnom postupku (obveza vođenja matične evidencije o osiguranicima i njihovim plaćama u HZMO-u, a treći – obvezati Vladu da osigura, u ponovljenim upravnim postupcima pred nadležnim tijelima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, dosljedno provođenje obveznih naputaka iz presude Upravnog suda RH.

Članovi **Odbora za ratne veterane** (zainteresirano radno tijelo) pozitivno su ocijenili Izvješće te izrazili razumijevanje za teškoće i probleme s kojima se u radu susreće ova institucija, što se, upozorili su, ponajprije ogleda u nedostatku financijskih sredstava,

odgovarajućeg prostora i dostatnog broja kvalitetnog kadra za još učinkovitiji rad. U 2003. bi stoga trebalo osigurati sredstva za bolju tehničku, prostornu i kadrovsku opremljenost. Osobitu je kritiku u Odboru doživjela ogluha Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo na upite i zahtjeve pučkog pravobranitelja te je predloženo da Hrvatski sabor svojim zaključkom obveže Vladu da se otkloni takva višegodišnja nedopustiva praksa. Takav zaključak povodom izvješća za 2000. godinu nije prihvaćen, podsjetili su članovi Odbora. U Odboru je još izražena zabrinutost zbog povećanja broja pritužbi branitelja i stradalnika u ostvarivanju njihovih zakonskih prava, što ukazuje na nedovoljno i sporo rješavanje njihovih problema te nepoštovanje utvrđenih mjerila i prioriteta. Odbor je predložio obvezati Vladu na otklanjanje nedopustive prakse ogluhe; osigurati nedostatna sredstva za bolju tehničku, prostornu i kadrovsku opremljenost Ureda pučkog pravobranitelja.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podržao je Izvješće, jer se građani iz istih razloga obraćaju i ovom odboru koji je upoznat s nizom problema koji opterećuju građane. Odbor je izrazio zabrinutost i upozorio na opasnost otpuštanja radnika. Procijenio je, nadalje, da bi zato što nema programa zbrinjavanja moglo doći do porasta kriminala u društvu i drugih negativnih posljedica koje će odnose u društvu još više narušiti. Odbor smatra nedopustivim to da se pojedina ministarstva, a i Vlada RH, oglašuju na upozorenja institucije koja je posebnim zakonom ovlaštena na poduzimanje radnji radi zaštite građana. Njegovi članovi također ocjenjuju da bi trebalo uvažiti prijedloge mjera koje predlaže pučki pravobranitelj, radi otklanjanja nepravilnosti i poboljšanja stanja u pojedinim oblastima.

U raspravi povodom Izvješća stajališta radnih tijela iznijeli su zastupnici: **Darinka Orel** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo), **Borislav Graljuk** (Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina) i **Željko Malević** (Odbor za ratne veterane).

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a, Jadranka Kosor** izrazila je punu potporu svemu što radi pučki pravobranitelj te zahvalnost na upornom i dosljednom radu njemu i njegovim suradnicima. Rekavši kako sva rasprava započinje i završava na činjenici da nije proveden nijedan zaključak pučkog pravobranitelja, zastupnica je, među ostalim, podsjetila da nije donesen, kako je bilo zaključeno, Zakon o potvrđivanju ugovora o socijalnom osiguranju između RH i Jugoslavije te da nije ubrzan postupak predlaganja Zakona o pravobranitelju za prava djeteta. Uz to nisu osigurani materijalni i smještajni uvjeti da bi pučki pravobranitelj mogao obavljati svoju dužnost. Istaknula je i postojanje "male, svijetle točke" iz Izvješća - smanjenje pritužbi za više od 5 posto u odnosu na 2000. godinu, premda je to više od višegodišnjeg prosjeka te pozdravila uspješniji rad na pritužbama upravnih ili tijela s javnim ovlastima. Klub zastupnika HDZ-a je upozorio da trend rasta pritužbi na rad sudova pokazuje kako nije pronađen način da se efikasno počnu rješavati problemi sudstva (uglavnom imovinska i stambena te prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja). Posebno zabrinjava apsolutno i relativno povećanje pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika iz Domovinskog rata. Upozorila je zatim da njezin klub odbacuje dio izvješća Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na tu temu. Javnost ne tretira prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji kao privilegije nego kao nešto najnormalnije na temelju svega što su ti ljudi dali, kao stečena prava. Krajnje je zabrinjavajuće i nedopustivo što se sve veći broj predmeta ne završava zato što pravobranitelj nije dobio povratnu informaciju na upit.

Podršku Izvješću u ime **Kluba zastupnika HSS-a** obrazložila je **Ljubica Lalić** koja je podsjetila na neprovedene zaključke u svezi s godišnjim izvješćima pučkog pravobranitelja (osiguranju dostatnih sredstava za 2002.). Iz Izvješća je, po ocjeni Kluba zastupnika HSS, očito da je Ured pučkog pravobranitelja radio dobro. Zastupnica je iznijela i ocjenu kako i "objesno parničenje" državnih tijela (kako stoji u Izvješću), pridonosi zatranosti sudova (odugovlačenje postupka iako se povećavaju troškovi i zna se da će se spor izgubiti);

zapitala se ako Vlada ne reagira na upozorenja i prijedloge pučkog pravobranitelja treba li Hrvatskoj pravobranitelj; ustvrdila da Hrvatski sabor mora dati punu potporu svome opunomoćeniku kako bi ovaj mogao realizirati ustavne zadaće; upozorila da dostatna potpora nije prihvaćanje Izvješća i donošenje zaključaka koje nitko ne provodi; te konačno ocijenila da je za sustavno rješenje problema koji su doveli do kršenja ljudskih prava potreban angažman svih ministarstava i Vlade.

Najviše ocjene radu pučkog pravobranitelja dao je dr.sc. **Zlatko Kramarić**, u ime **Kluba zastupnika LS-a**, koji je u cijelosti prihvatio Izvješće, uz ocjenu da je ono kvalitetna osnova za raspravu o pojedinim pitanjima ostvarenja i zaštite ljudskih i građanskih prava. Klub zastupnika LS posebno vrijednim smatra kritičke objekcije pučkog pravobranitelja na temu vlasničkih prava, provedbe reforme upravnog sudovanja te, s tim u svezi, posljedica na području radnog i socijalnih odnosa.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** Izvješće je podržao **Damir Kajin**. On je uvodno naglasio da ne čudi što je u 2001. zaprimljeno manje predmeta nego 2000. Jer, iako je to mnogo za pučkog pravobranitelja, brojka je zapravo izuzetno mala. Stječe se dojam da bi se pučki pravobranitelj trebao baviti: sa milijun umirovljenika koji su ostali bez dijela vlastitih mirovina; sa 415 tisuća nezaposlenih; sa 120 tisuća ljudi koji rade, a ne primaju plaću; sa gotovo 400 tisuća ljudi koji su Hrvatsku napustili od 1991; s onima čije mentalno zdravlje ovisi o šutnji pravosuđa ili administracije. Rekao je zatim da pučki pravobranitelj Klarić s pravom uživa povjerenje te da kakva-takva vjerodostojnost te institucije leži u činjenici da se politika nije previše miješala u rad pučkog pravobranitelja. Također je izrekao opasku kako se pučki pravobranitelj najmanje bori s lokalnom upravom zato što su njene ovlasti marginalizirane, a ne zato što je u njoj sve idealno. Zastupnik Kajin upozorio je na još nekoliko spornih slučajeva i pitanja kada se građani nisu imali kome obratiti .

U ime **Kluba zastupnika nacionalnih manjina** Izvješće je podržao **Milan Đukić (SNS)**. Uvodno je napomenuo kako je Izvješće argument pred kojim više nije moguće štetiti, preko kojeg se ne može prijeći ili se izbjeći suodgovornost svih u zakonodavnoj, izvršnoj ili sudbenoj vlasti. Naglasio je kako se moraju osigurati materijalni uvjeti funkcioniranja, jer ako pučki pravobranitelj nije u mogućnosti doći tamo gdje se najviše krše ljudska prava onda mu je onemogućen rad.

Vesna Škare-Ožbolt izvijestila je zastupnike da **Klub zastupnika DC-a** podržava Izvješće pučkog pravobranitelja, upozorivši na ignorantski odnos državnih institucija prema toj instituciji, te da se o Izvješću raspravlja identično kao i prethodnih godina, jer su problemi praktički ostali isti, a velikim dijelom su se i multiplicirali (povrede pojedinih prava, osobito vlasničkih traju već godinama, a ništa ozbiljno nije se poduzelo). O tome govore izvješća međunarodnih organizacija i stranih diplomatskih misija, što se onda definira kao sustavno kršenje temeljnih ljudskih prava i nepoštovanje međunarodnih obveza. Ukazavši na ogluhu ministarstava za javne radove, obnovu i graditeljstvo te hrvatskih branitelja, zastupnica je u ime Kluba podržala prijedlog pučkog pravobranitelja da se temeljito preispita stanje, a i poduzmu mjere prema odgovornima. Otud i zahtjev Kluba zastupnika DC-a da Vlada osigura normalnu komunikaciju svih ministarstava s pučkim pravobraniteljem. Upozorila je na dugogodišnje financijske probleme pučkog pravobranitelja i posljedice tih problema.

U ime **Kluba zastupnika HSLs-a**, dr.sc. **Vilim Herman** je podržao Izvješće uz ocjenu da se uvjeti ove institucije moraju poboljšati zbog nje same, ali i "časnog čovjeka", pučkog pravobranitelja Klarića. Klub se ne slaže s primjedbama onih koji kažu da je dvojbena ili čak netočno očitovanje pučkog pravobranitelja kako se u slučaju povreda prava na pošteno suđenje sa standardom razumnog roka i ugrožavanja prava na mirno uživanje vlasništva te prava na djelotvorni pravni lijek mogu nedvojbena pred Europskim sudom za ljudska prava ishoditi pozitivne odluke. Nije to – naglasio je – izražavanje nepovjerenja

pučkog pravobranitelja prema hrvatskom pravosuđu, to je, dapače, doprinos razrješenju situacije koja nije dobra u pravosuđu, pa će takve ocjene samo pridonijeti da ono bude efikasnije i racionalnije. Klub HSLS je predložio da se što žurnije prihvate i izvrše sljedeće sugestije pučkog pravobranitelja: upozorenje o osjetljivoj populaciji branitelja i stradalnika Domovinskog rata te problem realizacije pravomoćnih rješenja u obnovi koje je u nadležnosti Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo i lokalne uprave (pučki pravobranitelj nije uspio dobiti temeljne podatke o zaposjednutim objektima i zloporabi prava višestrukog korištenja imovine); napomenu o inicijativi pučkog pravobranitelja za izmjene i dopune Zakona o najmu stanova kako bi se definiralo kako izvršiti zakonsku obvezu povodom saznanja o slučajevima zaštićenih najmoprimaca radi iseljenja iz stana po zahtjevu vlasnika u pogledu izvršenja stavka 3. članka 40. i nemogućnosti da jedinice lokalne samouprave osiguraju odgovarajuće stanove za takve osobe, a i zbog njihovog neizvršavanja zakonom utvrđene obveze.

Mr.sc. **Mato Arlović** najavio je da će Klub zastupnika SDP-a podržati Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2001. godinu jer se radi o izuzetno kvalitetnom materijalu. Naglasio je da će se inzistirati da se što prije upute u proceduru temeljite izmjene i dopune postojećeg ili donese novi Zakon o pučkom pravobranitelju. Naime, treba razraditi pitanja obuhvaćena najnovijim ustavnim promjenama, kako bi pučki pravobranitelj imao na raspolaganju pravni instrumentarij koji će mu omogućiti da i sam može pred sudbenom i upravnom vlašću pokretati postupke u zaštiti ljudskih prava i sloboda. U prvom redu treba mu omogućiti ostvarivanje njegove ustavne uloge u zaštiti ustavnih i zakonskih prava građana u postupcima koji se vode pri Ministarstvu obrane, u Oružanim snagama i službama sigurnosti te posebice zaštite prava građana na lokalnu samoupravu i zaštite lokalne samouprave od posizanja države u njenu nadležnost (pučki pravobranitelj bi trebao napraviti dopunsko izvješće o karakterističnim slučajevima na tom području). Budući da se organi državne uprave, a u nekim segmentima i sudstvo, još uvijek neprimjereno ponašaju prema instituciji pučkog pravobranitelja (primjerice, pojedina ministarstva ne reagiraju na njegove zahtjeve i upite) nema drugog načina nego proširiti ovlasti pučkog pravobranitelja da u posebnim slučajevima zaštite ljudskih prava može pokretati sporove, kako u upravnom postupku pred državnim upravnim tijelima, tako i sudbene postupke kad se radi o teškim povredama ili o šutnji administracije odnosno pravosuđa. Dakako, to implicira i obvezu osiguranja odgovarajućih prostornih, materijalno-financijskih i kadrovskih uvjeta za rad te institucije. Zastupnici SDP-a sugeriraju, stoga, da se na račun pučkog pravobranitelja "preseli" dio sredstava planiranih na različitim stavkama pojedinih ministarstava upravo za bavljenje pitanjima ljudskih prava i sloboda. Naglasio je i da će njegovi stranački kolege zatražiti od Vlade RH da se u Parlamentu otvori tematska rasprava o stanju ljudskih prava i vladavine prava u Republici Hrvatskoj, što može biti podloga i za pravosudnu i širu upravnu reformu u tom segmentu.

Po ocjeni **Ljerke Mintas-Hodak (HDZ)** ponuđeno Izvješće svjedoči ne samo o općem stanju ljudskih prava u Hrvatskoj, nego otkriva i kakvu je politiku vodila aktualna vlast, prvenstveno Vlada, iako ni oni u zakonodavnoj i u pravosudnoj vlasti nemaju razloga za zadovoljstvo svojom neučinkovitošću. U prvom redu zato jer nisu pripremljeni potrebni zakonski prijedlozi i nije ništa poduzeto da se problemi o kojima je riječ u praksi počnu rješavati (čak nisu ni realizirani zaključci što ih je Sabor donio povodom prošlogodišnjeg izvješća pučkog pravobranitelja). Osim toga, upravna i tijela s javnim ovlastima o čijem je radu pučki pravobranitelj pokrenuo ispitni postupak, uporno se oglašuju na njegove zahtjeve za dostavom potrebnih podataka i akata, a neka čak ne žele provesti ni odluke Upravnog suda. Vlada nije osigurala ni dostatna sredstva ni druge uvjete nužne za rad institucije.

Zastupnik Nenad Stazić (SDP) ocijenio je da je uvodno obrazloženje pučkog pravobranitelja bilo nedopustivo kratko i zbog neuobičajenog sadržaja možda čak i uvredljivo prema instituciji čiji je povjerenik. Naime, njegova uloga i zadaća je zaštita građana pred tijelima državne vlasti a ne davanje općih političkih ocjena, naglasio je zastupnik. Istaknuo je

da ohrabruju i podaci o smanjenju broja pritužbi za povrede vlasničkih prava u odnosu na 2000. godinu, međutim, nije korektno da se stanje u ovoj oblasti uspoređuje sa šestogodišnjim razdobljem, umjesto da se pokaže po godinama. Bilo bi zanimljivo, kaže, saznati nešto i o strukturi prekršitelja. Naime, prema informacijama kojima raspolaže, a kojih nema u Izvješću, pojedini djelatnici MUP-a, policajci, bespravno su uselili u tuđe stanove koje i danas bespravno koriste (ne žele iseliti unatoč sudskim presudama). Nedopustivo je, da se pojedina ministarstva oglašuju o zahtjeve pučkog pravobranitelja. Predlaže, stoga, da Vlada na posebnoj sjednici svaka tri mjeseca razmatra kako se koje ministarstvo odnosi prema toj instituciji. Naime, njihova je obveza da usko surađuju s pučkim pravobraniteljem na zaštiti prava građana zbog kojih i postoje.

U raspravi su sudjelovali i zastupnici Željko Malević (SDP), Milanka Opačić (SDP), Đurđa Adlešić (HSLŠ), Miroslav Korenika (SDP), Sonja Borovčak (SDP), Marijan Maršić (HSS), dr. **Furio Radin**, te **Jadranka Kosor** koja je u ime svojih kolega izjavila da Klub zastupnika HDZ-a podupire ovo izvješće jer je objektivno i depolitizirano, kao što su to bila i ranija izvješća pučkog pravobranitelja. Izrazila je zadovoljstvo što je većina sudionika u ovoj raspravi uspjela izbjeći politiziranje, a manjinu - kaže - treba uputiti na članak 92. Ustava koji govori o ovlastima te institucije.

Nakon zaključene rasprave glasovanjem (63 glasa “za” i 24 “protiv”) Hrvatski sabor je prihvatio Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2001. godinu i sljedeće zaključke:

1. Do kraja lipnja pučki pravobranitelj treba dostaviti parlamentu dopunsko izvješće u kojem valja obuhvatiti pitanja vezana za njegovu nadležnost propisanu člankom 92. Ustava.

2. U roku od šezdeset dana Vlada treba podnijeti izvješće o mjerama poduzetim radi otklanjanja uzroka kršenja ljudskih prava navedenih u Izvješću Pučkog pravobranitelja za 2001, o provođenju zaključaka povodom izvješća iz 1999. i 2000. te o razlozima oglašivanja tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima na zahtjeve i upite pučkog pravobranitelja. Vlada treba pripremiti i materijal, kao temelj za raspravu u Hrvatskom saboru, o funkcioniranju sudbene vlasti u Republici, posebice u pogledu neprovođenja odluka sudova od tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima.

3. U primjerenom roku valja osigurati potrebne materijalne i druge pretpostavke za učinkovito funkcioniranje pučkog pravobranitelja RH.

U izvršavanju zaključka Hrvatskog sabora pučki pravobranitelj je izradio i u određenom mu roku sastavio Dopunsko izvješće o ostvarivanju nadležnosti pučkog pravobranitelja za 2001. g. Raspravljajući o tom Dopunskom izvješću zajedno sa Izvješćem koje je podnijela Vlada RH, Hrvatski sabor je ponovno otvorio raspravu o radu pučkog pravobranitelja. Pučki pravobranitelj nije polemizirao s Vladom RH o njezinim stajalištima i ocjenama njegovog rada, te vjerodostojnosti izvješća koje on podnosi Hrvatskome saboru, jer bi upuštajući se u polemiku mogao ostaviti dojam na domaću i inozemnu javnost kako se brani, te na taj način stvoriti dojam o tome da sluša upute Vlade RH o tome što i kako treba raditi. Pučki pravobranitelj donoseći odluku da se neće osvrutati na kritiku, prigovore i upute koje mu je dala Vlada RH, posebno je imao u vidu značaj **USTAVNE ODREDBE O NEZAVISNOSTI I SAMOSTALNOSTI U RADU PUČKOG PRAVOBRANITELJA, te općoj zabrani davanja uputa i naloga pučkom pravobranitelju**. Kako bi se vidjelo na koji način je tekla rasprava, ukratko se prikazuje njezin tijek, te zaključci koji su doneseni.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je Izvješće Vlade (u srpnju 2002.) kao i Dopunsko izvješće o ostvarivanju nadležnosti pučkog pravobranitelja za 2001. godinu (iz lipnja 2002.) te u raspravi istaknuo da je u njemu Vlada opovrgnula neke navode o

oglušivanju tijela državne uprave na zahtjeve i upite pučkog pravobranitelja iz njegovog Izvješća. Odbor je naglasio da eventualne sporne činjenice treba razjasniti te u vezi s tim predložio da se Izvješće Vlade dostavi pučkom pravobranitelju radi očitovanja (30 dana) najkasnije do početka jesenskog zasjedanja nakon čega će Hrvatski sabor provesti raspravu o oba izvješća i donijeti odgovarajuće zaključke. Predloženo je i da Hrvatski sabor skine oznaku povjerljivosti s Dopunskog izvješća pučkog pravobranitelja jer sadržava propise na temelju kojih djeluje pučki pravobranitelj i opise slučajeva koji su javnosti već poznati iz sredstava javnog priopćavanja. Odbor podržava sve aktivnosti koje će omogućiti pučkom pravobranitelju da djelotvorno štiti ljudska prava i slobode koje krše tijela državne vlasti pa i u području obuhvaćenom u Dopunskom izvješću. S tim u vezi Odbor je ukazao na potrebu izmjena i dopuna Zakona o pučkom pravobranitelju radi njegovog usklađivanja s ustavnim odredbama i uređivanja na odgovarajući način postupka prestanka dužnosti pučkog pravobranitelja. Iz Dopunskog izvješća proizlazi, istaknuto je u raspravi, da pučki pravobranitelj nema saznanja o kršenju ljudskih prava i sloboda u postupcima zaštite prava građana pred tijelima lokalne i područne samouprave te zaštite prava pred tijelima državne vlasti dok iz sve učestalijih prijedloga za izmjenu Zakona o područjima županija gradova i općina u RH proizlazi da postoje problemi i na tom području. Nakon rasprave članovi Odbora su većinom glasova odlučili predložiti Hrvatskom saboru da nakon što pribavi očitovanje pučkog pravobranitelja o Izvješću Vlade, raspravi oba izvješća, da prihvati Izvješće Vlade i primi na znanje Dopunsko izvješće Pučkog pravobranitelja, da osnaži zaključke o osiguranju potrebnih materijalnih i drugih pretpostavki za učinkovito funkcioniranje Pučkog pravobranitelja te obveže Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da u roku od 90 dana predloži Hrvatskom saboru izmjene i dopune Zakona o pučkom pravobranitelju.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predložio je nakon rasprave da Hrvatski sabor primi na znanje ovo Izvješće. U raspravi je istaknuto značenje ljudskih prava, njihova ostvarivanja i zaštite, značaj institucije u čijoj je nadležnosti sustavno ostvarivanje ljudskih prava. Ocijenjeno je da je u odnosu na prethodno razdoblje ostvaren značajan pomak u ostvarivanju ljudskih prava uopće i osobito prava skupina koje su ranije bile smatrane marginalnim. Međutim, radi postizanja još više razine ljudskih prava potrebno je zalaganje svih društvenih segmenata, ocijenjeno je uz prijedlog da se s Dopunskog izvješća pučkog pravobranitelja skine oznaka "povjerljivo".

Na početku rasprave dogovoreno je da se objedini rasprava o Dopunskom Izvješću (predlagatelj skinuo oznaku "povjerljivo") i Izvješću Vlade RH.

Nenad Stazić (SDP) je u ime **Kluba zastupnika SDP-a** izrazio čuđenje što Dopunsko izvješće nosi oznaku "povjerljivo" jer to njegov sadržaj ničim ne opravdava. Iskazao je zadovoljstvo zbog nalaza u pogledu djelatnosti tzv. tajnih službi jer se konstatira da se u gotovo svim slučajevima radilo o pritužbama osoba s duševnim smetnjama, te iz toga zaključio da su "tajne službe u zadnje dvije godine stavljene pod kontrolu i njihovi djelatnici ne krše više osnovna prava građana ove zemlje, i predložio u ime Kluba njegovo prihvaćanje. Opširno je govorio o očitovanju Vlade RH na Izvješće pučkog pravobranitelja, te zamjerio pučkom pravobranitelju što nije prihvatio da se očituje na Vladino izvješće, jer ga se "izvan svih uzusa obvezuje da se očituje na Vladino Izvješće" te da to stavlja pod sumnju autoritet pučkog pravobranitelja. S tim se složio jer kad se usporede Izvješće Vlade i Izvješće pučkog pravobranitelja nečiji autoritet mora doći u pitanje, jer su ta izvješća toliko nepodudarna u bitnim pitanjima da zastupnici na trenutak ostaju zbunjeni i pitaju se tko tu govori istinu – pučki pravobranitelj ili Vlada, koji su odgovorni Saboru, a Sabor će nažalost u ovoj neugodnoj stvari morati donijeti odgovarajuće zaključke. Teškom i neistinitom optužbom nazvao je navod pučkog pravobranitelja da ni jedan zaključak ovog Doma u pogledu izvješća pučkog pravobranitelja izvršna vlast u Hrvatskoj nije izvršila. Vlada je pripremila Ugovor o socijalnom osiguranju između RH i SRJ kako bi građani mogli ostvariti svoja socijalna i zdravstvena prava. Nakon ovoga nečiji autoritet treba doći u pitanje no to ne može biti autoritet Vlade ni Sabora koji su postupili po preporuci pučkog pravobranitelja. To samo

može biti autoritet gospodina Klarića koji netočnim izjavama obmanjuje Sabor, najviše predstavničko tijelo u državi čiji je on povjerenik, što je ponovio nekoliko puta uz primjere da je Vlada poštivala i izvršila i druge zaključke Sabora (obvezala tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima da dostave svoja očitovanja i akte pučkom pravobranitelju, predložila popis zakona čije izmjene i dopune treba donijeti, posebice onih kojima se uređuju zaštita, sloboda i prava čovjeka i građanina (zakona o parničnom postupku; o sudovima; o prestanku važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom; o područjima od posebne državne skrbi; o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine) itd. U daljnjem izlaganju višekratno je ustvrdio kako se ne može vjerovati pučkom pravobranitelju, te zatražio da se očituje o očitovanju Vlade i da objasni Saboru zbog čega je svojim izvješćem pokušao obmanuti zastupnike i cjelokupnu javnost aspiracijama. Zaključio je kako je jedini cilj pučkog pravobranitelja po svaku cijenu oblatiti trenutačnu Vladu i vikati da je žrtva komunističke zavjere. O trenutačnom stanju ljudskih prava u Hrvatskoj ne govori samo Izvješće pučkog pravobranitelja, već i drugi te naveo da je opća ocjena u izvješću State Departmenta da je Vlada poštivala ljudska prava svojih građana, da je poboljšala rezultat u primjeni Zakona o amnestiji, da su poštivane akademske slobode itd. A kakvo je stvarno stanje ljudskih prava u nas znaju i svi oni novinari koji mogu pogledati u dosjee koje su o njima vodile službe sigurnosti i svi građani ove zemlje koje to pitanje više ne ističu u prvi plan. No to nije više tema ove rasprave - njezina je namjera bila dokazati da izvješće pučkog pravobranitelja nije bilo korektno što se može ustanoviti očitovanjem Vlade. Tada je postalo očito da je u njemu i kroz njega pučki pravobranitelj gospodin Klarić pokušao obmanuti Sabor, da ne čuva ugled Hrvatske i Hrvatskoga sabora, kako sam ističe, nego da taj ugled ozbiljno narušava, zaključio je. Na ovo izlaganje javilo se više zastupnika (**Petar Žitnik –HSS, Branimir Glavaš – HDZ, Ivo Lončar –nezavisni**) s ispravicima netočnih navoda.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Mario Kovač** je napomenuo da su mislili da se raspravlja o Izvješću Vlade, no čini se da smo upravo bili nazočni jednom strahovito snažnom napadu iz Kluba zastupnika SDP-a na instituciju i lik pučkog pravobranitelja i da se ovdje radi o pokušaju razrješenja gospodina Klarića. Izvješće Vlade je opsežno i to je svakako dobro jer je Vlada dala svoja očitovanja o mnogim prigovorima pučkog pravobranitelja. Međutim, ukazao je na ton kojim se u svom Izvješću Vlada okomljuje na instituciju pučkog pravobranitelja prozivajući ga da je svojim političkim ocjenama izvan svoje nadležnosti izašao pred Hrvatski sabor, pa i javnost, dovodeći javnost u zabludu kao da svojim izvješćem govori o cjelovitom stanju ljudskih prava u RH a ne o uskom ograničenom izvješću o radu njegovog Ureda. Smatra da se Hrvatska Vlada u Izvješću postavlja kao da je pučki pravobranitelj njezin zaposlenik i to nižeg ranga čijim je radom nezadovoljna pa ga ovako beskrupolozno pred Hrvatskim saborom kudi. Interesantnom smatra sve veću nervozu Vlade RH koja na sve kritike i opaske reagira iznimno oštro i nervozno jer je valjda unutar Vlade prevladalo uvjerenje o vlastitoj nepogrešivosti. U ime HSS-a istaknuo je, da je pučki pravobranitelj opunomoćenik Hrvatskog sabora i da je važno što se može uočiti visoka razina neovisnosti, pa i hrabrosti u radu hrvatskoga ombusmana. Dobro je da uočava nepravilnosti, da prigovara i državnoj upravi i tijelima koji imaju javne ovlasti jer će i ova demokratska institucija time pridonijeti korekciji svih nepravilnosti u funkcioniranju tih tijela, rekao je apelirajući na pučkog pravobranitelja da ustraje u korektnom obnašanju svoje dužnosti i da koristi sav raspoloživi zakonski instrumenatarij, poglavito Zakon o pučkom pravobranitelju (članci 7, 8. i 9). Zastupnik je u ime svog Kluba apelirao i na hrvatsku Vladu i Sabor da se za slijedeću godinu osigura više sredstava za ovu značajnu demokratsku instituciju odnosno za poboljšanje uvjeta rada. Treba dobro razmisliti o eventualnom stvaranju pravobranitelja za djecu (bolje osnažiti sadašnju instituciju), napomenuo je. Na kraju je pozvao Vladu RH da poštuje članak 2. Zakona o pučkom pravobranitelju po kojem je on neovisan, samostalan u svom radu i nitko mu ne smije davati upute i naloge za rad, a sve u želji daljnje demokratizacije naše države.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Podsjetio je, da je Hrvatski sabor u travnju ove godine raspravljao i prihvatio Izvješće pučkog pravobranitelja (prihvatili su ga i zastupnici SDP-a) i obvezao ujedno Vladu RH da u roku od 60 dana podnese svoje izvješće o poduzetim mjerama radi otklanjanja uzroka kršenja ljudskih prava navedenih u Izvješću pučkog pravobranitelja. Vlada svojim očitovanjem ide drvljem i kamenjem na to prihvaćeno Izvješće pučkog pravobranitelja. Pučki pravobranitelj je institucija koju su zastupnici HDZ-a inicirali i unijeli u hrvatski Ustav kao jednu demokratsku stečevinu. On je opunomoćenik Hrvatskoga sabora kojemu odgovara, a ne odgovara hrvatskoj Vladi. Podsjetio je i da je isti pučki pravobranitelj Klarić davao itekakve političke ocjene i kritike prema vlasti HDZ-a što je bilo popraćeno burnim odobravanjem i pljeskom od zastupnika SDP-a a to tada nije značilo prekoračenje ovlasti niti davanje nedopuštenih i neovlaštenih političkih ocjena. Ne moramo mi pristajati na sve što je navedeno u Izvješću pučkog pravobranitelja ali ne možemo, ne smije se i nije korektno da se na ovaj način Vlada obrušava na pučkog pravobranitelja, koji je opunomoćenik Hrvatskoga sabora, jer se time Vlada najžešćim kvalifikacijama u biti obara na Hrvatski sabor koji je prihvatio njegovo Izvješće.

Klub zastupnika DC-a zalaže se da se da puna financijska i materijalna podrška pučkom pravobranitelju radi boljih uvjeta za rad a daje i punu podršku izvješćima i radu gospodina Klarića, rekao je dr.sc. **Mate Granić (DC)**. Izvješće pučkog pravobranitelja očekuje se s velikim interesom u svakoj demokratskoj državi i nema te Vlade koja plješće tom izvješću. Od tog Izvješća se očekuje da bude kritički intonirano i da pokaže puno veću osjetljivost nego bilo koja druga državna institucija. DO 2000. godine u Hrvatskoj nije nikad bilo velikog zadovoljstva s ovim izvješćima, bilo je puno nesretnih, ljutih ali se nitko nije usuđivao kritizirati rekao je.

U pojedinačnoj raspravi sudjelovala je **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Sukladno prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatski je sabor većinom glasova (75 za, 37 protiv, pet suzdržanih) prihvatio Izvješće Vlade RH; osnažio svoje Zaključke o osiguranju potrebnih materijalnih i drugih pretpostavki za učinkovito djelovanje pučkog pravobranitelja te obvezao Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da u roku od 90 dana predloži Hrvatskom saboru izmjene i dopune Zakona o pučkom pravobranitelju.

Hrvatski je sabor većinom glasova (112 za, jedan protiv, četiri suzdržana) primio na znanje Dopunsko izvješće pučkog pravobranitelja za 2001. godinu.

2.

Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2002. godinu koncipirano je na isti način kako su koncipirana i izvješća za ranije godine, zato da bi se podaci mogli uspoređivati i iz usporedbi zaključivati o stanju u pojedinim upravnim područjima. Tijekom rasprave o Izvješću o radu za 2000. godinu napomenuto je i da bi redovita, godišnja izvješća pučkog pravobranitelja trebala sadržavati više analitičkih elemenata, podataka i zaključaka. Pučki pravobranitelj smatra da bi doista trebalo obogatiti izvješća o radu s više statističkih i drugih pokazatelja o sadržaju pritužbi koje prima i čim se ostvare mogućnosti (prostorne, kadrovske i financijske) u Uredu pučkog pravobranitelja osnovat će se posebna služba ili analitički odjel. Na žalost, za sada zbog prostorne skučenosti koja onemogućuje zapošljavanje novih djelatnika, nije moguće niti primiti sve pritužbe radi kojih se građani obraćaju pučkom pravobranitelju. Osim analitičke službe, u cilju boljeg i potpunijeg informiranja Hrvatskog sabora, valjalo bi u Uredu pučkog pravobranitelja osnovati i prijeko potrebne službe, odn. odjele: (1) za praćenje ostvarivanja ljudskih prava zajamčenim

međunarodnim univerzalnim i regionalnim konvencijama kojih je Republika Hrvatska stranka, (2) za analizu i pripremu poticaja za eventualne promjene zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja značajna za ostvarivanje ljudskih prava, (3) za informiranje javnosti o radu pučkog pravobranitelja, i (5) za međunarodnu suradnju.

U odnosu na ranija izvješća, u ovom izvješću neće se eksplicitno davati ocjene o stanju, napretku ili nazatku, u pojedinim upravnim područjima, a pučki pravobranitelj će se suzdržati od komentiranja prikladnosti mjera koje je u ovom području poduzimala Vlada RH kao i od predlaganja mjera. Statistički pokazatelji ilustrirani s konkretnim pritužbama bit će dovoljni za donošenje odgovarajućih zaključaka.

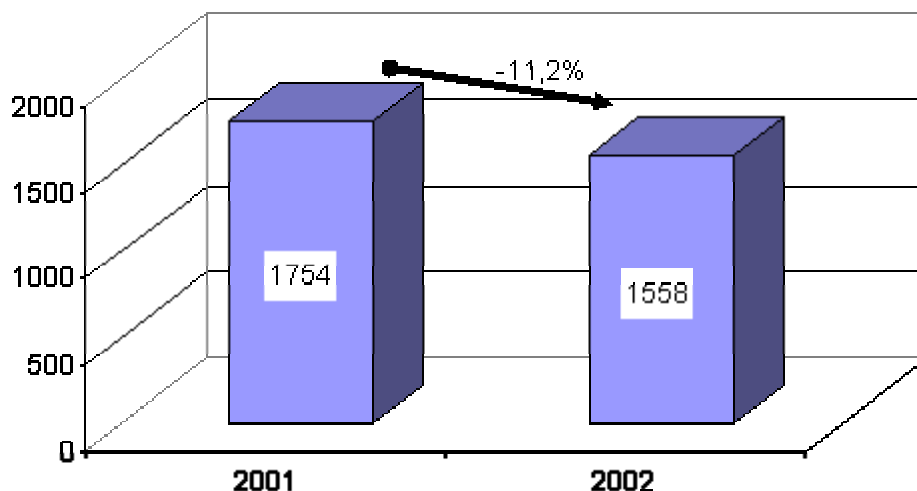
DIO DRUGI

POKAZATELJI O RADU PUČKOG PRAVOBRANITELJA U 2002.G.

Opći pokazatelji

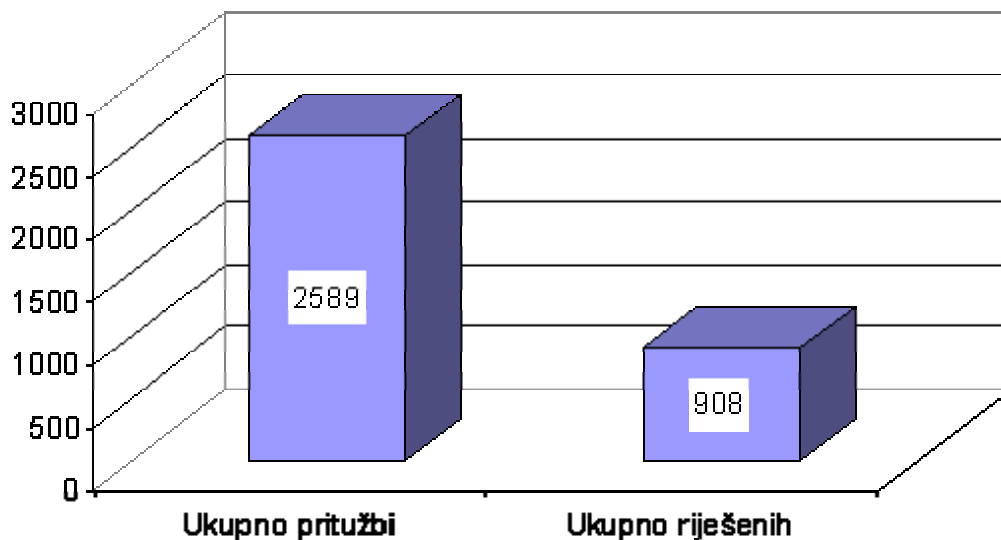
Tijekom 2002. god. pučki pravobranitelj primio je ukupno 1558 pritužbi, što u odnosu na prethodne dvije godine (2000. i 2001.) predstavlja značajnije smanjenje (za 16,8% u odnosu na 2000. i 11,2% u odnosu na 2001.), ali predstavlja relativno malo (5,6%) smanjenje u odnosu na višegodišnji prosjek od 1650 novih predmeta. I tijekom 2002. g. pučki pravobranitelj je morao ograničiti prijam novih pritužbi zbog nedostatnih kadrovskih i financijskih "kapaciteta" svoje stručne službe. Ograničenje prijama novih pritužbi najčešće je provedeno preventivnim djelovanjem, tj. tako što se pritužiteljima koji su osobno došli (1568 osoba) u Ured pučkog pravobranitelja usmeno dat pravni savjet ili uputa kako da zaštite svoje pravo za koje su ocijenili da je ugroženo ili im je objašnjeno zašto pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati povrede prava čija je zaštita osigurana kroz sudski postupak (i u tim slučajevima su građani upućeni kako da ostvare sudsku zaštitu, a građane slabog imovnog stanja se upoznalo s mogućnostima dobijanja besplatne pravne pomoći). Također se, zbog ograničenih kadrovskih, tehničkih i materijalnih mogućnosti, moralo obustaviti ispitivanje određenog (manjeg) broja neriješenih predmeta iz ranijih godina. Na nužnost ograničenja prijama novih pritužbi na oko 1600 godišnje pučki pravobranitelj je ukazivao i ranijih godina (npr. str. 3. Izvješća o radu za 2001.g.)

Zaprimljene pritužbe

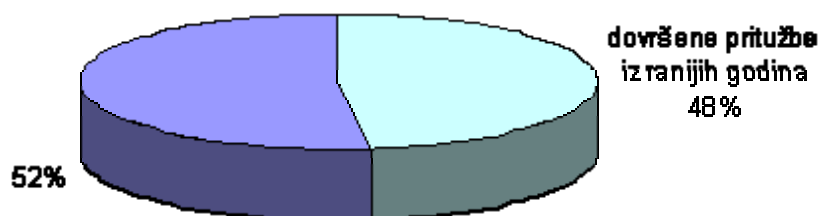

Naime, osim novoprimljenih 1558 pritužbi u 2002. godini u radu je bilo i 1031 pritužbi iz ranijih godina. Od tih 1031 pritužbe, 908 su pritužbe iz 2001. godine koje nisu u toj godini riješene, a 123 pritužbe podnesene su ranijih godina. U skladu sa Zakonom o pučkom pravobranitelju (čl. 14.) pučki pravobranitelj je u svim predmetima (496 slučajeva), koji su se odnosili na povrede vlasničkih prava zbog davanja imovine pritužitelja na privremeno korištenje trećima, a koji vlasnici nisu prema saznanju pučkog pravobranitelja vraćeni u posjed svoje imovine, obavijestio pritužitelje o poduzetim mjerama, a nadležne stambene komisije o svome stajalištu o povredi vlasničkih prava pritužitelja i na taj način okončao rad na tim pritužbama. Ovdje ponovno treba naglasiti da se prema Zakonu o pučkom pravobranitelju (čl. 14.) postupak pučkog pravobranitelja dovršava tako što pučki pravobranitelj obavještava pritužitelja o poduzetim mjerama (koje su u ovim slučajevima uglavnom bile preporuke da se ulože naponi kako bi se privremenim korisnicima doista osigurao alternativni smještaj, odn. da se utvrdi kako privremeni korisnici na alternativni smještaj nemaju pravo u slučajevima višekratnog korištenja tuđe imovine ili posjedovanja odgovarajućeg stambenog prostora u Republici Hrvatskoj ili Bosni i Hercegovini). U 80 slučajeva u kojima pučki pravobranitelj nije od nadležnih upravnih tijela dobio odgovor na svoj upit, a u kojima se pritužitelji osim osnovnom pritužbom nisu više javljali, pučki pravobranitelj je okončao svoje postupanje odlukom da pritužbu više neće razmatrati sukladno svom ovlaštenju iz čl. 12. Zakona o pučkom pravobranitelju. Ovako je postupljeno, jer se opravdano može pretpostaviti kako je pritužitelj uspio riješiti svoj problem, a o tome nije obavijestio pučkog pravobranitelja. Naime, nije rijetka pojava da pritužitelji "zaborave" obavijestiti pučkog pravobranitelja o tome jesu li i kako su riješili problem zbog kojega su se obratili pučkom pravobranitelju, a da u istim slučajevima i upravna tijela "zaborave" obavijestiti pučkog pravobranitelja da je postupak okončan, odn. da je zahtjev pritužitelja riješen.

Pritužbe u 2002.

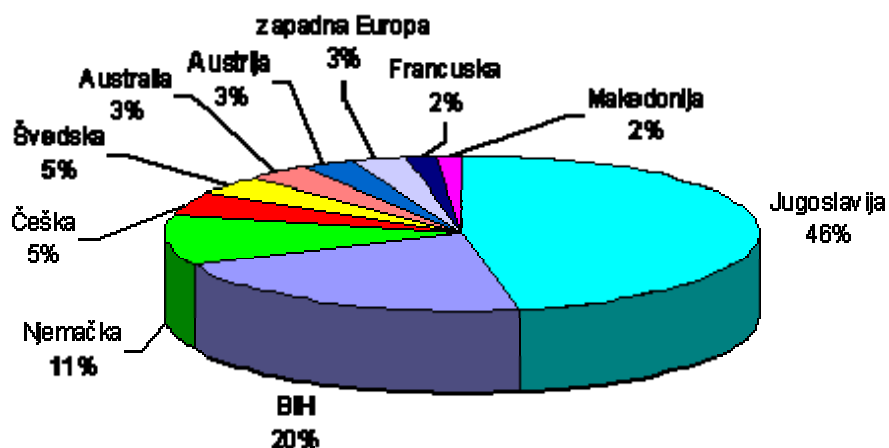

Dakle, u 2002. godini radilo se na 455 predmeta, uglavnom iz 2001. godine, što znači da se u 2002. g. ukupno radilo na 2013 predmeta. Od 455 prenesenih predmeta dovršeno je 260 (57,1%) predmeta.

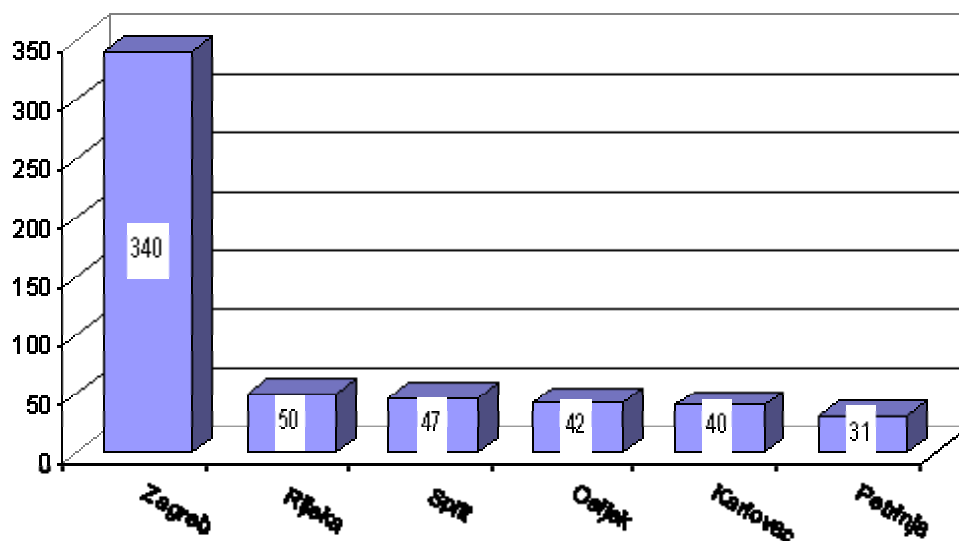
Pritužbe su stizale iz cijele Hrvatske i to iz 365 mjesta, a primljeno je i 64 pritužbe iz inozemstva (31 iz SR Jugoslavije, 14 iz Bosne i Hercegovine i 19 iz ostalih zemalja, uglavnom SR Njemačke i SAD).

Pritužbe izinozemstva

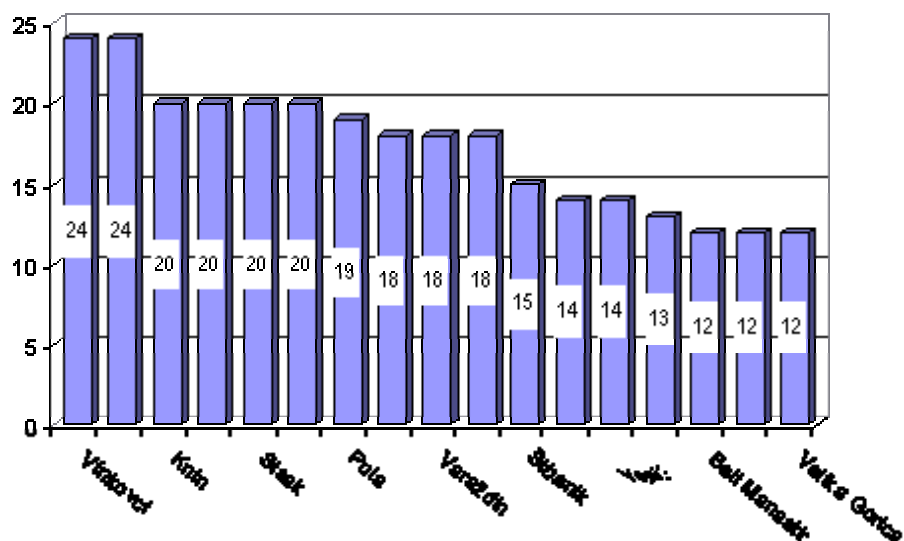
Kao i prethodnih godina najviše je pritužbi stiglo iz Zagreba (340), Rijeke (50), Splita (47), Osijeka (42), Karlovca (40) i Petrinje (31). Kao i ranijih godina isti gradovi zauzimaju čelna mjesta prema broju pritužbi.

Više od 30 pritužbi

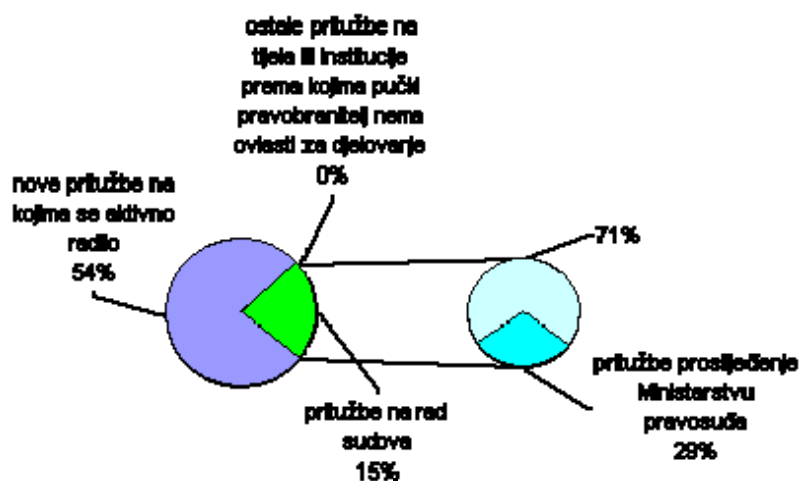
Između 20 i 30 pritužbi primljeno je iz Knina (20), Lepoglave (20), Siska (20), Slavonskog Broda (20), Vinkovaca (24) i Zadra (24). Ovdje valja napomenuti da su svi pritužitelji iz Lepoglave osuđenici i osim njih nitko drugi iz Lepoglave se nije pritužio pučkom pravobranitelju. Između 10 i 20 pritužbi pučki pravobranitelj je primio iz Belog Manastira (12), Dubrovnika (13), Gline (18), Pule (19), Sesveta (12), Sunje (14), Šibenika (15), Tenje (11), Varaždina (18), Velike Gorice (12), Vojnića (14) i Vukovara (18).

Manje od 30 pritužbi

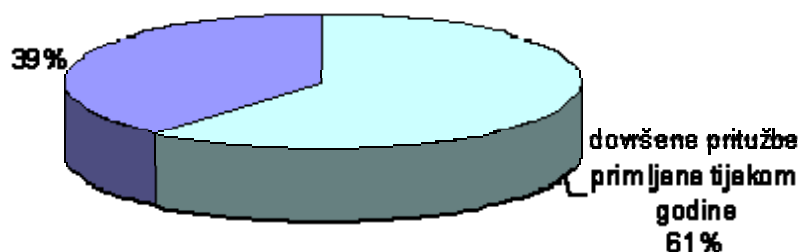

Iz ova 22 mjesta (Lepoglava je izuzeta, jer se radi o pritužbama osuđenika) primljene su čak **834 pritužbe**, što u ukupnom broju zaprimljenih pritužbi čini **53,5%**. **Rekorder je i dalje Grad Zagreb** sa 340 pritužbi, ali valja naglasiti da se većina pritužbi odnosila na rad sudova sa sjedištem u Zagrebu, gotovo većina na rad Općinskog suda u Zagrebu i Upravnog suda Republike Hrvatske.

Od 1154 predmeta iz nadležnosti pučkog pravobranitelja u 841 slučaju (72,9%) proveden je ispitni postupak, a u 313 slučajeva nije bilo potrebno provođenje ispitnog postupka, jer je pritužba bila dovoljno dokumentirana da bi se mogle poduzeti odgovarajuće mjere i bez dodatnog ispitivanja. U ovim se slučajevima najčešće radilo o mogućem ugrožavanju nekog prava zbog neukosti pritužitelja, pa je pučki pravobranitelj djelovao preventivno – savjetom, odn. uputom kako treba postupiti da bi se pravo zaštitilo. Od 841 slučaja kad je pokrenut ispitni postupak u 641 slučaju (76,2%) upravno tijelo, odn. tijelo s javnim ovlastima dostavilo je zatraženo očitovanje ili potrebne podatke što predstavlja pozitivan trend u odnosu na prethodnu godinu kada je pučki pravobranitelj dobio zatraženo u 58,6% slučajeva. Istina, neka se upravna tijela moralo više puta požurivati, ali poboljšana suradnja s pučkim pravobraniteljem je očita.

Bolja suradnja upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima i pučkog pravobranitelja doprinijela je i većoj efikasnosti pučkog pravobranitelja. U 2002.g. pučki pravobranitelj je od 1154 pritužbe iz svoga djelokruga uspio **dovršiti 957 predmeta** (82,9%).

Od dovršenih 957 predmeta utvrđeno je da je pritužba bila **neopravdana** u 248 slučajeva (25,9%), a **preuranjena** u 123 slučaja (12,9%). Dakle, u **586 slučajeva (61,2%)** pučki pravobranitelj je nesumnjivo utvrdio da je neko pravo pritužitelja **povrijeđeno ili ozbiljno ugroženo**, i to u gotovo 90% slučajeva odugovlačenjem upravnog postupka preko zakonskog roka za rješavanje.

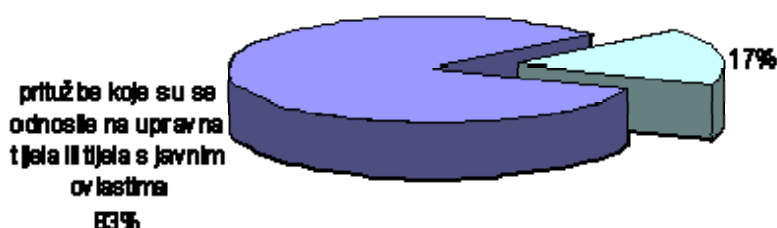
Kako se u 123 slučaja preuranjenog prituživanja, te u nekim slučajevima izvan djelokruga pučkog pravobranitelja, uglavnom moglo očekivati ugrožavanje nekog pojedinačnog prava zbog neukosti stranke, pučki pravobranitelj je najčešće, u slučajevima (u 399 slučajeva) ugrožavanja pojedinačnog prava, kada do povrede

prava još nije došlo, ali je izvjesno da bi moglo doći, reagirao davanjem savjeta pritužitelju kako da postupi, odn. kako da zaštiti svoje pravo.

Valja ukazati da je samim pokretanjem ispitnog postupka, odn. upitom o razlozima zašto zahtjev pritužitelja nije riješen u zakonskom roku, u gotovo trije trećine slučajeva postignut cilj da je pritužitelj dobio pojedinačni upravni akt kojim je odlučeno o njegovom pravu, interesu ili obvezi, čime je prekinuto daljnje ugrožavanje pojedinačnog prava, pa pučki pravobranitelj nije morao poduzimati druge mjere na koje je ovlašten.

Pučki pravobranitelj je u 336 slučajeva poduzeo neku od mjera na čije poduzimanje je ovlašten. U 104 slučaja dao je preporuku upravnom tijelu, odn. tijelu s javnim ovlastima, u 224 slučaja izrekao je upozorenje, a u 8 slučajeva pokrenuo je postupak ukidanja rješenja po pravu nadzora.

Od zaprimljenih 1558 novih pritužbi 1154 (74,1%) odnosilo se na ugrožavanje ili povredu prava koja su počinila upravna tijela ili tijela s javnim ovlastima, dakle, iz djelokruga pučkog pravobranitelja.

Predmeti u kojima pučki pravobranitelj nije nadležan

	Ukupno	%
nenadležnost	404	25,9 (1558=100,0%)
sudski	235	58,2
radni odnosi	36	8,9
ostalo	84	20,8
nerazumljive pritužbe	49	12,1

Iako se nije osobito veliki broj građana pismeno pritužio na povrede ili ugrožavanja svojih prava iz radnog odnosa, koja prava se štite u sudskom postupku, uočljivo je iz tih pritužbi te iz usmeno iznesenih pritužbi, da neki poslodavci, i to ne samo tzv. mali poslodavci, zaposlenicima na zakonit način (s plaćanjem poreza i doprinosa za

zdravstveno i mirovinsko osiguranje) isplaćuju samo najnižu plaću, a ako je usmeno ugovorena (što je također protuzakonito, jer ugovor o radu mora biti u pisanom obliku) veća plaća razliku isplaćuju u novcu na ruke zaposlenika ili kroz robne bonove. Iz usmeno iznesenih pritužbi može se primijetiti da poslodavci iskorištavaju sporost sudstva i uručuju nezakonite otkaze zaposlenicima. Međutim, kako pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati ovakve povrede prava, a smatra se neprikladnim čak i izvješćivanje o ovakvim pojavama, osim upute stranci da u sudskom postupku pokuša zaštititi svoje pravo, druge mjere (nije vođena ni minimalna evidencija učestalosti usmenog prituživanja zbog povreda prava iz radnih odnosa) nisu se poduzimale. Ipak, pučki pravobranitelj smatra svojom dužnošću informirati o tome da ovakve pojave postoje.

Kao i ranijih godina, tako je i 2002. godine najviše (235) pritužbi na ispitivanju kojih pučki pravobranitelj nije ovlašten djelovati bilo na spori ili na nepravilan rad sudova. Unatoč naporima pučkog pravobranitelja da kroz redovite mjesečne jednosatne radio programe (na Hrvatskom radiju, I programu) informira građane o svojim ovlastima i načinu rada, tako što u svakoj emisiji naglašava kako nije ovlašten ispitivati i ocjenjivati rad sudova, broj pritužbi na rad sudova u odnosu na prethodne godine se u 2002. povećao. 2001. g. pučki pravobranitelj je zaprimio 191 pritužbu na rad sudova, a 2000.g. 170. U izvješću o radu za 2000. g. pučki pravobranitelj je ukazao na mogući trend porasta udjela pritužbi na rad sudova u ukupnom broju pritužbi koje nije ovlašten ispitivati. Podaci za 2002.g. potvrđuju da iz godine u godinu apsolutno raste broj pritužbi na rad sudova, unatoč naporima pučkog pravobranitelja da građanstvu objasni svoje ovlasti. Međutim, naponi pučkog pravobranitelja da ukaže na nemogućnost ispitivanja rada sudova donekle su umanjili relativni udio ovih pritužbi u pritužbama podnesenim zbog ugrožavanja ili povrede prava zbog kojih pučki pravobranitelj ne može izravno ili bilo kako intervenirati, ali je taj udjel još uvijek nešto veći od sedmogodišnjeg prosjeka. Ovo prvenstveno iz razloga što je znatnije porastao broj nerazumljivih pritužbi u odnosu na takve pritužbe dostavljene ranijih godina.

Pritužbe na rad sudova

godina	udjel u nenadležnosti
1996.	43,7
1997.	43,9
1998.	61,3
1999.	67,7
2000.	65,1
2001.	65,1
2002.	58,2
prosjek	57,8

U prosudbi o nezadovoljstvu građana radom sudova treba imati u vidu i činjenicu, da se tijekom 2002.g. pučkom pravobranitelju neposredno, dolaskom u ured obratilo čak 1568 osoba (što u odnosu na prethodnu godinu kad se obratilo 1310 građana, čini porast od 19,7%) od kojih se velika većina žalila na rad sudova, i to ne samo na njihovu sporost, odn. neefikasnost već i na način rada sudaca, osobito na način vođenja rasprave (strankama se uskraćuje mogućnost da iznesu sve tvrdnje) i način vođenja zapisnika o raspravi (u koji sudac diktira što hoće, a stranci se ne dopušta intervencija).

Od 235 pritužbi na rad sudova, u 68 slučajeva (28,9%) pučki pravobranitelj je ocijenio da se radi o neuobičajenoj neefikasnosti suda, odn. o takvom pravu koje je od osobitog interesa za stranku zbog čega bi predmet valjalo riješiti čim prije, a sam

predmet se nalazi dugo u rješavanju. Stoga je pučki pravobranitelj te pritužbe prosljedio Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kako bi ministarstvo poduzelo mjere na koje je ovlašteno (zatražilo obavijest od predsjednika odnosno suda). Sam postupak pribavljanja očitovanja o neažurnom rješavanju pojedinog predmeta od predsjednika odnosnih sudova relativno dugo traje, pa je pučki pravobranitelj do kraja statističkog razdoblja (31. 12. 2002.) primio samo 29 obavijesti, odn. preslika očitovanja. Ipak, u većini slučajeva kad se provela neizravna intervencija postignuto je brže rješavanje predmeta. U slučaju (24 slučaja) kad se radilo o upravnom sporu protiv drugostupanjskog rješenja ili rješenja protiv kojega nema mjesta žalbi, a radilo se o pravu od životnog interesa za stranke (npr. pravo na mirovinu, pitanje državljanstva) ili se radilo o upornom odbijanju upravnog tijela da primijeni u ponovnom rješavanju pravno shvaćanje Upravnog suda RH što je uzrokovalo ponovno donošenje rješenja s istom odlukom kao rješenje koje je Upravni sud ukinuo, pučki pravobranitelj nije posredno intervenirao putem nadležnog ministarstva, već se neposredno obraćao predsjedniku Upravnog suda RH prosljeđujući pritužbu stranke s molbom da se pritužba tretira kao požurnica stranke. U tim slučajevima Upravni sud RH je uzeo takve predmete u prioritetno rješavanje. U odnosu na pritužbe zbog neažurnosti i neefikasnosti sudova valja posebno naglasiti da je pučki pravobranitelj veoma restriktivno postupao, intervenirajući samo u drastičnim slučajevima te slučajevima kada je egzistencija pritužitelja bila u pitanju.

Osim postupanja putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave te neposrednog obraćanja Upravnom sudu, pučki pravobranitelj je tijekom 2002. u 1154 nova slučaja utvrđivao postojanje pojedinačne povrede ustavnih i zakonskih prava i prava zajamčenih međunarodnim instrumentima kojih je Republika Hrvatska stranka, te utvrđivao propuste i druge nepravilnosti u radu upravnih tijela ili tijela s javnim ovlastima.

Osnovna struktura primljenih novih pritužbi vidljiva je iz naredne tabele, a analitički podaci o strukturi pritužbi iz pojedinih upravnih područja daju se u posebnim poglavljima.

Red.br.	Područje	Broj pritužbi	% (1154=100)
I.	Imovinska prava	326	28,3
II.	Mirovinsko- invalidsko, zdravstveno osiguranje i socijalna skrb	366	31,7
III.	Statusna prava	81	7,0
IV.	Ratni stradalnici	134	11,6
V.	Urbanizam, zaštita okoliša, graditeljstvo	84	7,3
VI.	Osobna nesigurnost	18	1,5
VII.	Razno	145	12,6

Iz prikazane tabele vidljivo je da je u 2002. g., prvi puta značajnije, apsolutno i relativno, smanjen broj pritužbi zbog povrede imovinskih prava u odnosu na ranije godine, što se vidi iz naredne tabele.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	600	39,9

1999.	444	35,5
2000.	607	37,7
2001.	497	33,9
2002.	326	28,3

Smanjenju pritužbi iz ovog područja doprinijelo je postupno, iako vrlo sporo, rješavanje povreda vlasničkih prava i brže rješavanje zahtjeva građana za povratom imovine oduzete u razdoblju komunističke vladavine. Ipak, još uvijek je ukupan broj ovih pritužbi neprihvatljivo visok, pa u 2003. g. još uvijek možemo očekivati znatan broj pritužbi zbog povreda imovinskih prava. Pritužbe zbog povreda ili ugrožavanja imovinskih prava još su uvijek na visokom mjestu i po njihovom broju, i po značaju povrijeđenog, odn. rjeđe, ugroženog prava, a dominiraju prema opravdanosti pritužbe (75 % pritužbi je ocijenjeno opravdanima).

U 2002. godini dominirale su svojom brojnošću pritužbe na rad tijela s javnim ovlastima i upravnih tijela u području socijalne sigurnosti, tj. području prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, te prava iz radnog odnosa državnih i javnih službenika. Ukupno je u izvještajnoj godini razmatrano 366 pritužbi iz ovog područja, koje u ukupnom broju pritužbi iz djelokruga pučkog pravobranitelja sudjeluju s udjelom od 31,7%. Rast pritužbi iz ovog područja uočen je već lani, tj. 2001.g., a tek će naredna godina odrediti može li se doista govoriti o trendu rasta. Usporedni prikaz prema ranijim izvještajnim godinama daje se u nastavku.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	372	24,7
1999.	291	23,3
2000.	339	21,0
2001.	443	30,3
2002.	366	31,7

Tijekom 2002. g. pučki pravobranitelj primio je 81 pritužbu zbog nemogućnosti reguliranja statusnih prava, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja apsolutno smanjenje, ali relativno (prema udjelu) malo povećanje. Pritužbe zbog neriješenog statusa sudjeluju u ukupnom broju pritužbi iz djelokruga pučkog pravobranitelja sa 7,0%. Petogodišnji podaci o ovim pritužbama prikazuju se nastavno.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	160	10,6
1999.	83	6,6
2000.	329	20,4
2001.	94	6,4
2002.	81	7,0

U odnosu na prethodnu 2001. godinu, apsolutni broj pritužbi hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata se nije bitno smanjio, no relativno se povećao, osobito u usporedbi sa 2000.g. Tijekom 2002. pučki pravobranitelj je primio 134 pritužbe iz ovog područja koje čine udjel od 11,6 % u pritužbama za čije ispitivanje je pučki pravobranitelj ovlašten.

Nastavno se prikazuju podaci o ovoj vrsti pritužbi za razdoblje od pet godina.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	234	15,6
1999.	144	15,6
2000.	94	5,9
2001.	139	9,5
2002.	134	11,6

Tijekom 2002. godine primljene su 84 (7,3%) pritužbe iz područja urbanizma, graditeljstva i zaštite okoliša. Broj pritužbi na rad upravnih tijela u ovom području je porastao, apsolutno i relativno, što se vidi iz naredne tabele.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	54	3,6
1999.	64	5,1
2000.	45	2,8
2001.	16	1,1
2002.	84	7,3

Tijekom 2002.g. na rad policije i osobnu nesigurnost pritužilo se 18 osoba (1,5%). Većinu pritužbi dostavile su udruge za zaštitu ljudskih prava prezentirajući slučajeve prijetnji, pa i napada na povratnike, kojih slučajeva je bilo najviše na području Karlovačke županije. Ispitujući ove pritužbe, pučki pravobranitelj je utvrdio kako je u većini ovakvih slučajeva došlo do sukoba između povratnika i naseljenika, najčešće vlasnika kuće i privremenog korisnika kuće koji je verbalno, rijetko i fizički, napao povratnika – vlasnika zaposjednute kuće. Policija je u ovim slučajevima na poziv napadnutoga intervenirala, a u nekim slučajevima je podnosila i prekršajne prijave protiv napadača. U jednom slučaju je utvrđeno kako je pritužba neosnovana, jer je napadač bio povratnik koji je u trenutku incidenta bio u alkoholiziranom stanju. Nekoliko pritužbi (5) podnijele su osobe koje najvjerojatnije imaju duševne smetnje, pa su uvjerene da ih se uhodi, prisluškuje, pokušava okrasti ili ugrožava na drugi način. Te pritužbe nisu uzimane u razmatranje, a u slučaju kad se pritužitelj naknadno i osobno javio (telefonom ili dolaskom u ured) nastojalo se tu osobu umiriti, a u dva slučaja obaviješten je mjesno nadležni Centar za socijalnu skrb kako bi se utvrdilo ima li pritužitelj osim fiktivnog i kakav stvarni problem, odn. kako bi ga se evidentiralo radi eventualnog pružanja kakve socijalne pomoći na koju ima pravo, a koju zbog svoga stanja nije niti zatražio.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	32	2,2
1999.	55	4,4
2000.	13	0,8
2001.	13	0,9
2002.	18	1,5

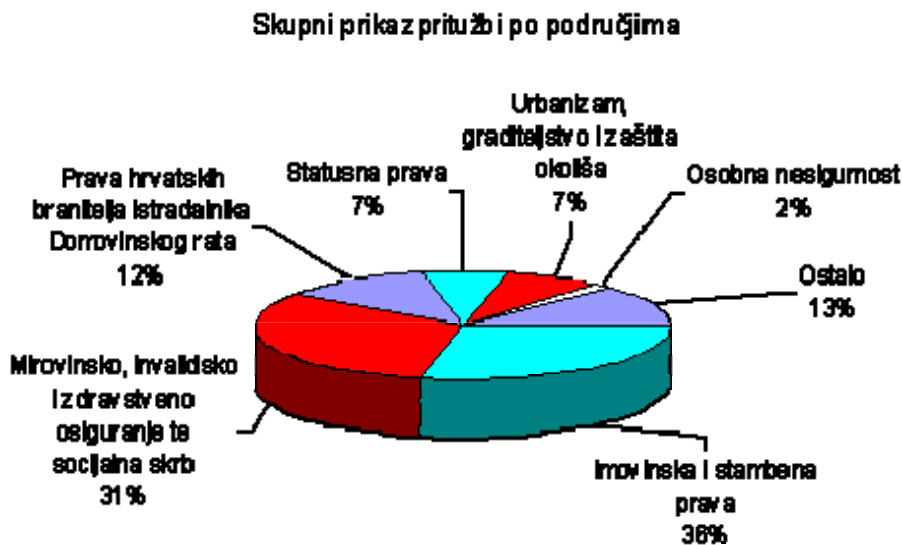
U skupinu ostale pritužbe svrstane su pritužbe iz raznih područja (osuđene osobe, naknada ratne štete, privatizacija, javna komunalna poduzeća, obiteljski odnosi i prava djece, sindikalne aktivnosti, odvjetništvo, zemljišne knjige i dr.) koje su malobrojne ili i malobrojne i relativno malog značaja, da ne zahtijevaju posebno razvrstavanje. Napominje se, da će se pritužbe osuđenih osoba, ukoliko budu brojčano na razini ovogodišnjih ili brojnije posebno razvrstati u 2003. g. Relativno velik broj ovih pritužbi s visokim udjelom u ukupnom broju pritužbi koje je pučki pravobranitelj razmatrao, s postupnim izdvajanjem određenih skupina pritužbi (npr. 1998. pritužbe iz područja urbanizma, graditeljstva i zaštite okoliša bile su svrstane u skupinu razne pritužbe, a

1999. su izdvojene u posebnu skupinu) ukazuje na to da postupno, iako vrlo sporo, rastu pritužbe na ugrožavanje ili povrede prava koje nemaju veze s ratom i njegovim posljedicama, kao i na to da građani u pokušaju zaštite nekog svoga prava reaguju i kada nije ugroženo neko životno važno pravo, odn. pravo čija realizacija neposredno utječe na elementarna prava pritužitelja. Ova pojava ujedno ukazuje i na jačanje pravne svijesti pritužitelja da kao građani imaju pravo zahtijevati punu realizaciju svojih prava i kada ona neposredno ne utječu na njihovu egzistenciju i da imaju pravo od upravnih tijela očekivati i zahtijevati kvalitetno obavljanje upravnih poslova.

Godina	Broj pritužbi	Udjel (%)
1998.	137	9,1
1999.	151	12,1
2000.	185	11,5
2001.	199	13,6
2002.	145	12,6

STRUKTURA PRITUŽBI PREMA PODRUČJIMA

U ovom se poglavlju prikazuju statistički podaci i karakteristične pritužbe na rad upravnih tijela i tijela s javnim ovlastima prema područjima njihovog rada, kao i mere koje je u okviru svoje nadležnosti poduzimao pučki pravobranitelj.

1. Pritužbe na rad sudova

Pritužbe na rad sudova u osnovi se nisu razlikovale od takvih pritužbi koje su podnesene ranijih godina. Bez obzira na napore pučkog pravobranitelja da informira javnost o svom djelokrugu, odn. nemogućnosti izravnog ispitivanja i interveniranja u predmetima iz sudske nadležnosti, odn. u način rada sudova, broj ovih pritužbi je još uvijek značajan (**235**) sa značajnim udjelom u ukupnom broju pritužbi za čije ispitivanje pučki pravobranitelj nije ovlašten (**58,2%**). Nastavno se radi uvida u pritužbe na rad sudova navode primjerice neke od pritužbi koje je pučki pravobranitelj prosljedio Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, s nadom da će ta posredna intervencija pomoći pritužiteljima da brže dođu do pravomoćne sudske odluke.

(1.) Opis slučaja (P.P.–159/02): Pritužitelj M. B., zastupan po odvjetniku J. N. iz Zadra, Zlatarska 4. u predmetu ovrhe koja se vodi pred Općinskim sudom u Zadru, oznake Ovr. br. 3361/01, navodi da je od 1995. godine prvo pred Općinskim sudom, a potom pred Županijskim sudom u Zadru, dokazivao da je predmetna nekretnina njegovo vlasništvo (zemlja i kuća). Ističe da je proteklih godina dobio dva potvrdna rješenja prvo od Općinskog suda u Zadru, a potom od Županijskog suda u Zadru. Izmučvaren tijekom proteklih godina otezanjem zakazivanih rasprava, čekanjem rješenja nakon rasprava te dočekavši konačno pravdu, do danas sutkinja N. E. Općinskog suda Zadar nije donijela rješenje o ovrsi nad ovršenikom V. M.

Poduzete mjere: 21. veljače 2002. pučki pravobranitelj je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH zatražio ispitivanje navoda iz predstavke, te poduzimanje mjera žurnog postupanja u predmetu, sukladno ovlastima iz članka 38. Zakona o sudovima («Narodne novine» br. 3/94).

Ishod slučaja: Nepoznat.

(2.) Opis slučaja (P.P.–549/02): Pritužiteljica N. P. iz Rovinja, obratila se pučkom pravobranitelju predstavkom te pozivom na postupanje u predmetu Općinskog suda u Puli oznake br. P–1592/96. U predstavci ističe da se pred Općinskim sudom, a potom Županijskim sudom u Puli vodi radni spor posl.br. P-1592/96 tužiteljice N. P. protiv tuženika Mirna d.d Rovinj, radi utvrđenja nedopuštenosti otkaza radnog odnosa. Pritužiteljica ukazuje i napominje da je postupak pokrenut kod Općinskog suda u Puli posl. br. P-1592/96 još 1996. god. Do današnjeg dana donesena je djelomična presuda, dana 26. travnja 2001. godine, što znači da prvostupanjski postupak nije završen iako je pokrenut prije 6 godina. Ističe da na obje sudske odluke tuženik je podnio žalbu Županijskom sudu u Puli u zakonom propisanom roku, no odluka povodom žalbi još nije donesena iako je prošlo od podnošenja prve žalbe devet mjeseci, a od druge pet iako se radi o radnom sporu koji je hitnog karaktera. Tužiteljica je uputila požurnicu Županijskom sudu u Puli naglašavajući hitnost ovog parničnog postupka, te njegovo trajanje, no bez uspjeha. U međuvremenu pokrenut je prethodni postupak radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka nad tuženikom Mirnom d. d. Rovinj, što znači kada se konačna odluka napokon donese, tužiteljica je neće moći ostvariti bilo da se radi o vraćanju na posao, ili o isplati naknade štete ili dr. Naglašava da ne radi, nema najnužnijih sredstava za život, tuženoj prijeti stečaj, te uz sve urgiranje, molbe i požurivanja, temeljem osnovnih načela parničnog postupka, Zakona o radu i Ustava Republike Hrvatske, radni spor nije okončan. Predlaže da se pozove Općinski i Županijski sud u Puli na hitno rješavanje ovog radnog spora, te donošenje konačne odluke, a sve u cilju što hitnijeg okončanja predmeta.

Poduzete mjere: Dana 29. travnja 2002. pučki pravobranitelj je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave u Zagrebu, zatražio ispitivanje navoda iz predstavke, te poduzimanje mjera žurnog postupanja u predmetu, sukladno ovlastima iz članka 38. Zakona o sudovima («Narodne novine» br. 3/94).

Ishod slučaja: Nepoznat.

(3.) Opis slučaja (P.P.-643/ 02): Pritužiteljice A. J. i D. Ž. iz Sinja, obratile su se pučkom pravobranitelju žaleći se na rad Općinskog suda u Sinju, u predmetu oznake br. 433/86. Navode da je zbog prikriivanja kaznenog djela nestao spis iz Općinskog suda. Predstavku obrazlažu činjenicama da se 1964. godine, njihov pok. djed po majci sporio sa ocem u svezi prava vlasništva č. zem. 347/2 I 348/1, k.o. Brnaze, te dodaje da je pok. djed pregovarao sa J. J. i dr. o prodaji navedenih nekretnina te na ime kapare uzeo 700.000.-din koje je položio na štednu knjižicu, gdje se i danas nalaze. 1972. godine, djed dobiva parnicu te J. vraća kaparu, ali je oni ne žele uzeti. Navedeno zemljište obrađivao je pokojni otac, a tu se radi o

6.200.- m² građevinskog zemljišta, koje danas vrijedi najmanje 310.000.- DM. Sa J. nikada nije sklopljen nikakav ugovor o kupoprodaji. 1986. godine doznaju da su č. zem. 347/2 I 348/1 k.o. Brnaze u zemljišnim knjigama Općinskog suda Sinj prenesene na J. J. i dr. iz Bitelića, a da ih nitko nije o tome obavijestio. Odmah su ustali tužbom kod Općinskog suda Sinj. Predmet je vodio V. P. koji je utvrđivao istinu, ali je to smetalo onome tko je falsificirao čitavu prodaju, a navedeni spis nestaje iz Općinskog suda Sinj. Sutkinja D. traži od pritužiteljica spise u svezi navedenog predmeta, te ih pravi budalama, kao da sudac ne može zatražiti spis u Zemljišnom odjelu Općinskog suda Sinj. Naglašava da J. rade vani te da imaju dovoljno novaca za postupke, a one sirotinja koja teško veže kraj sa krajem. Traže da se utvrdi istina te da se pomogne u rješavanju slučaja, jer ovdje kako navode, krivci trebaju kazneno odgovarati.

Poduzete mjere: Dana 9. svibnja 2002. pučki pravobranitelj zatražio je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, ispitivanje navoda iz predstavke, sukladno ovlastima iz članka 38. Zakona o sudovima («Narodne novine» br. 3/94). Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, dopisom od 27. svibnja 2002. klasa: 051-02/95-01/1289, ur.br. 514-06-02/5-02-3 obavijestilo je pučkog pravobranitelja o tomu da je pokrenut postupak ispitivanja navoda iz predstavke te o poduzimanju mjera žurnog postupanja u predmetu P-433/86, temeljem odredbe čl. 38. Zakona o sudovima.

Ishod slučaja: Za sada nepoznat.

(4.) Opis slučaja (P.P.-767/02): Pritužiteljica Z. K. iz Splita obratila se pučkom pravobranitelju s predstavkom u predmetu Općinskog suda u Splitu, oznake br: II P. 2402/94 i KML- 65/00, zbog toga što su se njeni roditelji K. i N. K., nakon dvadesetijedne godine braka razveli u jako teškim i mučnim uvjetima. Nekoliko godina prije, a naročito nakon razvoda braka majka, sestra i pritužiteljica proživljavale su «pakao» jer su bile neprestano izložene maltretiranjem od strane oca N. K. koji, osim što ih je istjerao iz stana i bio fizički nasilan prema njima (naročito prema majci koju je više puta pretukao) u nekoliko se navrata koristio čak i vatrenim oružjem, a sve to kako bi ih zaplašio i kako on kaže «ušutkao». Otac se, nakon što je rasprodao svu svoju očevinu, uselio u stan koji je sagrađen na zemlji pok. punca i punice. Dotični stan sastoji se od zapadnog dijela stare obiteljske kuće, koja je u vlasništvu bake i djeda i dograđenog dijela koji su majka i otac zajedno sagradili u braku, a o kojem već od 17.04. 1994. godine teče imovinskoppravna parnica (II P. 2402/94). Majka uopće ne živi u tom stanu već nekoliko godina, jer ju je otac iz tog stana izbacio, već živi zajedno sa svojim roditeljima (sada samo majkom, M. O.) u njenom stanu, a isti se nalazi u središnjem dijelu stare obiteljske kuće. Pritužiteljica sa sestrom koristi samo dvije sobe u sjevernom dijelu spornog stana koje im služe samo za noćenje. Stan u kojem je otac živio velikim je dijelom uništen, jer se otac posljednje dvije godine bavio nadriječništvom. Protiv oca N. K. je pokrenuta parnica radi isplate temeljem uzdržavanja koja se vodi pod br. KML- 65/00 budući se isti nije nikada pridržavao obveze iz uzdržavanja koja se sastojala u isplati od po 250 DEM za svako dijete, a koja je utvrđena pravomoćnom presudom od 14. 09. 1994. godine, (III P-412/92) kojom je razveden brak između K. i N. K. Unatoč brojnim pozivima, na glavnu raspravu N. K. nikad nije pristupio jer je prije otprilike par mjeseci napustio RH, a do tada je vješto izbjegavao dolaske na ročišta, što je vidljivo iz rješenja Općinskog suda u Splitu od 19. 09. 2001. godine, kojim se u predmetu KML-65/00, a temeljem čl. 102/3. u svezi s čl. 107/5 ZKP-a, određuje pritvor nad okrivljenikom N. K. u trajanju najduže mjesec dana od trenutka lišenja slobode, a sve zbog «očiglednog izbjegavanja dolaska na glavnu raspravu» Otac, N. K. nalazi se u Americi gdje se nedavno i oženio, a vjerojatno se jedno dulje vrijeme neće vraćati u Hrvatsku, bar dok ne nastupe zastare postupaka koji se protiv njega vode. Općinski sud u Splitu je izrekao, a Županijski sud u Splitu potvrdio presudu u predmetu I K -250/99 od 11.01. 2001. godine, kojom se N. K. proglašava krivim što je počinio kazneno djelo protiv imovine-prijevarom-a, što je označeno u čl. 224. st. 4. u svezi s st. 1. KZ-a.

Poduzete mjere: Dana 11. lipnja 2002. pučki pravobranitelj zatražio je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, ispitivanje navoda iz predstavke te poduzimanje mjera na žurnom rješavanju slučaja. Pučki pravobranitelj, dana je 16. 09.2002. obaviješten o postupanju Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, te o poduzimanju mjera na bržem rješavanju opisanog slučaja, (dopisom klasa: 051-02/-01/1350, Ur. br. 514-06-02-2 od 30. kolovoza 2002.).

Ishod slučaja: Postupak u tijeku.

(5.) Opis slučaja (P.P.–1294/02): Pritužitelj Ž. T. iz Vojnića, obratio se pučkom pravobranitelju putem NORWEGIAN REFUGEE COUNCL CIVIL RIGHTS PROJECT iz Siska, s predstavkom u predmetu Ovr.–28/01 Općinskog suda u Vojniću, u kojoj navodi da se NRC-u obratio T. Ž. iz Vojnića, Karlovačka 28, u svezi povrata njegove imovine u Vojniću, a nakon što je prije godinu dana dobio pravomoćnu i ovršnu presudu Općinskog suda Vojnić, te nakon što je Općinski sud u Vojniću zakazao ročište za predaju kuće za dan 22. 4. 2002. T. Ž. tvrdi da nakon donošenja rješenja Općinskog suda u Vojniću od 18. 4. 2002. broj: Ovr. 28/01–7, kojim je odgodio ročište za predaju kuće i nakon što se ovrhovoditelj Općina Vojnić – Stambena komisija suglasila sa odgodom. Do 1. 9. 2002. sud nije zakazao novo ročište, iako se obratio sudu kao umještač da se zakaže ročište. NRC smatra da nema zakonskog osnova za nezakazivanje ročišta, kao što nije bilo niti osnova za odgodu ročišta od 22. 4. 2002., jer su tijekom postupka sudovi utvrdili da se radi o nezakonitom korištenju imovine, da nezakonitim korisnicima nije potrebno osigurati alternativni smještaj, jer su vlasnici kuće koju su darovali sinovima. Ovršenici nisu niti imali pravo na stambeno zbrinjavanje i posjedovanje kuće T. Ž. Ovakvo postupanje suda dovodi do zaključka da se privilegira nezakoniti korisnik u odnosu na vlasnika, što je protivno ustavnom načelu jednakosti svih građana pred zakonom i Ustavom, te onemogućava vlasnika u njegovom ustavnom načelu prava vlasništva.

Poduzete mjere: Dana 18. listopada 2002. pučki pravobranitelj je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, zatražio ispitivanje navoda iz predstavke, te o poduzimanju mjera žurnog postupanja u predmetu, sukladno odredbi iz čl. 38. Zakona o sudovima («Narodne novine» br. 3/94). U opisanom predmetu Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, od 9. prosinca 2002. dopisom (klasa: 051-02/2-01/1163 ur.br. 514/06-02/4-02-2) izvijestilo je pučkog pravobranitelja o postupanju Suda. Iz navedenog predmeta vidi se da je predmet nakon odluke Županijskog suda u Karlovcu od 17. listopada 2002. godine, dostavljen sudskom ovršitelju na daljnji postupak. Ujedno je dana 31. listopada 2002. godine, sud zatražio očitovanje Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo o pravnom slijedniku Općine Vojnić – Stambene komisije te o preuzimanju postupka u svojstvu ovrhovoditelja.

Ishod slučaja: Za sada nepoznat.

(6) Opis slučaja (P.P.–1511/02): Pritužiteljica A. P. iz Karlovca, obratila se pučkom pravobranitelju s predstavkom u predmetu Općinskog suda u Karlovcu, pod oznakom br. Ovr.-405/01, gdje je očevid za iseljenje V. R., trebao biti obavljen dana 16. prosinca 2002. godine, u 9,00 sati, a nije. Općinski sud u Karlovcu, iz nejasnih i nepoznatih razloga, opet je po treći puta odgodio očevid, odnosno ovršno iseljenje prema kojemu bi vlasnici konačno stupili u posjed s obzirom na pravomoćnost i ovršnost presude. V. R. ovršenik, bespravno koristi kuću u Karlovcu, te raznim postupcima onemogućava zakonskim nasljednicima, M. M., A. P., S. T., i I. T. predaju u posjed kuće, iako se postupci vode već 4 godine pri Općinskom sudu u Karlovcu. Naime, najprije su morali pokrenuti dvije parnice i to u spisu Općinskog suda u Karlovcu broj P-1024/99 i u spisu broj P.–1010/99 da bi ostvarili svoje pravo, a zapravo Općinski sud u Karlovcu svojim ponašanjem onemogućava pritužiteljima da dođu do svoga prava, štiti nezakonitost, pa su u tom pravcu uložili predstavku i Ministarstvu

pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, kao i Općinskom sudu u Karlovcu, te Županijskom sudu u Karlovcu. V. R., ovršenik, unazad 3-4 godine koristi kuću pritužitelja, istu uništava, a pokretnine otuđuje, a sve zahvaljujući sudu koji mu to omogućava, a u tome su stranke nemoćne, jer se očito štiti nezakonitost, u konkretnom slučaju.

Poduzete mjere: Dana 19. prosinca 2002. pučki pravobranitelj zatražio je putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, ispitivanje navoda iz predstavke te poduzimanju mjera na žurnom rješavanju slučaja, sukladno odredbi članka 38. Zakona o sudovima

Ishod slučaja: Nepoznat.

2. Prava iz mirovinskog i invalidskog , zdravstvenog osiguranja

i organizacije zdravstva, socijalne skrbi, te iz područja rada

i radnih odnosa državnih i javnih službenika

U odnosu na ranija razdoblja, u 2002.g , u odnosu na pritužbe iz ostalih područja, dominirale su brojnošću i ozbiljnošću ugroženog, odn. povrijeđenog prava pojedinca, pritužbe iz područja mirovinskog i invalidskog , zdravstvenog osiguranja i organizacije zdravstva, socijalne skrbi, te iz područja rada i radnih odnosa državnih i javnih službenika. Tijekom 2002. g. primljeno je **ukupno 366** pritužbi na ugrožavanje, odn. povredu prava koje su počinila upravna tijela i tijela s javnim ovlastima u ovom području. U ukupnom broju pritužbi iz djelokruga pučkog pravobranitelja ove pritužbe sudjeluju s **31,7%**, što predstavlja visoki udjel. U ukupnom broju (366) pritužbi iz ovog područja najviše je (**187**) pritužbi primljeno na rad **Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje**, njegove Središnje službe i područnih službi. Udjel pritužbi na HZMO u ovom području iznosi 51,1%. Tijekom izvještajne godine primljeno je relativno malo (**22**) pritužbi na rad zdravstvenih službi, povrede prava iz zdravstvenog osiguranja (HZZO) i organizacije zdravstva, pa ove pritužbe čine u promatranom području udjel od **6,0%**. Nešto je više pritužbi na poteškoće u ostvarivanju prava iz socijalne skrbi (**70**) i te pritužbe u ovoj skupini čine **19,1%**. Na drugom mjestu po brojnosti u ovoj skupini čine pritužbe državnih i javnih službenika kojih je primljeno **87** i koje u ovoj skupini čine udjel od čak **23,8%**. Radi zaključivanja o kretanju (trendu) u ovom području, nastavno se prezentiraju podaci o strukturi pritužbi za proteklih pet godina.

Napomena: U godinama 1998. – 2000. sve pritužbe na povrede prava iz rada svrstavane su u ovu skupinu, pa i one koje nisu podnijeli državni i javni službenici (a koje pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati). Za 1998. nije bilo moguće iz ukupnog broja (88) izdvojiti pritužbe državnih i javnih službenika, što je bilo moguće učiniti za 1999. i 2000.g. Od 2001. godine u ovu skupinu se svrstavaju isključivo pritužbe državnih i javnih službenika, a pritužbe ostalih zaposlenika u skupinu pritužbi koje pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati.

Po-dručje	Broj predmeta po godinama									
	1998		1999		2000		2001		2002	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
mirovinsko	196	52,7	188	71,5	216	70,0	228	51,5	187	51,1
zdravstveno	31	8,3	46	17,5	49	16,3	36	8,1	22	6,0
soc.	57	15,3	17	6,5	23	7,7	58	13,1	70	19,1

skrb										
rada	neuspore-divo	12	4,5	12	4,0	121	27,3	87	23,8	

Iz ovog petogodišnjeg prikaza vidljivo je da, s iznimkom 1999. i 2000. g. kad je velik broj raseljenih i izbjeglih osoba, nakon reintegracije hrvatskog Podunavlja pokrenuo postupak za stjecanje ili ponovnu uspostavu mirovina, da pritužbe zbog poteškoća u ostvarivanju mirovinskih prava, strukturalno imaju približno isti udjel u ovoj skupini pritužbi, a također i da apsolutno zauzimaju visoko mjesto u radu pučkog pravobranitelja. Većina pritužitelja se **osnovano žali** da postupak rješavanja o njihovim pravima traje **nedopusivo dugo** s obzirom da im je mirovina najčešće jedini izvor prihoda, a zbog prakse Središnje službe HZMO da ne preispituje rješenja povodom upravnog spora i sama izmijeni rješenje za koje se osnovano može očekivati da će ga Upravni sud RH staviti izvan snage, pritužitelji su osuđeni u slučaju kad su prisiljeni voditi upravni spor, na doista neprimjereno dugo čekanje da se o njihovom pravu konačno i pravomoćno odluči. Valja napomenuti da unatoč naporima da se upravni sporovi protiv pojedinačnih akata HZMO rješavaju brzo, na odluku Upravnog suda čeka se više od godine dana (u nekim slučajevima i dvije), pa ako se tome pribroje promašeni rokovi za donošenje prvog prvostupanjskog i drugostupanjskog rješenja, i vrijeme za ponovno rješavanje, u pojedinim slučajevima opet kroz dva stupnja, sporim radom su prava umirovljenika, i to ne samo iz mirovinskog osiguranja, ozbiljno ugrožena, često i povrijeđena.

U 2002. godini značajnije su smanjene pritužbe na nemogućnost ili poteškoće ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, poglavito jer su izostale pritužbe na probleme u organizaciji zdravstvene službe, koje su u ovoj skupini u određenim razdobljima bile relativno brojne. Zabrinjava podatak o značajnom porastu broja pritužbi iz područja socijalne skrbi, to tim više što su u razdoblju 1999.- 2000. bile relativno malobrojne i što je u te dvije godine uočen napredak u ovom području. U odnosu na promatrano razdoblje (s iznimkom 1998.) zamijetan je porast pritužbi državnih službenika na povredu njihovih prava u 2001. i 2002.g., apsolutno i relativno. Ove pritužbe u ovoj skupini u 2002. čine udjel od 23,8% (87 pritužbi), ali su u odnosu na 2001. g. u padu (2001.: 121 ili 27,3%).

2.1. Povrede prava iz mirovinskog osiguranja

Na povrede prava iz mirovinskog osiguranja pritužilo se 187 osoba, a kako su pritužitelji osobe u odmaklim godinama, često siromašne i mirovina im najčešće vjerojatno predstavlja jedini izvor prihoda, pučki pravobranitelj je tim pritužbama u konkretnim slučajevima posvećivao osobitu pozornost. Naime, ispitni postupak i intervencija u konkretnim slučajevima u većini slučajeva je adresirana izravno ravnatelju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Uz pokretanje ispitnog postupka, pritužitelji su obavještavani i o poduzetom, a naknadno i o uspješnosti ili neuspješnosti, odnosno osnovanosti ili neosnovanosti navoda iz pritužbi. Najučestaliji razlog dostavljanja pritužbe na rad tijela HZMO je beskrajno i bezrazložno odugovlačenje upravnog postupka kako kod prvostupanjskog tako i kod drugostupanjskog tijela, odnosno nepoštivanje zakonom propisanih rokova za donošenje upravnog akta, te provedba postupka nakon presuda Upravnog suda. Iz prispjelih odgovora HZMO-a razvidno je kako je istovremeno s dopunom izvješća pučkog pravobranitelja za 2001. znatno povećana ažurnost odgovaranja nadležnih tijela HZMO-a na postavljene upite iz pritužaba. Valja naglasiti i istaknuti kako je pučkom pravobranitelju vjerojatno kao znak shvaćanja ozbiljnosti problema budućih, a i sadašnjih umirovljenika te kooperativnosti HZMO-a nakon svih kritika, ipak tijekom 2002. u jednom navratu dostavljena Zbirka uputa za I-Vi i VII-XII za 2001. iz kojih se okvirno može zaključiti ili naslutiti koji problemi se pojavljuju u provedbi mnogobrojnih propisa s dinamičnog područja ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

Primljene pritužbe s područja ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja ilustriraju slijedeći primjeri:

(1.) Opis slučaja (P.P.-1110/01): Pučkom pravobranitelju se s pritužbom obratila punomoćnica M. H. iz I. u predmetu priznavanja prava na invalidsku mirovinu. U pritužbi je ukratko navedeno kako pritužiteljica nije zadovoljna radom tijela HZMO-a jer joj nije dostavljeno drugostupanjsko rješenje koje je donijeto o izvršenju presude Upravnog suda RH broj: Us-6501/1998-7 od 4. siječnja 2001. kojom je uvažena tužba tužiteljice.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je od zatražio žurno očitovanje o navodima iz pritužbe.

Ishod slučaja: Iz odgovora nadležnog tijela HZMO i podneska pritužiteljice je razvidno kako je slijedom intervencije pučkog pravobranitelja prvostupanjsko tijelo nakon svog Zaključka od 6. srpnja 2001. ipak dana **10. lipnja 2002.** donijelo rješenje kojim je uslijed gubitka radne sposobnosti zbog bolesti, pritužiteljici priznato počevši od 21.4.1998. pravo na invalidsku mirovinu. Iz obrazloženja narečenog Zaključka područne službe u Z. je razvidno kako je ovaj postupak pokrenut 30. 3. 1998.(!) na prijedlog izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite.

Napomena: Postupak je trajao gotovo pune četiri godine, utvrđena povreda prava na rješavanje u razumnom roku.

(2.) Opis slučaja (P.P.-1338/02): Pritužitelj J. V. iz D., 25. listopada 2002. pučkom pravobranitelju dostavio pritužbu na rad Središnje službe HZMO-a jer nadležno drugostupanjsko tijelo nije u zakonom propisanom roku odlučio o žalbi na zaključak prvostupanjskog tijela iz O. od 11. lipnja 2000.

Poduzete mjere: U skladu s ovlastima iz odredaba Zakona o pučkom pravobranitelju zatraženo je 30. listopada 2002. i ponovno 18. prosinca 2002. očitovanje o navodima u ovoj pravnoj stvari.

Ishod slučaja: U rečenom predmetu je 15. siječnja 2003. pučkom pravobranitelju dostavljeno izvješće iz kojeg je razvidno kako je Središnja služba HZMO-a ipak 6. prosinca 2002. uvažila žalbu pritužitelja i poništila sporni zaključak Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, PS HZMO u O. i predmet je vraćen na donošenje novog rješenja. Obavijest o konačnom ishodu je zatražena od nadležnog prvostupanjskog tijela HZMO-a.

Napomena: Utvrđena povreda prava na rješavanje u razumnom roku.

(3.) Opis slučaja (P.P.-1167/02): Pritužitelj A.D. iz S. je po punomoćniku dostavio pritužbu na rad nadležnih tijela HZMO-a u predmetu priznavanja prava na zastupničku mirovinu. Naime, prvostupanjskim rješenjem od 2. 9. 2002 i drugostupanjskim rješenjem od 26. 9. 2002. zahtjev pritužitelja da mu se prizna pravo na zastupničku mirovinu odbijen je kao na zakonu neosnovan. I to s obrazloženjem (iz drugostupanjskog rješenja kojim se žalba odbija): «...Obzirom da pravo na zastupničku mirovinu, u smislu članka 8. navedenog Zakona, zastupnik može ostvariti nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti samo ako na taj dan ispunjava uvjete propisane Zakonom, dok naknadnim ispunjenjem uvjeta ne može steći pravo na zastupničku mirovinu, pobijano rješenje je pravilno i na zakonu osnovano pa nema mogućnosti za uvažavanje žalbenih navoda i donošenje drugačijeg rješenja u ovoj pravnoj stvari«. Protiv drugostupanjskog rješenja žalitelj je pokrenuo upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske. Nakon dostavljanja svih pravno relevantnih dokumenata i utvrđivanja odlučujućih činjenica smatrajući da su oba rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje nezakonita, jer je njihovim donošenjem povrijeđen materijalni zakon na štetu pritužitelja (konkretno odredba članka 8. stavka 1.

Zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru) pučki pravobranitelj je 16. listopada 2002. nadležnom tijelu podnio zahtjev za poništenje–ukidanje po pravu nadzora drugostupanjskog rješenja HZMO-a (članak 264. st. 1. u svezi st. 2. istog članka Zakona o općem upravnom postupku). Povreda materijalnog zakona ogleđa se u pogrešnoj primjeni (tumačenju) rečene zakonske odredbe iz čl. 8. st. Zakona o pravima i dužnostima zastupnika Hrvatskog državnog sabora koja glasi: »Zastupnik nakon prestanka zastupničkog mandata ima pravo na zastupničku mirovinu prije ispunjenja općih uvjeta za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, ako je najmanje u jednom zastupničkom mandatu obnašao dužnost zastupnika dulje od polovice vremena od vremena trajanja zastupničkog mandata propisanog Ustavom Republike Hrvatske, te ima najmanje 20 godina mirovinskog staža i navršenih 55 godina života – muškarac, odnosno 50 godina žena «.Odbijajući zahtjev A. D.-a za priznavanje prava na zastupničku mirovinu temeljem ove zakonske odredbe, oba rješenja tu odredbu tumače, tako što smatraju da podnositelj zahtjeva u trenutku prestanka zastupničkog mandata mora ispunjavati navedene uvjete, među kojima i potrebne godine staža. Takvo shvaćanje je pogrešno, jer ispravnim tumačenjem rečene zakonske odredbe, ima se smatrati kako ispunjavanje propisanih uvjeta za podnositelja zahtjeva treba prosuđivati u vrijeme podnošenja zahtjeva, a ne u vrijeme prestanka zastupničkog mandata. Naime, neprijeporno je i iz spisa razvidno kako je podnositelj zahtjeva obnašao dužnost zastupnika od 30. svibnja 1990. do 7. rujna 1992., te da je u vrijeme podnošenja zahtjeva (12. srpnja 2001.), imao više od 20 godina mirovinskog staža i napunjenih 55 godina života.

Ishod slučaja: Pučki pravobranitelj je dopisom HZMO-a Središnje službe u Zagrebu, Klasa: 140-13/02-03/6970, Ur.broj: 341-99-03-02/1 od 29.studenog 2002. obaviješten kako je rješenjem Središnje službe Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Klasa : 140-02/01-01, Ur.broj: 341-99-03/1-01/015947 od 26. studenog 2002., u spisu broj: 150174, primjenom članka 261. Zakona o općem upravnom postupku, poništeno je rješenje Središnje službe HZMO-a br. spisa: 150174,kl140-02/01-01, Ur.broj: 341-99-03/1-01/15947 od 26.rujna 2002. i žalba uvažena, poništeno je rješenje HZMO-a, Područne službe u S.B. ispostava N.G. br.8565, Klasa: 140-02/01-01, Ur.broj: 341-11-03/1-01-7492 od 24. rujna 2001. i predmet je vraćen nadležnoj područnoj službi radi donošenja novog rješenja. Ovdje valja navesti odredbu članka 261. Zakona o općem upravnom postupku: «Tijelo protiv čijeg je rješenja pravovremeno pokrenut upravni spor može do okončanja spora, ako uvažava sve zahtjeve tužbe, poništiti ili izmijeniti svoje rješenje iz onih razloga iz kojih bi sud mogao poništiti takvo rješenje, ako time ne vrijeđa pravo stranke u upravnom postupku ili treće osobe«. Dio obrazloženja iz rješenja od 26. studenog 2002. Središnje službe glasi: «...Iz tužbe i dokaza u spisu tj. potvrde Hrvatskog sabora od 17. srpnja 2001., koja je dostavljena na odgovor ovoj Središnjoj službi, utvrđeno je, da je žalitelj obnašao dužnost zastupnika u Društveno političkom vijeću Sabora Republike Hrvatske, u vremenu od 30. svibnja 1990. do 7. rujna 1992., i da ispunjava uvjete za priznanje prava na zastupničku mirovinu u skladu s člankom 8. Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru («Narodne novine» br. 55/00)». Kako je razvidno iz obavijesti HZMO-a zahtjev pučkog pravobranitelja za poništenje – ukidanje po pravu nadzora u ovoj pravnoj stvari razmatran je na 15. sjednici Stručne radne skupine koordinacije za društvene djelatnosti i ljudska prava Vlade RH, očitovao se i Ured za zakonodavstvo, nastavno Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Kabinet ministra, dalo je mišljenje, Klasa: 140-01/02-01/620, Ur.broj: 524-01-02-2 od 25. studenoga 2002. da je osporenim rješenjem HZMO-a povrijeđena odredba članka 8. stavak 1. Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru i u cijelosti je podržano pravno stajalište pučkog pravobranitelja.

Ishod slučaja: Dovođen. Očekuje se da će pritužitelj ostvariti svoje pravo.

(4.) Opis slučaja: (P.P.-41/02): Pučkom pravobranitelju se s pisanom pritužbom obratio P. M. iz Z. u kojoj je ukratko naveo kako je prvostupanjsko tijelo HZMO-a privremenim rješenjem dana 26. 2. 2001. priznalo počevši od 1. 1. 2001. pravo na starosnu mirovinu i odredilo isplatu predujma mirovine s naznakom da će se predujam isplaćivati privremeno do donošenja konačnog rješenja, s obrazloženjem kako se privremeno rješenje donosi dok se ne prikupe svi podaci potrebni za izračun mirovine, a ne navodeći o kojim podacima se konkretno radi. Do 10. siječnja 2002. nije bilo donijeto konačno rješenje.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je 10. siječnja 2002. zatražio očitovanje nadležnog tijela o navodima pritužitelja i o razlozima odugovlačenja postupka upozorivši ih kako prema odredbi članka 136. stavka 3. Zakona o općem upravnom postupku službena osoba koji vodi postupak dužna je po službenoj dužnosti pribaviti podatke o činjenicama kojima službenu evidenciju vodi drugo državno tijelo odnosno ustanova ili pravna osoba. Središnja služba HZMO je 7. veljače 2002. izvijestila pučkog pravobranitelja kako je od nadležne područne službe u ovoj pravnoj stvari zatražila izvješće. Kako odgovor nije stigao, pučki pravobranitelj je 25. veljače 2002. ponovno zatražio očitovanje od Središnje službe HZMO-a.

Ishod slučaja: 4. svibnja 2002. Središnja služba HZMO-a je izvijestila pučkog pravobranitelja kako je rješenjem područne službe od 9. travnja 2002. počevši od 1. siječnja 2001. pritužitelju priznato pravo na starosnu mirovinu, odnosno ukinuo privremeno rješenje.

Napomena: Slučaj riješen na način da je prekinuta povreda prava na donošenje rješenja u razumnom roku.

(5.) Opis slučaja (P.P.-1297/01): Pritužiteljica M.T. iz K. obratila se zamolbom za pomoć u svezi s ostvarivanjem prava iz mirovinskog osiguranja, jer je rješenjem Središnje službe HZMO-a, Klasa: 140-03/00-01, Ur.broj: 341-99-03//1-00/4005 od 24.ožujka 2000. s pozivom na članak 261. Zakona o općem upravnom postupku poništeno rješenje HZMO-a, Središnje službe, Klasa: 140-03-99-01/OB, Ur.broj: 341-99-03/1-99/011075, br: 63995 od 22. kolovoza 1999. kao i rješenje HZMO-a PS u Š., broj: MP-41184 od 30.travnja 1999., a predmet je vraćen na novo odlučivanje nadležnoj područnoj službi. S obzirom na činjenicu protoka vremenskog razdoblja od jedne godine i šutnje nadležnog tijela HZMO-a u konkretnom slučaju, pritužiteljica je zatražila pomoć pučkog pravobranitelja.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je dopisom HZMO PS U Šibeniku od 12.listopada 2001. požurio donošenje rješenja i zatražio dostavljanje očitovanja o navodima pritužiteljice i razlozima ne poštivanja zakonskih rokova za donošenje upravnog akta. Kako zatraženo izvješće nije, sukladno odredbama Zakona o pučkom pravobranitelju, dostavljeno, dopisom od 5. veljače 2002. pučki pravobranitelj je ponovno zatražio izvješće u ovoj pravnoj stvari ovaj put od Središnje službe HZMO-a. S nadnevkom od 17. rujna 2002. pučkom pravobranitelju je na znanje dostavljen dopis Središnje službe HZMO-a područnoj službi u Š. kojim se od prvostupanjskog tijela nakon svega traži: »...HITNO izvršiti uvid u spis imenovane, dostaviti ovoj Središnjoj službi izvješće o učinjenom, odnosno dostaviti primjerak ovog rješenja, ako je isto doneseno, radi odgovora pučkom pravobranitelju na pritužbu».Odgovor nije primljen.

Nastavno ponovljenim dopisom od 10.listopada 2002. pučki pravobranitelj je od ravnatelja HZMO-a zatražio izvješće o razlozima ovakvog postupanja rečene područne službe i nedostavljanja traženog izvješća Središnjoj službi HZMO, pučkom pravobranitelju i neobavješćivanja stranke o tijeku postupka.

Ishod slučaja: Pučkom pravobranitelju je na znanje dostavljen dopis Područne službe u Š. od 21. listopada 2002. kojom se obavještava Središnja služba HZMO-a da je rješenjem od 12. travnja 2002. pritužiteljici priznato pravo na obiteljsku mirovinu počevši od 21. lipnja

2002. i predmet unijet u BPU 14.travnja 2002., isplaćena su i zaostala primanja, te se mirovina redovito isplaćuje. I Središnja služba HZMO je 22. listopada 2002. dostavila traženo izvješće iz kojeg je razvidno kako je rješenjem rečene područne službe (12. travnja. 2002.) udovici priznato pravo na obiteljsku mirovinu, a koja joj pripada od 1. studenog 1997. Citirano je rješenje izvršeno (isplaćena je razlika mirovine od 1. studenog 1997. i mirovina se redovito isplaćuje.

Napomena: Pritužiteljici je bilo povrijeđeno pravo na rješavanje u razumnom roku, a ta je povreda sanirana. Dovođeno.

(6.) Opis slučaja: (P.P.-143/02): Pritužitelj D. B. iz M. se obratio pučkom pravobranitelju za pomoć jer je zaključkom PS HZMO u D. klasa: 140-09/00-01/02016239316, ur.broj: 341-05-05/1-00/970 od 29.ožujka 2000. odbačen zahtjev (za dokup staža) pritužitelja. Pritužitelj je na rečeni zaključak izjavio žalbu 19. travnja 2000. Do pisanja pritužbe (28. siječnja 2002.) žalba nije riješena u Središnjoj službi HZMO. Dopisom od 19. siječnja 2002. zatraženo je očitovanje o navodima od nadležnog tijela.

Ishod slučaja: Pučki pravobranitelj je dopisom od 8. travnja 2002. obaviješten i na uvid mu je dostavljen primjerak drugostupanjskog rješenja Središnje službe od 8. travnja 2002. s kojim se žalba uložena na zaključak područne službe odbija.

Napomena: Pritužitelju je povrijeđeno pravo na rješenje zahtjeva u razumnom roku. Slučaj je dovođen.

(7.)Opis slučaja: (P.P.-734/02): D. D. iz Knina je 17. svibnja 2002. zatražila intervenciju pučkog pravobranitelja u predmetu ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja odnosno kod izdavanja potvrde o stažu i plaćama (podaci se prema zakonu vode kod nadležnog tijela HZMO PS u Š.).

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je dopisom od 20.svibnja 2002. zatražio od nadležnog tijela HZMO-a očitovanje o razlozima nekompletnog dostavljanja traženih podataka. Dana 13. 6. 2002. Središnja služba HZMO-a je dostavila obavijest kako je od nadležne područne službe u Š. zatraženo očitovanje u predmetu izdavanja potvrde o stažu i plaći D. D.

Ishod slučaja: Na navode iz pritužbe (uz dužnu ispriku HZMO-a PS u Š.) odgovor je dostavljen 12. studenog 2002.

Napomena: Dovođeno. Pritužiteljici povrijeđeno pravo na rješenje u razumnom roku, povreda prava naknadno sanirana.

(8.) Opis slučaja: (P.P.-419/02): Pučkom pravobranitelju je 25. ožujka 2002. dostavljena pritužba P. Č. iz I. u predmetu ostvarivanja prava na starosnu mirovinu i utvrđivanje mirovinskog staža. Pritužitelj je ukratko naveo kako je nezadovoljan radom tijela HZMO-a, a posebice dijelom iz obrazloženja rješenja klasa: 140-02/00-01, ur.broj: 341-99-03/1-00/2252, broj spisa: 91134 od 21 .travnja 2000. drugostupanjskog tijela HZMO-a Središnje službe, u kojem između ostalog stoji: «...S obzirom na sve navedeno, rješenje Područne službe u Vukovaru, broj: 30414 od 27. 10. 1999. ova Središnja služba u Zagrebu poništava, u smislu čl. 263. ZUP-a, budući nije doneseno temeljem pravog činjeničnog stanja, u smislu članka 7. ZUP-a, u pogledu zadnjeg zaposlenja osiguranika».

Poduzete mjere: Slijedom navedenih činjenica zatraženo je 27.ožujka 2002. očitovanje od drugostupanjskog tijela, jer je rečeno rješenje donijeto s obrazloženjem koje je nepodobno za razmatranje, naime, narečenim čl. 7. ZUP-a utvrđuje se načelo materijalne istine, a povrh svega dio teksta čl. 7. ZUP-a glasi: »...U postupku se mora utvrditi pravo stanje stvari ».

Tako postojanje bitne razlike sadržaja pojmova utvrđenih zakonom i iz obrazloženja rješenja dovodi u pitanje pravilnost utvrđenja činjeničnog stanja u ovoj pravnoj stvari. Nastavno u obrazloženju rečenog rješenja ne postoji niti pojašnjenje temeljem kojeg stavka i točke članka 363. ZUP-a je odlučeno kao u dispozitivu.

Ishod slučaja: Pučki pravobranitelj je zbog ogluhe nadležnih tijela HZMO-a dopisima od 4. lipnja 2002. i 21. kolovoza 2002. ponovno tražio žurno očitovanje o navodima pritužbe.

Odjel rješavanja o pravima u drugom stupnju HZMO-a tek je 12. rujna 2002. dostavio izvješće na naš dopis od 21. kolovoza 2002. a kojim nam između ostalog daje na znanje kako je u rečenju pravnoj stvari pokrenut upravni spor pred Upravnim sudom, dok o ostalim dopisima pučkog pravobranitelja nema izjašnjenja.

Napomena: Pritužitelju neosporno povrijeđeno pravo na rješavanje u razumnom roku. Postoji osnovana sumnja da mu je povrijeđeno pravo i iz materijalnog zakona. Nedovršeno.

(9.) Opis slučaja: (P.P.-39/01): S pritužbom na rad Područne službe u Z. i opsežnom dokumentacijom o provedenom postupku u predmetu stjecanja prava na invalidsku mirovinu obratio se J. B. iz K. Pritužitelj je naveo kako je zahtjev s pripadajućom dokumentacijom podnesen 1. ožujka 1999. Do dana 16. veljače 2001. i pisanja pritužbe nadležno tijelo nije donijelo odgovarajući upravni akt.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je slijedom zakonskih ovlasti zatražio od područne službe HZMO-a žurno očitovanje o navodima pritužitelja i to dopisima od 18. rujna 2001. i 26. studenoga 2001. Dana 7. prosinca 2001. rečena područna služba je izvjestila pučkog pravobranitelja kako: «...rješenje za imenovanog nije donijeto, budući se spis nalazi u Središnjoj službi HZMO-a u Zagrebu zbog (!?) traženja stručnog mišljenja pri rješavanju istog ».

Ishod slučaja: S nadnevkom od 29. siječnja 2002. dostavljeno je rješenje broj: 97166 PS u Z. iz kojeg je razvidno kako je zahtjev J. B. da mu se prizna pravo na invalidsku mirovinu odbijen kao na zakonu neosnovan. Pučki pravobranitelj je slijedom ponovne pritužbe zatražio očitovanje od nadležne Središnje službe Zavoda o razlozima nerješavanja žalbe u ovoj pravnoj stvari dana 2. kolovoza 2002. Nastavno ponovljene pritužbe su dostavljene HZMO 4. listopada 2002. i 11. listopada 2002. Kako je traženo očitovanje Središnje službe s nadnevkom 24. listopada 2002. dostavljeno u Ured pučkog pravobranitelja bez preslike rješenja o žalbi i s neobičnim i nerazumljivim obrazloženjem (citat iz uvodne rečenice dopisa: »Na temelju zahtjeva od 2. kolovoza 2002. i 11. listopada 2002. g. J. B. podnio je zahtjev za priznavanje prava na invalidsku mirovinu dana 1. ožujka 1999. godine») dosadašnjeg tijeka postupka, pučki pravobranitelj je ponovno zatražio utvrđivanje svih relevantnih činjenica u ovoj pravnoj stvari. Na kraju je 22. studenog 2002. bez pratećeg dopisa pučkom pravobranitelju i bez pojašnjenja prethodnog dopisa dostavljena preslika rješenja Središnje službe HZMO, broj spisa: 159120, Klasa: 140-18/02-01, Ur.broj: 341-99-03/1-02/002996 od 14. studenog 2002. kojom se žalba odbija.

Napomena: Nedovršeno. Utvrđena je povreda prava na rješavanje u razumnom roku, a postoji sumnja u zakonitost rješenja, odnosno. povredu prava iz materijalnog zakona.

(10.) Opis slučaja (P.P.-1373/02): Pučkom pravobranitelju je 12. studenog 2002. dostavljena pritužba E. V. iz T. na rad Središnje službe HZMO u Zagrebu. Naime, iz pritužbe i iz privitka dopisa pritužiteljice je bilo razvidno kako je Upravni sud presudom broj: Us-7623/1999-4 od 13. siječnja 2001. uvažio njenu tužbu i poništio rješenje HZMO, Središnje službe u Zagrebu, Klasa: 140-03/99-01/OB-03041004237, Ur.broj: 341-99-03/1-99/2187, broj

spisa: 38480 od 7. lipnja 1999. Do podnošenja pritužbe HZMO nije nastavio postupak u skladu s važećim propisima u izvršenju rečene presude.

Poduzete mjere: Od nadležnog tijela HZMO zatraženo je 12. studenog 2002. žurno očitovanje o razlozima nepridržavanja odredaba Zakona o upravnim sporovima koji se odnosi na obveznost presude.

Ishod postupka: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba u Zagrebu je s nadnevkom od 4. prosinca 2002. u predmetu pritužbe E.V. iz T. pučkom pravobranitelju je dostavio priopćenje: »Rješenjem Središnje službe broj spisa: 38480, Klasa: 140-03/02-01/03041004237 Ur.broj: 341-99-03/1-02/7667 od 19. studenog 2002., a u povodu spomenute presude Upravnog suda Republike Hrvatske, uvažena je žalba imenovane, poništeno je rješenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Područne službe u O. Klasa: 140-12-98-1 br. MO-350326 od 3. 12. 1998 i predmet je vraćen Područnoj službi O. radi donošenja novog rješenja». O nastavku postupka nema podataka.

(11.) Opis slučaja (P.P.–776/02): Pritužitelj R. G. iz B. obratio se pučkom pravobranitelju pritužbom u predmetu zahtjeva za konvalidaciju staža, žalbe i nedonošenja stalnog rješenja o mirovini. Navodi da je otišao u mirovinu 28. 12. 1998., da prima minimalnu akontaciju, te da do danas nije dobio stalno rješenje o mirovini. Također ističe da je zahtjev za konvalidaciju staža podnijela personalna služba Vupik d. d. Vukovar dana 10. 11. 1998., kao i to da žalba nije proslijeđena Središnjoj službi HZMO–a u Zagrebu.

Poduzete mjere: U postupku ispitivanja, dana 18. lipnja 2002. pučki pravobranitelj je zatražio od HZMO, Područne službe u Vukovaru, izjašnjenje o tomu, te zašto nisu riješeni zahtjevi sukladno odredbi članka 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» br. 60/ 92).

Ishod slučaja: Nepoznat, ali može se pretpostaviti da je ova upravna stvar riješena budući da se pritužitelj više ne javlja. Utvrđena je povreda prava pritužitelja na rješavanje zahtjeva u razumnom roku, u tom smislu predmet se smatra dovršenim.

2.2. Povrede prava iz zdravstvenog osiguranja i

organizacije zdravstva

Tijekom 2002. godine primljeno je relativno malo pritužbi na povrede prava iz zdravstvenog osiguranja i povrede prava pacijenata nemarnim ili nesavjesnim radom medicinskog osoblja. Primljene su 22 takve pritužbe, što u ovoj skupini pritužbi čini 6,0%. Dio pritužbi odnosio se na poteškoće u uređivanju osiguraničkog statusa i u slučaju tih pritužbi uspješnom intervencijom pučkog pravobranitelja pritužitelji su ostvarili status zdravstveno osigurane osobe. Iako je bilo malo pritužbi na rad liječnika i drugog medicinskog osoblja, primljene pritužbe ukazuju na postojanje neuljudnog, ponekad i nemarnog odnosa prema pacijentima uz istodobnu cehovsku zatvorenost koja onemogućuje istinsko ispitivanje je li doista bilo propusta medicinskog osoblja. Kao i ranijih, tako je i u 2002. g, negirano postojanje medicinskih propusta, odn. neadekvatnog liječenja ili tretmana pacijenata, pa pučki pravobranitelj ponovno upozorava na neophodnost osnivanja posve samostalnog i neovisnog tijela (od liječnika stranaca i eventualno umirovljenih liječnika) koje bi ocjenjivalo osnovanost prijave zbog nesavjesnog liječenja, a u pojedinim slučajevima bi i nadležno državno odvjetništvo moralo uložiti napor da unatoč "cehovskoj solidarnosti" utvrdi postoje li u pojedinim slučajevima osnove za sumnju da je počinjeno kazneno djelo nesavjesnog liječenja, što je sada vrlo rijetko u praksi. Kakve su pritužbe primljene ilustriraju naredni primjeri.

(1.) Opis slučaja: (P.P.-1155/02): Pučkom pravobranitelju se s pritužbom obratila za pomoć P. J. iz B. koja je navela da je kao nezaposlena osoba nezadovoljna radom nadležnog tijela Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, smatrajući kako unatoč uredno izvršenom prijavljivanju, odluke nadležnih tijela nisu bile u skladu s važećim propisima niti su donijete u njezinu korist.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je u ispitivanju navoda iz pritužbe zatražio očitovanje Ministarstva rada i socijalne skrbi i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Ishod slučaja: Ministarstvo rada i socijalne skrbi je dostavilo odgovor iz kojega je razvidno kako je s podnescima pritužiteljice upoznato od ranije. Naime, pritužiteljica se već u nekoliko navrata obraćala Centru za socijalnu skrb u V. radi priznavanja prava na pomoć za uzdržavanje i drugih prava iz sustava socijalne skrbi. Pritužiteljici i članovima njezine obitelji do sada se pružala pomoć u skladu s važećim propisima. Glede ostvarivanja prava na rad (zapošljavanja u ustanovama socijalne skrbi), iz dopisa je razvidno kako je pritužiteljici ponuđeno obavljanje stručnih poslova (vođenja nadzora nad ostvarivanjem roditeljske skrbi), ali je ona ponudu odbila. Nastavno o navodima koji se odnose na postupak utvrđivanja svojstva osiguranika HZZO, valja navesti kako je iz dostavljenog izvješća HZZO razvidno da je Direkcija HZZO rješenjem, Klasa: UP/II-502-04/02-01/56, Ur.broj: 338-01-21-15-02 od 3. prosinca 2002. usvojila žalbu i poništila prvostupanjsko rješenje te je predmet pritužiteljice vraćen na ponovni postupak .

Napomena: Iz provedenog ispitnog postupka ocijenjeno je kako pritužba nije bila osnovana, jer Ustavom i zakonom zajamčena prava pritužiteljice nisu bila ugrožena niti povrijeđena.

(2.) Opis slučaja (P.P.-1473/02): Pritužiteljica D. Ž. iz mjesta M. obratila se pučkom pravobranitelju sa zamolbom za pomoć u predmetu žalbe uložene 11. 4. 2002. protiv rješenja Ureda državne uprave Vukovarsko-srijemske županije, Ureda za rad, zdravstvo i socijalnu skrb, Ispostave Vinkovci Klasa: UP/I-503-08/01/496, Ur.br.: 2188-03/01-02-2 od 21. 2. 2002. kojim se odbija zahtjev za priznanje prava na zdravstvenu zaštitu za bolesnog sina Ž. Ž. U pritužbi se navodi inicijativa Centra za socijalnu skrb Vinkovci, a sin je upućen na prvostupanjsko tijelo vještačenja, kojim je nedvojbeno utvrđeno da je nesposoban za rad dvije godine, te da se obavezno nastavi psihijatrijsko liječenje. Tako utvrđeno stanje imalo je za posljedicu donošenje rješenja Centra za socijalnu skrb u Vinkovcima o priznavanju prava na pomoć za uzdržavanje, a zbog nesposobnosti za rad. Međutim, kako nije doneseno rješenje povodom žalbe kojim se eventualno uvažava žalba i priznaje pravo na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske, Opća bolnica Vinkovci dostavila je račun na ime troškova bolničkog liječenja tijekom 2002. godine u iznosu od 8.636,82 kune. Budući da obitelj nema sredstava, račun nisu platili pa je 22. 11. 2002. stigla opomena pred tužbu. Stoga je pritužiteljica zamolila pučkog pravobranitelja da svojim autoritetom i zakonskim ovlastima ubrza donošenje drugostupanjskog rješenja, jer njezin sin ovog trenutka ima sve potrebne dokumente za priznanje prava na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Državnog proračuna RH, ali Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb odbija zaprimiti novi zahtjev, jer o postojećem nije riješeno u drugom stupnju.

Poduzete mjere: U postupku ispitivanja pučki pravobranitelj je, temeljem odredbi čl. 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» br. 60/92) od Ministarstva zdravstva RH, zatražio izvješće o razlozima nerješavanja žalbe.

Ishod slučaja: Za sada nepoznat .

Napomena: Unatoč tome što očitovanje još nije primljeno postoji osnova sumnji da su prava bolesnog sina pritužiteljice na zdravstvenu zaštitu ozbiljno ugrožena, nepotrebним birokratskim ponašanjem.

(3.) Opis slučaja (P.P.–743/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratila se R. F. iz R. pritužbom na ponašanje i postupak dr. med. V. Š. sa Odjela neurologije, Opće bolnice Zadar. Pritužiteljica navodi da je 24. veljače 2002. godine njezina majka, starica od 90 godina, doživjela moždani udar. Nedugo nakon poziva stigla su kola Hitne pomoći i odvezla njezinu majku u Opću bolnicu Zadar, na Odjel neurologije. Desetak minuta nakon što joj je izmjeren krvni tlak, napravljen EKG i izvađena krv, došao je dr. med. V. Š. Doktor Š. je u ophođenju s pacijenticom i pritužiteljicom bio vrlo arogantan i neugodan. Nakon površnog pregleda je konstatirao da pacijentici nije ništa, da se radi samo o staračkoj nesvjestici te da ide kući obzirom da na odjelu nema mjesta za zbrinjavanje pacijentice od 90 godina. Pritužiteljica je odvela majku kući, a u noći između 24. i 25. veljače majka je doživjela novi moždani udar. Mjesna liječnica uputila ju je u bolnicu. Zbog neugodnog iskustva od prethodnog dana, ni pritužiteljica ni njezina majka nisu željele u Opću bolnicu Zadar. Stoga je pritužiteljica za svoju majku organizirala prijevoz kolima Hitne pomoći do KBC Rijeka, Klinike za neurologiju. Prijevoz je stajao 1150,00 kuna. Usprkos pruženoj liječničkoj pomoći, pritužiteljčina majka je umrla 27. veljače 2002. godine u KBC Rijeka.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj 18. lipnja 2002. godine uputio prijedlog Ministarstvu zdravstva u kojem, nakon opisa slučaja, navodi: "Obzirom da predmetna pritužba ukazuje, osim na nehumano i neprimjereno ponašanje dr. med. V. Š., i na sumnju da je počinio kazneno djelo nesavjesnog liječenja iz članka 240. stavak 1. Kaznenog zakona, pučki pravobranitelj temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) predlaže da brižljivo ispitajte slučaj. O poduzetim mjerama povodom ovog prijedloga obavijestite pučkog pravobranitelja najkasnije u roku od 30 dana." Dopisom od 31. srpnja 2002. godine Ministarstvo zdravstva je izvijestilo pučkog pravobranitelja da je dokumentaciju vezanu za pritužbu gospođe R. F. prosljedilo na razmatranje Hrvatskoj liječničkoj komori, Povjerenstvu za stručni nadzor. Obzirom da Ministarstvo nije obavijestilo pučkog pravobranitelja o stajalištu Povjerenstva za stručni nadzor Hrvatske liječničke komore, upućena je 29. listopada 2002. godine požurnica. Pritužiteljica je dostavila pučkom pravobranitelju preslik podneska od 13. studenoga 2002. godine koji joj je uputila Hrvatska liječnička komora, Povjerenstvo za medicinsku etiku i deontologiju u kojem se navodi: "... Povjerenstvo nije našlo dokaze da je dr. med. V. Š. u pružanju liječničke pomoći povrijedio odredbe Kodeksa medicinske etike i deontologije te stoga mu nije niti izreklo jednu od disciplinskih mjera utvrđenih pozitivnim aktima Hrvatske liječničke komore."

Ishod slučaja: Ministarstvo zdravstva je dostavilo pučkom pravobranitelju 8. siječnja 2003. godine preslik mišljenja Povjerenstva za stručni nadzor Hrvatske liječničke komore. Ishod cijelog postupka povodom pritužbe gospođe R. F. sadržan je u zaključnom dijelu tog mišljenja, pa ga stoga citiramo: "Povjerenstvo nije našlo stručnog propusta u postupku dr. V. Š., koji nije našao neurološkog deficita u trenutku pregleda, a i preporučio je da se bolesnica u slučaju pogoršanja dovede u bolnicu, što nije učinjeno. Relativno dug put (Zadar-Rijeka) poduzet na vlastitu odgovornost nije mogao doprinijeti poboljšanju stanja bolesnice."

Napomena: Nije nesumnjivo utvrđeno, zbog stajališta Povjerenstva za stručni nadzor Hrvatske liječničke komore, je li majci pritužiteljice nesavjesnim odnosom liječnika skraćen život. Ipak, pučki pravobranitelj ocjenjuje da su navodi iz pritužbe istiniti, te da je opisanim postupkom ordinirajućeg liječnika bio ugrožen život pacijentici i ostaje kod stajališta da je trebalo pokrenuti kazneni postupak radi nesumnjivog utvrđivanja postoji li krivnja liječnika ili ne.

2.3. Povrede prava iz socijalne skrbi

Pritužbe na povredu prava iz sustava socijalne skrbi bile su nešto brojnije (70) nego ranijih godina i činile su veći udjel u ovoj skupini povreda prava na koje su se građani žalili (19,1%). Primljene pritužbe bile su vrlo raznolike. Ponovo treba pohvaliti suradnju sa centrima

socijalne skrbi. Na traženja pučkog pravobranitelja odgovaraju u roku iscrpnim, sveobuhvatnim i argumentiranim podnescima. Većina pritužitelja su doista osobe sa izraženim potrebama za socijalnom zaštitom, ali zbog strožijih kriterija mnogi od njih nemaju zakonsko pravo na neki vid socijalno-zaštitne mjere. Stvar je političke ocjene, u koju se pučki pravobranitelj neće upuštati, kakve su posljedice socijalne politike, tj. je li restrikcija određenih prava, postavljanje strožijih kriterija i dr. doista bila neophodna i kako se odrazila na situaciju pojedinaca, kao i ocjenu je li i koji broj osoba dospio u težu situaciju. Ovdje valja istaći i da su se više nego ranijih godina prituživali očevi djece koja su povjerena na odgoj i brigu majkama zbog teškoća u ostvarivanju kontakta s djecom i zbog drugih razloga. Najčešće pritužbe odnosile su se na postupak i odluke centara socijalne skrbi o povjeravanju djece na roditeljsku skrb jednom od roditelja te određivanje susreta i druženja s drugim roditeljem. Ove pritužbe su rezultat vrlo složenih odnosa i velike emocionalne angažiranosti pritužitelja, više nego faktičke povrede njihovih prava od strane centara socijalne skrbi ili njihovih djelatnika. I nakon pomnog ispitivanja svake pritužbe pučki je pravobranitelj, zbog nedostatne profesionalne ekipiranosti i ograničenih mogućnosti provođenja ispitnog postupka, uglavnom intervenirao zbog formalno pravnih razloga.

Zaprimljen je i određeni broj pritužbi koje po svom sadržaju ukazuju na sumnju da su pritužitelji psihički bolesne osobe. U takvim je slučajevima pučki pravobranitelj od centara socijalne skrbi tražio zdravstveno-socijalnu anamnezu za pritužitelje kako bi saznao radi li se o bolesnoj osobi te ukoliko se radi, jesu li njena prava adekvatno zaštićena.

Raznolikost pritužbi iz ovog područja ilustriraju sljedeći primjeri.

(1.) Opis slučaja (P.P:-673/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratio se gospodin Z. M. iz Z. U svom podnesku navodi da je pravomoćnom presudom Općinskog suda u Z. broj P2-1156/98 od 30. svibnja 1999. godine rastavljen brak između njega i A. M.. Istom presudom je određeno da će njihova mlđb. kćerka M. živjeti s majkom te su uređeni susreti i druženja s ocem. Gospodin M. je 1999. godine podnio zahtjev Centru za socijalnu skrb radi promjene odluke o susretima i druženjima sa kćerkom. U pritužbi navodi da Centar do dana podnošenja pritužbe nije odlučio o njegovom zahtjevu.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj odlučio ispitati razloge zbog kojih nije u zakonskom roku odlučeno o zahtjevu pritužitelja te je 5. lipnja 2002. godine uputio podnesak Centru za socijalnu skrb, u kojem između ostalog, navodi: " Primjenom odredbe članka 218. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91) Centar je bio dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od dva mjeseca. Temeljem članka 11. Zakona o pučkom pravobraniteljstvu ("Narodne novine" broj 60/92) dostavite ovom Uredu najkasnije u roku od 30 dana očitovanje o razlozima nedonošenja rješenja po zahtjevu pritužitelja." Obzirom da Centar nije dostavio u ostavljenom roku pučkom pravobraniteljstvu zatraženo očitovanje, 24. rujna 2002. godine upućena mu je požurnica.

Ishod slučaja: Centar je 1. listopada 2002. godine izvijestio pučkog pravobranitelja da je odlučio o zahtjevu gospodina M. za promjenu odluke o susretima i druženju s kćerkom te mu dostavio preslik rješenja. Rješenje nije doneseno u zakonskom roku iz razloga što ni pritužitelj ni njegova bivša supruga nisu bili zadovoljni obavljenim vještačenjem, pa im je Centar u dva navrata produžavao rok u kojem su bili dužni pokrenuti novo neovisno vještačenje.

Napomena: Pravo pritužitelja na odluku u razumnom roku nije povrijeđeno. Odugovlačenje je bilo objektivno uvjetovano.

(2.) Opis slučaja (P. P. – 1023/02): Pučkom pravobraniteljstvu osobno se obratio gospodin A. O. iz Z. Iz razgovora s gospodinom O. saznali smo da je rođen 1910. godine, da živi sam i

sam se brine o sebi. Pritužuje se na odnos i postupke medicinskog osoblja u pojedinim zagrebačkim bolnicama i Domu zdravlja Maksimir. prema njemu. Između ostalog, navodi da ne dobiva obavijesti o svom zdravstvenom stanju, da mu se daju nejasne upute o pretragama koje mora obaviti i o liječenju te da dugo čeka na potrebne preglede.

Poduzete mjere: Obzirom na visoku životnu dob pritužitelja, narušeno zdravlje i okolnost da živi sam, pučki je pravobranitelj podneskom od 25. srpnja 2002. godine zatražio od Centra za socijalnu skrb Zagreb, Ured Maksimir da ispita zdravstvene i socijalne prilike gospodina O.

Ishod slučaja: Podneskom od 1. listopada 2002. godine Centar za socijalnu skrb Zagreb, Ured Maksimir dostavio nam je izvješće o gospodinu O. Na kraju podneska se navodi: "Kako se radi o osobi koja je zbog visoke životne dobi u nemogućnosti voditi brigu o svakodnevnim potrebama i kućanstvu, pokrenut će se, na njegov zahtjev, postupak za smještaj u dom umirovljenika. Želja imenovanog je bude smješten u Dom umirovljenika Sv. Ana, što će mu biti odobreno rješenjem ovog Centra."

Napomena: Okončano, uspješno, bez izravne intervencije. Nije utvrđena povreda prava.

(3.) Opis slučaja (P. P. – 114/02): Pučkom se pravobranitelju obratila gospođa D. J. iz D. Pritužiteljica navodi da su ona i suprug nezaposleni te da žive sa dvoje malodobne djece u podstanarskom stanu. Jedini prihod obitelji je socijalna pomoć u iznosu od 1.280 kuna i dječji doplatak. Stoga pritužiteljica traži da joj se dade u najam gradski stan.

Poduzete mjere: Iz pritužbe gospođe J. nije bilo razvidno je li podnijela molbu na natječaj te, ukoliko jest, kako je po njoj odlučeno. Obzirom na socijalne prilike pritužiteljice, pučki je pravobranitelj odlučio ispitati pritužbu, te je svojim podneskom od 20. veljače 2002. godine zatražio od Poglavarstva dostavu Pravilnika koji uređuje pitanje dodjele socijalnih stanova, podatak o slobodnim socijalnim stanovima odnosno, kada se predviđa raspisivanje sljedećeg natječaja. Upravni odjel za prostorno uređenje, stambeno komunalno gospodarstvo, zaštitu okoliša i mjesnu samoupravu Grada D. dostavio je Uredu pučkog pravobranitelja Pravilnik o davanju stanova u najam i očitovanje o pritužbi gospođe J. Iz dostavljene dokumentacije i očitovanja pučki pravobranitelj nije utvrdio povredu njenih prava. Podneskom od 23. travnja 2002. godine pučki pravobranitelj dao je pritužiteljici sljedeću pravnu uputu: "Iz dostavljenog Pravilnika je razvidno da se stanovi u vlasništvu Grada daju u najam podnositelju zahtjeva po redoslijedu koji se utvrđuje listom reda prvenstva. Lista reda prvenstva utvrđuje se na temelju osam kriterija utvrđenih Pravilnikom, a to su: uvjeti stanovanja, invalidnost, sudjelovanje u Domovinskom ratu, broj članova porodičnog domaćinstva, radni staž na području Republike Hrvatske, zdravstveno stanje, socijalni status i stručna sprema. Odgovarajuće isprave, kojima dokazuje da zadovoljava postavljene kriterije, podnositelj je dužan priložiti uz pisani zahtjev za dodjelu stana u najam. Komisija za najam stanova u vlasništvu Grada D. donosi odluku o davanju stana u najam po redoslijedu utvrđenom listom reda prvenstva. Na temelju odluke o davanju stana u najam zaključuje se Ugovor o najmu stana. U očitovanju na vašu pritužbu navedeno je da ste od referenta nadležne referade dobili uputu o potrebi podnošenja pisanog zahtjeva za dodjelu stana u najam i dokumentaciji koju ste dužni priložiti, međutim da oni do danas vaš zahtjev nisu zaprimili.

Stoga vam savjetujemo da Komisiji za najam stanova u vlasništvu Grada D. podnesete pisani zahtjev za dodjelu stana u najam, uz potrebnu dokumentaciju, kako biste bili uvršteni u listu reda prvenstva po kojoj se daju u najam gradski stanovi."

Ishod slučaja: Nepoznat. Pritužiteljica se više nije javljala pučkom pravobranitelju.

Napomena: Nije utvrđena povreda prava.

(4.) Opis slučaja (P. P. – 1188/02): Pučkom se pravobranitelju obratila gospođa D. K. iz S. U svojoj pritužbi navodi da je 11. rujna 2002. godine dobila rješenje Upravnog suda Republike Hrvatske broj: 12446/1999-4 od 27. lipnja 2002. godine kojim se odbacuje njena tužba protiv rješenja o invalidskoj mirovini Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Središnje službe u Zagrebu, zbog nepravovremenosti. Uz citirano rješenje dobila je i nalog za plaćanje sudske pristojbe u iznosu od 900,00 kuna. Obzirom da pritužiteljica prima invalidsku mirovinu u iznosu od 810,06 kuna, nije u mogućnosti podmiriti pristojbu, pa moli za pomoć i savjet pučkog pravobranitelja.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj dao pritužiteljici pravni savjet podneskom u kojem se, između ostalog, navodi: "Temeljem članka 15. Zakona o sudskim pristojbama ("Narodne novine" broj 74/95 i 57/96) Sud će vas osloboditi plaćanja sudske pristojbe ako prema svom općem imovnom stanju ne možete podmiriti sudsku pristojbu bez štetnih posljedica za nužno uzdržavanje sebe i svoje obitelji. U tom cilju, dužni ste podnijeti Sudu prijedlog za oslobađanje od plaćanja pristojbe uz koji morate priložiti potvrdu o imovnom stanju, pribavljenu od Porezne uprave Ministarstva financija te dati izjavu na sudski zapisnik o svom imovnom stanju i imovnom stanju svoga supružnika. Ukoliko Sud, uzimajući u obzir sve okolnosti, a osobito vrijednost predmeta spora te prihode koje ostvarujete vi i članovi vaše obitelji, ocijeni da ne možete podmiriti sudsku pristojbu, donijet će odluku kojom će vas osloboditi od plaćanja pristojbe. Ukoliko Upravni sud Republike Hrvatske odbije Vaš prijedlog za oslobođenje od plaćanja sudske pristojbe, Vašu sudsku pristojbu podmiriti će Vlada Republike Hrvatske temeljem točke II. Odluke o preuzimanju obveze plaćanja sudskih pristojbi za umirovljenike koji su podnijeli tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske protiv Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, zbog nedonošenja rješenja o zahtjevu za usklađivanje mirovina ("Narodne novine" broj 21/02). Zbog kratkoće roka, predlažemo Vam da, u skladu s naprijed navedenim, što skorije podnesete Upravnom sudu Republike Hrvatske prijedlog za oslobođenje od plaćanja pristojbe, uz potvrdu Porezne uprave o svom imovnom stanju.

Ishod slučaja: Pritužiteljica se više nije obraćala pučkom pravobranitelju. Pretpostavljamo da je postupila u skladu s pravnom uputom i ishodila oslobađanje od plaćanja pristojbe.

Napomena: Pravo pritužiteljice je bilo ugroženo zbog njene neukosti.

(5.) Opis slučaja (P. P. – 430/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratila se gospođa V. M. iz Z. Pritužiteljica navodi da se razvela u Z. 1996. godine. U braku je rodila dvoje djece, koja su sada stara 10 i 7 godina. Mlađe dijete je bolesno i ima psihomotorne smetnje. Pritužiteljica radi u D. d.d., gdje ostvaruje nedostatna primanja za podmirenje životnih potreba svoje obitelji. Bivši suprug ne plaća alimentaciju i ne sudjeluje u odgoju djece na način kako je to utvrđeno sudskom presudom. Nakon obraćanja Centru za socijalnu skrb, savjetovano joj je da uzme odvjetnika radi pokretanja ovršnog postupka. Dobila je i jednokratnu novčanu pomoć u iznosu od 400 kuna. Traži savjet i pomoć pučkog pravobranitelja.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj uputio Centru za socijalnu skrb Z. preporuku, u kojoj navodi: "Iz pritužbe je razvidno da pritužiteljica od razvoda, dakle više od 5 godina, nema dovoljno sredstava niti za podmirenje osnovnih životnih potreba svoje obitelji, a kamoli za podmirenje troškova odvjetnika i sudskog postupka. Zbog toga joj je vaš Centar u nekoliko navrata i odobrio jednokratnu novčanu pomoć. Članak 239. stavak 1. Obiteljskog zakona ("Narodne novine" br. 162/98) propisuje dužnost centra za socijalnu skrb da vodi očevidnik odluka o uzdržavanju djece, koje mu dostavlja sud sukladno članku 303. stavak 2. istog Zakona, kako bi centar mogao provjeriti ispunjavaju li osobe koje su dužne pridonositi za uzdržavanje djeteta svoje obveze redovito i u cijelosti te poduzeti potrebne mjere za zaštitu djetetovih interesa. Jedna od mjera utvrđena je člankom 238. stavak 2. Obiteljskog zakona koji propisuje da Centar za socijalnu skrb može tražiti ovrhu odluke o uzdržavanju djeteta.

Slijedom navedenog, a temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" br. 60/92) pučki pravobranitelj daje preporuku da poduzmete potrebne mjere radi ostvarivanja prava na uzdržavanje koje temeljem sudske presude imaju djeca gospođe M.. O poduzetim mjerama povodom ove preporuke obavijestite pučkog pravobranitelja najkasnije u roku od 30 dana."

Ishod slučaja: Centar nije obavijestio pučkog pravobranitelja o mjerama koje je poduzeo povodom njegove preporuke, ali se više nije javljala ni pritužiteljica.

Napomena: Utvrđeno ugrožavanje prava zbog neukosti stranke i izostanka stručne pomoći Centra za socijalnu skrb.

(6.) Opis slučaja (P. P. - 336/02): Pučkom se pravobranitelju obratio gospodin M. P. iz O. Pritužitelj navodi da je Hrvatski zavoda za mirovinsko osiguranje, Područna služba u Osijeku 7. siječnja 2002. godine donijela po službenoj dužnosti rješenje o prestanku prava na doplatak za djecu za njegovog sina Lj. P., studenta elektrotehnike, od 1. siječnja 2002. godine. Pritužitelj smatra da su rješenjem povrijeđena njegova prava, pa traži pomoć pučkog pravobranitelja.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj, na temelju dostavljene dokumentacije, utvrdio da je pritužba neopravdana, obzirom da je predmetno rješenje HZMO, Područne službe O. O tome je obavijestio pritužitelja i dao mu pravnu uputu sljedećim podneskom: "Hrvatski je sabor donio 19. listopada 2001. godine Zakon o doplatku za djecu («Narodnim novinama» broj 94/01) koji se primjenjuje od 1. siječnja 2002. godine. U članku 10. stavak 1. i 2. citiranog Zakona propisano je da doplatak za djecu pripada djeci do navršene 15. godine života djeteta, odnosno do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 15 godina života te djeci koja se nalaze na redovitom školovanju u srednjoj školi do završetka tog školovanja, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19 godina života. Stavci 3. i 4. navedenog članka uređuju prava djece s oštećenim zdravljem na doplatak za djecu. Iz citirane odredbe je razvidno da doplatak za djecu pripada samo srednjoškolcima na redovitom školovanju do 19. godine života, a ne i studentima. Člankom 37. stavak 2. Zakona o doplatku za djecu utvrđeno je da će rješenje o utvrđenom pravu na doplatak od 1. siječnja 2002. godine Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje donijeti po službenoj dužnosti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu zakona. Slijedom citiranih odredaba, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područna služba u O. donijela je 7. siječnja 2002. godine po službenoj dužnosti rješenje po kojem Vam prestaje pravo na doplatak za djecu od 1. siječnja 2002. godine za sina Lj. P., studenta elektrotehnike, dok i nakon 1. siječnja 2002. godine nastavljate koristiti pravo na doplatak za djecu za svog sina D. P., učenika Srednje elektrotehničke škole u N. Obzirom da je novim Zakonom o doplatku za djecu ukinuto pravo na doplatak redovitim studentima, rješenje HZMO Područne službe u Osijeku je zakonito, pa Vam stoga ne savjetujemo da protiv njega izjavljujete žalbu, jer ga drugostupanjsko tijelo može samo potvrditi."

Ishod slučaja: Pritužitelj se više nije javljao pučkom pravobranitelju.

Napomena: Pravo pritužitelja ukinuto je zakonom, stoga nema povrede prava od upravnog tijela.

(7.) Opis slučaja (P. P. – 714/02): Pritužitelj I. K. iz mjesta V. obratio se pučkom pravobranitelju sa zamolbom u predmetu podmirjenja troškova stanovanja temeljem rješenja Grada O., Upravnog odjela za socijalnu skrb i zdravstvo, Klasa: UP–I-551-06/02-01/31, Ur.br. 2158/01-10/3-02 od 29. siječnja 2002. Pritužitelj navodi da redovno dostavlja Centru račune o potrošnji električne energije, ali se isti ne podmiruju te postoji opasnost od isključenja struje od strane DP «Eletroslavonije».

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je 16. svibnja 2002. pokrenuo postupak ispitivanja, sukladno odredbi članka 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» broj: 60/92) te zatražio od Upravnog odjela za socijalnu skrb i zdravstvo, Grada O. odgovor o tomu zašto se ne podmiruju računi i da li za to postoji razlog i obveza podmirenja. U ovom slučaju Upravni odjel za socijalnu skrb i zdravstvo Grada O. izvijestio je pučkog pravobranitelja dopisim od 17. lipnja 2002. (Klasa: 551-06/02-01/31, Ur.br.: 2158/01/04-02-3) u kojem ističe: «...Žalitelju I. K. priznato je pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja rješenjem ovoga Upravnog odjela od 29. siječnja 2002. Klasa: UP/-I-551-06/02-01/31, Ur.br.: 2158/01-10/3-02-2 počevši od 18. siječnja 2002. Imenovani je donosio uplatnice za električnu energiju kako slijedi: 1) 14. 02. 2002. - 240,00 kn, 2) 15. 03. 2002. - 250,00 kn, 3) 15. 04. 2002. - 250,00 kn, 4) 13. 05. 2002. - 250,00 kn. Od svih predanih uplatnica nije plaćeno samo 250,00 kn, što je vidljivo iz priloženog spisa mjesečnih troškova stanovanja. Također navode da nema nikakve opasnosti od isključenja struje.

Ishod slučaja: Pozitivno riješen.

Napomena: Pritužba preuranjena, eventualno ugrožavanje prava otklonjeno samim ispitivanjem.

2.4. Pritužbe na povrede prava iz radnih odnosa

državnih i javnih službenika

Tijekom 2002.g. pučki pravobranitelj je zaprimio 87 pritužbi državnih i javnih službenika na povrede njihovih prava iz radnog odnosa. Ove pritužbe su u promatranoj godini imale značajnog udjela (23,8%) u ovoj skupini pritužbi. Porast broja ovih pritužbi rezultat je i određenih promjena u reguliranju statusa državnih službenika. U ožujku 2002. godine donesena je Uredba o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama ("Narodne novine" broj 21/02). Ovom Uredbom smanjen je broj radnih mjesta ili broj izvršitelja na pojedinim radnim mjestima u županijama. Stoga je određeni broj državnih službenika i namještenika ostao neraspoređen, što je bio najčešći razlog obraćanja pučkom pravobranitelju. Pritužbe neraspoređenih službenika i namještenika uglavnom se odnose na nepoštivanje propisanih općih i posebnih uvjeta pri rasporedu službenika i namještenika na pojedina radna mjesta, zatim ne uvažavanje socijalnih kriterija, zdravstvenih, radnog staža itd.

U najvećem broju slučajeva, rješenja kojima su pritužitelji stavljeni na raspolaganje Vladi Republike Hrvatske ili im je prekinut radni odnos, su formalno pravno ispravna. Stoga je pučki pravobranitelj uglavnom morao provoditi ispitni postupak. Obzirom da je očitovanje traženo od tijela koja su potencijalno povrijedila prava pritužitelja, teško je i na temelju njih bilo utvrditi opravdanost pritužbe. Samo je u jednom slučaju županijski ured državne uprave uz očitovanje dostavio i dokaze o stručnoj spremi za sve raspoređene službenike na koje je ukazivano u pritužbi (iako potvrđuju opravdanost pritužbe).

Ostale pritužbe državnih službenika i namještenika zbog povrede prava iz radnih odnosa odnosile su se na povrede natječajnog postupka, raspored, plaće, obvezu polaganja državnog stručnog ispita itd.

Iz malog broja pritužbi pristiglih od službenika i namještenika u općinama i gradovima razvidno je šaroliko tumačenje odredbe članka 96. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" broj 33/01). Citirana odredba propisuje da će se, do donošenja posebnog zakona, na djelatnike u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na odgovarajući način primjenjivati Zakon o

državnim službenicima i namještenicima ("Narodne novine" broj 27/01). Naredni primjeri ilustriraju rad na ovoj vrsti pritužbi.

(1.) Opis slučaja (P.P.–1003/02): Pučkom se pravobranitelju obratila gospođa Đ. H. iz Pregrade. U svojoj pritužbi navodi da ima srednju stručnu spremu ekonomskog smjera, položen državni ispit te da je do 4. lipnja 2002. godine radila u Uredu državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji kao matičar u Ispostavi P. Rješenjem Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji klasa: UP/I-112-01/02-01/38, urbroj: 2140-02-02-1 od 3. srpnja 2002. godine, kao neraspoređena službenica, stavljena je na raspolaganje Vladi Republike Hrvatske. Istim rješenjem utvrđeno joj je trajanje raspolaganja, visina otpremnine i pravo na naknadu plaće za vrijeme trajanja raspolaganja. U obrazloženju navedenog rješenja se navodi da pritužiteljica nije mogla biti raspoređena iz razloga što, sukladno Pravilniku o unutarnjem redu Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji, od 5. travnja 2002. godine, nema slobodnih radnih mjesta za koje ispunjava uvjete. Pritužiteljica, međutim, navodi da je na radno mjesto matičara u Ispostavi P., koje je i dalje predviđeno Pravilnikom o unutarnjem redu, raspoređena službenica koja nema položen državni ispit.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj pokrenuo ispitni postupak, zatraživši očitovanje predstojnice Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji o navodima pritužbe. U svom podnesku od 17. srpnja 2002. godine, između ostalog je naveo, kako je člankom 62. Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Narodne novine" broj 27/01) propisano da je obvezni posebni uvjet za raspored na radno mjesto položen državni stručni ispit za poslove radnog mjesta odgovarajuće vrste. Obzirom da pritužiteljica navodi kako raspoređena službenica nema položen državni stručni ispit za radno mjesto na koje je raspoređena, pučki je pravobranitelj temeljem članka 11. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) zatražio da mu se, najkasnije u roku od 30 dana, dostavi očitovanje o navodima pritužbe, kako bi mogao ocijeniti jesu li povrijeđena zakonska prava gospođe H. i poduzeti odgovarajuće mjere sukladno svojim ovlastima.

Ishod slučaja: Pozitivan. Dopisom od 21. kolovoza 2002. godine, predstojnica Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji obavještava pučkog pravobranitelja da je, povodom prigovora gospođe Đ. H., poništeno rješenje kojim se pritužiteljica, kao neraspoređena državna službenica, stavlja na raspolaganje Vladi Republike Hrvatske. U prilogu dopisa dostavljen je preslik rješenja od 26. srpnja 2002. godine kojim se poništava rješenje o stavljanju na raspolaganje te preslik rješenja, istog nadnevka, o rasporedu pritužiteljice na radno mjesto matičara u Matičnom uredu P.

Napomena: Pravodobnom intervencijom spriječena povreda prava pritužiteljice. Pravo pritužiteljice bilo je ugroženo.

(2.) Opis slučaja (P.P.–464/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratio se gospodin D. K. iz D. L. Pritužitelj navodi da je službenik u Općini D. L., raspoređen na radno mjesto voditelja referade za financije, računovodstvo i opće poslove, a sada na dužnosti v.d. pročelnika Jedinstvenog upravnog odjela Općine D. L. Rješenjem Povjerenstva za teške povrede radne discipline klasa: 114-04-01-02-01/21, ur.broj: 2125/07-01-02-01/01 od 14. ožujka 2002. godine, protiv njega je pokrenut disciplinski postupak zbog teže povrede radne discipline. Gospodin K. je u dopuštenom roku, istom Povjerenstvu, izjavio prigovor koji je zajedno s citiranim rješenjem dostavio i pučkom pravobranitelju. U svojoj pritužbi ističe da je nakon podnošenja prigovora bio pozvan da prigovor povuče. Rečeno mu je, da mu u tom slučaju neće biti izrečena mjera prestanka radnog odnosa, već raspored na drugo radno mjesto.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj uputio gradonačelniku Općine D. L. i predsjedniku Povjerenstva za teške povrede radne discipline sljedeće upozorenje: "Uvidom u rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv D. K., kojeg je Povjerenstvo za teške povrede radne

discipline donijelo 14. ožujka 2002. godine, utvrdili smo da je isto nezakonito. Člankom 95. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" broj 33/01) propisano je da se do donošenja posebnog zakona o pravima, obvezama i odgovornostima službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na iste primjenjuju odredbe Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Narodne novine" broj 27/01). Zakon o državnim službenicima i namještenicima u glavi VI. uređuje odgovornost za povrede službene dužnosti, a ne disciplinsku odgovornost. Isto tako, Zakon ne poznaje teže povrede radne discipline. U članku 36. utvrđeno je da povrede službene dužnosti mogu biti lake i teške. Članak 45. stavak 1. Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisuje da postupak zbog teške povrede službene dužnosti pokreće čelnik tijela uprave danom predaje prijedloga za pokretanje postupka nadležnom službeničkom sudu. Slijedom citirane odredbe, razvidno je da je disciplinski postupak protiv gospodina K. pokrenulo nenadležno tijelo. Nadalje, da je postupak pokrenut rješenjem, a ne prijedlogom službeničkom sudu. U članku 46. stavak 1. Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisano je da se prijedlog za pokretanje postupka zbog povrede službene dužnosti dostavlja službeniku, koji može podnijeti odgovor u roku tri dana od primitka prijedloga, što u predmetnom slučaju nije učinjeno. Iz čitavog rješenja Povjerenstva se zapravo ne vidi što je gospodin K. uradio, odnosno propustio uraditi čime bi počinio tešku povredu službene dužnosti. U obrazloženju se navodi da su: "činjenja poduzeta od strane D. K. imala štetne posljedice za rad općinske uprave i njenih organa." Koja su to činjenja i kakvu štetu su za posljedicu uzrokovala, u obrazloženju nije navedeno. Ustavno pravo na žalbu odnosno drugu pravnu zaštitu može se ostvariti samo ako tijelo koje je donijelo rješenje navede razloge za to rješenje. Bez upućenosti u razloge, pritužitelju je uskraćena učinkovita pravna zaštita. Temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) pučki pravobranitelj upozorava na nezakonitost rješenja Povjerenstva za teške povrede radne discipline klasa: 114-04-01-02-01/21, ur.broj: 2125/07-01-02-01/01 od 14. ožujka 2002. godine. O poduzetim mjerama povodom ovog upozorenja obavijestite pučkog pravobranitelja najkasnije u roku od 30 dana." Pročelnica Jedinog upravnog odjela Općine D. L. obavijestila je pučkog pravobranitelja u propisanom roku da je povodom njegovog upozorenja poništeno rješenje o pokretanju disciplinskog postupka protiv D. K. U pritužbi obavijesti dostavljen je i preslik rečenog rješenja od 3. lipnja 2002. godine klasa: 114-04-01-01-01/21, ur.broj: 2125/07-01-02-01/01. Pritužitelj se ponovo obratio pučkom pravobranitelju 7. srpnja 2002. godine. U pritužbi navodi da mu je rješenjem Jedinog upravnog odjela Općine D. L. klasa: 112-01-01-02-01/424, ur. broj: 2125/07-01-03-01/01 od 1. srpnja 2002. godine prekinut radni odnos temeljem članka 118. stavak 1. točka g. Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Narodne novine" broj 27/01). Iz obrazloženja citiranog rješenja proizlazi da pritužitelj nije u propisanom roku položio državni stručni ispit. Pritužitelj ističe da mu nikada nije bio određen rok u kojem je dužan položiti državni stručni ispit. U svibnju ove godine, po povratku sa godišnjeg odmora, saznao je da su svi službenici općine prijavljeni za polaganje državnog stručnog ispita, osim njega. Na njegov upit pročelnici zbog čega nije prijavljen, odgovorila mu je da je to zbog disciplinskog postupka koji je u tijeku. Napominjemo, da je pročelnica 3. lipnja 2002. godine potpisala rješenje o poništenju rješenja o pokretanju disciplinskog postupka protiv pritužitelja. Pučki je pravobranitelj 18. srpnja 2002. godine uputio prijedlog Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Upravi za sustav državne uprave i službeničke odnose. U svom podnesku, nakon opisa slučaja, navodi: "Obzirom da pučki pravobranitelj nema mogućnosti utvrditi sve relevantne okolnosti slučaja od značaja za ispitivanje pritužbe kao što su: koji službenici Općine D. L. imaju položen državni stručni ispit te koji službenici, s koliko staža i kada su prijavljeni za polaganje državnog stručnog ispita, temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju predlažemo da provedete inspekcijski nadzor u Općini D. L. te potom poduzmete odgovarajuće mjere, u skladu sa svojim ovlastima. O poduzetim mjerama povodom ovog prijedloga obavijestite pučkog pravobranitelja najkasnije u roku od 30 dana."

Ishod slučaja: Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je obavijestilo pučkog pravobranitelja da im je Općina D. L., povodom Zapisnika o provedenom nadzoru, dostavila 28. kolovoza 2002. godine Izvješće o poduzetim mjerama. Iz Izvješća je razvidno da je predsjednik Općinskog vijeća usvojio prigovor gospodina D. K. i poništio rješenje o prestanku radnog odnosa. Pritužitelj je raspoređen na radno mjesto u Jedinostvenom upravnom odjelu Općine D. L. te mu je utvrđena obveza i rok za polaganje državnog stručnog ispita.

Napomena: Pravo pritužitelja bilo je vrlo ozbiljno ugroženo samovoljnim postupanjem pročelnice Općine D. L. Povreda prava spriječena je pravodobnom intervencijom pučkog pravobranitelja i Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

(3.) Opis slučaja (P.P.–997/02): Pučkom se pravobranitelju obratila gospođa V. V. iz Benkovca. Gospođa V. u svojoj pritužbi navodi da je od 1997. godine zaposlena u Uredu za statistiku, Ispostava Benkovac na radnom mjestu stručnog referenta za poslove statistike, za koje ispunjava propisane uvjete. Stupanjem na snagu novog Pravilnika o unutarnjem redu Ureda državne uprave u Zadarskoj županiji, ostala je neraspoređena od 5. travnja 2002. godine, za što je saznala 15. svibnja 2002. godine neformalnim putem. Pritužiteljica ističe da su u državnoj službi ostali i raspoređeni na radna mjesta u Uredu službenici sa obrtničkim i ostalim neodgovarajućim zanimanjima te oni koji nemaju položen državni stručni ispit.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj odlučio provesti ispitni postupak te je Uredu državne uprave u Zadarskoj županiji uputio podnesak kojim traži očitovanje o navodima pritužbe gospođe V. V. Nakon opisa slučaja u podnesku navodi: "Temeljem članka 11. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) dostavite nam najkasnije u roku od 30 dana očitovanje o navodima pritužbe gospođe V. kako bi mogli nastaviti postupanje. Uz podatke o osobama za koje pritužiteljica tvrdi da ne ispunjavaju propisane uvjete za raspored na radna mjesta, dostavite nam podatke i o njenoj stručnoj spremi te obavijest o tome je li pritužiteljica u međuvremenu raspoređena, odnosno rješenje o stavljanju na raspolaganje Vladi Republike Hrvatske. Nakon što je dobio zatraženo očitovanje i dokumentaciju, pučki je pravobranitelj utvrdio da pojedini službenici, na koje ukazuje pritužiteljica u svojoj pritužbi, ne ispunjavaju uvjete propisane Pravilnikom o unutarnjem redu, za radna mjesta na koja su raspoređeni. Stoga je uputio prijedlog Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave da provede nadzor provedbe zakona i drugih propisa o državnim službenicima i namještenicima u Uredu državne uprave u Zadarskoj županiji te da u roku od 30 dana izvijesti pučkog pravobranitelja o mjerama poduzetim povodom tog prijedloga. Pučki pravobranitelj nije dobio izvješće Ministarstva o mjerama poduzetim povodom svog prijedloga od 20. rujna 2002. godine.

Ishod slučaja: Nepoznat. Vjerojatno postoji povreda prava pritužiteljice, ali za sada nije nesumnjivo utvrđena zbog ogluhe Ureda državne uprave Zadarske županije.

(4.) Opis slučaja (P.P.–859/02): Pučkom se pravobranitelju obratila gospođa Đ. G., djelatnica Ureda za obranu Karlovac. Gospođa G. u svojoj pritužbi navodi da je djelatnica Ministarstva obrane od 1992. godine, raspoređena na radno mjesto stručnog referenta u Uredu za obranu K. Nadalje, navodi da savjesno izvršava sve radne zadaće te da od veljače 2000. godine, od kada Ured nema spremačicu, uz poslove svog radnog mjesta posprema i dvije radne prostorije. Po nalogu načelnika Uprave za obranu, svi djelatnici Uprave plaćaju mjesečno 12,00 kuna za čišćenje WC-a. Obzirom da je u posljednje vrijeme odbila plaćati 12,00 kuna, uskraćeno joj je korištenje WC-om. Pritužiteljici je zbog uskraćivanja tog prava povrijeđeno ljudsko dostojanstvo i osjeća se poniženom, pa je zatražila intervenciju pučkog pravobranitelja.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj svojim podneskom od 17. lipnja 2002. godine uputio prijedlog Ministarstvu obrane, Upravi za ljudske resurse, u kojem se nakon opisa slučaja

navodi: "Kako pritužba ukazuje da su u Uredu za obranu K. poremećeni međuljudski odnosi, što dovodi i do povrede prava pojedinih djelatnika, pučki pravobranitelj temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) predlaže da, povodom pritužbe gospođe G., ispitate slučaj te da o poduzetim mjerama izvijestite ovaj Ured najkasnije u roku od 30 dana.

Ishod slučaja: Ministarstvo obrane, Uprava za ljudske resurse, Služba za vojnu obvezu je dostavila 20. kolovoza 2002. godine pučkom pravobranitelju obavijest o poduzetim mjerama povodom njegovog prijedloga. U podnesku je navedeno da je Služba za vojnu obvezu naložila načelniku Uprave za obranu K. da pritužiteljici omogući korištenje sanitarnog čvora te da je načelnik postupio po nalogu. Navedeno je da će Služba za vojnu obvezu razmotriti postupke odgovornih osoba u Uredu za obranu K. te ukoliko utvrdi nepravilnosti u njihovom postupanju, pokrenuti postupak zbog povrede službene dužnosti.

Napomena: Utvrđena povreda prava pritužiteljice. Intervencijom je povreda sanirana.

(5.) Opis slučaja (P.P.-189/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratila se gospođa G. R. iz K. Pritužiteljica navodi da je do 15. rujna 1991. godine radila u Ministarstvu unutarnjih poslova, Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj, Odjelu za upravno-pravne poslove. Zbog ratnih događanja, nakon tog datuma, gospođa R. je prestala dolaziti na posao. Poslije mirne reintegracije, pritužiteljica je zatražila da se vrati na posao ili da joj se izda rješenje o prestanku radnog odnosa. Zamolbi pritužiteljice do danas nije udovoljeno, pa se za pomoć obratila pučkom pravobranitelju.

Poduzete mjere i ishod slučaja: Pučki je pravobranitelj odlučio ispitati slučaj te je 27. veljače 2002. godine uputio podnesak Ministarstvu unutarnjih poslova kojim je, temeljem članka 11. stavak 3. Zakona o pučkom pravobranitelju, zatražio očitovanje o navodima pritužbe. Ministarstvo unutarnjih poslova se 27. ožujka 2002. godine očitovalo na navode pritužbe gospođe G. R. Pučki je pravobranitelj utvrdio da je pritužba neopravdana, o čemu je obavijestio pritužiteljicu sljedećim podneskom: "Ministarstvo unutarnjih poslova nam je dostavilo očitovanje na navode vaše pritužbe. U očitovanju je navedeno da vam je rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave Vinkovci broj: 511-15-06/8-6229/1/91 od 31. listopada 1991. godine prestao radni odnos, bez vaše suglasnosti, jer ste bez osnovanog razloga, neopravdano izostali s posla pet radnih dana uzastopce. Nastavno se navodi da ste se, nakon prestanka radnog odnosa, prvi put obratili Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj 6. veljače 2002. godine sa zahtjevom da vam se uruči rješenje o prestanku radnog odnosa. Nakon što vam je uručeno rješenje o prestanku radnog odnosa, protiv istog ste uložili žalbu koja je rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova broj: 511-01-53-24036/01-02 od 10. travnja 2002. godine odbačena kao nepravodobna. Naime, istaknuto je u očitovanju, 1. studenoga 1991. godine dostava rješenja o prestanku radnog odnosa je, zbog vaše nedostupnosti, obavljena sukladno članku 96. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91) pribijanjem na oglasnoj ploči tijela koje je donijelo rješenje. Kako se dostava smatra izvršenom protekom roka od osam dana od dana pribijanja rješenja na oglasnoj ploči, rok za izjavljivanje žalbe, odnosno zahtjev za zaštitu prava, prema tada važećim propisima, tekao je od 9. do 24. studenoga 1991. godine, pa je naknadno podnesena žalba odbačena kao nepravodobna. Kako iz svega proizlazi da Ministarstvo unutarnjih poslova svojim postupanjem nije povrijedilo vaša zakonska prava, pučki pravobranitelj nema daljnjeg osnova za postupanje po vašoj pritužbi.

Napomena: Pritužba je neopravdana, nije bilo povrede prava pritužiteljice.

(6.) Opis slučaja (P.P.–875/02): Gospođa A. B. L. iz Splita pritužuje se na izbor kandidata povodom oglasa objavljenog na oglasnoj ploči Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u Splitu, za popunu radnog mjesta voditelja referade na Medicinskom fakultetu u Splitu. U pritužbi navodi da je na oglašeno radno mjesto primljena gospođica I. S., koja u trenutku prijave na oglas nije imala prebivalište na području Splitsko-dalmatinske županije. Predlaže da pučki pravobranitelj ispita ispravnost natječajnog postupka.

Poduzete mjere i ishod slučaja: Iako pritužba ne spada u djelokrug pučkog pravobranitelja, pritužiteljici je upućen podnesak u kojem joj je obrazloženo zbog čega je njena pritužba neopravdana. U podnesku se navodi: "Zakon o radu ("Narodne novine" broj: 38/95, 54/95, 65/95 i 117/01), kojim su uređeni radni odnosi u Republici Hrvatskoj, u članku 8. propisuje da se radni odnos zasniva sklapanjem ugovora o radu. Time je uvedeno načelo slobode ugovaranja i sklapanja ugovora o radu. Poslodavac može, ali ne mora objaviti oglas kojim nudi zasnivanje radnog odnosa pod određenim uvjetima i slobodno odlučuje s kojim kandidatom će zaključiti ugovor o radu. Ipak, sukladno članku 57. Zakona o zapošljavanju, mora svaku potrebu i svaki prestanak prijavljene potrebe za novim radnikom, prijaviti Zavodu za zapošljavanje, kao što je to učinjeno i u predmetnom slučaju. Člankom 6. Zakona o radu je propisano da se na sklapanje, valjanost, prestanak ili druga pitanja koja su u svezi s ugovorom o radu primjenjuju, u skladu s naravi toga ugovora, opći propisi obveznog prava, odnosno odredbe Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj: 53/91, 73/91, 11/93, 3/94, 107/95, 7/96 i 91/96). Slijedom navedenog, pučki pravobranitelj nije utvrdio povredu vaših zakonskih prava."

Napomena: Pritužba neopravdana.

(7.) Opis slučaja (P.P.–397/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratio se 20. ožujka 2002. godine gospodin I. B. iz Zagreba. Gospodin B. u svojoj pritužbi navodi da se u otvorenom roku javio na natječaj za radno mjesto savjetnika za strategijska pitanja telekomunikacijskih mreža u MORH-u, koji je objavilo Ministarstvo obrane u listu «Obrana» br. 2. od 7. srpnja 2000. godine. Pritužitelj je 16. kolovoza 2000. godine bio pozvan u Upravu za komunikacije radi popunjavanja upitnika i određenih formulara. Obzirom da nije dobio rješenje o prijemu u državnu službu za izabranog natjecatelja, uputio je 5. studenoga 2001. godine dopis ministru obrane kojim traži da ga se izvijesti o ishodu natječajnog postupka u kojem je sudjelovao. Obavijest do danas nije dobio.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj uputio upozorenje Ministarstvu obrane Republike Hrvatske u kojem, nakon opisa slučaja, navodi: "U članku 22. stavak 2. Zakona o državnim službenicima i namještenicima i o plaćama nositelja pravosudnih dužnosti («Narodne novine» br. 74/94, 86/94 i 7/95), koji je važio u vrijeme predmetnog natječajnog postupka, propisano je da se o prijemu u državnu službu temeljem natječaja donosi rješenje najkasnije u roku od mjesec dana od isteka roka za podnošenje prijave. Članak 23. istog Zakona propisuje da se rješenje o prijemu u državnu službu dostavlja svim kandidatima u roku 15 dana od donošenja rješenja, uz pouku o pravnom sredstvu. Kandidat koji je nezadovoljan rješenjem može podnijeti prigovor ministru ili drugom čelniku tijela državne vlasti u roku od osam dana od dana primitka rješenja. Prigovor protiv rješenja o prijemu u službu zadržava izvršenje rješenja. Slijedom navedenog, a temeljem članka 7. stavak 1. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" br. 60/92) pučki pravobranitelj upozorava na povredu odredbe članka 22. stavak 2. i članka 23. Zakona o državnim službenicima i namještenicima i plaćama nositelja pravosudnih dužnosti na štetu pritužitelja. O poduzetim mjerama povodom ovog upozorenja obavijestite pučkog pravobranitelja odmah, a najkasnije u roku od 30 dana." Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Pravna služba dostavila je pučkom pravobranitelju obavijest o poduzetim mjerama povodom njegovog upozorenja. O tome je pučki pravobranitelj izvijestio pritužitelja sljedećim podneskom: "Ministarstvo obrane u svom podnesku navodi da ste podnijeli zamolbu na natječaj objavljen 7. srpnja 2000. godine u

glasilu Ministarstva obrane RH "Obrana" za popunu radnog mjesta savjetnika za strategijsko planiranje telekomunikacijskih mreža. Nakon što je s vama i ostalim kandidatima prijavljenim na natječaj obavljen razgovor, ukazala se potreba i za potpunom upražnjenog radnog mjesta načelnika Odjela telekomunikacijskih mreža, pa ste 4. kolovoza 2000. godine podnijeli zamolbu i za to radno mjesto. U očitovanju se ističe kako su obzirom na tu činjenicu smatrali da ste odustali od radnog mjesta savjetnika za strategijsko planiranje telekomunikacijskih mreža za koje je natječaj bio raspisan, pa vam nije ni dostavljeno rješenje kojim je odlučeno o prijemu izabranog kandidata u državnu službu. Pučki pravobranitelj i nakon očitovanja Ministarstva obrane smatra da su vaša zakonska prava povrijeđena. Naime, Zakon o državnim službenicima i namještenicima u članku 18. stavak 1. i 2. propisuje obvezu dostavljanja rješenja o prijemu u državnu službu svim natjecateljima, protiv kojeg isti imaju pravo izjaviti žalbu čelniku tijela (ministru). Obzirom da vam rješenje o prijemu izabranog natjecatelja u državnu službu nije dostavljeno, onemogućeni ste u pravu da poduzimate pravne lijekove kako bi isto bilo preinačeno, poništeno ili ukinuto. Nažalost, jedina mjera koju pučki pravobranitelj može poduzeti, zbog toga što Ministarstvo obrane nije postupilo u skladu s njegovim upozorenjem, jest da o tome obavijesti Hrvatski sabor."

Ishod slučaja: Obzirom da Ministarstvo obrane nije postupilo po upozorenju pučkog pravobranitelja, pučki je pravobranitelj, temeljem članka 7. stavak 4. Zakona o pučkom pravobranitelju, o tome obavijestio Hrvatski sabor.

Napomena: Utvrđena je povreda prava pritužitelja.

3. Imovinska i stambena prava

U 2002.g. pučkom pravobranitelju se pritužilo **326** osoba zbog povrede, odn. ugrožavanja imovinskih i stambenih prava. U ukupnom broju pritužbi za čije je ispitivanje ovlašten pučki pravobranitelj, ova skupina pritužbi činila je udio od **28,3%**, pa prvi puta od kada pučki pravobranitelj podnosi redovito godišnje izvješće o svom radu ove pritužbe po svojoj brojnosti nisu na prvome mjestu.

PPo-dru-čje	Broj predmeta po godinama									
	1998		1999		2000		2001		2002	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
vlasnička prava	312	52,0	203	45,7	424	69,8	329	66,2	151	46,3
stambena prava	205	34,2	188	42,3	131	21,6	130	26,2	120	36,8
izvlaštenje, denacionalizacija	37	6,2	34	7,7	39	6,4	19	3,8	51	15,7
imov. nesigurnost	46	7,6	19	4,3	13	2,1	19	3,8	4	1,2

3.1. Vlasnička prava i povrat imovine

Posljedice trogodišnjeg važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom (prestao je važiti 5. kolovoza 1998. godine), do danas su prisutne, naročito na područjima Republike Hrvatske od posebne državne skrbi. Pravo vlasnika imovine koja se mora vratiti vlasniku u posjed, utvrđeno upravnim aktom: rješenjem o ukidanju prava privremenog korištenja; samo je deklarirano, jer za veći broj vlasnika još uvijek nije ostvareno, što se vidi iz pritužbi koje je pučki pravobranitelj primio zbog povrede vlasničkih prava (**151 ili 46,3%**).

Osnovni razlog za povredu i ograničenje prava vlasnika je u nemogućnosti državnih tijela (sudbene i izvršne vlasti) da provedu iseljenje (nakon ukidanja prava) bespravnih korisnika.

Nemogućnost iseljenja je, nadalje, u nemogućnosti osiguravanja drugog stana, kao alternativnog smještaja.

Radi se o području prava građana u kojem su suprotstavljeni interesi obitelji korisnika objekta i obitelji vlasnika objekta, nepomirljivi. Očiti primjer ovom zaključku su oni pojedinačni ispitivani slučajevi stambenih objekata s više od jednog stana, jer nije moguće uvođenje vlasnika u posjed niti u dio kuće, u npr. u stan u prizemlju koji nitko ne koristi.

Nadalje, još uvijek se nerijetko susreću slučajevi neprimjerenog ponašanja privremenog korisnika, što ne smije i ne može biti dopušteno. Pri tomu se primarno imaju u vidu oni korisnici koji odbijaju prihvatiti ponuđeni alternativni smještaj, a iz kuće koju koriste ne iseljavaju. Ovim korisnicima pridružuju se i oni koji stvarno ne trebaju imovinu koja se mora vratiti u posjed vlasniku za vlastito stambeno zbrinjavanje, nego drže u posjedu imanje, radi iskorištavanja (poljoprivrednog) zemljišta ili za držanje domaćih životinja (perad, svinje, uzgajanje povrća i sl.). Vlasniku se ne dopušta niti približavanje imanju. Vlasnik imovine je potpuno nezaštićen.

Pučki pravobranitelj je neformalnim putem (nije mu službeno dostavilo Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo) pribavio materijal Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo: "Povratak prognanika i izbjeglica" od 29. siječnja 2003. g. iz kojega je vidljivo da na dan 1. 01. 2003. g. ima **6881** stambenih jedinica privatnih vlasnika koje koriste treće osobe, što znači da će se i u narednom razdoblju, vjerojatno u nešto manjem broju nego ranije, obraćati vlasnici zaposjednute imovine kojima je povrijeđeno osnovno vlasničko pravo raspolaganja svojom imovinom, tj. pravo na mirno uživanje svoga vlasništva. Od tih 6881 stambenih jedinica za 3842 je podnijet zahtjev za povrat, dok u 3039 slučajeva takav zahtjev vlasnik nije podnio. Ministarstvo je utvrdilo i koliko osoba bespravno koristi tuđu imovinu, a utvrdilo je i kriterije prioriteta (red prvenstva) stambenog zbrinjavanja privremenih korisnika, također i prioritete za stambeno zbrinjavanje vlasnika zaposjednute imovine, bivših nositelja stanarskog prava i drugih Pravilnikom o redu prvenstva stambenog zbrinjavanja na područjima od posebne državne skrbi. Na ovaj način konačno su stvorene pretpostavke za brže rješavanje povreda vlasničkih prava, pa se može očekivati da će problem konačno biti riješen kroz stanovito vrijeme, ovisno o materijalnim i drugim mogućnostima države. Ono što zabrinjava i na što je pučkog pravobranitelja upozorila Misija OSCE, Ured za pitanja vladavine prava jest sadržaj "Bilješke – Ankete s podnositeljem zahtjeva za povrat u posjed obiteljske kuće odnosno vlasnikom/suvlasnikom", odn. sadržajem formulara zapisnika o postupku stupanja u posjed, tj. izjavom vlasnika. Upozorenje se odnosi na to da se ovim dokumentima (anketom i izjavom) vlasniku zaposjednute imovine na neki način sugerira da odustane od prava na naknadu štete, formulacijom izjave: "Ja želim (*moгуć samo jedan odgovor*) 1) iseljenje privremenog korisnika iz objekta i stupanje u posjed odmah i odustajem od prava na naknadu štete, 2) naknadu štete". Pučki pravobranitelj dijeli zabrinutost zbog ovakvog sadržaja izjave, te sadržaja Ankete, jer se na taj način sugerira vlasnicima da odustanu od prava na naknadu štete. Zbog mogućnosti da se ovi dokumenti, odn. sporna izjava i sadržaj upitnika, tumače na način da se njima primjenjuje psihička sila na volju vlasnika, dobro bi bilo vlasniku prepustiti u cjelosti odluku hoće li podnositi zahtjev za naknadu štete ili neće, bez sugestivnog povezivanja trenutnog povrata imovine u posjed sa odustankom od zahtjeva za naknadom štete. Narednim primjerima ilustrira se rad pučkog pravobranitelja na ovim pritužbama.

(1.) Opis slučaja (P.P.-1161/97): Pritužitelj M. K. obratio se sredinom 1997. godine pučkom pravobranitelju radi povrede i ograničavanja prava vlasništva obiteljske kuće, učinjene raspolaganjem od strane lokalne komisije, dodjelom na privremeno korištenje.

Poduzete mjere: Na slučaj M. K. u predmetu ostvarivanja prava na povrat obiteljske kuće u Gradini, općina Korenica, dodijeljene na privremeno korištenje M. L. i B. P., izbjeglicama iz

BiH, pučki pravobranitelj ukazuje još od 7. listopada 1997. godine, redom: Općini Korenica (više puta), predsjedniku Vlade RH (tijekom 1999. godine), Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo (više puta), a sve radi nerješavanja od strane izvršne vlasti. O ovom slučaju obaviješteno je i radno tijelo Hrvatskog sabora, a postupak ispitivanja proveden je i kod Ombudsmana za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, u dijelu utvrđivanja postojanja prava vlasništva, odnosno zahtjeva korisnika za povrat njihove imovine koju imaju u vlasništvu na području Republike Bosne i Hercegovine, općina Banja Luka. Međutim, ovaj pojedinačni slučaj povrede ustavnog prava i prava zajamčenih Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola broj 1. uz tu Konvenciju, još uvijek nije riješen uvođenjem vlasnika u posjed vlastite kuće. Stoga je pitanje pojedinačnog prava na povrat imovine vlasniku u posjed, u ožujku 2002. godine, predloženo i Vladi RH: "... Slučaj M. K. c/a M. L. i B. P. obilježava upravo činjenica priznavanja prava privremenim korisnicima na alternativni smještaj, na temelju samo formalnog podatka da se nalaze u posjedu nekretnine koju vlasnik potražuje, bez utvrđivanja činjeničnog i pravnog stanja bitnog za priznavanje ovog prava, npr. stvarnog stanja o socijalnom statusu ovlaštenika prava na ovaj smještaj ili o tomu je li vlasnik imovine u drugoj državi i statusu te imovine (uporabiva, useljiva, zatražen povrat i sl.). Neprijeporno je da je u ovom pojedinačnom slučaju isključivo volji korisnika prepuštena odluka o iseljenju, pa je odugovlačenje očito. Stanje slučaja nakon pet godina ujedno upućuje na zaključak da izvršna vlast – na lokalnoj i državnoj razini u ovom pojedinačnom slučaju ne vlada situacijom, a stvarnim odgađanjem gubi autoritet, odnosno daje razloga i osnova za podizanje tužbe protiv Republike Hrvatske kod Suda za ljudska prava. U slučaju D. i M. K., u predmetu povrata obiteljske kuće na adresi Gradina ..., općina Plitvička Jezera, Vlada Republike Hrvatske izviještena je, pismenom od 29. ožujka 2002. godine, da je imenovanima izvršen povrat imovine te da je obitelj K. ušla u posjed kuće dana 27. ožujka 2002. godine u 10,00 sati. Međutim, 29. ožujka 2002. godine, neposredno nam se obratio gospodin M. K. s podatkom da u posjed kuće nije uveden, da je korisnik B. P. isključio vodu i struju u označenoj kući, da mu je onemogućio ulazak u kuću tako što ga je, uz vrijeđanje i napad, fizički spriječio te obitelj K. ne može ne samo ući u kuću nego im se brani uopće prilazak kući. Dakle, podatak iz izvješća načelnika Općine Plitvička Jezera, dostavljeno Upravi za prognanike, povratnike i izbjeglice 27. ožujka 2002. u 13,35 sati, valja provjeriti je li odgovara pravom stanju stvari. Pri tomu valja utvrditi je li proveden uredan postupak uvođenja vlasnika u posjed (u prisutnosti člana Stambene komisije, djelatnika PU i dr. službene osobe), a s obzirom da je, zbog svih okolnosti koje obilježavaju ovaj slučaj, postojalo pravodobno upozorenje za pojačano osiguranje radi sprečavanja (predvidivih) neželjenih posljedica...". Posljednjim izvješćem Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo u ovom slučaju povrede i ograničavanja prava vlasništva, klasa: 019-06/02-05/201 ur.broj: 516-11-04-02-2 od 16. travnja 2002. godine, pučki pravobranitelj je obaviješten da je gospodin K. ostvario pravo povrata dijela svoje nekretnine. Kao dokaz provedenih radnji i utvrđenih činjenica, dostavljen nam je: zapisnik o primopredaji imovine, zapisnik o uvođenju u posjed vlasnika imovine i potvrda načelnika Općine Plitvička Jezera od 27. ožujka 2002. godine. Međutim, nakon ovog izvješća, gospodin K. obratio nam se ponovo, putem HHO-a i više puta neposredno. Razlog ponovnoj pritužbi i zahtjevu za pravnu pomoć je u činjenici da još uvijek ne može ući u posjed vlastite kuće i još uvijek je, nakon sedam (7) godina, stambeno nezbrinut. Stoga, preporuča se ispitati pravo stanje stvari, razumijevajući pri tomu i izdavanje naredbe korisniku preostalog dijela kuće za propuštanje vlasnika u posjed, pod prijetnjom prisilnog iseljenja imenovanog, bez odlaganja...". Radi osiguravanja pomoći vlasniku za preuzimanje posjeda nekretnine, obaviještena je i nadležna Policijska uprava: "S obzirom da M. K. posjeduje dokumentaciju o uvođenju u posjed imovine (dio kuće), imenovani kao nesporni vlasnik ima pravo i na samopomoć u ostvarivanju prava posjeda. Stoga, predlaže se izvršiti neposredan nadzor na licu mjesta, radi upozoravanja korisnika na nedopušteno ponašanje. Ujedno, predlaže se pružanje pomoći vlasniku radi ostvarivanja prava stanovanja, koja mu pripadaju temeljem Ustava i zakona Republike Hrvatske."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno ustavno pravo i pravo zajamčeno međunarodnim instrumentima na mirno uživanje vlasništva, također i pravo na rješavanje u razumnom roku.

(2.) Opis slučaja (P.P-295/02): Pritužitelj M. L. zatražio je povrat svoje nekretnine, kuće na adresi K. B. kbr. 45, dodijeljene na privremeno korištenje trećemu. Međutim, ista mu još uvijek nije vraćena u posjed.

Poduzete mjere: S obzirom da je zahtjev za povrat imovine podnesen mjesno nenadležnoj Stambenoj komisiji, u postupku ispitivanja utvrđeno je da je, dopisom od 10. prosinca 2001. godine, Stambena komisija Grada Karlovca, isti dostavila na rješavanje Stambenoj komisiji Općine Barilović, kao mjesno nadležnoj. Međutim, iako je izvršeno raspolaganje s imovinom M. L. (dokaz: rješenje Komisije Gradskog poglavarstva Karlovac od 4. travnja 1997. godine), Općina Barilović, vraćanjem zahtjeva vlasniku označene kuće, stvarno odbacuje odgovornost i nadležnost (stvarnu i mjesnu) za postupanje. S obzirom da vlasnik kuće K. B. 45 podnio zahtjev za povrat, dana 20. studenoga 2001., da raspolaže s rješenjem kojim je kuća dodijeljena na korištenje P. M. i Memorandumom ARC-a da je kuća, u kojoj je prebivao M. u Prnjavoru obnovljena – primopredaja izvršena dana 22. prosinca 2000. godine, od Općine Barilović traženo je izviješće: "... o razlozima zbog kojih nije nadležno postupano, kao i o pravnom osnovu temeljem kojega je u ovom pojedinačnom slučaju odbačena odgovornost za vraćanje imovine vlasniku u posjed." Nakon zaprimanja traženog očitovanja, pritužitelju je odaslan odgovor: "... od Jedinственог управног одјела Опćине Бариловић обавијештени смо о станју Ваше имовине и разлозима због којих није проведени поступак враćанја исте Вама у посјед. S obzirom da je Stambena komisija provela postupak na način kako je to propisano za slućajeve kao što je i Vaš, za sada ne nalazimo razloga za stavljanje prigovora. Naime, niti pućki pravobranitelj ne raspolaže objektivnim mogućnostima za osiguravanje smještaja, na koji imaju pravo korisnici – obitelj M. S obzirom na njihovo pravo na dobivanje alternativnog smještaja (stambeno zbrinjavanje na provedbu postupka prisilnog iseljenja. Stoga, ukoliko P. M. ne prihvati smještaj koji će mu biti ponuđen od APN-a, odnosno od Uprave za prognanike, izbjeglice i povratnike ili općine, možete nam se ponovo obratiti. Naime, odbijanjem takve ponude dolazi do gubitka prava na alternativni smještaj." Međutim, gospodin M. L. ponovo se obratio pućkom pravobranitelju, jer podaci koji su dostavljeni pućkom pravobranitelju nisu u suglasju s podacima kojima on raspolaže. Stoga se pućki pravobranitelj ponovo obratio Općini Barilović: "U svezi s izvršenim raspolaganjem s imovinom u vlasništvu M. L. – kuća K. B. 45, pismenom od 8. travnja 2002. godine, obaviješteni smo kao da je dodjela na korištenje izvršena P. M te da imenovani ima pravo na alternativni smještaj. Međutim, raspolažemo podatkom da je kuća M. L. u posjedu druge osobe, J. (Mato) M. iz Kulaša, BiH, što upućuje na zaključak da je odgovor pućkom pravobranitelju dostavljen bez utvrđivanja pravog i potpunog činjeničnog stanja, a to znači da niti podatak o obvezi osiguravanja smještaja za obitelj privremenog korisnika, nije/ne mora biti potpun i istinit. Stoga se, još jedan put, upozorava na ovaj pojedinaćni slućaj imovine koja se mora vratiti vlasniku u posjed, radi dostave toćnih podataka, odnosno radi dovršenja postupka za uvođenje vlasnika u posjed."

Ishod slućaja: Nepoznat.

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno ustavno pravo i pravo zajamčeno međunarodnim instrumentima na mirno uživanje vlasništva, također i pravo na rješavanje u razumnom roku.

(3.) Opis slućaja (P.P.-19/02): Pućkom pravobranitelju obratio se gospodin P. M. pritužbom u svezi povrede prava na povrat njegove kuće B. cesta 44, u posjedu V. M. iz Banja Luke, BiH. Gospodin M. posjeduje rješenje Stambene komisije Općine Sunja, klasa: UP/I-019-01/98-01/84 urbroj: 2176/17-02-99-02 od 5. srpnja 1999. godine, o ukidanju prava privremenog korištenja obitelji M. Isto rješenje sadrži pravo na alternativni smještaj (stambeno zbrinjavanje na trošak Države). Međutim, slućaj gospodina M. u međuvremenu je

bitno izmijenjen utoliko što se alternativni smještaj (više) ne mora osiguravati za peteročlanu obitelj, nego za jednu osobu. Naime, B. M. je sa svojom obitelji odselio i više nije član obiteljskog domaćinstva nositeljice prava na alternativni smještaj.

Poduzete mjere: Slijedom podataka iz pritužbe, od Općine Sunja tražena je dostava izvješća o tomu je li Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo obaviješteno o navedenom, (radi pravilnog iznalaženja alt. smještaja), odnosno je li, nakon što je ostala sama stanovati u kući pritužitelja, proveden postupak radi osiguravanja smještaja za V. M. na području općine Sunja.

Ishod slučaja: Nakon što je zaprimljeno cjelovito izvješće, pritužitelj je obaviješten: "...povodom Vaše pritužbe, kojom ste se obratili pučkom pravobranitelju, proveden je postupak ispitivanja. Općinsko poglavarstvo Sunja izvijestilo nas je da je privremenoj korisnici Vaše kuće B. Cesta 44 osiguran alternativni smještaj te da je gospođa M. već preuzela ključeve novog stambenog objekta. Preseljenje imenovane očekuje se za drugi tjedan (od 25. ožujka 2002.), jer treba sama organizirati prijevoz stvari. Stoga, za daljnje obavijesti u svezi s preuzimanjem kuće, obratite se neposredno Stambenoj komisiji Općine Sunja, gospodinu, predsjedniku. Smatramo da je ovim naš postupak dovršen..."

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno ustavno pravo i pravo zajamčeno međunarodnim instrumentima na mirno uživanje vlasništva, također i pravo na rješavanje u razumnom roku. Očekuje se da je povreda prava prekinuta.

(4.) Opis slučaja (P.P.-1151/99): Gospođa D. S. posjeduje rješenje Stambene komisije Općine Gvozd o ukidanju prava privremenog korištenja njezine obiteljske kuće Č.... 35a, Gvozd, te presudu Općinskog suda u Gvozdu, posl. br. 6./98-17 od 12. listopada 2001. godine, kojima se F. Č. nalaže iseljenje radi predaje vlasnici u posjed. Međutim, navedeni akti ne mogu biti izvršeni sve dok se ne ispuni uvjet osiguranja alternativnog smještaja za obitelj F. Č., pa je navedeno razlog zbog kojeg vlasnica još uvijek nije uvedena u posjed svoje nekretnine.

Poduzete mjere: U postupku ispitivanja povrede i ograničenja prava vlasništva, potaknutom po primitku pritužbe, utvrđeno je da je privremenoj korisnici kuće naše pritužiteljice već tri puta vršena ponuda alternativnog smještaja, koje je ona odbila. Stoga, polazeći od podatka o odbijanju ponuđenih smještaja, i to kuća: 1) u Crevarskoj strani, zaseok Rodići; 2) Pješčanici 15; 3) Podgorje bb; zaključeno je da je F. Č. izgubila status (povlasticu) osobe koja ima pravo na stambeno zbrinjavanje od strane Države, te je, prvo od Stambene komisije Općine Gvozd, a potom i od Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo traženo izvješće o svemu do sada učinjenom radi okončanja slučaja S. c/a Č.: "... primarno u odnosu na navedeni podatak o stavljanju ponuda za alternativni smještaj. Ukoliko se povodom našeg pismena ovaj podatak utvrdi točnim, predlaže se donijeti poseban akt (rješenje) o gubitku prava na alternativni smještaj, odnosno nastaviti postupak poticanjem nadležnog postupka radi iseljenja..."» Zahtjev za dostavu podataka obrazložen je: "...S obzirom da je u ovom pojedinačnom slučaju gospođi D. S. učinjena gruba povreda vlasničkih prava, time što se privremenoj korisnici dopušta "samovoljan" odabir stambenog smještaja, bez ograničenja, ocijenjeno je potrebnim upozoriti na isti radi postupanja po službenoj dužnosti, a sve u granicama nadzornih ovlasti. Naime, smatramo da je u slučaju kao opisanom, potrebno donijeti poseban akt (rješenje) o gubitku prava na alternativni smještaj, kako bi se postupak predaje imovine u posjed vlasniku uopće mogao okončati". Postupak ispitivanja nastavljen je kod Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama, od koje je zatraženo: "...potreban nam je podatak o tome jesu li označene kuće državne i je li APN iste (ili koju od navedenih) stavljao kao ponudu alternativnog smještaja za F. Č." Nakon zaprimanja izvješća, gospođi D.S. upućena je obavijest: "Od Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove,

obnovu i graditeljstvo izviješteni smo da je obitelj korisnice postavila zahtjev za stambeno zbrinjavanje na području Republike Hrvatske, za dodjelu građevinskog materijala i građevinskog zemljišta na području od posebne državne skrbi. Isti su dužni iseliti iz Vaše kuće u roku od 60 dana od dana isporuke osnovnog građevinskog materijala. Ovaj rok je već započeo teći. Stoga, ukoliko budete smatrali potrebnim možete nam se ponovo obratiti. U protivnom, rad po Vašoj pritužbi smatrat ćemo okončanim." Međutim, kako je stanje i nadalje ostalo nepromijenjeno, jer vlasnica nije uvedena u posjed, a iz ponašanja privremene korisnice moglo se zaključiti da nema namjeru iseliti u dogledno vrijeme, to se gospođa D. S. ponovo obratila pučkom pravobranitelju. Za konačno dovršenje slučaja D. S. od bitnog značaja je podatak od kada počinje teći rok od 60 dana za iseljenje korisnice iz kuće, odnosno od podatka kada je F. Č. izvršena dodjela građevinskog zemljišta i materijala, pa je postupak proveden i kod Uprave za obnovu: "... izvijestite pučkog pravobranitelja o tomu je li, temeljem rješenja Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, klasa: 019-06/01-31/1-D urbroj: 516-11-03-02-105204-679 od 28. ožujka 2002. godine, izvršeno darovanje zemljišta i osnovnog građevinskog materijala za izgradnju kuće na adresi Gvozd, Š., k.č. br. 2...-58, k.o. Gvozd...". Zahtjev za dostavu podataka, ponovljen je nakon proteka roka od dva mjeseca od postavljenog traženja: "...Stoga, sve ranije traženo ponavljamo i požurujemo, ne samo dostavu traženih podataka nego i rješavanje opisanog slučaja..."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Pritužiteljici povrijeđeno ustavno pravo i pravo zajamčeno međunarodnim instrumentima na mirno uživanje vlasništva, također i pravo na rješavanje u razumnom roku. Očekuje se da je povreda prava prekinuta.

(5.) Opis slučaja (P.P.-599/02): Gospođa M. M., privremeno u Hrv. Kostajnici, Gornji H... 41, obratila se pritužbom zbog odugovlačenja u rješavanju zahtjeva za povrat obiteljske kuće Kinjačka ..., Sunja, postavljenog još davne 1997. godine. Smatra da je protekao ne samo zakonski, nego i razumni rok u kojem joj je kuća trebala biti vraćena u posjed.

Poduzete mjere: Slijedom zaprimljene pritužbe, od Općine Sunja zatraženo je: "...izvijestite pučkog pravobranitelja o razlozima zbog kojih postupak povrata ove imovine još uvijek nije dovršen uvođenjem vlasnika u posjed. Također, potreban nam je podatak o tomu je li privremenim korisnicima, I. i Lj. M., bratu i sestri iz Dragočaja, BiH, ponuđen i/ili osiguran alternativni smještaj, odnosno jesu li imenovani korisnici u statusu naseljenika ili kojem dr. statusu (o.p. raspoložemo podatkom da nisu postavili zahtjev za vraćanje svoje kuće u Dragočaju), kao i svaki drugi podatak koji se odnosi na imovinu naše pritužiteljice." S obzirom na saznanje da je korisnica kuće u stanju pojačanih potreba, odnosno u tretmanu Centra za socijalnu skrb, te da joj se traži odgovarajući smještaj, postupak je proveden i kod nadležnog centra: "Pučki pravobranitelj prati slučaj povrede prava vlasništva gospođe M. M. u predmetu povrata imovine – obiteljske kuće Kinjačka ..., Sunja, u posjedu brata i sestre M., I. i Lj. U postupku ispitivanja, utvrđeno je da se Lj. M. nije u stanju brinuti se samostalno o sebi, iz kojeg razloga se ne može smjestiti u prognaničko naselje. Nemogućnost preseljenja u prognaničko naselje je osnovni razlog zbog kojega niti vlasnica označene kuće ne može ostvariti pravo posjeda. Stambena komisija Općine Sunja rješenje ovog pojedinačnog slučaja nalazi u smještaju L j. M. u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Stoga, potreban nam je podatak je li Lj. M. u tretmanu Centra za socijalnu skrb Sunja i je li do sada od Stambene komisije ili druge osobe već zatraženo njezino zbrinjavanje...". Posljednja intervencija upućena je Načelniku Općine, prijedlogom: "...do povrata imovine našoj pritužiteljici u posjed nije došlo iz razloga jer je korisnica osoba s posebnim potrebama. U konkretnom slučaju navedeno znači da je Lj. M. potrebno naći smještaj u Zavodu za socijalno zdravstvenu zaštitu. Nadalje, utvrđeno je da je, zajedno s bratom I., u tretmanu Centra za socijalnu skrb Sisak, te da ovaj Centar od 1998/99 traži odgovarajući smještaj (traženo u Orehovici,

Bjelovaru, Ljeskovici, Suhopolju i Lobar-gradu), ali bez uspjeha. Lj. M. je još uvijek na listama čekanja. S obzirom na izložene objektivne okolnosti koje neposredno utječu na pravo vlasništva gospođe M., pučki pravobranitelj predlaže poduzimanja potrebnih radnji, neposredno i u suradnji sa Centrom za socijalnu skrb, radi osiguravanja smještaja imenovanoj korisnici. Nakon dobivanja približeg podatka o tomu kada se najranije može očekivati smještaj imenovane u zdravstvenu ustanovu, odnosno njezino preseljenje u drugi smještaj u kojem će joj moći biti pružena potrebna skrb (osiguravanje uvjeta koje ima u kući koju koristi privremeno), izvijestite nas o tomu."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Pritužiteljici povrijeđeno ustavno pravo i pravo zajamčeno međunarodnim instrumentima na mirno uživanje vlasništva, također i pravo na rješavanje u razumnom roku. Očekuje se da je povreda prava prekinuta.

3.2. Stambena prava

Tijekom 2002. godine zaprimljeno je **120** pritužbi (**36,8%** u ovoj skupini) zbog povreda stambenih prava. Rad tijela državne uprave u području stambenih odnosa uglavnom je razmatran povodom pritužbi zbog zaprimljene obavijesti o dužnosti iseljenja iz stana radi predaje istoga jedinici lokalne samouprave slobodnog od osoba i stvari. Radi se o slučajevima dodjele stana na određeno vrijeme (temeljem različitih pravnih osnova), kod kojih je isteklo vrijeme korištenja.

Povreda prava korisnika učinjena je povredom pravila postupka, vođenjem skraćenog postupka prisilnog iseljenja. S obzirom da se uglavnom radi o građanima koju su već u statusu socijalno ugrožene osobe, a bez mogućnosti skorog ponovnog dobivanja gradskog socijalnog stana, njihov socijalni, egzistencijalni status je bitno otežan, doveden u stanje koje nisu u mogućnosti sami riješiti.

Nadalje, pitanje prava na najam stana i prava na priznavanje pravnog položaja zaštićenog najmoprimca, odnosno prava na daljnje zadržavanje stana, prisutno je u odnosima s vlasnicima, fizičkim osobama. Povredu prava na stan i na rješavanje stambenog pitanja čine jedinice lokalne samouprave kada ne osiguraju stanaru drugi, odgovarajući stan, a na to su obvezne. Radi se o slučajevima kada vlasnik stana želi ili treba useliti u svoj stan koji drži u posjedu zaštićeni najmoprimac, a jedinica lokalne samouprave stanaru ne nudi drugi stan u istom pravnom statusu, radi preseljenja. Vlasnici sada već, temeljem jačeg prava, uspijevaju s tužbama radi predaje posjeda, iako se sudska praksa većine općinskih sudova tomu još uvijek odupire, pasivnim držanjem, ne zakazivanjem rasprave ili ne donošenjem presude.

Socijalni stanovi dodjeljuju se temeljem reda prvenstva utvrđenog listom iz ranijih godina, a dodjela izvan liste (zbog naročito opravdanih razloga na temelju posebnog mišljenja službe za zdravstvo i socijalnu skrb), gotovo nije moguće. Stoga se, obveza iz načela socijalne države, ne ispunjava.

Tijekom 2002. godine pučki pravobranitelj je zaprimio i manji broj formularno sastavljenih zahtjeva za povratom stana bivših nositelja stanarskog prava (najčešće na stanovima koji su danas u vlasništvu Republike Hrvatske a bili su tzv. vojni stanovi) koji su iselili iz Republike Hrvatske i koji su u većini slučajeva stanarsko pravo najvjerojatnije izgubili zbog neopravdanog nekorištenja stana dulje od 6 mjeseci. Očito se radi o organiziranoj akciji slanja takvih zahtjeva, jer su zahtjevi sastavljeni na obrascu istovjetnom u svim slučajevima. Pučki pravobranitelj je svim takvim osobama pismom ukazao na pravno stanje (dao objašnjenje njihovog pravnog položaja) koliko se to moglo s obzirom na oskudnost podataka o pritužitelju, stanu i načinu prestanka stanarskog prava. Pojedinačno ove pritužbe nisu

ispitivane, jer je ocijenjeno da nisu podnesene iz razloga eventualne povrede prava pritužitelja, već iz razloga očekivane materijalne (novčane) nadoknade zbog izgubljenog stanarskog prava, za što prema sadašnjem stanju stvari nema pravne osnove.

Tijekom 2002. pučki pravobranitelj primio je nekoliko pritužbi na način provođenja natječaja za kupnju stanova iz programa socijalno poticajne stanogradnje. Pritužbe se odnose na rad gradskih tijela Grada Zagreba koji zbog pretjeranog birokratskog formalizma, nerazumno kratkih rokova za dopunu podnesene dokumentacije te visokih troškova za prikupljanje tražene dokumentacije ugrožavaju pravo većeg broja osoba na zadovoljavanje stambenih potreba putem ovog načina povoljnije kupnje stana.

Sljedeći primjeri ilustraju rad pučkog pravobranitelja na utvrđivanju povrede prava pritužitelja u području stanovanja, tj. stambenih prava.

(1.) Opis slučaja (P.P-1341/02): Pritužitelj M. R. obratio se zbog gubitka prava na stan u Novskoj, Ulica kralja Tomislava 4 (ex M. Dragutina 4), površine 43,66 m², koji mu je Odlukom HZZO-a, broj: 1-1141/1 od 23. siječnja 1989. godine, dodijeljen na korištenje s naslova zadovoljavanja stambenih potreba korisnika mirovine. Gospodin R. je, u razdoblju od 13. studenoga 1991. do 8. listopada 1995. godine, boravio u Domu za starije i nemoćne osobe "Bjelovar" u statusu prognanika, a ne u statusu korisnika Doma, pa postavlja pitanje osnovanosti i zakonitosti gubitka pravnog položaja stanara na stanu u Novskoj. Naime, gospodin R. je, prema tada važećem Zakonu o stambenim odnosima koji se primjenjivao za sve stambene odnose, za života mogao izgubiti pravo na stan radi boravka u drugom mjestu samo u slučaju odricanja od toga prava, izričito izjavom volje o ne korištenju stana za trajno i vraćanjem istoga davatelju stana na korištenje. Međutim, takvu izjavu nije dao.

Poduzete mjere: Za pravilnu ocjenu povrijeđenosti prava pritužitelja na stan (pravo na neograničeno korištenje stana), od HZMO Područna služba u Sisku zatražen je podatak o aktu kojim mu je utvrđen gubitak stanarskog prava. Ujedno je, za potrebe postupka pučkog pravobranitelja, traženo i očitovanje o tomu je li se, kod oduzimanja i/ili otkaza stana, vodilo računa o volji za zadržavanje ovog stana, odnosno o tomu da smještaj u Domu za starije i nemoćne osobe "Bjelovar" nije trajan te da je, za slučaj gubitka stana, imenovanom potrebno osigurati drugi odgovarajući smještaj, jer u protivnom ostaje stambeno nezbrinut. Nakon zaprimanja nepotpunog odgovora, jer dostavljeni odgovor nije sadržavao i očitovanje o pravu M. R. na dobivanje drugog odgovarajućeg smještaja, ocijenjeno je potrebnim ponovo se obratiti istoj Područnoj službi radi toga da bi se ukazalo na činjenicu postojanja prognaničkog statusa na području Republike Hrvatske, kao bitne za pravilno rješavanje i otklanjanje posljedica nastalog gubitka prava. Stoga se pučki pravobranitelj ponovo obratio Područnoj službi HZMO u Sisku: "... za pravilnu ocjenu pitanja stambenog zbrinjavanja M. R. svakako valja uzeti u obzir, ponavljamo, da je u razdoblju od 13. studenoga 1991. do 8. listopada 1995. godine, boravio u Domu za starije i nemoćne osobe "Bjelovar" u statusu prognanika, a ne u statusu korisnika Doma. Navedeno razumijeva da, unatoč notornoj potrebi za zbrinjavanje izbjeglica, nije mogao ostati bez prava na stan. Ne upuštajući se u obrazlaganje postojanja razloga za ponavljanje postupka radi otkaza stanarskog prava, ranije stečeno stanarsko pravo je najmanji razlog zbog kojega mu treba biti iznađen drugi odgovarajući smještaj, bilo u stanu kao najmoprimcu, bilo u domu za stare i nemoćne osobe. S obzirom da zaprimljeni odgovor ne sadrži bilo kakav podatak o tomu, kako je traženo, to se ponovo preporuča provedbu potrebnog postupka za rješavanje ovog pitanja, od egzistencijalnog značaja za gospodina R., jer to pitanje ne može sam riješiti na drugačiji način."

Ishod slučaja: Neriješen.

Napomena: Utvrđena je povreda prava pritužitelja. Neizvjesno je hoće li ostvariti svoje pravo.

(2.) Opis slučaja (P.P.-132/02): Pritužiteljica M. V. obratila se pučkom pravobranitelju radi izvršene prodaje dijela stana – vlasništvo Grada Zagreba (Općina Medveščak) u 3/6 idealna dijela i obitelji V. u 3/6 idealna dijela obiteljske stambene zgrade na adresi ... Zagreb, kat. čest. br. .../9 upisana u z.k. ul. broj 14... k.o. Grad Zagreb. Gospođa M. V. smatra da stan ukupne površine 182,88 m², nije mogao, ne samo temeljem Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, niti uopće, biti prodan u površini od 91,44 m², odnosno da je ugovor o kupoprodaji stana od 24. studenoga 1993. godine, sklopljen između Grada Zagreba i M. S., ništav. Državni odvjetnik (tada Državni pravobranitelj) nije potaknuo postupak radi oglašavanja ugovora ništavim pa isti vrijedi kao valjan i zakonit, tako da stanar de facto drži posjed cijelog stana - kao vlasnik u ½ i zaštićeni najmoprimac u ½ idealnog dijela stana. Gospođa V. kao ovlaštenik prava na naknadu za imovinu oduzetu njezinoj obitelji, stvarno gubi pravo na vraćanje ½ dijela obiteljske stambene zgrade u vlasništvo, odnosno dovedena je neosnovano u situaciju suvlasništva, stvarno sustanarstva. Zaprimanjem istovrsnih pritužbi i od drugih građana, utvrđeno je da slučaj gospođe M.V. nije usamljen, odnosno da se na izvršene prodaje idealnog dijela stana (o.p. kada je u položaju ovlaštenika prava raspolaganja na nekretnini u društvenom vlasništvu prodavatelj općina ili grad, a kupac nositelj stanarskog prava), nailazi i na drugim područjima Republike Hrvatske (po saznanju pučkog pravobranitelja Dubrovnik, Osijek i dr).

Poduzete mjere: Upravi za građansko pravo Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dostavljena je dokumentacija koju je gospođa V. stavila pučkom pravobranitelju na raspolaganje kao dokaz i razlog svojoj pritužbi: kupoprodajni ugovor i izračun cijene stana (kao njegov sastavni dio – stanarsko pravo na korisnoj stambenoj površini od 91,44), te Izvadak iz zemljišne knjige, a radi davanja nadležnog mišljenja o sklopljenom pravnom poslu i njegovoj usuglašenosti sa Zakonima RH. Također, zatraženo je da se, shodno zauzetom pravnom shvaćanju, poduzmu nužne radnje i mjere, kod Državnog odvjetništva RH Građanskog odjela i Grada Zagreba, kao lokalne vlasti u svojstvu prodavatelja. Ujedno, neovisno o budućoj odluci resornog središnjeg tijela izvršne vlasti po traženje pučkog pravobranitelja, Državnom odvjetniku Republike Hrvatske upućena je obavijest: "...povodom pritužbi građana susrećemo se pitanjem sklapanja ugovora o prodaji idealnog dijela stana. Međutim, o pitanju dopuštenosti prodaje idealnog dijela stana, očito, imam drugačije mišljenje od jedinica lokalne samouprave, koje se u ugovornom odnosu pojavljuju kao prodavatelj dijela stana. Konkretno: obratila nam se gospođa M. V. radi izvršene prodaje ½ dijela stana – dijela stana u društvenom vlasništvu na korištenju Grada Zagreba (Općina Medveščak). Prema Izvatku iz zemljišne knjige za k.o. Grad Zagreb, nekretnina obiteljske stambene zgrade u V.... 20, Zagreb, kat. čest. br. .../9 upisana u z.k. ul. br. 14..., je u vlasništvu: Općina Medveščak u 3/6 idealna dijela i obitelj V. u 3/6 idealna dijela. Smatram da stan, konkretno ukupne površ. 182,88 m², nije mogao, ne samo temeljem Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, nego uopće, biti prodan u dijelu – za površinu od 91,44 m² kao ½ idealna dijela. Međutim, kako do sada Državni odvjetnik (tada Državni pravobranitelj) nije potaknuo postupak radi poništenja, isti vrijedi kao valjan i zakonit, tako da gospođa V., kao ovlaštenik prava na naknadu, stvarno gubi pravo na vraćanje ½ dijela obiteljske stambene zgrade u vlasništvo, odnosno dovedena je neosnovano u situaciju suvlasništva, stvarno sustanarstva...Naime, mišljenja sam da se ne može prodati dio stana, kako to mnogi gradovi i općine čine, jer je stan cjelina (prema definiciji: stan je skup prostorija namijenjenih za trajno stanovanje, koje čine jednu građevinsku cjelinu i imaju poseban glavni ulaz), te smatram da su svi takvi ugovori ništavi. Time što su pojedini gradovi prodali idealne dijelove stana, povrijedili su pravo prijašnjih vlasnika na povrat nacionalizirane imovine i učinili novu nepravdu. Stoga, predlažem pokretanje postupka za poništenje ovakvih ugovora, ako i Vi smatrate da su ništavi, te nas o tomu izvijestite."

Ishod slučaja: Od Državnog odvjetnika RH zaprimljeno je izviješće prema kojem proizlazi da gospođa V. zaštitu prava na naknadu cijelog stana može ostvariti samo kod Općinskog suda u Zagrebu, tužbom radi osporavanja kupoprodajnog ugovora (između Grada Zagreba i stanarke M. S.). Državni odvjetnik stoji kod stajališta o ne postojanju osnova temeljem kojih bi se Državno odvjetništvo upuštalo u spor radi oglašavanja ugovora ništavim. Stoga je pritužiteljica obaviještena o poduzetim radnjama i inicijativama pučkog pravobranitelja, te upućena: "S obzirom da pučki pravobranitelj ne zastupa građane pred sudom, upućujemo Vas na stručnu pomoć odvjetnika. Ujedno, nalazimo potrebnim skrenuti pozornost da Vam je svakako potreban akt temeljem kojega je Vašoj obitelji, odnosno Vama ili Vašem predniku, izvršeno oduzimanje imovine, koja u naravi predstavlja ½ stana u površini od 91,44 m². Pri tomu, također, valja cijeniti i činjenicu jeste li sklopili ugovor o najmu za preostali dio stana s istom osobom koja je kupila dio stana, ili takav ugovor nije sklopljen, nego ste u posjedu toga dijela i/ili možete biti u posjedu istoga. Naime, sve navedene činjenice nisu nam stavljene na raspolaganje kao dokaz, dok na temelju izvotka iz zemljišne knjige utvrđujemo da je prijašnji vlasnik oštećen za ½ dijela (o.p. nema podatka o pravnom osnovu i vremenu kada je izvršeno). S obzirom da se ništavost može isticati u bilo koje vrijeme (nema roka), vjerujemo da smo Vam približili kako se radi o složenoj pravnoj situaciji, s napomenom da nam niste priložili dokaze o bitnim činjenicama za pravilno razumijevanje i za davanje potpune upute."

Napomena: Nije utvrđena povreda prava, ali je utvrđeno ugrožavanje stambenih i vlasničkih prava pritužitelja koje može zaštititi samo u sudskom postupku.

(3.) Opis slučaja (P.P.-97/02): Pučkom pravobranitelju obratila se B. Š. radi pravne pomoći pri rješavanju stambenog pitanja na stanu B... 7 u Dubrovniku u kojem stanuje 36 godina i na kojem ima stečeno stanarsko pravo. U konkretnom slučaju, radi se o nekretnini koja je u ½ idealnih dijelova konfiscirana pok. M. R., a u ½ idealnih dijelova je u vlasništvu I. dr. R., odnosno o nekretnini za koju se vodi postupak po zahtjevu S. R., sin M., za naknadu za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Poduzete mjere: Pritužba nije sadržavala dovoljno podataka, temeljem kojih bi se pučki pravobranitelj uopće mogao upustiti u ocjenu eventualno učinjene povrede prava naše pritužiteljice, te su od Službe za imovinsko-pravne poslove Ureda državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji traženi približni podaci, i to:

1. presuda Okružnog suda Dubrovnik Kzp. 51/45, kojom je pok. M. R., kojom je, kao kazna za političko kazneno djelo, konfiscirana nekretnina označena kao č. zgr. ... k.o. Dubrovnik
2. podatak o građevinskoj cjelini ove nekretnine, kao stana u kojem stanuje imenovana ali i cijele zgrade, a sve u odnosu na nekretninu č. zgr. ../2 k.o. Dubrovnik te podatak o vlasniku ove (zaključujemo susjedne) nekretnine
3. podatak o pravnom položaju gospodina I. R. – njegov stvarni interes za ½ dijela spornoga stana (koji je u njegovom vlasništvu za stalno)
4. podatak o razlozima zbog kojih je sklopljen ugovor o najmu za ½ stana, odnosno razlozima zbog kojih ovaj ugovor nije sklopljen i od suvlasnika u drugoj ½, za cijelo koje čini samostani posebni dio zgrade (suvlasništvo Grada Dubrovnika i I. R., do okončanja postupka naknade).

Ishod slučaja: Nakon što su zaprimljeni ovi podaci, dokazani pripadajućom dokumentacijom, utvrđeno je da je jedinica lokalne samouprave učinila i više od dopuštenoga, te je pritužiteljici odgovoreno i pružena pravna pomoć: "... zaključujemo da bi miješanje pučkog pravobranitelja u Vašu situaciju dovelo u teže stanje od sadašnjeg. Naime,

ugovor o najmu stana, za 1/2 idealnog dijela je najviše što je Grad Dubrovnik mogao učiniti za Vaš račun i Vašu korist, a za vrijeme dok ne postane pravomoćnim rješenje o povratu konfiscirane imovine, odnosno izvrši vraćanje 1/2 dijela zgrade u vlasništvo S. R. Nadalje, za rješavanje Vašeg slučaja bitna činjenica je da je stan, u kojem stanujete sa stanarskim pravom (sada pravni položaj zaštićenog najmoprimca), za stalno u suvlasništvu I. dr. R., pa je ovo razlog zbog kojega se ne bi mogla primijeniti odredba članka 38. Zakona o naknadi – prema kojoj se ne vraća u vlasništvo oduzeti idealni dio stana. S obzirom da se više ne radi o pravu za čije rješavanje je nadležno upravno tijelo, ukoliko to bude potrebno, zaštitu prava ćete moći ostvarivati kod suda. Za rješavanje Vašeg stambenog pitanja najvažnije je da posjedujete rješenje upravnog tijela o činjenici Vašeg stečenog stanarskog prava. Također, bitna činjenica za rješavanje pitanja stana je i podatak da se kod utvrđivanja Vašeg stanarskog prava to pravo protezalo na cijeli stan (ukupne površine od 80 m²). Davanjem stana u vlasništvo prijašnjem vlasniku, ostat ćete i dalje u pravnom položaju najmoprimca, a to pravo moraju imati i svi članovi Vašeg obiteljskog domaćinstva koji će se upisati u ugovor o najmu (ako su u vrijeme stupanja na snagu Zakona o najmu stanova, dana 5. studenoga 1996., bili članovi Vašeg domaćinstva i kao takvi imaju stečeno stanarsko pravo). Ugovor o najmu stana s vlasnikom stana (u Vašem slučaju S. R. i nasljednicima I. R.), treba se sklopiti u roku od 60 dana od dana pravomoćnosti rješenja o utvrđivanju prava vlasništva".

Napomena: Nema povrede stambenog prava.

(4.) Opis slučaja (P.P.-329/95): Slučaj M. B. u predmetu zaštite obitelji, djece i majke, pučki pravobranitelj prati od 18. listopada 1995. godine, kada se gospođa B. prvi puta obratila zahtjevom za pravnu i svekoliku pomoć za postizanje i ostvarivanje zaštite troje malodobne djece. Zbog nužnosti odvajanja djece od oca Z. B., kao najdjelotvorniji način zaštite djece i majke preporučeno je njihovo stambeno zbrinjavanje u gradskom socijalnom stanu. Gospođa M. B. pravodobno je 1998. godine podnijela zahtjev za dodjelu gradskog stana u najam ali, stambeno pitanje M. B. i njezino troje djece do danas još uvijek nije riješeno. U svezi ovog slučaja je i Ministarstvo rada i socijalne skrbi provodilo 1994. godine postupak prema mjesno nadležnom centru za socijalnu skrb.

Poduzete mjere: S obzirom da stambeno pitanje ove, ne samo socijalno nego i psihofizičko ugrožene obitelji još uvijek nije riješeno, ocijenjeno je potrebnim zagrebačkom Uredu za upravljanje imovinom grada, ali i Ministarstvu rada i socijalne skrbi, preporučiti za interveniranje kod Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb Grada Zagreba, radi davanja njihovog obrazloženog mišljenja i preporuke za dodjelu gradskog socijalnog stana izvan liste reda prvenstva, jer je takva mogućnost predviđena gradskim Pravilnikom.

Kako po preporuci pučkog pravobranitelja nije dostavljeno izvješće o učinjenom za razrješenje stambenog pitanja naše pritužiteljice i njezine obitelji, dana 21. studenoga 2002. godine, Ministru rada i socijalne skrbi upućeno je pismeno: "... dana 23. svibnja 2002. godine, ponovo se posebnim pismenom skrenula pozornost na slučaj gospođe M. B. radi zaštite malodobne djece, konkretno stambenim zbrinjavanjem putem dodjele gradskog stana izvan Konačne liste reda prvenstva. Radi se o teškom i ozbiljnom ugrožavanju djece od strane oca, za koji su stručne osobe, nakon svekolike i cjelovite obrade, donijele odluku o nužnosti odvajanja djece. Majka nije u mogućnosti sama riješiti stambeno pitanje. U međuvremenu, od svibnja do danas, gospođa M. B. se, povodom ozbiljne prijetnje deložacijom iz stana u kojem je smještena privremeno, obratila za pomoć i potporu Gradskom uredu za zdravstvo, rad i socijalnu skrb. Međutim, umjesto potpore i razumijevanja, zaprima odbijenicu, tipa formularnog odgovora, kojim joj se kaže da nije 100% invalid, nije korisnik pomoći za uzdržavanje, nije korisnik pomoći za tuđu njegu i pomoć ili korisnik osobne invalidnine. Pitanje prava njezine djece na dostojan život, prava na oporavak nje i djece od preživjelih trauma zlostavljanja, za Gradski ured je nevažan, nebitan i sporedan. Obitelj gospođe B., prema jednostavnoj administrativnoj i birokratskoj formuli

nezainteresiranosti društva za tuđe probleme brige za djecu, nema pravo na gradski stan. Zaključujem: Gospođa B. nije javni, kulturni ili drugi za Grad Zagreb značajan i važan građanin, pa pitanje njezinog stambenog zbrinjavanja Gradu Zagrebu nije od općedruštvene važnosti. Nemamo podatka o intervenciji Ministarstva rada i socijalne skrbi, kako je predloženo u svibnju o.g., pa sve upućuje na to da je izostalo izdavanje naputka u smislu poduzimanja mjera zaštite za malodobnu djecu: M., M. i V."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Utvrđena povreda stambenog prava pritužiteljice i povreda prava na dostojanstven život njezine djece i prava na njihovu osobnu sigurnost.

(5.) Opis slučaja (P.P.-752/01): Gospođa Z. O.-P. obratila se pučkom pravobranitelju u svezi s rješavanjem pitanja daljnjeg zadržavanja stana u Splitu, P... 36. Pitanje stana i njezinog prava na stan do danas nije u cijelosti riješeno unatoč činjenici što joj je, po tužbi Ministarstva obrane, otkazano stanarsko pravo. Naime, do otkaza stanarskog prava došlo je (prema sudskoj odluci) jer je stanarsko pravo imenovane slijedilo pravnu sudbinu stanarskog prava bivšeg supruga ali, još uvijek nije donesena sudska odluka po tužbi gospođe Z. O.-P., radi utvrđivanja jedinom nositeljicom stanarskog prava nakon razvoda braka.

Poduzete mjere: S obzirom da je Ministarstvo obrane, kao ovrhovoditelj već podnijelo prijedlog za ovrhu pravomoćne presude Općinskog suda u Splitu, broj: II P-1.../94 od 16. travnja 1998. godine, zbog razloga drugog sudskog postupka, postupak ovrhe ocijenjen je preuranjenim. Stoga, Ministarstvu obrane skrenula se pozornost na ovaj pojedinačni slučaj peteročlane obitelji naše pritužiteljice te je predloženo ponovo raspravljanje o mogućnosti "ostavljanja" stana na korištenju obitelji Z. O.-P., u statusu najmoprimca. Prijedlog se temeljio na činjenici da imenovana ovaj stan koristi od 1968. godine te da joj niti Sud nije mogao staviti na teret bilo koji razlog zbog kojega u ovom stanu ne bi mogla stanovati, za ubuduće. Konačno, time se rješava i pitanje stambenog zbrinjavanja obitelji kćeri – obitelji hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata s dvoje malodobne djece. Iz dostavljenog izviješća MORH-a utvrđeno je da je, dopisom klasa: 370-01/02-01/01 ur.broj: 512-07-02-7 od 18. veljače 2002., od Vlade RH zatražen naputak za provedbu članka 102a. stavka 2. Zakona o stambenim odnosima - u odnosu na pravo članova obitelji na daljnje zadržavanje stana u pravnom položaju najmoprimca. Stoga se pučki pravobranitelj neposredno obratio Vladi Republike Hrvatske dopisom označenim kao "ugroženost prava na zadržavanje stana, postupanje po čl. 102.a st. 2. Zakona o stambenim odnosima": "... Naime, u ovom pojedinačnom slučaju koji prati pučki pravobranitelj, stanarsko pravo otkazano je nositelju ovog prava po tužbi Ministarstva obrane, ali pitanje stana i prava na stan za članove obitelji još uvijek nije u cijelosti riješeno. Do otkaza stanarskog prava došlo je (prema sudskoj odluci) jer je stanarsko pravo naše pritužiteljice/supruga slijedilo pravnu sudbinu stanarskog prava bivšeg supruga ... Međutim, kako joj (i njezinoj kćeri) niti Sud nije mogao staviti na teret bilo koji razlog zbog kojega u ovom stanu ne bi mogla stanovati, za ubuduće, to nema posebnih razloga zbog kojih se ne bi moglo priznati pravo na daljnje zadržavanje stana... Stoga, pučki pravobranitelj skreće pozornost da po zahtjevu Ministarstva obrane nije izdan traženi naputak, što dalje ima neposrednog utjecaja na egzistencijalno pitanje ove obitelji i pitanja prava djece."

Ishod slučaja: Nepoznat. Traženo izviješće o razlozima zbog kojih još uvijek nije izdan traženi naputak, zajedno s primjerkom istoga, za potrebe okončanja ovog i drugih takvih slučajeva, do 31. prosinca 2002. godine, nije dostavljeno pučkom pravobranitelju (Vlada RH ili MORH). Pritužiteljici je dostavljena obavijest o poduzetom i uz obrazloženje: "... ne raspoložemo podatkom jeste li koristili izvanredni pravni lijek protiv presude Županijskog suda u Splitu, broj: GŽ-1236/99 od 6. svibnja 1999. godine, što je razlog više za odgodu deložacije. Naime, pravno stajalište zauzeto u presudi Općinskog suda u Splitu, prema kojem Vaše stanarsko pravo, kao nesamostalno, slijedi pravnu sudbinu stanarskog prava

bivšeg supruga, trebalo bi biti preispitano kod Vrhovnog suda (po reviziji). ... obavijestite nas o eventualnom novom podatku, koji može biti od pomoći za zadržavanje stana i zaštitu Vaših prava na ovom stanu."

Napomena: Pravo pritužiteljice i njezine obitelji, kao i drugih građana u sličnom položaju, ozbiljno je ugroženo zbog nezainteresiranosti nadležnih državnih tijela za rješavanje ovog problema.

(6.) Opis slučaja (P.P.-1290/02): Pritužiteljica Z. M. posjeduje obavijest o provedbi prisilnog iseljenja iz stana u Zagrebu, I... 31/4, odnosno o nastavljanju postupka po Zaključku o dozvoli izvršenja, klasa: UP/I-370-03/90-01/93 ur.broj: 251-09-05-91-08 od 23. siječnja 1992. godine, izdanog u postupku izvršenja rješenja kojim joj je naloženo iseljenje, iste klasifikacijske oznake, od 27. ožujka 1991. godine.

Poduzete mjere: Ne ulazeći uopće u valjanost rješenja o iseljenju, već od podatka da u ovom pojedinačnom slučaju nije ispunjen niti jedan uvjet temeljem kojega bi se administrativno izvršenje moglo provesti na temelju zaključka o dozvoli izvršenja iz 1992. godine i za koje bi Ured Grada Zagreba, Odsjek za stambene poslove mogao biti nadležan, ocijenjeno je nužnim upozoriti administraciju gradske vlasti na činjenice bitne za valjanost postupka,

1. protek zakonskog roka od pet godina u kojem se može tražiti iseljenje (čl. 270. st. 7. ZUP-a) – postupak radi izvršenja rješenja započeo je dana 23. siječnja 1992. godine, donošenjem zaključka o dozvoli izvršenja;
2. izvršenik nije prethodno opomenut posebnim zaključkom na dužnost izvršenja radnje iseljenja iz označenog stana – oslobađanje stana od osoba i stvari (čl. 284. u svezi čl. 286. i 287. ZUP-a),
3. iseljenje osobe koja stan koristi bez pravne osnove može se tražiti samo tužbom sudu, a to znači da postupak deložacije iz stana provodi sud (Odluka Ustavnog suda o ukidanju odredbe članka 94. tada važećeg Zakona o stambenim odnosima od 20. studenoga 1996., "Narodne novine", broj 99/96), a ne tijelo državne uprave (izvršna vlast), jer se ne može primijeniti prijelazna odredba članka 52. stavka 1. Zakona o najmu stanova.

Nadalje, kako se radi o osobi koja nije u stanju sama riješiti stambeno pitanje te je, nakon što je deložirana iz označenog stana, ostala potpuno nezbrinuta, o povredi prava na dom Z. M. obaviješten je i Centar za socijalnu skrb Zagreb: "...Stoga, ocijenjeno je potrebnim obavijestiti Centar za socijalnu skrb Zagreb o ovom pojedinačno slučaju gubitka osnovnog egzistencijalnog prava, radi toga da bi se ujedno predložilo postupanje u smislu pružanja pomoći za iznalaženje rješenja za prevladavanje situacije u koju je dovedena ili na drugi način, odnosno stambenim zbrinjavanjem..."

Ishod slučaja: Unatoč upozorenju pučkog pravobranitelja, gospođa Z. M. je prisilno iseljena.

Napomena: Pravo pritužiteljice na dom je povrijeđeno djelovanjem upravnog tijela, tj. zbog flagrantnog kršenja zakona na štetu pojedinca.

(7.) Opis slučaja (P.P.-433/02): Gospodin S. M., obratio se pritužbom na rad Ministarstva obrane Sektora za gospodarenje Uprave za stambene poslove radi ne priznavanja mu prava na dobivanje aneksa kupoprodajnog ugovora za stan u Rijeci, M.... kbr. 4, radi izmjene cijene stana s obzirom na "višak" površine. U ovom pojedinačnom slučaju radi se o tomu da

je pritužitelj stekao pravo vlasništva stana nenaplatnim pravnim poslom između osoba prvog nasljednog reda (darovanje majke sinu).

Poduzete mjere: Ministarstvu obrane skrenuta je pozornost da se stajalište Ministarstva obrane o ne priznavanju prava na snižavanje cijene stana, kada je vlasništvo stana stečeno temeljem privatnopravnog ugovora o kasnijoj kupnji (prodaji) stana ne može primijeniti i u slučaju kada je učinjeno darovanje između roditelja i djece, jer priroda pravnog posla nije ista, odnosno predlaže se postupanje kao za sve slučajeve kupnje stana ostvarene temeljem stanarskog prava (postupak radi izmjene cijene). Očitovanjem Službe za stambene poslove MO RH, klasa: 050-01/02-01/53 ur.broj: 513M3-030401-02-02 od 20. svibnja 2002. godine, pučkom pravobranitelju obrazloženo je da se odbijanjem zahtjeva za izmjenu cijene stana u ovom pojedinačnom slučaju postupilo po Zaključku Vlade Republike Hrvatske, donesenom na sjednici od 15. veljače 2001. godine, točki 2., cit: "Prodavatelj državnih stanova sklopit će aneks kupoprodajnog ugovora s onim vlasnicima stanova koji su taj stan kupili prema odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ili njihovim zakonskim i oporučnim nasljednicima, u roku dvije godine od dana donošenja ovog Zaključka." S obzirom da Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo nije utvrđeno ograničenje vlasnicima stanova, u smislu daljnjeg stvarnopravnog raspolaganja, to je tumačenje Ministarstva obrane, Službe za stambene poslove, i postupanje prema istom, u smislu da se pravo na povrat više plaćene cijene stana priznaje samo kupcu, koji je pravo na kupnju ostvario temeljem stečenog stanarskog prava, a njegovim nasljednicima samo za slučaj smrti, ocijenjeno kao neosnovano. Drugi pravni slijednici, prema ovom tumačenju, ne samo da su isključeni od prava na izmjenu cijene stana, nego ovo pravo za njih uopće ne može biti dovedeno u kontekst mogućnosti ostvarivanja. Nastalo stanje dovodi u pitanje načelo vladavine prava i pravne države, jer se Zakon primjenjuje temeljem naputka iz akta koji nije propis, odnosno Zaključak Vlade RH mijenja Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, uvođenjem ograničenja koje nije utvrđeno Zakonom (derogira Zakon), što je nedopustivo. Stoga je, temeljem odredbi članka 7. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine", br. 60/92), pučki pravobranitelj upozorio Vladu Republike Hrvatske na nedopustivost mijenjanja Zakona izvan propisanog postupka, od strane izvršne vlasti, bez i mimo volje zakonodavca, Hrvatskog sabora. S obzirom da je po upozorenju pučkog pravobranitelja zaprimljeno mišljenje, o istome je (ponovno) izviješten Odbor za zakonodavstvo i Odbor za pravosuđe Hrvatskog sabora: "Dana 4. lipnja 2002., dostavljeno Vam je, kao obavijest, upozorenje izrečeno Uredu za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske. U međuvremenu, povodom ovog upozorenja pučkog pravobranitelja, zaprimljen je odgovor Ureda za zakonodavstvo Vlade RH na konkretnu pravnu situaciju nastalu nakon Odluke Ustavnog suda o neustavnosti odredbi Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo koje su propisivale način utvrđivanja cijene prodanog stana. Tako, prema mišljenju Ureda za zakonodavstvo, stajalište Ministarstva obrane je na zakonu utemeljeno, jer Zakon o prodaji stanova ne sadrži odredbu za sklapanje aneksa ugovora radi izmjene cijene stana (napomena: pitanje izmjene cijene stana postavljeno je nakon utvrđivanja neustavnosti Zakona, izmjena Zakona nije zakonodavcu predložena radi jedinstvenog uređenja ove pravne situacije). Prema istom stajalištu, stranka koja smatra da su joj povrijeđena ustavna i zakonska prava zaštitu svojih prava može ostvarivati tužbom kod nadležnog općinskog suda. S obzirom na izloženo stajalište Ministarstva obrane, odnosno zaključak Vlade Republike Hrvatske za provedbu Odluke Ustavnog suda, prema kojima se posljedice ugovora sklopljenih temeljem neustavnog propisa trebaju otkloniti u roku od dvije godine od dana donošenja ovog zaključka (dakle, do 15. veljače 2003.), i to primjenom kriterija utvrđenog zaključkom Vlade, a ne zakonom – pravo na izmjenu kupoprodajne cijene (zakonske cijene) priznaje se samo i isključivo osobama koje su državni stan kupile kao nositelj stanarskog prava i njihovim oporučnim ili zakonskim nasljednicima, ali ne i osobi kojoj je stan prenesen npr. nasljednopravnim ugovorom ili nenaplatnim pravnim poslom, kao što je slučaj našeg pritužitelja (darovanje majke sinu, osobi koja će po smrti vlasnika biti u pravnom položaju zakonskog nasljednika ali, najvjerojatnije nakon proteka roka utvrđenog zaključkom Vlade RH kada više neće imati pravo na povrat više plaćene cijene). Temeljem

ovog pojedinačnog slučaja zaključuje se da posljedice djelovanja neustavnosti snose bez svoje krivnje građani koji su sklopili ugovor o kupnji stana prije Odluke Ustavnog suda od 29. siječnja 1997. godine, dotično temeljem neustavnih odredbi Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Ovi kupci stanova prisiljavaju se na vođenje spora, jer kod državnih tijela ne mogu na druga način otkloniti posljedice nejednakopravnosti. Konačno, upozorenje se odnosilo na činjenicu izmjene Zakona zaključkom koji nema snagu zakona, nego samo snagu akta kojim se izražava stajalište, odnosno nalaže način postupanja. Stoga, temeljem odredbe članka 9. i 10. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine", br. 60/92), ocijenjeno je potrebnim upozoriti na povredu članka 14. Ustava, učinjenu u postupcima Vlade Republike Hrvatske."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Utvrđena povreda prava, utvrđena povreda čl. 14. Ustava RH.

(8.) Opis slučaja (P.P.-655/02): Pritužiteljica J. M. M. obratila se zamolbom za pravnu pomoć pri rješavanju stambenog pitanja, za stan dobiven na korištenje od Tvornice ulja Zagreb "Zvijezda", za koji još uvijek nema konačno rješenje.

Ishod slučaja: S obzirom na situaciju pravne nesigurnosti, pritužiteljici je upućena uputa: "Na temelju ugovora o korištenju stana, koji je zaključen temeljem Odluke o dodjeli stana na korištenje od 29. lipnja 1981. godine, utvrđujemo da ste, kao član domaćinstva i obitelji pok. B. M. upisani u taj ugovor, odnosno da ste zajedno i istodobno sa suprugom stjecali i stekli stanarsko pravo. S obzirom da nije podnesen zahtjev za kupnju stana (koji se mogao podnijeti do 31. 12. 1995.), sada imate pravo na dobivanje ugovora o najmu stana sa zaštićenom najamninom. S obzirom da ugovor o najmu stana nije sklopljen, niti s Tvornicom ulja Zagreb, koja je vlasnik stana, niti s Gradskim stambenim gospodarstvom Zagreb, koji je ranije upravljao društvenim stanovima, upućujemo Vas na podnošenje posebnog pisanog zahtjeva za najam stana, svakako vlasniku stana, ali i Gradskom stambenom gospodarstvu, Savska c. 1. Vaše pravo na priznavanje pravnog položaja zaštićenog najmoprimca ne bi smjelo uopće biti upitno. Ukoliko bi Vam iz bilo kojeg razloga bilo osporeno pravo na sklapanje ugovora o najmu stana, zaštitu možete ostvariti tužbom sudu radi donošenja presude koja u cijelosti zamjenjuje taj ugovor. Ukoliko ocijenite potrebnim možete nam se ponovo obratiti, kao i u slučaju da već raspolazete kakvim dokumentom kojim Vam je odbijen zahtjev za daljnje zadržavanje stana. Naime, pučki pravobranitelj ne raspolaze ovlastima za postupanje prema Tvornici ulja Zagreb, pa bi za bilo kakvu eventualnu intervenciju trebali raspolagati pisanim dokumentom o osporavanju prava."

Napomena: Nije se utvrđivala povreda prava, djelovalo se preventivno davanjem savjeta stranci.

(9.) Opis slučaja (P.P.-697/02): Gospođa V. M. zatražila je od pučkog pravobranitelja pravnu pomoć za rješavanje stambenog pitanja u okolnostima eventualne prodaje kuće u kojoj stanuje.

Ishod slučaja: Na zamolbu gospođe M. V., odgovoreno je: "Rješenje o utvrđenom stanarskom pravu, odnosno ugovor o najmu stana sa zaštićenom najamninom su pravna osnova temeljem kojega ne smijete ostati stambeno nezbrinuti – bez stana. Naime, za slučaj da vlasnik stana želi useliti u stan, drugi stan Vam tada mora osigurati Grad Zagreb. Međutim, za slučaj prodaje kuće, vlasnik stana – najmodavac mora taj stan prvo preporučeni pismom ili podneskom putem suda ponuditi Vama na kupnju, a ukoliko tako ne postupi možete sudski zahtijevati poništenje ugovora o prodaji stana, i to u roku od 30 dana od dana saznanja za prodaju."

Napomena: djelovalo se preventivno, kako ne bi došlo do povrede, odn. ugrožavanje prava.

(10.) Opis slučaja (P.P.–613/02): N. N. pritužuje se na postupak natječaja za društveno poticanu stambenu izgradnju i navodi: «Ovih dana primio sam pismo od Gradskog ureda za upravljanje imovinom grada Zagreba, Trg Stjepana Radića 1, na kome stoji datum 11. 04. 2002. Usput budi rečeno, žig na kuverti je nemoguće pročitati, jer je kuverta prerezana i slijepljena upravo po sredini poštanskog žiga, pa se prema tome, ne može utvrditi kada je to pismo iz navedenoga gradskog ureda doista i otpremljeno. Zašto je taj prividan detalj tako bitan? Zato jer me se u pismu tog Ureda poziva da (cit) «u roku od 15 dana po primitku ovoga poziva» dostavim dopunu dokumentacije uz moj zahtjev za kupnju stana iz Programa socijalno poticane stanogradnje. Pismo sam zatekao u poštanskom sandučiću tek 19. travnja. Kako nije ustanovljeno od kada je počeo teći navedeni rok od 15 dana, ne znam koji je krajnji datum do kada moram prikupiti čak devet (9) dopunskih dokumenata. Na raspolaganju imam, dakle, najviše desetak dana, jer su između čak dva vikenda (pismo je očito poslano uoči vikenda 13-15. 04. ili čak poslije njega!?) Kada i ne bi bilo navedenih nejasnoća, rok od 15 dana za tako opsežnu dopunu dokumentaciju je neprihvatljivo kratak. Uz sve to, izlaže nas se ne malim troškovima za ovjere dokumenata, pristojbe itd., zbog kojih će troškovi po zahtjevu narasti na 1.000 kuna ili više. Istodobno se radi o tzv. «programu socijalne stanogradnje», koja bi trebala biti namijenjena onim manje imućnima ili čak socijalno ugroženima. Kada već nije odlukom Vlade ovaj natječajni postupak oslobođen od administrativnih taksu, što je trebalo učiniti, barem je gradska vlast trebala uložiti trud da broj potrebnih dokumenata smanji na najmanju moguću mjeru. Umjesto toga, dobivamo sablasnu listu od 35 mogućih dokumenata i priloga, podijeljenih u čak 9 kategorija. Pa, zar se nitko ne pita kakva je to administrativna procedura koja je u tolikoj mjeri birokratizirala jedan natječajni postupak!? Kao da će se ti stanovi dodjeljivati, a ne kupovati, uz plaćanje kamata bankama koja je još uvijek iznad kamatne razine europskih poslovnih banaka !? U uređenoj europskoj državi, u kojoj civilna uprava služi građanstvu, umjesto da mu zagorča život izmišljanjem nepremostivih zapreka, svaki upravni organ koji bi pokušao sastaviti ovakvu listu zahtjeva na kojoj pada 95% građana (tako barem pokazuju javno obznanjeni podaci) morao bi pasti sam – dati ostavku, jer traži od svojih građana nemoguće! Nije li onda bila čista demagogija kada su usred natječajnog postupka gradski dužnosnici objavili da odjednom više ne treba prikupljati brojne dokumente (i time zapravo nedopustivo promijenili natječajne uvjete u tijeku postupka) da je dovoljno da: je osoba hrvatski državljanin, da je stalno zaposlen i da ima prijavljeno prebivalište tamo gdje bi kupila stan!? Lista primjedaba se ovime, nažalost ne iscrpljuje! U postupku dopune dokumentacije, građanima se prijeti da će biti eliminirani iz daljnjeg postupka ako već u slijedećem pokušaju ne dostave sve što se od njih dopunski traži. Dakle, daje im se mogućnost samo jednog, jedinog popravka! Ma, na kojim se to propisima Republike Hrvatske temelje ovakve arbitrarne odluke lokalne vlasti. Pa i ispit se može polagati najmanje tri puta i još jednom komisijski, a za rješavanje životnog pitanja lokalna vlast sebi uzima za pravo dopustiti samo jedan «popravni rok». Nadalje, na listi od 35 dokumenata se naknadno pojavilo mnoštvo njih koje uopće nije postojalo na listi dokumenata koja je činila natječajnu dokumentaciju. Znači li to da možemo za tjedan–dva očekivati i njezino novo proširenje? Npr. ako preveliki broj građana bude uporan, pa ipak udovolji navedenim nemogućim zahtjevima? Što drugo zaključiti, nego li to da se javilo previše kandidata koji udovoljavaju uvjetima, pa bi ih trebalo nekako srezati? Npr. u natječaju je bilo izričito navedeno da se za područje grada Zagreba ne traže slijedeći dokumenti koje će (hvala dragome Bogu, konačno!) provoditelj natječaja sam pribaviti od općinskih ispostava: rodni list, vjenčani list, izvod iz matične knjige rođenih. Sada se, odjednom, traže originali svih tih dokumenata kroz dopunu dokumentacije!? I nikome ništa!? Ne upozore li hrvatski mediji javnoga priopćavanja na ovaj nevjerovatni egzibicionizam zagrebačke gradske vlasti preko leđa građana, uzalud je očekivati da se trgne netko od onih koji bi tu vlast trebali nadzirati i ne dopustiti joj ovakvo provođenje samovolje.

Poduzete mjere: Dana 8. svibnja 2002. pučki pravobranitelj rečenu je prijavu uputio Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo RH.

Ishod slučaja: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo RH, dopisom od 27. svibnja 2002. (oznake Klasa: 052-01/02-01/0022 Ur.br. 516-05-02-2.) izvijestilo je pučkog pravobranitelja dopisom u kojem se ističe: «Vezano na Vaš dopis od 8. svibnja 2002. godine, u prilogu kojega nam dostavljate anonimnu pritužbu građana, koja se odnosi na rad i postupke službi Grada Zagreba u vezi s realizacijom Programa društveno poticane stanogradnje u Zagrebu, obavještavamo Vas da smo svjesni predmetne problematike, budući su nam se u proteklom razdoblju brojni građani obraćali s istim problemima. No, imajući u vidu odredbe Zakona o društveno poticanoj stanogradnji («Narodne novine» br. 109/01), te u tom pogledu propisane nadležnosti ovoga Ministarstva, nismo u mogućnosti utjecati na rad, postupke i zahtjeve nadležnih gradskih službi. Naime, sukladno odredbi članka 23. stavka 3. Zakona o društveno poticanoj stanogradnji, uvjete, mjerila i postupak za određivanje reda prvenstva na kupnju stana utvrđuje poglavarstvo jedinice lokalne samouprave ovisno o lokalnim potrebama i prilikama, a koji moraju biti u skladu s osnovnim zakonskim kriterijima za kupnju stana, propisanim člankom 21. i 22. navedenog Zakona. Slijedom toga navodimo da su svi poslovi vezani uz zaprimanje i obradu zahtjeva građana, uz prethodno propisivanje uvjeta, mjerila i postupka za utvrđivanje reda prvenstva za kupnju stana, a time i propisivanje vrste broja potrebnih dokaznih sredstava (dokumentacije) koje je potrebno priložiti uz zahtjeve, u isključivoj nadležnosti jedinice lokalne samouprave i njezinih upravnih tijela nadležnih za poslove stanovanja, odnosno u konkretnom slučaju Grada Zagreba.

Napomena: Pravo pritužitelja i mnogobrojnih drugih građana koji su sudjelovali u ovom natječaju ugroženo je nepravilnim radom upravnog tijela Grada Zagreba, tj. određivanjem nerazumno kratkih rokova za dopunu zahtjeva i mijenjanjem natječajnih uvjeta tijekom natječajnog razdoblja.

3.3. Prava u postupcima povrata imovine oduzete

za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine

Tijekom 2002.g. primljena je 51 (15,7%) pritužba na povrede, točnije ugrožavanje prava na povrat oduzete imovine u postupku "denacionalizacije". Nije bilo pritužbi na druge oblike ugrožavanja vlasničkih prava (izvlaštenjem, deposedacijom). Iz područja povrede prava na naknadu za oduzetu imovinu građani su se obraćali pučkom pravobranitelju, u pravilu, pritužbama kojima se prigovara na (1) dugotrajnost postupka tijela drugog stupnja, na (2) nemogućnosti dobivanja potpunog rješenja o naknadi, a kojim se utvrđuje ne samo pravo na naknadu nego i iznos naknade te (3) zbog "šutnje administracije", odnosno iz razloga jer rješenje o naknadi još uvijek nije doneseno. Nezadovoljstvo građana koji su se obratili pučkom pravobranitelju leži u činjenici da nakon gotovo šest (6) godina od kada je stupio na snagu Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, još uvijek ne raspolažu konačnom, potpunom odlukom o naknadi. Razlozi kojima su, do kraja 2002. godine, otklanjani prigovori zbog "šutnje administracije" i prekoračenja roka za donošenje rješenja, kao što je: složenost postupka, nedostatak dovoljnog broja službenika koji provode postupak po zahtjevu za naknadu, dugo trajanje izrade novele Zakona (nekoliko puta produljivan rok) ili druga objektivna obrazloženja, više ne mogu i ne smiju biti razlog za prisiljavanje građana na strpljivost. I standard "razumnog roka", u kojem država mora donijeti obvezujuću odluku o pravu građana, iako je tolerantniji i fleksibilniji od zakonskog roka, je prekoračen i iscrpljen. Svakim daljnjim odgađanjem građanima se čini nova, druga povreda prava. Drugu značajnu grupu pritužbi čine one pritužbe građana kojima je onemogućeno dobivanje odluke o iznosu naknade. Naime, radi se o slučajevima u kojim građani raspolažu rješenjem kojim im je utvrđeno pravo na naknadu te pravo nije uopće dovedeno u pitanje. Međutim, još uvijek raspolažu samo s djelomičnim rješenjem, a iznos naknade ne može biti utvrđen jer ne postoje utvrđena mjerila za utvrđivanje vrijednosti građevinskog zemljišta. Ova mjerila (kao jedina) nisu utvrđena niti nakon četiri godine od

isteka roka u kojem su morala biti donesena (zakonski rok je godinu dana od dana stupanja Zakona na snagu, do 1. siječnja 1998.).

(1.) Opis slučaja (P.P.-919/02): Gospodin M. Lj. iz Varaždina, Ja... 1 B, obratio se pučkom pravobranitelju pritužbom na rad državne administracije. Naime, iako raspolaže s rješenjem o pravu na naknadu za oduzetu imovinu prema Zakonu o naknadi (djelomično rješenje), naknadu nije ostvario jer još uvijek nije utvrđen oblik i visina naknade. U konkretnom slučaju, radi se o pravu na naknadu za oduzeto građevinsko zemljište u katastarskoj općini Varaždin.

Poduzete mjere: Polazeći od činjenice povrede prava zbog nemogućnosti dobivanja naknade za oduzeto građevinsko zemljište, od Uprave za građansko pravo Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave traženo je izvješće o razlozima zbog kojih je prekoračen svaki razuman rok u kojem su morala biti utvrđena i određena mjerila za utvrđivanje vrijednosti oduzetog građevinskog zemljišta, s napomenom: "... time se (o.p. ne dobivanjem naknade) građanima stvarno čini povreda prava na naknadu, jer je rješenje kojim se utvrđuje pravo neizvršivo...". Nakon zaprimanja izvješća, kojim se kao razlog ne ostvarivanja naknade navodi činjenica da do sada još uvijek nisu donesena mjerila za utvrđivanje vrijednosti oduzetog građevinskog zemljišta – članak 63. stavak 6. Zakona o naknadi... , Ministru financija upućeno je, slijedeće upozorenje: "...Zbog ne postojanja spomenutih mjerila, službe za imovinsko-prave poslove županijskih ureda državne uprave građanima čine povrede prava na naknadu i povredu prava na dobivanje odluke državnog tijela u zakonskom roku (razuman rok iz čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda). Stoga, polazeći od posljedica koje trpe građani, te činjenice da je podzakonski akt morao biti donesen, najkasnije do 1. siječnja 1998. godine, pučki pravobranitelj upozorava na nedopustivost ovakvog stanja, te ujedno preporuča donošenje mjerila za utvrđivanje vrijednosti oduzetog građevinskog zemljišta - bez odlaganja." O ovom upozorenju obaviješten je Odbor za zakonodavstvo i Odbor za financije i državni proračun Hrvatskog sabora.

Ishod slučaja: Nepromijenjeno. Mjerila za utvrđivanje vrijednosti oduzetog građevinskog zemljišta donosi Ministar financija, koja (kao jedina) do danas nisu utvrđena.

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno pravo na dobivanje konačne odluke u razumnom roku.

(2.) Opis slučaja (P.P.-900/02): Gospodin M. D. iz Siska, Š... 59, obratio se pučkom pravobranitelju pritužbom na rad Službe za imovinsko-pravne poslove u Sisku, jer do danas još uvijek nije doneseno dopunsko rješenje o visini naknade, kako je to utvrđeno točkom IV izreke rješenja iste Službe, klasa : UP/I-943-01/97-01/247 ur.broj: 2176-05-01-01-08, od 5. srpnja 2001. godine. Pravo na naknadu ne može ostvariti (samo) temeljem rješenja kojim je isto utvrđeno, jer isto ne sadrži i iznos visine naknade.

Poduzete mjere: Od Službe za imovinsko-pravne poslove u Sisku tražena je dostava očitovanja o razlozima zbog kojih, više od godinu dana od donošenja rješenja nije izvršena točka IV istoga, odnosno nije utvrđena visina naknade za imovinu koja se vraća u vlasništvo M. D. i I. D., nekretnina upisana u z. k. ul. br. .. k.o. Sisak Novi. S obzirom na objektivni razlog, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave požureno je: "... U međuvremenu, proveden je postupak kod Ured državne uprave u Sisačko – moslavačkoj županiji, u slučaju M. D. ... također, ne može biti doneseno rješenje o visini naknade iz istih razloga, ne postojanja mjerila. Stoga, požuruje se dostava izvješća, kako je to traženo u pismenu broj: P.P.-919/2002-1, o razlozima zbog kojih je prekoračen svaki razuman rok u kojem su morala biti utvrđena i određena mjerila za utvrđivanje vrijednosti oduzetog građevinskog zemljišta."

Ishod slučaja: Stanje nepromijenjeno.

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno pravo na rješavanje u razumnom roku.

(3.) Opis slučaja (P.P.-1478/01): Ovlaštenici naknade/vlasnici poslovnog prostora površine 108,28 m² u prizemlju ulične zgrade K... kbr. 43, sada kbr. 27 u Zagrebu, obratili su se pučkom pravobranitelju pritužbom zbog ne donošenja odluke po zahtjevu za ukidanje rješenja Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave od 26. veljače 2001., podredno rješenja Grada Zagreba Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove, klasa: UP/II-942-01/97-02/29 ur.broj: 251-18-04/04-99-12 od 21. rujna 1999. godine. Radi se o poslovnom prostoru u suvlasništvu Republike Hrvatske i V. H. i dr., kojima je isti vraćen u vlasništvo, temeljem Zakona o naknadi...Pritužba dostavljena pučkom pravobranitelju sadrži i zahtjev da pučki pravobranitelj podnese zahtjev za pokretanje postupka za ukidanje rješenja po pravu nadzora, u smislu odredbe članka 264. ZUP-a.

Poduzete mjere: Od Ureda za zakonodavstvo Vlade RH, traženi su podaci o odlučenom u postupku povodom zahtjeva za ukidanje rješenja po pravu nadzora, stavljenog po Odvjetničkom društvu K. & H. iz Zagreba, Prilaz ...16.

Ishod slučaja: Temeljem mišljenja Ureda za zakonodavstvo, sve u svezi razloga za (ne)primjenu izvanrednog pravnog sredstva, pritužitelji su, putem Odvjetničkog društva, obaviješteni i slijedeće: "... Međutim kako i nadalje stoji prijedlog upućen pučkom pravobranitelju radi nadležnog stavljanja zahtjeva za ukidanje po pravu nadzora rješenja Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Uprave za građansko pravo, klasa: UP/II-942-01/00-01/566 ur.broj: 514-02-03-04/1-01-2 od 26. veljače 2001. godine, nalazimo potrebnim istaknuti:

1. dopisom Državnog inspektorata, Područna jedinica Zagreb, klasa: 335-01/01-02/262 ur.broj: 556-16-01/35-02-4 od 16. travnja 2002., utvrđuje se da se u poslovnim prostorijama K... 27, Zagreb, održava program zdravstvenog vježbanja za umirovljenike
2. jedinice lokalne samouprave u svom samoupravnom djelovanju obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, i to osobito poslove, među inima, tjelesnu kulturu – čl. 19. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi
3. jedinica lokalne samouprave dužna je organizirati obavljanje poslova športsko-rekreacijskih aktivnosti građana koje su u funkciji unapređenja i čuvanja zdravlja i postizanja psihofizičke sposobnosti pučanstva – čl. 39. Zakona o športu, u svezi čl. 19. st. 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi
4. imovina koja se koristi za obavljanje djelatnosti jedinica lokalne samouprave daje se prijašnjem vlasniku samo ako se obveže da će s jedinicom lokalne samouprave sklopiti ugovor o zakupu na rok koji u pravilu ne može biti kraći od 10 godina – čl. 56. st. 1. Zakona o naknadi.

Temeljem odredbe članka 264. ZUP-a, pučki pravobranitelj može podnijeti zahtjev za ukidanje rješenja po pravu nadzora samo iz razloga članka 263. stavka 2. ZUP-a. Naime, s obzirom da se konačno rješenje ne može ukinuti po pravu nadzora iz razloga nepravilno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (o.p. što bi bio eventualni razlog ako nije pravilno utvrđena namjena poslovnog prostora), odnosno ovlaštenje pučkog pravobranitelja za postavljanje zahtjeva "ograničava" se samo na slučajeve kada je rješenjem očito povrijeđen materijalni zakon, u konkretnom slučaju to bi značilo očita povreda Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Pučki pravobranitelj ne nalazi potrebnu očitu povredu materijalnog zakona (obrazloženje navedeno pod točka 1. – 4.), odnosno ne nalazi obrazloženja takvom zahtjevu."

Napomena: Iako nije utvrđena povreda materijalnog zakona, pritužitelju je povrijeđeno pravo da se njegov zahtjev riješi u razumnom roku.

(4.) Opis slučaja (P.P.-830/02): Pritužiteljica B. S., Gračine Donje kbr. ., Zagreb, obratila se pritužbom zbog ne donošenja rješenja po pravodobno postavljenom zahtjevu za naknadu za oduzetu imovinu, konkretno za zemljište označeno kao kat. čest. broj 7... i 7.../3 k.o. Grad Zagreb. S obzirom da se radi o osobi treće životne dobi s pojačanom potrebom za njegovom druge osobe, a bez primanja, okončanje postupka vraćanjem oduzetih nekretnina u vlasništvo za imenovanu je od egzistencijalnog značaja.

Poduzete mjere: Polazeći od osnovnog podatka iz pritužbe, od Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove Grada Zagreba tražena je dostava izvješća o razlozima zbog kojih do danas nije dovršen ovaj pojedinačni postupak, odnosno o stanju ove upravne stvari. Nakon primanja obavijesti da je postupak kod gradskog tijela uprave dovršen rješenjem o naknadi, utvrdilo se da je stvarni razlog pritužbi ne donošenja rješenja tijela drugog stupnja po žalbi protiv rješenja o naknadi. Stoga je postupak ispitivanja, dopisom od 10. rujna 2002. godine, nastavljen kod Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, cit: "izvijestite pučkog pravobranitelja o razlozima zbog kojih do danas nije dovršen ovaj pojedinačni postupak donošenjem drugostupanjskog rješenja, temeljem spisa dostavljenog (o.p. Ministarstvu) dana 8. siječnja 2001. godine."

Zaprimljeni odgovor Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave bitno je odstupao od očekivanoga. Naime, s obzirom na saznanja koja je do tada pučki pravobranitelj već imao po pritužbama iste vrste, očekivao se odgovor u smislu preopterećenosti službenika, ali i u smislu da je izvršeno požurivanje Ministra financija za donošenje mjerila za utvrđivanje vrijednosti građevinskog zemljišta, jer je nepostojanje ovih mjerila osnovni razlog zbog kojega se ne mogu okončati zahtjevi za naknadu za oduzeto građevinsko zemljište. Međutim, odgovor zaprimljen u odnosu na konkretan slučaj i razloge zbog kojih nije moguće požuriti drugostupanjski postupak sam je sebi suprotan i nedosljedan jer, Ministarstvo navodi, cit.: "Iznimno kada stranka navede posebno opravdane razloge u požurnici za hitno rješavanje žalbe (duboka starost, nedostatak sredstava za život i sl.), odstupa se od navedenog redosljeda rješavanja žalbe." Razlozi zbog kojih je pučki pravobranitelj požurivao rješavanje žalbe gospođe B. S. su upravo razlozi zbog kojih Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Uprava za građansko pravo, pod uvjetom da je već nastupilo prekoračenje roka za donošenje rješenja, odstupa od redovitog redosljeda rješavanja (po redu zaprimanja žalbi). Stoga je, pismenom od 26. studenoga 2002. godine, na ove razloge posebno upozoreno, kao na opravdane razloge koje Ministarstvo, prema vlastitom stajalištu, i inače uvažava.

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Povrijeđeno pravo na rješavanje u razumnom roku.

(5.) Opis slučaja (P.P.-709/02): Pritužiteljica V. N. iz Zagreba, obratila se pučkom pravobranitelju iz razloga jer još uvijek nije riješen njezin zahtjev za povrat oduzete imovine.

Ishod slučaja: Nakon što je razmotrena dokumentacija dostavljena uz pritužbu, ocijenjeno da nisu ispunjeni uvjeti za umiješanje pučkog pravobranitelja u postupak. Stoga je imenovanoj upućena obavijest: "Naime, utvrđujemo da je u tijeku redovan postupak radi donošenja rješenja (po Vašoj žalbi ali, i postupak revizije po službenoj dužnosti), s tim da je postupak vođen na način da se prvostupanjskom tijelu ne može staviti prigovor odugovlačenja. Pri tomu, za predmet eksproprijacije, polazimo od pretpostavke da postupak teče i protiv presude Općinskog suda u Zagrebu, posl. br. V-P-802/98 od 24. listopada 2001., zbog uložene žalbe (zaključak se temelji na činjenici da je dana 17. travnja 2002. godine,

dakle nakon što je donesena presuda, prekinut upravni postupak radi donošenja rješenja o eksproprijaciji). Radi Vašeg znanja, pučki pravobranitelj u pravilu ne postupa u stvarima u kojima je postupak u tijeku i za koje se očekuje da će u redovnom postupku (o.p. žalbeni postupak smatra se dijelom redovnog postupka), biti donesena valjana i zakonita odluka državnog tijela. Stoga, dok je postupak u tijeku prema redovnom redu stvari, intervencija pučkog pravobranitelja je preuranjena i nije djelotvorna. Nadalje, pučki pravobranitelj uopće ne može postupati prema sudbenom tijelu, pa tako niti raspravljati o odlukama suda. Međutim, ukoliko i nadalje smatrate da je prekoračen razuman rok u kojem je trebalo i u kojem se moglo donijeti rješenje o naknadi za sve nekretnine koje su predmet Vašeg zahtjeva, možete nam se ponovo obratiti, s tim da nam posebno istaknete podatke temeljem kojih svoj razlog pritužbi smatrate opravdanim."

Napomena: Pritužba preuranjena.

3.4. Imovinska nesigurnost

Na ugrožavanje imovinske sigurnosti tijekom 2002. pritužila su se samo 4 pritužitelja, tako da njihove pritužbe u ovoj skupini čine udjel od 1,2%. Od ta četiri pritužitelja tri pritužitelja su se žalila zbog oduzimanja oružja privremenim aktom prekršajnog suda, a koje oružje im nije vraćeno iako protiv njih nije vođen prekršajni postupak, odn. nisu u prekršajnom postupku utvrđeni krivima za prekršaj, a policija odbija vratiti oružje ili isplatiti njegovu vrijednost iako više nema pravne osnove za zadržavanje oduzetog oružja. Četvrti pritužitelj žalio se na oduzimanje, i kasniji nestanak, traktora koji se dogodio neposredno nakon vojnoredarstvene akcije "Oluja", dakle, radilo se o događaju od prije šest godina koji do danas nije rasvijetljen.

4. Prava hrvatskih branitelja i članova njihovih

obitelji te stradalnika rata

Tabelarno se pokazuje kretanje ovih pritužbi u promatranih pet godina. Na početku promatranog razdoblja dominirale su pritužbe prognanika i izbjeglica, ali se postupnim rješavanjem problema izbjeglica, tj. osoba koje su za vrijeme vojno-redarstvenih akcija "Bljesak" i "Oluja" napustile Republiku Hrvatsku i koje se, jer nisu imale važeće hrvatske osobne isprave nisu mogle odmah, odn. u kraćem roku vratiti kući, broj pritužbi ovih osoba znatno smanjivao, tako da već od 1999. nema pritužbi izbjeglica iz Republike Hrvatske na problem povratka u Republiku Hrvatsku. Ali, još uvijek ima pritužbi prognanika, odn. povratnika kojima je zbog formalnih, zakonskih razloga ukinut status i otkazan daljnji boravak u kolektivnom ili individualnom smještaju, a obnova njihovih porušenih ili ozbiljno oštećenih domova nije završena. Ovdje se mora naglasiti da je intervencija pučkog pravobranitelja u korist prognanika bila uvijek uspješna, tj. da su nadležna tijela poduzela sve da ove osobe koje su mnogo pretrpjele zbog rata budu odgovarajuće zbrinute i da ne trpe posljedice zbog izmjene propisa i sporije obnove od onoga što je bilo predviđeno. Realno se može očekivati da će u relativno bliskoj budućnosti posve iščeznuti. Nestanak pritužbi izbjeglica kroz nekoliko godina dokazuje da su poduzete prave mjere za rješavanje svih formalno-pravnih zapreka povratku onih osoba koje to žele. Ali, valja naglasiti da još uvijek ima problema s njihovim stvarnim povratkom u mjesta ranijeg prebivanja, odn. u njihove domove, jer nije dovršen proces povrata privremeno zauzete imovine. S obzirom da se i taj problem počeo nešto intenzivnije rješavati realno je očekivati da će problem povratka izbjeglica biti riješen tijekom 2003.g. Pučki pravobranitelj izražava nadu da će se smoci sredstva i intenzivirati obnova domova onih prognanika koji još uvijek čekaju povratak svojim kućama u privremenom, ne baš uvijek i adekvatnom, smještaju.

U 2003.g. primljeno je **48** (35,8% u ovoj skupini) pritužbi **hrvatskih branitelja i članova obitelji nestalog ili poginulog hrvatskog branitelja** na poteškoće u ostvarivanju prava zajamčenih im zakonom. Pritužbe su bile raznolike, od pritužbi da se ne poštuje prednost u zapošljavanju nezaposlenog hrvatskog branitelja do pritužbi djece nestalog, kasnije pronađenog i identificiranog hrvatskog branitelja, da nije riješeno pitanje obiteljske mirovine te pravo na jednokratnu novčanu pomoć. Zabrinjava pojava da Ministarstvo hrvatskih branitelja ne provodi presude Upravnog suda RH, već komentira sudske odluke, što je posve nedopustivo i ukazuje na nestručnost državnih službenika koji rješavaju upravne stvari u tom ministarstvu.

Preko polovice (51,5%) pritužbi u ovom području, pritužbe su stradalnika rata koji nisu zadovoljni **obnovom porušenih im ili oštećenih domova**.

Pritužbe iz područja ostvarivanja prava na obnovu stana ili obiteljske kuće, zaprimljene tijekom 2002. godine, odnose se na kvalitetu ugrađenog materijala i opreme te na solidnost izvedenih radova obnove. Na temelju utvrđenja, do kojih se došlo na temelju onih slučajeva za koje je ispitivanja provodio pučki pravobranitelj, može se zaključiti da se razlozi za prigovor mogu staviti i na teret ovlaštenicima prava na obnovu. Zaključak se temelji na podatku da su u ispitivanim slučajevima ovlaštenici prava na obnovu sami izvodili radove na objektu obnove (putem privatno angažiranog izvoditelja radova).

Nadalje, pritužbe pučkom pravobranitelju podnosili su građani koji, svaki iz svojeg posebnog razloga, ne mogu ostvariti pravo na obnovu u opsegu ili na način kako to oni, kao ovlaštenici prava na obnovu, žele.

Konačno, i u ovom izvještajnom razdoblju, određeni broj pritužbi sadrži prigovor nedovršavanja radova ili ne dovođenja objekta obnove u uporabivo stanje. Međutim, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo je, tijekom 2002. godine, iskazalo susretljivost i interes za postizanje suglasnosti s ovlaštenikom prava na obnovu za rješavanje svakog pojedinačnog slučaja. Isto u odnosu na zahtjev pučkog pravobranitelja za provedbu posebnog, dodatnog nadzora nad objektom obnove.

Područje	Broj predmeta po godinama									
	1998.		1999.		2000.		2001.		2002.	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
prognanici, izbjeglice	108	46,2	37	25,7	26	27,6	21	15,1	17	12,7
branitelji i obitelji	53	22,6	54	37,5	26	27,6	56	40,3	48	35,8
obno-va	73	31,2	53	36,8	42	44,7	62	44,6	69	51,5

Naredni primjeri ilustriraju pritužbe iz ovog područja:

4.1. Pritužbe prognanika

(1.) Opis slučaja (P.P.–488/02): Pritužiteljica M.Š. iz Vukovara, žali se na rad Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo kojoj je podnijela zamolbu za davanje u najam stana u državnom vlasništvu, na područjima od posebne državne skrbi, ali do sada joj nije riješeno stambeno pitanje, a mora iseliti iz hotela «Splendid» u Lovranu u kojemu je smještena kao prognanica. Pritužiteljica je nositeljica stanarskoga prava na stanu u Vukovaru, koji do sada nije obnovljen.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je zatražio od Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo da se pritužiteljici žurno osigura drugi smještaj jer mora iseliti iz hotela, a stan u Vukovaru nije obnovljen.

Ishod slučaja: Iz dostavljenoga izvješća razvidno je kako pritužiteljica nije prihvatila niti jedan od ponuđenih smještaja, a odbila je i ponuđeni stan, ali je prihvatila smještaj u hotelu «Zagreb» u Opatiji. Pritužiteljica privremeno zbrinuta, poslije se nije žalila.

Napomena: Pritužba neosnovana, nema povrede prava. Osjećaj uskraćenosti kod pritužiteljice uvjetovan dugogodišnjim prognaništvom. Unatoč neosnovanom prigovoru, Ministarstvo je izašlo u susret pritužiteljici.

(2.) Opis slučaja (P.P.-343/02): Pritužitelji su prognanici smješteni u «Gradu mladih». Pritužuju se na rad Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo koja im je dostavila obavijest kako moraju iseliti iz toga smještaja u «Remetinečki Gaj», ali pritužitelji navode kako se to traži u sredini školske godine, pa to nije moguće jer djeca idu u školu, te bi morala putovati na drugi kraj grada.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je uputio preporuku Upravi za povratnike, prognanike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo da odgode preseljenje do kraja školske godine.

Ishod slučaja: Preseljenje odgođeno do kraja školske godine, a skupina prognanika se vratila u svoje obnovljene domove. Predmet dovršen.

Napomena: Utvrđeno je ugrožavanje prava djece pritužitelja na školovanje, povreda spriječena pravodobnom intervencijom.

4.2. Pritužbe hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji

(1.) Opis slučaja (P.P.-1250/02): U listopadu 2002. obratio se s pritužbom pučkom pravobranitelju J. O. iz Korčule navodeći kako je nezadovoljan nezakonitim i nepravilnim radom Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Naime, rečeno ministarstvo je unatoč i protivno presudi Upravnog suda broj: 6668/2000-5 od 27. lipnja 2001. rješenjem UP/II-562-02/01-1901/250, ur.broj: 519-04-3-01-2 od 30. studenog 2001. poništilo prvostupanjsko rješenje Odjela hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji Županije Dubrovačko–neretvanske, Područne jedinice Korčula – Lastovo, klasa: UP/I-562-02/00-01/01, ur.broj: 519-19-00-6 od 21. ožujka 2000. kojim je pritužitelju bio priznat status ratnog vojnog invalida Domovinskog rata s pripadajućim pravima.

Poduzete mjere: U skladu s ovlastima iz odredaba Zakona o pučkom pravobranitelju 4. listopada 2002. zatraženo je žurno očitovanje nadležnog Ministarstva.

Ishod slučaja: Traženo izvješće je dostavljeno 24. listopada. 2002. iz kojeg je razvidno kako Ministarstvo svoja rješenja temelji na shvaćanju izraženom u rečenom dopisu: «... Napominjemo da osnaživanje prvostupanjskog rješenja (suglasnost) od strane Upravnog suda smatramo upitnim, jer nema propisa koji Upravnom sudu daje pravo o tome odlučivati u obrazloženju svoje presude, a ne u izreci gdje je Zakonom određeno da se donosi odluka...» Kako je pučki pravobranitelj prema odredbi članka 92. Ustava Republike Hrvatske punomoćnik Hrvatskog sabora koji štiti ustavna i zakonska prava građana u postupku pred državnim upravom i tijelima koja imaju javne ovlasti dopisom Vladi Republike Hrvatske, Predsjednik Vlade je upozoren na rad rečenog Ministarstva i u konkretnom slučaju je zatraženo izvješće o utemeljenosti i načinu tumačenja propisa Ministarstva. Naime, valja ovdje ukratko navesti kako je prema odredbi članka 4. Ustava Republike Hrvatske u

Republici Hrvatskoj državna vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, sudbenu i izvršnu, tako dugi pisani osvrst Ministarstva na presudu Upravnog suda ne može i ne smije imati nikada nikakvih utjecaja na pravnu sudbinu rečene presude i prvostupanjskog rješenja. Dopisom od 8. studenog 2002. Vlada Republike Hrvatske je pučkom pravobranitelju dostavila obavijest kako je zahtjev pučkog pravobranitelja za postupanje po presudi Upravnog suda od 27. lipnja 2001. i provođenje upravno-inspekcijskog nadzora nad radom službenika u Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata dostavljen radi mišljenja: Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Uredu za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske. S nadnevkom od 10. prosinca 2002. dopisom klasa: 562-01/02-0001-556, ur.broj: 519-04-3-02-4 Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata je svoj odgovor Vladi Republike Hrvatske dostavio i pučkom pravobranitelju. Navodimo u cijelosti završni dio dopisa: »...S obzirom na iznijeto, smatramo da je ovo Ministarstvo u predmetu J. O. zakonito postupilo, jer se prema odredbama članka 62. Zakona o upravnim sporovima predmet vraća na ponovno odlučivanje, a to je sukladno ovlaštenju iz članka 113. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji postupak revizije. Međutim, Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata je ipak po službenoj dužnosti, a temeljem članka 267. Zakona o općem upravnom postupku, donijelo rješenje klasa: UP/II-562-02/01-1901/250, ur.broj: 519-04-3-02-3 od 10. prosinca 2002. godine kojim proglašava ništavim svoje rješenje: klasa: UP/II-562-02/01-1901/250, ur.broj: 519-04-3-01-2 od 30.11. 2001. godine i utvrđuje da prema presudi Upravnog suda Republike Hrvatske broj: 6668/2000-5 od 27. lipnja 2000. godine ostaje na snazi rješenje prvostupanjskog tijela od 21. 3. 2000.....» Pritužitelj je 2. siječnja 2003. obaviješten o sadržaju dopisa Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Ovdje je važno za napomenuti kako je i u slučaju istovjetnog sadržaja pritužbe pritužitelja I. D. iz Rijeke (broj spisa: P.P.-1212/02) nakon uredno obavljenog dopisivanja nadležno Ministarstvo uz istovjetno obrazloženje, s naravno izmijenjenim brojevima uredskog poslovanja, uz donošenje odgovarajućeg upravnog akta ostavilo na snazi rješenje prvostupanjskog tijela. Za kraj u ovoj problematici ističemo kako je iz dostavljenih dopisa razvidno kako je u Ministarstvu utvrđeno da je u razdoblju od 1. svibnja do 30. rujna 2002. od 82 presude Upravnog suda koje je zaprimilo Ministarstvo, u 51 presudi u obrazloženju iste «osnaženo prvostupanjsko rješenje». Pučki pravobranitelj nema daljnjih saznanja o pravilnosti izvršavanja presuda Upravnog suda i o pravnoj sudbini ostalih (49) rješenja kojim se odlučivalo o statusu i pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata .

Napomena: Ozbiljno ugrožavanje prava više pritužitelja, zbog nepoštivanja sudske odluke, odnosno polemiziranja s Upravnim sudom RH preko leđa stranaka. Postoji ozbiljna sumnja u nezakonit rad službenika Ministarstva.

(3.) Opis slučaja (P.P.-519/02): Pučkom pravobranitelju se s pritužbom zbog odugovlačenja postupka u svezi naknade plaće za bolovanje obratio S. Č. iz Zagreba u predmetu u kojem su postupak vodila tijela Ministarstva hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Dispozitivom rješenja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, klasa: UP/II-502-03/97-01/662, ur.broj: 338-01-21-15-02-5 od 4. veljače 2002. u izvršenju presude Upravnog suda, broj: Us-3283/1998-6 od 11. listopada 2001. poništeno je rješenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Područnog ureda Zagreb, klasa: UP/I-502-03/97-01/141, ur.broj: 338-21-27-79-3 od 30 rujna 1997. i predmet je dostavljen sa spisom, presudom i stručno medicinskim mišljenjem na rješavanje Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je 18. travnja 2002. zatražio žurno očitovanje na navode iz pritužbe od rečenog Ministarstva. Dopisom od 12. lipnja 2002. pučki pravobranitelj je obaviješten kako u svezi pritužbe upućene Ministarstvu da prema odredbama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine broj 94/01) Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata nije stvarno nadležno u svezi provedbe postupka za naknadu plaće za bolovanje. Nastavno kako je točkom 2.

Zaključka Koordinacije za društvene djelatnosti i ljudska prava Vlade Republike Hrvatske klasa: 561-01/01-01/01, ur.broj: 5030104-02-9 od 16. travnja 2002. zaduženo Ministarstvo obrane i Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Ministarstvo financija, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje oko utvrđivanja prava na naknadu plaće za vrijeme bolovanja i naknadu putnih troškova u s vezi s korištenjem zdravstvene zaštite. Za koordinaciju i pripremu navedenog zaduženo je Ministarstvo obrane i slijedom navedenog, predmet S. Č. iz Z. u rečenoj pravnoj stvari ne može biti riješen ni u postupku izvršenja presude Upravnog suda Republike Hrvatske, jer Ministarstvo hrvatskih branitelja nije nadležno za rješavanje navedenog prava, s naznakom kako će se predmet dostaviti nadležnom tijelu koje će naknadno biti utvrđeno. Nakon ovog odgovora pučki pravobranitelj je u rečenoj pravnoj stvari obavijestio Vladu Republike Hrvatske, Koordinaciju za društvene djelatnosti i ljudska prava Vlade RH i zatražio žurno očitovanje o razlozima ne izvršavanja presude Upravnog suda u konkretnom slučaju i nerješavanja očitog sukoba nadležnosti. Vlada Republike Hrvatske je dopisom od 16. rujna 2002. pučkom pravobranitelju dostavila na znanje Zaključak klasa: 561-01/01-01/01, ur.broj: 5030104-02-19 od 5. rujna 2002. kojim je odredila nadležnim Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje za rješavanje u pravnim stvarima o pravu na naknadu plaće za vrijeme bolovanja zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu, uključujući i rješavanje o pravu na naknadu plaće iz čl. 9. stavka 2. ranije važećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji («Narodne novine» br. 108/95 i 23/01), te zadužila Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje da u navedenim upravnim stvarima vodi postupak i isti rješava.

Ishod postupka: Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje je 18. rujna 2002. dostavljena na očitovanje pritužba S. Č. i zaključak Vlade RH o rješavanju pitanja nadležnosti. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je dopisom od 12. studenog 2002. izvijestilo pučkog pravobranitelja kako je slijedom rečenog zaključka Vlade RH zaprimio zahtjev pritužitelja, te je predmet u postupku rješavanja.

Napomena: Zbog nerješavanja u razumnom roku o negativnom sukobu nadležnosti povrijeđeno je pravo pritužitelja.

(4.) Opis slučaja (P.P.-544/02): Pučkom pravobranitelju se za pomoć obratila K. V. iz Z., a u svezi ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu. Pritužiteljica je navela kako joj je otac J. V. nestao kao hrvatski branitelj u 1991. Nađen je i identificiran 19. prosinca 2001. Pritužiteljica je primala naknadu plaće za nestalog branitelja zaključno sa prosincem 2001. Nadležnom tijelu HZMO-a zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu predan je u siječnju 2002., ali do pisanja pritužbe zahtjev nije riješen, te slijedom toga pritužiteljica nema sredstava za život. Obraćajući se HZMO s požurnicom saznala je kako se ovakvi zahtjevi rješavaju od 1 do 2 godine(!) Za kraj ovih navoda valja još napomenuti kako je pritužiteljica redovita studentica i nema drugih izvora prihoda, a od rodbine žive samo baka i djed koji su smješteni u dom.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je bez odgode zatražio očitovanje o svim navodima pritužiteljice od nadležnog tijela HZMO.

Ishod slučaja: Pučkom pravobranitelju je dostavljen na znanje dopis Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Središnje službe, klasa: 140-13/02-02/3235, ur.broj: 341-99-01/1-02/1 od 24. srpnja 2002. kojim se od Područne službe u Z. traži izvršenje uvida u rečeni spis i dostavljanje izvješća u ovoj pravnoj stvari Središnjoj službi a sve radi odgovora pučkom pravobranitelju. Dana 22. listopada 2002. je u predmetu pritužiteljice dostavljeno izvješće Središnje službe HZMO-a iz kojeg je razvidno kako je utvrđen dan podnošenja zahtjeva za obiteljsku mirovinu, a to je 28. prosinca 2002. Kako bi se izračunala pripadajuća svota mirovine prvostupanjsko tijelo je od mjerodavnog Ureda za obranu Zagreb, Ureda za obranu

Črnomerec-Susedgrad zatražio potrebne podatke o plaći za pok. osiguranika, međutim do dana pisanja ovog odgovora traženi podaci nisu bili dostavljeni, bez obzira na požurnice od 7. svibnja i 6. kolovoza 2002. Međutim, kako piše u rečenom izvješću u predmetu pritužiteljice je na njeno traženje od 7. svibnja 2002. doneseno privremeno rješenje o obiteljskoj mirovini. Navedenom odgovoru HZMO-a nažalost nije priložena i preslika prvostupanjskog rješenja. Pučkom pravobranitelju nije poznato je li poslodavac dostavio tražene podatke i je li u rečenoj pravnoj stvari ipak doneseno konačno rješenje.

Napomena: Utvrđeno ozbiljno ugrožavanje prava pritužiteljice zbog nerješavanja predmeta u razumnom roku.

(5.) Opis slučaja (P.P.–1110/02): Pritužitelj L. S. iz S, žali se na rad Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koje do sada nije donijelo rješenje po žalbi na rješenje Službe za društvene djelatnosti Splitsko-dalmatinske županije klasa: UP/I-562-02/02-01/204 od 29. srpnja 2002. godine, kojim je odbijen njegov zahtjev za priznavanje statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je zatražio izvješće od Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata o tome zašto rješenje nije doneseno.

Ishod slučaja: Rješenje doneseno, ali je žalba odbijena, pa je pritužitelj podnio tužbu Upravnome sudu Republike Hrvatske. Predmet nije dovršen.

Napomena: Nije utvrđena povreda prava pritužitelja, ali je dugotrajnim rješavanjem ugroženo pravo pritužitelja.

4.3. Pritužbe zbog povrede prava na obnovu

(1.) Opis slučaja (P.P.-674/02): Gospodin I. Š. obratio se pučkom pravobranitelju pritužbom u svezi nesolidno izvedenih radova na obnovi njegove obiteljske kuće H. 31, općina Glina.

Poduzete mjere: Na temelju dokumentacije, koja nam je dostavljena radi uvida u pravo stanje stvari, kao i o tomu što je imenovani do sada učinio radi zaštite svojih prava, utvrđujemo da je Uprava za obnovu Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo po neposrednim zahtjevima našeg pritužitelja upoznata s ovim pojedinačnim slučajem. Međutim, gospodin Š. i nadalje ne odustaje od svojih prigovora, jer smatra da je iste moguće objektivno utvrditi, za što prilaže nalaz I. R., dipl. ing. građ., stalnog sudskog vještaka Županijskog suda u Karlovcu. Stoga je, Upravi za obnovu predložena provedba nadzora, tako da se prigovori provedu po objektivnoj i nezavisnoj osobi (nadzorni inženjer), radi utvrđivanja stvarnog stanja objekta, kako u odnosu na kvalitetu i solidnost radova tako i u odnosu na kvalitetu građevinskog materijala i ugrađene opreme, cit.: "...U protivnom, nalaz vještaka (dostavlja se u pravitku) valjat će uzeti kao dokaz o osnovanosti vlasnikovih potraživanja (smanjenja iznosa sufinanciranja, eventualno za štetu od oštećenja nastalih nakon tehničkog pregleda)..." U istom slučaju je, iz razloga što izviješće nije dostavljeno tri mjeseca od postavljenog zahtjeva, u rujnu 2002. godine, upućena i požurnica: «... Našim pismenom, od 18. lipnja 2002. godine, predložena je provedba nadzora obiteljske kuće H. 31, općina Glina, tako da se isti provede po objektivnoj i nezavisnoj osobi (nadzorni inženjer), radi utvrđivanja stvarnog stanja prijepornog objekta, kako u odnosu na kvalitetu i solidnost radova obnove tako i u odnosu na kvalitetu građevinskog materijala i ugrađene opreme. ... jer će se nalaz vještaka (dostavlja se u pravitku) uzeti kao dokaz o osnovanosti vlasnikovih potraživanja (smanjenja iznosa sufinanciranja, eventualno, za štetu od oštećenja nastalih nakon tehničkog pregleda)..."

Ishod slučaja: Nakon požurnice, zaprimljeno je cjelovito izvješće s nalazom posebno imenovane komisije za utvrđivanje stanja objekta. Temeljem ovog izvješća, gospodinu I. Š. je odgovoreno: "... obavještavamo Vas da je zaprimljeno izvješće po pritužbi kojom ste se obratili pučkom pravobranitelju zbog nesolidno izvedenih radova obnove Vaše obiteljske kuće, zajedno s cjelokupnom dokumentacijom nadzornog nalaza, uključujući i foto-dokumentaciju postojećeg stanja i nalaz stalnog sudskog vještaka Županijskog suda u Karlovcu I. R., dipl. ing. građ. Zaključujemo da ste upoznati s nalazom nezavisne tročlane Komisije, posebno imenovane od Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo za provedbu nadzora izvedenih radova na Vašoj kući. Zaključak temeljimo na podatku Vašeg prisustvovanja očevidu, izvršenom dana 12. i 15. studenoga 2002. godine, kao i naknadnom sastanku Komisije, održanom za raspravljanje o kompletnoj dokumentaciji za obnovu te radi davanja konačnog mišljenja, kada ste dali dodatni, naknadni iskaz. Utvrđene nedostatke izvoditelj radova obnove treba otkloniti u roku od 30 dana. Naime, ovu obvezu morao bi izvršiti i po Vašem neposrednom zahtjevu, jer su izvedeni radovi, odnosno kuća u cjelini, u jamstvenom roku. S obzirom da je po Vašoj pritužbi, a po traženju pučkog pravobranitelja, proveden postupak nadzora solidnosti i kvalitete izvedenih radova, cijenimo da je naša intervencija uvažena, ali i iscrpljena. Naime, kako su Vaši prigovori uglavnom odbijeni nalazom Komisije, a utvrđeni manji nedostaci će biti otklonjeni, to je naš postupak zaštite Vaših prava i pravnih interesa u svezi s ostvarivanjem prava na obnovu ratom oštećene obiteljske kuće okončan. Svako daljnje miješanje izlazilo bi izvan granica nadležnosti pučkog pravobranitelja... Pučki pravobranitelj se ne može postaviti u funkciju arbitra (međusobno suprotstavljenih) stručnih nalaza i mišljenja: ovlaštene Komisije za nadzor nad izvedenim radovima i ovlaštenog sudskog vještaka. Stoga, ukoliko i nadalje smatrate da su Vaša prava na dobivanje zamjenske kuće, koja po kvaliteti gradnje mora najmanje odgovarati uništenoj, upućujemo Vas na sudsku zaštitu Vaših prava. Za donošenje konačne odluke o vođenju spora svakako valja cijeniti i činjenicu Vašeg sudjelovanja u gradnji, za dio koji izlazi izvan granica zakonskih prava na obnovu (odgovornost Vašeg izvoditelja i nadzornog inženjera)."

Napomena: Nije utvrđena povreda prava pritužitelja.

(2.) Opis slučaja (P.P.-907/02): Pučkom pravobranitelju obratio se N. F. u ime i za račun svoje peteročlane obitelji, pritužbom na rad gradskih tijela Grada Gospića zbog povrede prava na obnovu stana na prvom katu zgrade na adresi A... S... 20 u Gospiću, površine 57,53 m², odnosno povrede prava na stambeno zbrinjavanje, do izvršenja obnove. Prigovor obitelji F. odnosi se na "šutnju" po zahtjevu za obnovu njihovog stana, kako u odnosu na utvrđivanje stupnja oštećenja tako i u odnosu na donošenje rješenja o pravu na obnovu. Nadalje, s obzirom da je stan, u koji su smješteni kao privremeni korisnici, vraćen ranijem stanaru (Đ. P.) u posjed i korištenje, to se nalaze u stanju prijetnje prisilnim iseljenjem, bez da im je prethodno osiguran drugi stan, do stjecanja uvjeta za useljenje u vlastiti stan A. S... 20, Gospić.

Poduzete mjere: Od Općine Gospić tražena je dostava podataka o ovom slučaju: "... Stoga, izvijestite pučkog pravobranitelja o stanju stvari, kako je izloženo. Ukoliko se povodom ovog traženja utvrdi da u upravnom postupku za utvrđivanje prava na obnovu nije provedena niti jedna radnja, a da za to nema opravdanja, isto smatrajte požurnicom i prijedlogom za provedbu postupka. Isto u odnosu na stambeno zbrinjavanje..." Povodom očitovanja, dostavljenog po ovom traženju u predmetu obnove stana na adresi Dr. A.. S.... kbr. 20 u Gospiću, stan u vlasništvu L. F., ocijenjeno je potrebnim upozoriti na nepotpunost dostavljenih podataka, tako, naročito u odnosu na prigovor cijene otkupa stana: "... pučki pravobranitelj još uvijek ne raspolaže podatkom o drugom stanu, kao nužnom smještaju obitelji F., u smislu činjenice uvođenja u stan (jesu li uselili u drugi stan), kao niti podatkom roka u kojem će se izvršiti obnova njihovog stana – započinjanja i dovršenja radova. Nadalje, pravo imenovane na obnovu ne može biti sada uvjetovano već izvršenim otkupom ovog stana, odnosno ugovorenom cijenom stana utvrđenom prema uvjetima Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Navedeno stoga, što je imenovana stan mogla

samo otkupiti uz popust od 10% (iz razloga što se stan nalazio u ratom ugroženom području), ali ne i uz popust (uvjetovan) unaprijed priznatih sredstava koja će biti uložena radi obnove. Novčani iznos koji joj je priznat kod utvrđivanja cijene stana je iznos sredstva koja je u ovaj stan uložila kao stanar (čl. 11. i 12. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, "Narodne novine" broj 43/92 i 69/92). Stoga, naše traženje ponavljamo traženjem dopune očitovanja, shodno navedenom (nužni smještaj, rok obnove)."

Ishod slučaja: Nepoznat.

Napomena: Utvrđena povreda prava na rješavanje u razumnom roku.

(3.) Opis slučaja (P.P.–1496/02): Pritužitelj Đ. Đ. iz Hrvatske Dubice, podnio je zahtjev za popravak i opremanje u ratu oštećene kuće Uredu za obnovu Sisačko-moslavačke županije još u prosincu 2001. godine, a do sada nije dobio rješenje po istome.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je zatražio od Ureda za obnovu Sisačko-moslavačke županije izvješće o tome zašto rješenje nije doneseno.

Ishod slučaja: Rješenje do sada nije doneseno. Predmet nije dovršen. Uputiti požurnicu Uredu za obnovu.

Napomena: Pravo pritužitelja na obnovu ugroženo, povrijeđeno pravo na rješavanje u razumnom roku.

5. Prava u području urbanizma, graditeljstva i zaštite okoliša

Na temelju pritužbi građana koji su se tijekom 2002. godine obraćali pučkom pravobranitelju zbog povrede prava, može se zaključiti da stanje u području graditeljstva i urbanizma nije bitno izmijenjeno u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja, što se vidi iz statističkih podataka. Tijekom 2002.g. pučki pravobranitelj je primio ukupno **84** pritužbe na ugrožavanje ili povredu prava koju su počinila upravna tijela nadležna za poslove graditeljstva, urbanizma i zaštite okoliša. U ukupnom broju primljenih pritužbi za čije je ispitivanje ovlašten pučki pravobranitelj, ove pritužbe sudjeluju sa **7,3%**. Usporedba s podacima iz prethodnih godina pokazuje lagani porast ovih pritužbi. Pritužbi iz ovog područja primljeno je 1998.g. 54 (3,6%), 1999. 64 (5,11%), 2000. 45 (5,0%), 2001. 16 (1,1%). Od primljene 84 pritužbe 11 pritužbi (13,1%) se odnosilo na rad tijela nadležnih u urbanizmu i zaštiti okoliša.

I nadalje se osnovni prigovori na rad tijela državne uprave odnose na činjenje povrede prava susjeda, kako uslijed odobravanja rekonstrukcija postojećih građevina tako i zbog odobravanja nove gradnje. Naime, prava susjeda na mirno uživanje vlasništva i dosadašnji način korištenja parcele i građevine se, u postupku izdavanja građevne dozvole, nedovoljno ocjenjuju i raspravljaju, štoviše potpuno zanemaruju. S druge strane, zahtjevi investitora se u pravilu ili ne uvažavaju uopće (iz razloga ne postojanja prostorno-planske dokumentacije), ili se uvažavaju u najvećem mogućem opsegu, tako da se gotovo samo kao pojedinačni slučajevi mogu izdvojiti oni slučajevi u kojima je investitor morao svoj zahtjev u opsegu smanjiti (o.p. veličina zahvata u prostoru), zbog poštivanja postojećeg stanja i ranije stečenih prava susjeda.

Druga grupa pritužbi susjeda odnosi se na neprovođenje prisilnog izvršenja rješenja građevinskih inspektora o uklanjanju bespravne gradnje. Nastaje stanje trpljenja protuzakonito promijenjenog stanja u prostoru, sve do uzurpacije dijela parcele. Primijećeno je, također, da se u postupcima nadzora koji provodi građevinski inspektor nad gradnjom, susjedima

nedopušteno oduzima svojstvo stranke i zainteresirane osobe koja ima pravo pred tijelom državne uprave (izvršne vlasti) zaštititi svoja prava i svoje interese.

Nedostatak prostorno-planske dokumentacije (u tijeku je izrada prostornih planova), omogućuje diskreciono odlučivanje o gradnji, iako za odluke u području graditeljstva i urbanizma ne postoji ovlast diskrecionog odlučivanja. I u takvim slučajevima, kada se zateknu, izreka rješenja nije dovoljno i potpuno obrazložena, što se neposredno odražava na pravo stranke na žalbu.

Konačno, tijelo drugog stupnja ne preuzima odgovornost i nadležnost za donošenje meritorne odluke, tako da nije rijetkost da se za jednu građevinu višestruko poništavaju dozvole (građevna, rjeđe lokacijska), a postupak vraća u stanje ponovnog provođenja. Takva situacija ne pogoduje niti investitoru (nalazi se u stanju bespravnog graditelja i izriču mu se upravne i prekršajne mjere), niti susjedu ili drugoj stranci u postupku (nalazi se u stanju trpljenja). Neposredna štetna posljedica takve situacije je bespravna gradnja, koja se izvodi za vrijeme dok državna administracija provodi beskonačne ponavljajuće postupke, tako da je konačna građevna dozvola, ona posljednja u nizu, de facto dozvola za legalizaciju izvedenog stanja.

Povreda prava na zdrav život i zdrav okoliš u ovom izvještajnom razdoblju pojavljuje se kao povreda prava na noćni mir i odmor, uslijed buke iz ugostiteljskog objekta. Osnovni razlog nezadovoljstva građana, stanara, radom nadležnih inspekcija je u činjenici da se posljedice koje trpe ne mogu otkloniti niti prisilnim putem. Naime, zakonom dopuštena razina buke, kod subjektivne ocijene građana, procjenjuje se kao buka koja remeti, naročito noćni mir.

Naredni primjeri ilustriraju rad pučkog pravobranitelja u ovom području.

(1.) Opis slučaja (P.P.-102/00): Pritužitelj B. P. iz Šibenika obratio se pučkom pravobranitelju početkom prosinca 2000. godine, pritužbom na rad lokalnog i središnjeg tijela graditeljstva, odnosno jer mu je postupanjem tijela nadležnih za izdavanje lokacijske i građevne dozvole (županijskog Ureda u Šibeniku i Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja), učinjena povreda i ograničavanje prava vlasništva kuće u Šibeniku na adresi G... 4, sve uslijed gradnje susjeda J. V. U konkretnom slučaju, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja (sada Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja), za predmetnu rekonstrukciju provodilo je (o.p. do tada) četiri puta drugostupanjski postupak u predmetu lokacijske dozvole i dva puta postupak u predmetu građevne dozvole (dogradnja i nadogradnja postojećeg objekta). Gospodin B. P. potaknuo je upravni spor, protiv lokacijske dozvole tužbom od 1. veljače 1999. godine, a protiv građevne dozvole tužbom od 26. listopada 1999. godine.

Poduzete mjere: S obzirom da slučaj gospodina B. P., u predmetu izdavanja lokacijske dozvole investitoru J. V. za gradnju na parceli označenoj kao kat. čest. br. 2.../3 k.o. Šibenik, pratimo od veljače 2000. godine, a Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja već je (ranije) dostavljen zahtjev za provedbu postupka po pravu nadzora, iz razloga donošenja konačne odluke, u smislu utvrđivanja postojanja uopće mogućnosti za udovoljavanje zahtjevu investitora za izvedbu (i zadržavanje) prijepornog zahvata u prostoru te je upozoreno (našim pismenom od 9. veljače 2001. godine), da prijeporna gradnja, u opsegu kako to traži investitor J. V., nije riješena u smislu donošenja odluke kojom će se zaustaviti beskonačni niz poništavajućih rješenja, to je sada Ministru zaštite okoliša, dopisom od 21. ožujka 2002. godine, istaknuto: "Međutim, stanje rješavanja ovog pojedinačnog slučaja po zahtjevu J. V. iz Šibenika nije izmijenjeno, a traje od 1997. godine. Preporuka pučkog pravobranitelja za okončanje postupka, donošenjem meritorne odluke, nije uvažena. Štoviše, umjesto da se riješi upravna stvar, nađeno je shodnim uputiti pučkog pravobranitelja u

karakter lokacijske dozvole (obavijest, klasa: 350-01/00-03/139 ur.broj: 531-03-01-5 od 19. 02. 2001.), kako bi se istom samo formalno ispunila dostava traženog izvješća. Time, ne samo da nije dostavljeno izvješće o konkretnim radnjama državnih službi, nego je dopušteno daljnje zavlčenje slučaja, ali i učinjeno podcjenjivanje ove Institucije.

Za cjelovito razumijevanje razloga preporuci, izdanoj radi nadležnog donošenja meritorne odluke, svakako treba imati u vidu upravne postupke tijela drugog stupnja i njihovu dinamiku provedbe, kako slijedi:

1. klasa: UP/II-350-05/98-05/315 od 19. 03. 1998. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 23. 02. 1998. - predmet se vraća na ponovni postupak
2. klasa: UP/II-350-05/98-05/1044 od 4. 09. 1998. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 15. 07. 1998. - predmet se vraća na ponovni postupak
3. klasa: UP/II-361-03/99-05/122 od 24. 03. 1999. – rješenje o poništenju građevne dozvole od 11. 02. 1999. - predmet se vraća na ponovni postupak
4. klasa: UP/II-350-05/00-02/0223 od 7. 03. 2000. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 5. 10. 1998. - predmet se vraća na ponovni postupak
5. klasa: UP/II-350-05/00-02/1147 od 19. 10. 2000. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 23. 09. 2000. - predmet se vraća na ponovni postupak
6. klasa: UP/II-350-05/01-02/0227 od 19. 09. 2001. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 12. 02. 2001. - predmet se vraća na ponovni postupak
7. klasa: UP/II-350-05/02-02/0059 od 28. siječnja 2002. – rješenje o poništenju lokacijske dozvole od 10. 12. 2001. - predmet se vraća na ponovni postupak; te
8. postupak građevinske inspekcije, klasa: UP/I-362-02/00-02/3069 urbroj: 531-07/4-15/1-00-5 od 5. 06. 2000. – rješenje o obustavi radova, po kojem investitor nije postupio; rješenje o uklanjanju – kao kazna zbog gradnje nakon izdane naredbe o obustavi radova, nije izdano.

Stoga, u smislu odredbe članka 7. stavka 2. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" br. 60/92), pučki pravobranitelj upozorava o ovom slučaju, jer sve okolnosti upućuju na postojanje ozbiljne sumnje da su upravni postupci lokacijske dozvole (prvostupanjski Odsjeka za graditeljstvo u Šibeniku i drugostupanjski Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja), provedeni nesavjesno i nemarno, pri čemu je gospodin B. P. onemogućen u ostvarivanju prava uživanja vlasništva i izložen trpljenju, odnosno jer nisu poduzete mjere radi sprječavanja nezakonitosti, mada je na to izričito upozoreno. Razlozi zbog kojih nisu poduzete zakonom predviđene mjere i ovlasti, nije dokučiv. Slijedom upozorenog, preporuča se provesti cjelovito ispitivanje službene odgovornosti (donosioca svih označenih akata - upravni/neupravni), imajući pri tomu u vidu nedopustivost šest lokacijskih dozvola i šest drugostupanjskih rješenja o poništenju lokacijske dozvole, odnosno nedopustivost manipuliranja na način da se posebno odlučuje o dogradnji, posebno o nadogradnji, posebno o prekoračenju zahtjeva stranke i dr., što vodi u odugovlačenje, a stvarno dovodi do nejednakopravnog odnosa i stavljanja u povoljniji položaj jedne od stranaka sa suprotnim interesima, jer je za to vrijeme (postupanja državne uprave) stanje građevine izvedeno. Postupanje, kako se očituje u ovom pojedinačnom slučaju, svakako dovodi u pitanje načela pravne države." S obzirom da pučkom pravobranitelju nije dostavljen odgovor koji bi potvrdio uvažavanje preporuke za okončanje slučaja na način da središnje tijelo državne uprave konačno postupi po ovlasti za provedbu upravnog nadzora, o tomu (o.p. ne postupanje po

prijedlogu pučkog pravobranitelja), dana 11. rujna 2002. godine, izviješten je Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Hrvatskog sabora, pismenom označenim kao: obavijest o ne postupanju po traženju pučkog pravobranitelja: "...Upozoravanje o ovom slučaju uslijedilo je nakon što je utvrđeno... Isto upozorenje ukazalo je na podatak o ne poduzimanju nadležnih mjera radi sprječavanja nezakonitosti, mada je na to već ranije više puta izričito upozoreno. ... Međutim, pučki pravobranitelj do danas nije obaviješten o tomu da je provedeno ispitivanje, kako je to preporučeno, niti je dostavljeno bilo kakvo izvješće o ovom slučaju."

Ishod slučaja: Nakon što je konačno dostavljeno izvješće kojim se pučki pravobranitelj obavještava da je izvršen nadzor nad svim do sada vođenim drugostupanjskim predmetima po žalbama našeg pritužitelja i investitora te da će se provesti cjeloviti upravni nadzor u županijskom Uredu državne uprave, pritužitelju je otposlano, slijedeći odgovor: "...obavještavamo Vas da je naša preporuka (konačno) uvažena kod tijela drugog stupnja – Uprave za upravno-pravne poslove Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja. Radi Vašeg potpunog znanja, zaprimili smo izvješće, klasa: 350-01/00-03/139 urbroj: 531-03/2-03-8/TD od 27. siječnja 2003. godine, kojim nas spomenuta Uprava Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja obavještava o poništenju posljednje lokacijske dozvole, izdane J.V. u prosincu 2002. godine, ali i o tomu da je izvršen uvid u sva dosadašnja rješenja te da će, s obzirom na utvrđeno, biti proveden i upravni nadzor nad radom Ureda državne uprave Županije šibensko-kninske, Službe za prostorno uređenje i graditeljstvo. O rezultatima upravnog nadzora pučki pravobranitelj će biti izviješten, nakon dovršenja nalaza."

Napomena: Lokacijsku i građevnu dozvolu poništio je i Upravni sud. Pritužitelju teško povrijeđeno pravo vlasništva nezakonitim aktima i nerješavanjem u razumnom roku.

(2.) Opis slučaja (P.P.-112/02): Pritužitelj D. S. podnio je pučkom pravobranitelju pritužbu na rad Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i lokalnih tijela u postupku izdavanja lokacijske dozvole, a stvarno zbog zabrane svake nove gradnje na području Prostornog plana (bivše) općine Makarska.

Poduzete mjere: Polazeći od osnovnih podataka iz pritužbe gospodina D. S., od Ministarstva zaštite okoliša zatraženo je očitovanje u odnosu na činjenice kojima se raspolagalo temeljem pritužbe. Dana 28. veljače 2002. godine, zaprimljeno je traženo očitovanje iz kojega saznajemo da je u izvršenju presude Upravnog suda doneseno novo rješenje tijela drugog stupnja, cit. : "... rješenje uz dostatno obrazloženje ...". Radilo se stvarno o rješenju iste izreke. Polazeći od dostavljenog odgovora (kojim se ponovo ne uvažava stajalište Upravnog suda i pučkog pravobranitelja), a imajući u vidu da u roku od mjesec dana, do 30. ožujka 2002. godine, mora biti donesen novi prostorni plan, od pritužitelja je zatražena obavijest o tomu ostaje li i dalje kod zahtjeva za ishođenje lokacijske dozvole po sadašnjem prostornom planu ili je spreman čekati donošenje novog plana, što razumijeva i podnošenje novog zahtjeva. Traženje izjave pritužitelja, obrazloženo je: "Naime, pučki pravobranitelj može ustrajati u tomu da se uvaži naše stajalište. Međutim, s obzirom na činjenicu nastupanja bitno drugačijih okolnosti (novi prostorni plan), može biti postavljeno pitanje oportuniteta". S obzirom da je gospodin D. S., smatrajući da je njegov zahtjev za ishođenje lokacijske i građevne dozvole dopušten i moguć, ostao ustrajan u nakani ishođenja potrebnih odobrenja upravnog tijela, pučki pravobranitelj ponovo se obratio Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja. Zaprimljen je odgovor o stanju upravnog postupka koji se provodi u izvršenju presude Upravnog suda. Međutim, ponovno drugostupanjsko rješenje donosi istu odluku (žalba se odbija), te je ocijenjeno da rješenje, klasa: UP/II-350-05/1-02/1164 ur.broj: 531-03/2-02-2/BŠ od 31. siječnja 2002., valja pobijati poticanjem postupka u smislu odredbe članka 264. ZUP-a (ukidanje rješenja po pravu nadzora). Tako je, iz razloga očite povrede materijalnog propisa u smislu odredbe članka 263. stavka 2. ZUP-a, Vladi RH postavljen zahtjev za ukidanje ovog rješenja po pravu nadzora rješenja, uz

slijedeće obrazloženje: "Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, klasa: UP/II-350-05/01-02/1164 ur.broj: 531-03/2-02-2/BŠ od 31. siječnja 2002. godine, odbija se žalba ... za izdavanje lokacijske dozvole za izgradnju stambene zgrade na dijelovima čest. zem. 968/1 i dio 984/1 k.o. Igrane u Igranima. Međutim, drugostupanjskim rješenjem koje je konačno u upravnom postupku potaknutom po zahtjevu imenovanog za izdavanje lokacijske dozvole očito je povrijeđena Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Makarska za područje ... koja se odnosi i na područje Igrana, a sve u svezi s odredbom članka 34. Zakona o prostornom uređenju, prema kojoj svaki zahvat u prostoru mora biti odobren u skladu s dokumentima prostornog uređenja, konkretno ovom Odlukom. Očita povreda materijalnog propisa na štetu podnositelja zahtjeva učinjena je primjenom odredbe članka 2. i 14. Odluke o izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Makarska za područje Grada Makarske, te općina Brela, Tučepi i Podgora, tako što su iste nepravilno primijenjene. Navedeno nesumnjivo i nedvojbeno proizlazi iz obrazloženja odluke o odbijanju žalbe. Naime, odredbom članka 2. cit. Odluke o izmjenama i dopunama Prostornog plana utvrđeno je da ista predstavlja osnovu za izradu PP posebnih obilježja, PP općina i grada, GUP-a, Urbanističkih planova uređenja i Detaljnih planova, kao i druge prostorno-planske dokumentacije. Ista odredba, nastavno propisuje, cit.: "Uređivanje prostora na području bivše općine Makarska (nove općine Brela, Tučepi i Podgora, te Grad Makarska) izgradnja i izvođenje drugih radova u prostoru moraju se obavljati u skladu s izmjenom i dopunom Prostornog plana, postavkama koje iz njega proizlaze, kao i u skladu s drugim prostornim planovima, pod uvjetom da nisu s njim u suprotnosti." S obzirom da na odnosnom području, kao važeći dokumenti prostornog uređenja, vrijede Odluka o Prostornom planu općine Makarska od 2. kolovoza 1985. godine i ova Odluka o izmjenama i dopunama od 30. prosinca 1999. godine (Igrane je naselje obuhvaćeno ovim odlukama), znači da svaki novi zahvat u prostoru (nova gradnja) ne smije biti s njima u suprotnosti, a to znači da se kod postupanja na temelju odredbe članka 14. Odluke o izmjenama i dopunama Prostornog plana iz 1999. – za gradnju stambene i stambeno-poslovne građevine (obiteljska ili višestambena) poslovna građevina, mora voditi računa, za slijedeće: oblik i veličina građevinske parcele podobni za korištenje, ...u prostoru kako je predviđeno ovom Odlukom. Konačno, lokacijska dozvola se upravo i izdaje kada nema detaljnog plana, odnosno u situaciji kada prostorna organizacija nije definirana i utvrđena prostornim planom, iz razloga jer je takav plan u fazi izrade ili donošenja odluke o izradi (prijelazno razdoblje za neodređeni, samo određivi rok). Međutim, prema predmetnom rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja proizlazi da je, u razdoblju od 30. prosinca 1999. do danas, 7. svibnja 2002. godine, u cijelosti onemogućena i stopirana svaka nova gradnja, osim rekonstrukcije postojeće građevine. Navedeni zaključak proizlazi iz navoda rješenja, cit.: "proizlazi da prema čl. 10. Odluke o izmjenama i dopunama PPO izdavanje lokacijske dozvole za zahvate u prostoru nove gradnje svih građevina temeljem čl. 21. Odluke nije moguće do donošenja navedenih prostornih planova (o.p. iz čl. 2.), a u svim ostalim slučajevima, posebice člancima 14-56 Odluke određuje sve bitne smjernice odnosno uvjete uređenja prostora za izradu propisane prostorno-planske dokumentacije prema čl. 2. Odluke kao i izdavanje lokacijske dozvole u smislu čl. 10. Odluke (o.p. za rekonstrukciju)." Rješenjem Vlade Republike Hrvatske, klasa: 050-01/02-01/497 urbroj: 5030115-02-1 od 10. listopada 2002. godine, zahtjev pučkog pravobranitelja je odbijen. Stoga je, protiv ovog rješenja podnesena tužba Upravnom sudu, kojom se u cijelosti osporilo izraženo pravno stajalište "očigledne povrede materijalnog propisa". Razlog osporavanja rješenja po pravu nadzora, je slijedeći: "Tuženim rješenjem odbija se zahtjev pučkog pravobranitelja za ukidanje po pravu nadzora rješenja ... iz razloga jer se ne radi o očiglednoj povredi zakona kako to pretpostavlja odredba članka 263. stavka 2. preuzetog Zakona o općem upravnom postupku. Navedeni zaključak Vlada Republike Hrvatske u tuženom rješenju temelji na činjenici postojanja obrazloženog stajališta za dano tumačenje odrednica Prostornog plana (bivše) Općine Makarska za područje Grada Makarske, te općina Brela, Tučepi i Podgora, odnosno cit.: "Tijelo nadležno za preispitivanje rješenja po pravu nadzora ne može ocjenjivati pravilnost tumačenja materijalnog propisa u upravnoj stvari.", te dalje: "jer nepravilna primjena propisa ne podrazumijeva očiglednu povredu propisa." Međutim, pučki

pravobranitelj nepravilnu primjenu propisa smatra povredom propisa (napomena: a ne pogrešnom interpretacijom propisa, kako se to navodi u izlaganju zahtjeva pučkog pravobranitelja), odnosno pučki pravobranitelj smatra da je nepravilnom primjenom odredaba materijalnog propisa, konkretno navedenog Prostornog plana, ispunjena bitna pretpostavka za provedbu izvanrednog postupka i ispunjeni uvjeti za ukidanje rješenja po pravu nadzora. Potvrdu navedenog stajališta pučki pravobranitelj nalazi i u presudi Upravnog suda, broj: Us-3871/2001-5 od 26. veljače 2001. godine, donesene u sporu radi iste upravne stvari – nepravilne primjene Prostornog plana (bivše) Općine Makarska za područje Grada Makarske, te općina Brela, Tučepi i Podgora, i to u dijelu presude, iz obrazloženja cit.: "ostaje nejasnim temeljem kojih odredbi je tuženo tijelo zaključilo da su na predmetnom području moguće samo rekonstrukcije objekata, odnosno dogradnje i nadogradnje.". Dakle, tijelo državne uprave je, prilikom izvršavanja poslova iz svoje nadležnosti, nepravilnom primjenom odredbi navedenog Prostornog plana učinilo građaninu povredu prava na ishođenje lokacijske dozvole, u konačnici i povredu prava na ishođenje građevne dozvole za izgradnju stambene zgrade na parceli označenoj kao kat. čest. br. 1709/29 k.o. Makarska – Makar...".

Ishod slučaja: U tijeku je upravni spor. Gospodin D.S. ne posjeduje lokacijsku i građevnu dozvolu te je potpuno onemogućen u izvođenju namjeravane investicije. U tijeku je upravni spor.

Napomena: Pritužitelju povrijeđeno poduzetničko pravo.

(3.) Opis slučaja (P.P.-959/02): Gospođa D. G. iz Komorice, obratila se pučkom pravobranitelju pritužbom radi ne izvršenja inspekcijskog rješenja o uklanjanju, odnosno zbog ne postupanja po zaključku o dozvoli izvršenja, od 15. svibnja 2001. godine. U konkretnom slučaju, radi se o bespravnoj terasi V. VI. na adresi K.... 14, na kojoj se obavlja ugostiteljska djelatnost. Gospođa D. G. upozorava na činjenicu da ne samo što do sada nije izvršeno uklanjanje, nego i na namjeru investitora za izvođenje daljnje gradnje – radova na ostakljivanju / zatvaranju terase – trajno zadržavanje iste u neposrednom susjedstvu.

Poduzete mjere: Od Službe za inspekcijske poslove u Bjelovaru traženo je da izvijesti pučkog pravobranitelja o stanju ove upravne stvari te o razlozima zbog kojih nije izvršeno uklanjanje prisilno, putem druge osobe. Povodom dostavljenog izviješća, a zbog komentara izvjestitelja i činjenice da se prvoj neposrednoj susjedi ne priznaje svojstvo stranke u postupku (nadzora inspekcije), ocijenjeno je potrebnim upozoriti: "Traženje pučkog pravobranitelja odnosilo se na očitovanje o razlozima zbog kojih po rješenju građevinskog inspektora, od 15. svibnja 2001. godine, dakle, u roku više od godinu dana nije se postupilo prisilno – putem druge osobe, a na trošak izvršenika (bespravnog investitora). Razlog zbog kojeg je postavljeno pitanje neprovođenja upravnog rješenja je u utvrđenoj činjenici toleriranja bespravnog stanja, štoviše ohrabivanja i poticanja investitora. Posljedica takvog držanja državnog tijela dovodi do nepoštivanja izvršne vlasti, gubljenja autoriteta i uspostavljanja stanja nejednakopravnog odnosa prema građanima. Međutim, dostavljeno izviješće, sadrži Vaš komentar: 1. o (ne)osnovanosti žalbe suprotstavljene stranke izjavljene na lokacijsku dozvolu; te 2. o nužnosti trpljenja za ubuduće, mada to pučki pravobranitelj nije tražio. Ovaj suvišan dodatak traženog izviješća cijeni se neprofesionalnim, a ujedno potvrđuju i utvrđenje pučkog pravobranitelja o postojanju nejednakopravnog odnosa prema jednom građaninu - koji koristi pravila upravnog postupka radi zaštite svojih prava i pravnih interesa, u korist drugoga – koji se predmetnom gradnjom potvrdio kao osoba koja ne tangira propise i zakone Republike Hrvatske. Stoga, pučki pravobranitelj ne prihvaća razloge zbog kojih nije proveden postupak izvršenja upravnog rješenja o uklanjanju...". Nakon upozorenja nije zaprimljeno dopunsko izviješće, te je upućena požurnica: "... S obzirom da do danas (do 29. studenoga 2002.) nismo primili traženo izviješće, niti bilo kakvu obavijest o činjenicama bitnim za uklanjanje bespravne gradnje, to ponovo ističemo da se ponašanjem građevinske

inspekcije dovodi do nepoštivanja izvršne vlasti, gubljenja autoriteta i uspostavljanja stanja nejednakopravnog odnosa prema građanima. Ponavljamo, također, toleriranjem bespravnog stanja se, štoviše, investitor ohrabruje i potiče na daljnje bespravno ponašanje – ne uvažavanje izdane naredbe...".

Ishod slučaja: Dana 16. prosinca 2002. godine, konačno je zaprimljen podatak koji je tražen prvim pismenom pučkog pravobranitelja, te je pritužiteljici, putem odvjetnika, upućen odgovor: "Dostavom naših pismena, upućenih Upravi za inspekcijske poslove Područnoj jedinici u Bjelovaru, obaviješteni ste o postupku koji je proveden radi ispitivanja povrede i ugroženosti prava, nastalo bespravnom gradnjom susjeda i ne izvršavanjem inspekcijskog rješenja o uklanjanju. Neovisno o tomu što Građevinska inspekcija neosnovano ne priznaje svojstvo stranke gospođi G., obaviješteni smo da je V. VI. dopuštena odgoda izvršenja rješenja o uklanjanju, na rok od godine dana, a radi ishoda građevne dozvole za spornu gradnju. Polazeći od navedenog podatka, utvrđujemo da gospođa D. G. zaštitu svojih prava treba, i može, ostvarivati u postupku izdavanja građevne dozvole. S obzirom na odobrenu odgodu postupka uklanjanja, i svako daljnje miješanje pučkog pravobranitelja u inspekcijski postupak, je preuranjeno."

Napomena: Pravo pritužiteljice nije povrijeđeno, ali je ugroženo.

(4.) Opis slučaja (P.P.-558/02): Pritužitelj T. V. iz Žažine, općina Sisak, povodom rješenja građevinskog inspektora o uklanjanju gradnje, zatražio je pravnu pomoć i intervenciju za obustavljanje postupka, jer se radi o kući u kojoj stanuje s obitelji.

Poduzete mjere: Polazeći od zahtjeva, gospodinu T.V. dana je pravna pomoć, slijedećom uputom: "Na temelju dokumentacije, koju ste nam uz pritužbu stavili na raspolaganje, utvrđujemo da je građevinski inspektor, nakon što je utvrdio izvođenje gradnje, morao izdati rješenje o uklanjanju, a potom i zaključak o dozvoli izvršenja. Međutim, s obzirom na situaciju u kojoj se nalazite, upućujemo Vas da se istom inspektoru obratite s pismenim zahtjevom za odgodu izvršenja. Naime, Zakonom o gradnji predviđena je mogućnost odgađanja postupka prisilnog izvršenja, za vrijeme od godinu dana, ukoliko gradnja nije protivna prostornom planu, točnije ukoliko je izvedena u granicama građevinskog područja i u skladu s namjenom prostora (područje namijenjeno stanovanju). Konačno, eventualno prisilno uklanjanje možete odgoditi i iz razloga trudnoće supruge, odnosno trenutnog zdravstvenog stanja bilo kojeg člana Vaše obitelji. Radi vašeg potpunog znanja, prisilno izvršenje provodi se prema godišnjem programu i prema sredstvima osiguranim u Državnom proračunu za ove postupke, što znači da se može sa dovoljno sigurnosti pretpostaviti da Vaša kuća nije za sada još uvijek niti uvrštena u plan uklanjanja. Međutim, kao hrvatski branitelj imate pravo na ostvarivanje određenih prava prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, od prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, prednosti pri zapošljavanju, oslobođanje od plaćanja određenih upravnih pristojbi i dr. prava. Za ostvarivanje ovih prava, kao i za ostvarivanje statusa HRVI nadležan je županijski ured, nakon što je status branitelja utvrđen kod Ministarstva. Stoga, upućujemo Vas da primarno potpuno riješite pitanje vlastitog statusa (u tijeku je i postupak prevođenja prema novom zakonu), kako bi se mogli i s ovog osnova zaštititi kod stambenog zbrinjavanja svoje obitelji. Nakon što zatražite odgodu uklanjanja, o tomu nas odmah obavijestite (pozivom na naš broj), kako bi pučki pravobranitelj mogao također odmah potaknuti postupak radi zadržavanja kuće. Bez Vašeg zahtjeva nema osnova za poduzimanje bilo kakvih radnji, jer ne postoji zakonska odredba temeljem koje bi mogli argumentirati naš zahtjev za "odlaganje" Vašeg slučaja (do daljnjega). Nakon dobivanja pravne pomoći, imenovani se ponovo obratio, jer je, osim konačnog rješenja o uklanjanju, raspolagao i konačnim zaključkom o dozvoli izvršenja uklanjanja (započete gradnje obiteljske kuće). Stoga je u postupku ispitivanja (o.p. radi pravilne pravne pomoći za iznalaženje rješenja za zadržavanje kuće), od Službe građevinske inspekcije u Sisku zatraženo: "... radi izrečene naredbe uklanjanja bespravno izvedene

gradnje na lokaciji Žažina, Z... cesta 1a, z.p. Sela, općina Sisak, na parceli označenoj kao kat. čest. br. 2... k.o. Greda. Naime, povodom pritužbe, imenovanom je obrazložena pravna situacija u koju se doveo, ali i dana uputa o mogućnosti korištenja instituta odgode izvršenja, za vrijeme od godine dana, ukoliko je ispunjena pretpostavka sukladnosti prostornom planu, točnije ukoliko je gradnja izvedena u granicama građevinskog područja i u skladu s namjenom prostora (područje namijenjeno stanovanju). S obzirom da se u konkretnom slučaju radi o obitelji kojoj je, očito, nužna pomoć, (T. V. je nezaposleni branitelj), odnosno, neprijeporno se radi o obitelji s potrebama pojačane skrbi radi bolesti, zaštite materинства i malodobnog djeteta, to je ocijenjeno potrebnim skrenuti pozornost radi toga da bi se izvršila odgoda postupka prisilnog uklanjanja, ali i pružila sva potrebna pravna pomoć za legalizaciju kuće. Naime, svrha koja se želi postići izvršenjem – rušenje zbog uspostave prijašnjeg stanja i otklanjanje posljedica bespravnosti, ne može biti postignuta jer će ova obitelj biti dovedena u stanje beskućnika, dakle, pitanje stambenog zbrinjavanja će pasti na teret Države (kao obitelj branitelja i/ili kao socijalno ugroženi)".

Ishod slučaja: Nakon zaprimanja očitovanja o ovoj pojedinačnoj gradnji, gospodinu T. V. upućeno je slijedeće: "... obavještavamo Vas da smo, nakon što ste nam dostavili rješenja Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja o odbijanju žalbi na naredbu uklanjanja kuće, proveli postupak radi zaštite Vaših vlasničkih prava tako što je tražena mogućnost za odgodu prisilnog izvršenja. Sada Vas, na temelju dostavljenog izvješća, upućujemo da se obratite Općini Lekenik, službi za prostorno uređenje. Navedeno stoga, što je Vaša parcela, prema novom teritorijalnom ustroju općina, pripala općini Lekenik koja još uvijek nema prostorni plan. Izrada novog plana je u tijeku, pa svakako na vrijeme treba utvrditi je li Vaša parcela obuhvaćena građevinskim područjem, odnosno treba na tomu ustrajati pismenim prijedlogom ili prigovorom. Prema sadašnjem stanju stvari, kuću nećete moći zadržati (bit će uklonjena) jer je gradnja protivna prostornom planu, izvedena je izvan granica građevinskog područja pa nije u skladu s namjenom prostora. Međutim, ukoliko novim planom općine Lekenik ova konkretna lokacija bude obuhvaćena građevinskim područjem, situacija će se bitno izmijeniti – kuća će se moći legalizirati naknadno ishodašenom građevnom dozvolom."

Napomena: Pravo pritužitelja nije povrijeđeno.

(5). (Opis slučaja (P.P.-730/02): Pritužbom na rad državne i lokalne vlasti kod rješavanja pitanja sanacije nebodera u Rijeci, obratili su nam se Predsjednici P. saveza i R. saveza.

Poduzete mjere: Stanje riječke stambene zgrade sa 144 stana je opće poznato, isto kao i činjenica da je neposredna stalna prijetnja, ne samo zdravlju nego i životima stanara, kao i svakom slučajnom prolazniku pa je, kao što podnositelji pritužbe posebno ističu, samo slučajna sreća što do sada nema ljudskih žrtava. Stoga je, bez posebnog obrazlaganja stanja, Vladi RH i Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja, u srpnju 2002. godine, upućena obavijest radi isticanja odgovornosti Države, s obzirom na činjenicu kada je po prvi puta uočena potreba za sanaciju: "Pitanje kvalitete i pouzdanosti ovog nebodera i njegovih konstruktivnih dijelova pojavljuje se već krajem 80-tih godina, što potvrđuje i prva intervencija građevinske inspekcije u svibnju 1993. godine, kada je izdana naredba sanacije. Međutim, ne samo da se tada nije pristupilo provedbi izvršenja rješenja građevinskog inspektora putem druge osobe, nego takva sanacija nije izvedena niti nakon devet godina od kada je sanacija utvrđena nužnom i hitnom (tada je otpadanje fasade bila opasnost za prolaznike i stanare, danas padaju dijelovi balkona, a stanovi 'vise u zraku'). Slučaj ove zgrade nije novi ili iznenadni, pa se nameće pitanje razloga zbog kojih sanacija nije izvršena (tada) odmah, kako je to izvršna vlast naredila u svibnju 1993., odnosno zašto nije izvršena niti 2000. godine kada je došlo do opasnih urušavanja 23. i 24. kata, iako su za izvršenje inspekcijskih rješenja - a izvršenje rješenja nije samo uklanjanje bespravne gradnje nego i izvođenje sanacije, osigurana sredstva u Državnom proračunu (napomena: za 2001. godinu kao posebna pozicija Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja – osam milijuna i petsto

tisuća kn, za 2002. godinu kao ostale komunalne usluge sedam milijuna šesto sedamdeset četiri tisuće dvjesto sedamdeset kn, odnosno kao ostale usluge tri milijuna sedamsto petnaest tisuća sedamsto pedeset kn). Ovaj ozbiljan pojedinačni slučaj je, dakle, primarno primjer ozbiljnog nemara vlasti na svim razinama; primjer nebrige o vlastitim građanima ili sugrađanima; primjer izostanka odgovornosti, jer se odgovornost i obveza izvršenja prebacuje na teret kasnijih vlasnika – ranijih stanara. Iako su ispunjeni svi kriteriji prema kojima ova građevina zadovoljava uvjete za prioritet, godinama se vodi rasprava tko je dužan i čija je obveza izvođenja radova, umjesto da se to pitanje, ukoliko se uopće i treba postaviti, postavlja nakon što životi građana i uvjeti stanovanja i boravka oko nebodera dovedu u stanje da su pouzdani i sigurni. Stoga, jer se radi o ugroženosti većeg stupnja, temeljem odredbe članka 7. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine", br. 60/92), preporuča se interventno i žurno pristupanje provedbi izvršenja putem druge osobe, na teret sredstava Državnog proračuna namijenjenih izvršenju inspekcijskih rješenja." Nakon zaprimanja izvješća Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, postupak radi pribavljanja potpunih podataka je nastavljen kod lokalne samouprave: Povodom pisma ... pučki pravobranitelj provodi postupak u svezi s povredom prava stanara i građana, odnosno rješavanjem pitanja sanacije nebodera u Rijeci... Posljednji podatak kojim raspolažemo je, da je Grad Rijeka, dana 1. srpnja 2002. godine, pristupio izvršenju radova, cit.: "na uklanjanju betonskih armirano-betonskih monterki"; samostalno, neovisno o tomu što je postojao prijedlog za sufinanciranje iz Državnog proračuna (iz sredstava namijenjenih za prisilno izvršenje rješenja građevinske inspekcije). S obzirom da nam iz ovog podatka nije razvidan opseg izvedenih radova, kao niti je li stvarno izvedena potpuna ili samo djelomična (nužna) sanacija zgrade, u smislu radova potrebnih za otklanjanje prijetnji te dovođenje zgrade i stanova u pouzdano stanje, potrebno nam je pobliže obrazloženje o tomu što je u međuvremenu (od lipnja 2002.) učinjeno s ovim "slučajem"..."

Ishod slučaja: Nakon zaprimanja potpunog izvješća, s detaljnim podacima o stanju zgrade, uzrocima i radnjama poduzetim radi otklanjanja prijetnje, podnositelji pritužbe obaviješteni su: "... Na temelju cjelovitog i iscrpnog izvješća Gradonačelnika Grada Rijeke, ... utvrđuje se da je sanacija izvršena (na teret Grada Rijeke). S obzirom da se naše umiješanje u slučaj odnosilo samo na pitanje zaštite života i zdravlja stanara i slučajnih prolaznika, zaključujemo da je time ujedno iscrpljen i naš postupak..."

Napomena: Pritužiteljima i slučajnim prolaznicima bila je ugrožena sigurnost, ali prihvaćanjem prijedloga pučkog pravobranitelja povreda prava je spriječena.

(6.) Opis slučaja (P.P.-120/02): Gospođa M. B. obratila se pritužbom na rad Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja zbog neprovođenja izvršenja (uklanjanjem) upravnog rješenja, sve na temelju Zaključka o dozvoli izvršenja Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, klasa: UP/I-362-02/01-02/14120 urbroj: 531-07/5-19/1-03-01-13 od 6. studenoga 2001. godine, izdano od Područne jedinice Split Ustrojstvena jedinica Dubrovnik. Zbog bespravne gradnje T. B. na padinama Srđa u Dubrovniku i bespravnog odlagališta građevinskog smeća, gospođa B. obraćala se građevinskom nadzorniku u Dubrovniku, građevinskom inspektoru u Splitu, pomoćnici ministra za inspekcijske poslove, te Ministru neposredno, očito bez uspjeha.

Poduzete mjere: Polazeći od podatka da se u ovom pojedinačnom slučaju radi primarno o ozbiljnom ugrožavanju okoliša, te od znanja da su za izvršenje inspekcijskih rješenja /za uklanjanje bespravnih gradnji, osigurana sredstva u Državnom proračunu za 2001. godinu (kao posebna pozicija – osam milijuna i petsto tisuća kn), kao i za 2002. godinu (kao ostale komunalne usluge sedam milijuna šesto sedamdeset četiri tisuće dvjesto sedamdeset kn, odnosno kao ostale usluge tri milijuna sedamsto petnaest tisuća sedamsto pedeset kn), ne može se utvrditi razlog zbog kojega nije proveden postupak izvršenja. Stoga je Ministru zaštite okoliša upućeno upozorenje: "... u ovom pojedinačnom slučaju se, kao razlog za

obrazloženje nepostupanja prisilnim putem, ne nalazi niti u kakvom drugom kriteriju za određivanje odgode uklanjanja, jer isti zadovoljava sve uvjete prema kojima bi se imao staviti u prioritete. Stoga, ocijenjeno je potrebnim, povodom pritužbe gospođe B. upozoriti na dužno postupanje prema naredbi iz vlastitog rješenja. U protivnom, izvršna vlast vlastitim postupkom ohrabruje i potiče izvršenika na bespravno ponašanje, odnosno vlastitim ponašanjem "ruši" autoritet izvršnoj vlasti, uopće."

Ishod slučaja: Nepoznat. Odgovor nije dostavljen niti nakon dvije požurnice.

Napomena: Utvrđena povreda prava pritužiteljice i ozbiljno ugrožavanje prava većeg broja drugih osoba.

(7.) Opis slučaja (P.P.-122/02): Gospođa S.S. iz Zagreba podnijela je pritužbu pučkom pravobranitelju radi trpljenja buke, mirisa i štete na stolariji, uslijed rada caffe-a "V..", u poslovnom prostoru smještenom neposredno ispod njezinog stana.

Poduzete mjere: Nakon što su razmotreni svi podaci iz pritužbe, postupak ispitivanja potaknut je, kod (1) Sanitarne inspekcije: "... Pučki pravobranitelj saznaje o stanju poslovnih prostorija u kojima se obavlja ugostiteljska djelatnost tipa caffe-bar, konkretno caffe-a "V..." na adresi N. 6 u Zagrebu, vlasnika I. K. Naime, radi se o poslovnom prostoru kojeg je imenovani prenamijenio (iz mesnice u ugostiteljski objekt), ali na način da, očito, nije ugradio odgovarajuću ventilaciju – duhanski dim prodire u stanove iznad lokala; ventilacijski uređaj i fasadni dimnjak plinske peći smješteni su neposredno ispod prozora stana na prvom katu, pa imisija otpadnih plinova ulazi u stan i neposredno uništava stolariju; a razina buke od glazbe koja se širi u okolni prostor i stanove, stanarima potpuno onemogućava noćni mir i odmor (o.p. rad izvan dopuštenog radnog vremena). S obzirom da su navedene smetnje usmeno prijavljivane Sanitarnoj inspekciji, izvijestite pučkog pravobranitelja o utvrđenom i o mjerama izrečenim vlasniku radi njihovog otklanjanja. Ukoliko se povodom našeg traženja utvrdi da na usmenu prijavu stanara nije proveden nadležni postupak, isti smatrajte zahtjevom/prijavom za provedbu postupka po službenoj dužnosti." Postupak ispitivanja istodobno je proveden i kod (2) Policijske uprave Zagrebačke, nadležne Policijske postaje: "Raspolažemo podatkom da su navedene smetnje usmeno prijavljivane policiji, međutim, iako je prijeporni caffe u neposrednom susjedstvu P P T., po istima nije postupano. Stoga, izvijestite pučkog pravobranitelja o razlozima zbog kojih se ovaj vlasnik ugostiteljskog objekta stavlja u povoljniji položaj od stanara, kojima remeti i onemogućava noćni mir i odmor. Nadalje, predlaže se provoditi kontrolu radnog vremena, redovitom ophodnjom za vrijeme od dva do tri mjeseca. Izvijestite pučkog pravobranitelja o utvrđenom, a shodno tomu i o izrečenim, odnosno poduzetim mjerama radi otklanjanja posljedica smetanja stanara." (3) Gradskom uredu za prostorno uređenje, graditeljstvo, stambene i komunalne poslove i promet, upućen je slijedeći zahtjev: "... radi se o poslovnom prostoru kojeg je imenovani prenamijenio ... što sve upućuje na sumnju u legalnost radova prenamjene – temeljem građevne dozvole, rad temeljem uporabne dozvole. Nadalje, prijeporni caffe, u sezoni proljeće – jesen, ima vanjsku terasu, neposredno ispod prozora stanova u zgradi N.... 6 u Zagrebu. Buka od gostiju, a potom noću od prolaznika koji se zadržavaju kod nepospremljenih stolova i stolaca, stanarima onemogućava noćni mir i odmor, odnosno neposredno utječe na pitanje zdravlja. Stoga, izvijestite pučkog pravobranitelja, kako slijedi: Odjel graditeljstva: je li I. K. izdana građevna i uporabna dozvola, odnosno je li za ovaj poslovni prostor navedene namjene obavljen sav potreban nadzor (zvučna izolacija, ventilacija, dimnjak plinske peći i dr.); Odjel komunalnih poslova: je li imenovani posjeduje dopuštenje za vrtnu terasu i je li u postupku za izdavanje odobrenja za zauzimanje javne površine za vrtnu terasu razmotren utjecaj iste na okolni prostor namijenjen stanovanju."

Po traženju pučkog pravobranitelja, Gradski ured za prostorno uređenje, graditeljstvo, stambene i komunalne poslove i promet je dopisom, klasa: 360-01/2002-01/07 ur.broj: 251-

05-36/607-02-3 od 29. ožujka 2002. godine, zatražio provedbu nadzora građevinskog inspektora na označenoj lokaciji, a nakon što je utvrđeno da I. K. nije izdana građevna i uporabna dozvola, odnosno da za ovaj poslovni prostor označene namjene nije obavljen sav potreban nadzor (zvučna izolacija, ventilacija, dimnjak plinske peći i dr.). Polazeći od pribavljenih podataka i utvrđenog činjeničnog stanja, traženo je provođenje nadzora od turističke inspekcije: "... predlaže se provesti postupak nadzora za ovaj ugostiteljski objekt radi utvrđivanja je li isti ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti, a zatim i radi kontrole radnog vremena."

Ishod slučaja: Nakon pribavljanja posljednjeg izvješća, gospođi S. S. upućen je odgovor: "...Po traženju pučkog pravobranitelja proveden je nadzor od Sanitarne inspekcije i policije, a u tijeku je nadzor od građevinske i turističke inspekcije, za prenamjenu lokala izvršenu bez potrebne građevne dozvole i za poštivanje radnog vremena i zadovoljavanje uvjeta propisanih za ovaj tip ugostiteljskog objekta. Međutim, iz do sada dostavljenih izvješća utvrđuje se, po nadležno provedenom ispitivanju (Zapisnik Zavoda za javno zdravstvo o ispitivanju onečišćenja zraka; Brodarski institut – mjerenje buke i zvučne izolacije), da su buka i onečišćenje zraka u dopuštenim granicama, dok je zbog prekoračenja dopuštenog radnog vremena protiv vlasnika podneseno više prekršajnih prijava (ukupno 13). Slijedom izloženoga, utvrđuje se da su djelatnici gradske uprave i policijski službenici postupali u skladu s ovlastima. Međutim, kako nema osnova za izricanje naredbe za zatvaranje lokala, jer vlasnik posluje u zakonom dopuštenim granicama, ukoliko stanje u Vašem stanu i uvjeti stanovanja nisu poboljšani nakon svih navedenih nadzora, možete nam se ponovo obratiti....Dana 31. svibnja 2001. godine obaviješteni smo da je prenamjena lokala izvršena bez potrebne građevne dozvole, odnosno da je vlasniku izrečena naredba uklanjanja bespravnih građevinskih radova. Izvršenje ove naredbe stvarno će imati za posljedicu zatvaranje lokala, a ukoliko vlasnik ne postupi po naredbi građevinskog inspektora u roku od 15 dana, možete tražiti provedbu prisilnog izvršenja..."

Napomena: Pravo pritužiteljice povrijeđeno.

(8.) Opis slučaja (P.P.-992/01): Gospodin K. M. iz Virovitice obratio se pučkom pravobranitelju zbog povrede prava stanovnika G... ulice u Virovitici na noćni mir i odmor, prava na zdrav život i zdrav okoliš, učinjene radom caffe bara "B...", G... kbr. 1.

Poduzete mjere: Postupak ispitivanja povrede prava proveden je kod nadležne Sanitarne inspekcije. Nakon zaprimanja izvješća, klasa: 540-01/01-01/45 ur.broj: 2189-06-03/4-01-2, od 28. kolovoza 2001. godine, a nakon zaprimanja obavijesti o novim činjenicama, postupak je ponovljen kod iste inspekcije: "Međutim, naknadno saznajemo da vlasnik navedenog ugostiteljskog objekata, od ožujka ove godine (o.p. 2002.), ponovo bukom ometa građane u pravu na noćni mir i odmor. Naime, naredba o postavljanju dvostrukih vratiju postala je beskorisna iz razloga jer su u međuvremenu uklonjena, kao i stakleni zid. Polazeći od podatka o narušenom zdravlju imenovanog, nastalog kao posljedica prekomjerne noćne buke (dokaz: nalaz i mišljenje liječnika specijaliste), predlaže se provedba nadzora, radi ponovnog utjecaja na vlasnika – izricanjem za to predviđenih mjera."

Ishod slučaja: Nakon dostave cjelovitog izvješća o obavljenom nadzoru, pritužitelj je obaviješten: "... i povodom posljednje pritužbe iz kolovoza o.g., proveli postupak ispitivanja zbog onemogućavanja noćnog mira i odmora, odnosno povrede prava na zdrav život i zdrav okoliš uslijed rada caffe bara "B.", G... kbr. 1. Služba za društvene djelatnosti Ureda državne uprave u Virovitičkoj županiji dostavila je cjelovito izvješće, kojim je obuhvaćen nadzor proveden od Sanitarne inspekcije i nadležno mjerenje buke i zvučne izolacije. Tako, utvrđujemo da je po traženju pučkog pravobranitelja, Sanitarna inspekcija izvršila nadzor u prijepornom caffe-baru dana: 23. rujna 2002. u 12,00 sati, 13. rujna 2002. u 23,30 sati, 8. rujna 2002. u 03,30 sati, 25. svibnja 2002. u 02,00 sata, 18. svibnja 2002. u 01,00 sat i 20.

travnja 2002. u 0,30 sati; a mjerenje i ispitivanje buke – razina buke koja se iz objekta širi u okolne prostore, kao i mjerenje zvučne izolacije objekta, izvršilo je ovlašteno poduzeće Međimurje Z... d.o.o. Čakovec. U postupku nadzora, izvršenim očevidom na licu mjesta u suradnji s djelatnicima Policijske postaje Virovitica, utvrđeno je da su postavljene plombe na muzičkoj liniji neoštećene, prozori se drže zatvorenima i još uvijek postoje dupla vrata, s tim da je zvučnik isključen iza 23,00 sata. Nadalje, izvršeno je i mjerenje razine buke u stanu B., G.... 8, kao najbližem ovom ugostiteljskom objektu. Slijedom izloženog, a temeljem dostavljene dokumentacije, pučki pravobranitelj ne nalazi osnova temeljem kojega bi tijelu državne uprave mogao staviti prigovor učinjene povrede prava. Naime, pučki pravobranitelj postupa u pojedinačnim slučajevima povrede i ugroženosti prava građana koja su im počinjena u postupcima kod tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima. Stoga, možemo Vas samo uputiti da, temeljem nadležno izvršenog mjerenja razine buke u Vašem stanu, ovisno o rezultatu, zaštitu ostvarite kod suda, tužbom protiv vlasnika ugostiteljskog objekta radi naknade (nematerijalne) štete."

Napomena: Pravo pritužitelja ugroženo djelovanjem poduzetnika, za što je nadležan sud.

6. Povreda i ugrožavanje statusnih prava

Kako se u prethodnim izvješćima predvidjelo, broj pritužbi zbog povrede statusnih prava, tj. nemogućnosti rješavanja državljanstva, odobravanja produženog boravka strancima ili trajnog nastanjenja, te ostalih statusnih prava stabilizirao se na 6-7% udjela u primljenim pritužbama, time da broj pritužbi zbog ugrožavanja ili povrede statusnih prava djelovanjem matičarske službe nije ni bio velik, a i u 2002. nije bitno odstupao od višegodišnjeg prosjeka. U ovom području osim prigovora na relativnu dugotrajnost nekih postupaka rješavanja državljanstva pritužitelja, na zakonitost i pravilnost rada nadležnih tijela (MUP-a i PU, te matičara i Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave) ne mogu se staviti ozbiljniji prigovori, pače može se ocijeniti da matičari svoj posao obavljaju ažurno i zakonito te da matičari uz djelatnike centara za socijalnu skrb od svih državnih službenika najstručnije i najsavjesnije obavljaju svoj posao. Tijekom 2002. godine primljeno je ukupno **81** pritužba iz ovog područja, što u odnosu na ukupno primljene pritužbe iz djelokruga pučkog pravobranitelja čini **7,0** %. U ovoj skupini pritužbe zbog poteškoća u uređivanju državljanstva i statusa trajno nastanjenog stranca, te odobravanja produženog boravka čine **37,0%** (primljeno je **30** pritužbi). Višegodišnje kretanje broja ovih pritužbi vidljivo je iz naredne tabele:

Područje	Broj pritužbi									
	1998.		1999.		2000.		2001.		2002.	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Status-na prava	160	10,6	83	6,6	329	20,4	94	6,4	81	7,0

Naredni primjeri ilustriraju rad pučkog pravobranitelja na pritužbama u ovom području.

(1.) Opis slučaja (P.P.-1193/02): Pučkom pravobranitelju se pisanom pritužbom obratila P. Lj. iz P. u kojoj navodi da je 27. lipnja 2001. u Ministarstvu unutarnjih poslova zaprimljen njen zahtjev za prijam u hrvatsko državljanstvo, ali do pisanja pritužbe zahtjev nije riješen niti je nadležno tijelo MUP-a stranku obavijestilo o provedenim radnjama u postupku.

Poduzete mjere: Slijedom rečene pritužbe zatraženo je od MUP-a očitovanje o navodima iz pritužbe i o razlozima odugovlačenja postupka u ovoj pravnoj stvari.

Ishod slučaja: Odjel za unutarnju kontrolu MUP-a je dopisom od 24. listopada 2002. dostavio traženo izvješće iz kojeg je razvidno kako je u provedenom postupku utvrđeno, provjerom kroz službene evidencije MUP-a RH, da je pritužiteljica u RH imala status stranca na produženom boravku u vremenskom razdoblju od 11. prosinca 1991. do 21. prosinca 1994., te da je ponovno izvršila prijavu boravka dana 21. lipnja 2001. Nastavno, utvrđeno je da je u zapisniku MUP-a od 27. srpnja 2001., pritužiteljica izjavila da zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo podnosi iako joj je poznato da ne ispunjava zakonsku pretpostavku da do dana podnošenja zahtjeva ima prijavljen boravak na teritoriju RH u trajanju od najmanje 5 godina neprekidno, tj. podnosi ga iz razloga što u RH živi i radi od 1998. s tim da 1994. nije mogla produžiti boravak u RH, jer nije imala radnu dozvolu. Kod ovakvog stanja stvari, a temeljem svih izvršenih provjera i uvida u službenu evidenciju zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo odbijen je rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova, broj: 511-01-73-UP/I-4/3056/2-01 od 2. listopada 2002.

Napomena: Pravo pritužiteljice nije bilo povrijeđeno.

(2.) Opis slučaja (P.P.-807/02): Pučkom pravobranitelju je dostavljena pisana pritužba Đ. S. iz Rijeke. Pritužitelj je naveo kako je nadležnom tijelu Ministarstva unutarnjih poslova u R. 14. studenog 2001. predao zahtjeve za primitak u hrvatsko državljanstvo za svoju djecu. Do dana pisanja pritužbe nadležno tijelo nije odlučivalo o zahtjevu niti je obaviješten o razlozima odugovlačenja postupka.

Poduzete mjere: Kako bi pomogli pritužitelju na ostvarivanju i zaštiti Ustavom i zakonom zajamčenih prava zatraženo je 4. lipnja 2002. od nadležnog tijela MUP-a očitovanje o razlozima ovakvog postupanja.

Ishod slučaja: Odjel za unutarnju kontrolu MUP-a je dopisom od 29. srpnja 2002. dostavio traženo izvješće prema kojemu su zahtjevi za primitak u hrvatsko državljanstvo djece pritužitelja (D. Đ. i M. Đ.) zaprimljeni 18. prosinca 2001. i 5. veljače. 2002. putem nadležne PU, te da je postupak rješavanja zahtjeva u tijeku. Pučki pravobranitelj je 2. kolovoza 2002. kratkim dopisom obavijestio pritužitelja o sadržaju očitovanja MUP-a. Pritužitelj je 13. prosinca 2002. obavijestio Ured pučkog pravobranitelja i o konačnom ishodu postupka navodeći: »...Osobna mi je čast i zadovoljstvo što vas mogu obavijestiti da su moja djeca primljena u hrvatsko državljanstvo «....

Napomena: Pravo pritužitelja i njegove djece je bilo ugroženo, ali do povrede nije došlo zbog pravodobne intervencije.

(3.) Opis slučaja (P.P.-1149/02): Pučkom se pravobranitelju obratio Srpski demokratski forum u ime gospodina Z. R. iz Zagreba. U podnesku se navodi da je presudom Upravnog suda Republike Hrvatske broj: Us-6810/1997-7 od 17. studenoga 1999. godine poništeno rješenje Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske broj: 511-01-42-UP/I-4/1333/1-97 od 9. lipnja 1997. godine, a da Ministarstvo još uvijek nije, sukladno članku 62. Zakona o upravnim sporovima ("Narodne novine" broj 53/91, 9/92 i 77/92), donijelo drugo rješenje. Navedenim rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova je odbijen zahtjev gospodina R. za primitak u hrvatsko državljanstvo s obrazloženjem da ne ispunjava jedan od uvjeta za primitak u hrvatsko državljanstvo utvrđen člankom 8. stavak 1. točka 5. Zakona o hrvatskom državljanstvu ("Narodne novine" broj 53/91, 28/92 i 113/93), jer se na temelju utvrđenih činjenica nije moglo zaključiti da poštuje pravni poredak Republike Hrvatske. U obrazloženju presude Upravnog suda od 17. studenoga 1999. godine se navodi da iz obrazloženja osporenog rješenja nije razvidno temeljem kojih činjenica se izvodi zaključak da tužitelj ne

poštuje pravni poredak Republike Hrvatske, niti je to razvidno iz podataka u spisu predmeta. Naprotiv, takav zaključak je proturječan operativnom izvješću PU Zagrebačke, VII Policijske postaje od 12. veljače 1997. godine u kome se navodi da se može zaključiti da tužitelj priznaje pravni poredak, kulturu i običaje u Republici Hrvatskoj. Nadalje se navodi da osporeno rješenje ne sadrži obrazloženje u smislu odredbe članka 209. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91), pa gospodinu R. time nije dana mogućnost da radi zaštite svojih prava osporava razloge odbijanja zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo, čime je, prema stajalištu Ustavnog suda Republike Hrvatske, ozbiljno narušeno njegovo ustavno pravo.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj, nakon opisa slučaja, zatražio od Ministarstva unutarnjih poslova, 6. rujna 2002. godine, temeljem članka 11. Zakona o pučkom pravobranitelju, da mu najkasnije u roku od 30 dana dostavi preslik rješenja kojim je temeljem članka 62. Zakona o upravnim sporovima odlučeno o zahtjevu gospodina R. za prijam u hrvatsko državljanstvo, odnosno obavijest o razlozima zbog kojih rješenje još uvijek nije doneseno.

Ishod slučaja: Ministarstvo unutarnjih poslova dostavilo je 19. rujna 2002. godine pučkom pravobranitelju preslik rješenja kojim je gospodin Z. R. primljen u hrvatsko državljanstvo temeljem članka 9. Zakona o hrvatskom državljanstvu.

Napomena: Pravo pritužitelja je bilo ugroženo.

(4.) Opis slučaja (P.P.–314/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratila se gospođa N. S. Uz pritužbu je priložila i dokumentaciju iz koje je razvidno sljedeće: Pred Općinskim sudom u Zagrebu u tijeku je postupak radi rastave braka N. S. iz U. i I. S. iz Zagreba. Za vrijeme trajanja njihovog braka, pritužiteljica je živjela u izvanbračnoj zajednici s M. F. U toj zajednici rođene su dvije djevojčice: A. F., rođena 11. travnja 1998. godine u G. i druga djevojčica, rođena 5. veljače 2002. godine u G. A. F. je upisana u maticu rođenih matičnog područja G. za godinu 1998. pod rednim brojem 149. U podacima o roditeljima navedeno je da joj je majka N. S., a otac M. F. Gospođa S. se pritužuje na rad Matičnog ureda G., jer je odbio izvršiti upis M. F. kao oca njihove druge djevojčice rođene 5. veljače 2002. godine.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj uputio podnesak Uredu državne uprave u Ličko-senjskoj županiji, Matičnom uredu G. kojim, temeljem članka 11. Zakona o pučkom pravobranitelju, traži da mu se odgovori odmah, a najkasnije u roku od 30 dana na sljedeća pitanja: 1) Temeljem kojeg akta je Matični ured G. izvršio upis u maticu rođenih M. F. kao oca A. F. obzirom da članak 53. Obiteljskog zakona propisuje da se djetetovim ocem smatra majčin muž ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka, 2) Je li proveden postupak osporavanja i utvrđivanja očinstva, 3) Je li upisana u maticu rođenih djevojčica rođena 5. veljače 2002. godine i s kojim podacima o roditeljima. Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji, Ured za opću upravu, Matični ured G. obavijestio je pučkog pravobranitelja da je svojim rješenjem od 15. ožujka 2002. godine poništio upis u maticu rođenih za A. F., rođenu 11. travnja 1998. godine. Pučki je pravobranitelj obavijest dostavio pritužiteljici uz pravno tumačenje nastale situacije i pravnu uputu: "U očitovanju je navedeno da je vaša kćerka L., rođena 5. veljače 2002. godine u G., upisana u Maticu rođenih Matičnog ureda G., za matično područje G., u godini 2002., pod rednim brojem 59. dana 5. ožujka 2002. godine, temeljem prijave Opće bolnice G. o njezinu rođenju. Sukladno članku 53. Obiteljskog zakona, u podacima o roditeljima navedeno je da je otac djeteta I. S. Nakon uvida u Vaš rodni list, koji ste priložili kod rođenja L., utvrđeno je da ste u braku sa I. S., pa je Ured za opću upravu G. svojim rješenjem klasa: UP/I-223-02/02-01/05, ur.broj: 2125-08/02-02 od 15. ožujka 2002. godine poništio upis u maticu rođenih za A. F., rođenu 11. travnja 1998. godine te Vas izvijestio da ste dužni zatražiti upis djeteta u maticu rođenih provedbom upravnog postupka. Iz dokumentacije koju ste dostavili uz Vaš

podnesak razvidno je da je pred Općinskim sudom u Zagrebu u tijeku postupak radi rastave braka između Vas i I. S. Iz sukladnih izjava koje ste dali Vi i gospodin M. F. proizlazi da je gospodin F., s kojim živite u izvanbračnoj zajednici, otac A. i L., a ne Vaš suprug. Međutim, člankom 53. Obiteljskog zakona je propisano da se ocem djeteta smatra majčin muž ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka, pa je Matični ured G. osnovano odbio upisati u maticu rođenih gospodina F. kao oca djeteta, budući ste još uvijek u braku sa I. S.. Gospodin F. može, temeljem članka 81. Obiteljskog zakona, tužbom osporiti očinstvo I. S. uz istovremeni zahtjev da se utvrdi njegovo očinstvo. Tužba se može podnijeti mjesno nadležnom općinskom sudu u roku od godinu dana od upisa očinstva u maticu rođenih.

Ishod slučaja: Nepoznat. Pritužiteljica se nije više obraćala pučkom pravobranitelju.

Napomena: Pravo djeteta na identitet ugrozili su majka i biološki otac, a ne upravno tijelo.

(5.) Opis slučaja (P. P.–318/02): Pritužiteljica Lj. M. iz Osijeka 6, obratila se pučkom pravobranitelju sa zamolbom za pomoć u predmetu zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo. U pritužbi navodi da je presudom Upravnog suda RH od 9. ožujka 2000. br: Us-10337/1997 tužba uvažena te da je poništeno rješenje Ministarstva unutarnjih poslova RH, broj: 511-01-42-UP/I-7-5357/1-97 od 25. srpnja 1997. Ističe da se iz presude Upravnog suda RH vidi da nisu utvrđene odlučne činjenice. Postavlja pitanje zašto godinu i pol dana predmet nije riješen unatoč požurnicama odvjetnika. Također, navodi da je upućena žalba zbog šutnje administracije dana 20. veljače 2002., pozivom na odredbu čl. 218. st. 2. ZUP-a.

Poduzete mjere: U opisanom slučaju pučki pravobranitelj je 8. travnja 2002. pokrenuo postupak ispitivanja shodno odredbi članka 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju (»Narodne novine« broj 60/92) te zatražio od Ministarstva unutarnjih poslova RH, žurno donošenje rješenja sukladno odluci Upravnog suda RH. Dana 6. svibnja 2002. pučki pravobranitelj zaprimio je izvješće Ministarstva unutarnjih poslova RH, oznake br. 511-01-73-6969/4 -2002. od 26. 04. 2002. slijedećeg sadržaja: «LJ. P. prestalo je trajno nastanjenje u Republici Hrvatskoj rješenjem ovog Ministarstva broj: 511-01-42-UP/-12884/1-96 od 17. 06.1997. godine. Napominjemo da je putem Policijske uprave osječko-baranjske rečena dopisom ovog Ministarstva od 14. 11. 2001. godine, upućivana na podnošenje prijedloga za obnovu postupka u predmetu prestanka trajnog nastanjenja u RH, uz napomenu da ukoliko se ne nalazi u Osijeku, na adresi B. 6, da se radi utvrđivanja njezine sadašnje adrese boravka kontaktira odvjetnički ured R. iz Osijeka. Prema izvješću Policijske uprave osječko-baranjske, poziv upućen stranci vratio se neuručen jer je rečena nepoznata na adresi naznačenoj u tome pozivu, a u kontaktu sa spomenutim odvjetničkim uredom utvrđeno je da je i njima nepoznato prebivalište stranke. Iz navedenih razloga radi nastavka postupka putem Centra za mir, nenasilje i ljudska prava sa sjedištem u Osijeku, zatražena je obavijest o sadašnjem mjestu boravka i adresi stanovanja stranke. U ponovnom postupku Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka dostavljenom ovom Ministarstvu, utvrđeno je da je primjerak istog proslijeđen radi obavijesti pritužiteljici, sa naznakom adrese u Borovu Naselju. Lj. M. je uputila požurnicu ovom Ministarstvu uz navođenje nove adrese boravka, te je prema dopisu Policijske uprave osječko-baranjske broj: 511-07-18/12-5350/97 od 28. 03. 2002. godine, podnijela prijedlog za obnovu postupka u predmetu prestanka trajnog nastanjenja. Navedeni postupak žurno će biti okončan, nakon čega će se meritorno odlučiti u predmetu stjecanja hrvatskog državljanstva.».

Ishod slučaja: Za sada nepoznat.

Napomena: Prava pritužiteljice nije ugrozilo upravno tijelo već ona sama propuštanjem davanja svoje adrese.

(6.) Opis slučaja (P. P-404/02): Pritužitelj L. M. iz Varaždina, obratio se pučkom pravobranitelju sa zamolbom za pomoć u predmetu izdavanja osobne karte kao trajno nastanjenog stranca te moli požurivanje predmeta koji se vodi kod Ministarstva unutarnjih poslova RH, pod oznakom br. 511-01-42-UP/-8747/-94.

Poduzete mjere: U postupku ispitivanja, dana 4. travnja 2002. pučki pravobranitelj je zatražio od Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave varaždinske, Odjela zajedničkih i upravnih poslova izvješće o tijeku postupka po zahtjevu pritužitelja. Dopisom od 23. 04. 2002. izvjestili su pučkog pravobranitelja (broj: 511-14-04-1-1888/2002.) o rečenoj upravnoj stvari te između ostalog istakli: «L. M. rođen 29. 05. 1967. u Negotinu, Gostivar, Makedonija, državljanin Republike Makedonije, stekao je status trajno nastanjenog stranca u Republici Hrvatskoj temeljem članka 79. stavak 1. Zakona o kretanju i boravku stranaca («Narodne novine» broj 53/91). Kako imenovani nije boravio na teritoriju Republike Hrvatske, podneskom ove Policijske uprave broj 511-14-05/1-1-6831/ 94. od 11. 10. 1994. godine, pokrenut je postupak za prestanak trajnog nastanjenja. Rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova RH, broj: 511-01-42-UP/I-8747/1-1994. od 02. 11. 1994. godine, imenovanom je prestalo trajno nastanjenje. Protiv istog rješenja L. M. je pokrenuo je upravni spor. Tužba je uvažena, te je presudom Upravnog suda RH , broj Us-8080/1994.-4 od 25.05. 1995. godine poništeno rješenje Ministarstva. Imenovani je vraćen u status trajno nastanjenog stranca, te mu je 14.02.1996. godine, izdana u Policijskoj upravi osobna karta za stranca s rokom važenja do 14.02.2001. godine. Imenovani je pozivan i tražen radi izdavanja osobne isprave na više adresa u Varaždinu. Kako se nije odazivao, tražen je od ovlaštenih osoba, no na navedenim adresama nije pronađen. Po primitku zahtjeva pučkog pravobranitelja imenovani je također tražen na adresi koja je navedena, a koje ulice nema, tražen je i u okolnim mjestima, te se ispostavilo da boravi u mjestu Jalkovac. Pošto je utvrđena točna adresa stanovanja, imenovanom je dana 22. 04. 2002. godine, izdana osobna karta za stranca broj 9064510 s rokom važenja do 22.04.2007.

Ishod slučaja: Pozitivno riješen.

Napomena: Pritužitelju nije upravno tijelo ugrozilo pravo, već on sam nenavodjenjem točnog mjesta stanovanja.

7. Ostala prava

Iz godine u godinu povećava se broj pritužbi građana pučkom pravobranitelju na ugrožavanje, odn. povredu ranoraznih prava koja su svrstana u skupinu ostala prava. Većina ovih pritužbi nije povezana s ratom i njegovim posljedicama, što ukazuje da se pomalo, iako sporije nego što bismo željeli, počinjemo intenzivnije baviti pritužbama koje bi, prema njihovom sadržaju i prema pravu koje pritužitelj želi zaštititi, se mogle usporediti s pritužbama kakve primaju ombudsmeni u zemljama Europske unije. Kretanje ovih pritužbi prikazano je u narednoj tabeli.

Područje	Broj predmeta									
	1998.		1999.		2000.		2001.		2002.	
	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
ostalo	137	9,1	151	12,1	185	11,5	199	13,6	145	12,6

Struktura pritužbi svrstanih u ovo poglavlje mijenja se, tako npr. pritužbe iz područja graditeljstva, urbanizma i zaštite okoliša, zbog svoje malobrojnosti, bile su 1998. svrstane u ovo poglavlje, ali su kasnije izdvojene, jer se njihov broj povećao toliko da zahtijevaju posebno razvrstanje. Kroz višegodišnje promatrano razdoblje u ovoj su skupini redovito pritužbe osuđenika, pritužbe zbog provedene privatizacije nekadašnjih društvenih poduzeća, pritužbe zbog poteškoća u provođenju sudske ovrhe i izvršavanja upravnih rješenja. Kako je

tijekom 2002. godine primljen značajan broj (**39 ili 27,0%** u ovoj skupini) pritužbi **osuđenika koji izdržavaju kaznu zatvora**, ukoliko se nastavi trend njihovog povećanja, bit će izdvojene iz ove skupine. U ovoj skupini značajne su pritužbe na rad komunalnih službi i trgovačkih društava u javnom ili privatnom vlasništvu za koje je karakterističan **monopolni položaj na tržištu**. U osnovi se radi o **pritužbama potrošača** koji nemaju mogućnost nadzora nad obavljenim uslugama i računima koje za te usluge moraju platiti. Iako tih pritužbi i nije bilo tako mnogo (19 ili 13,2% u ovoj skupini) zaslužuju pozornost, jer je svaka osoba koja živi ili samo trenutačno boravi u Hrvatskoj potencijalna žrtva monopolista, jer nije donesen propis o zaštiti potrošača. Pozornost zaslužuju i pritužbe, iako malobrojne, nasljednika (djece) **političkih zatvorenika** (7 pritužbi ili 4,9%) čija su prava na isplatu naknade zbog političkih osuda njihovog roditelja povrijeđena izmjenom zakona na njihovu štetu. Izmjenama i dopunama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika ("Narodne novine" broj 109/01) iz 2001. godine utvrđeno je da pravo na naknadu iza smrti bivšeg političkog zatvorenika ima samo bračni drug, a ne kao do sada bračni drug i djeca. Nadalje, utvrđeno je da će započeti postupci biti dovršeni po odredbama novog Zakona. Pritužbama su nam se javila uglavnom djeca bivših političkih zatvorenika koja su podnijela zahtjeve za naknadu prije stupanja na snagu izmjena Zakona kojim su to pravo izgubila. Zanimljiv je podatak da su pritužitelji podnijeli zahtjeve za naknadu i tri godine prije donošenja izmjena Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika, odnosno da za tri godine nije riješeno o njihovim zahtjevima. Potaknuti primjerom pritužitelja koji je korisnik obiteljske mirovine iza smrti svog oca, bivšeg političkog zatvorenika, **pučki je pravobranitelj inicirao izmjene Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika**. U svom podnesku između ostalog navodi: "temeljem članka 10. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» broj 60/92) pučki pravobranitelj inicira izmjenu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika («Narodne novine broj: 34/95 – pročišćeni tekst, 164/98 i 109/01) na način da se u članku 2. stavku 2. izmijenjenog članka 5. pravo na naknadu iza smrti političkog zatvorenika prizna i njegovoj djeci. Pučki pravobranitelj smatra **pravičnim** da se uz bračnog druga i djeci bivših političkih zatvorenika dade pravo na satisfakciju kroz priznanje prava na naknadu za dane koje su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru. Ukoliko za ovakvo zakonsko rješenje ne bi bilo moguće osigurati sredstva u državnom proračunu, pučki pravobranitelj predlaže da se u svakom slučaju ovo pravo prizna djeci bivših političkih zatvorenika koja su iza njihove smrti ostvarila pravo na obiteljsku mirovinu, kao u slučaju našeg pritužitelja." Ovaj prijedlog pučki je pravobranitelj 4. ožujka 2002. godine uputio predsjedniku Hrvatskog sabora, Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravlje i Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. **Nitko od navedenih do danas nije odgovorio**. Administrativna komisija Vlade RH odbija isplatu čak i u onim slučajevima kad su djeca bivših političkih zatvorenika nasljednici potraživanja koje su ostvarili njihovi pokojni roditelji na temelju konačnih rješenja o utvrđivanju naknade. Razmatrane su samo one pritužbe zbog obiteljskih odnosa i ugrožavanja dječjih prava u kojima je činjenično stanje takvo da je zahtijevalo intervenciju nekog upravnog tijela, a nije se radilo o pravima iz socijalne skrbi (npr. pravo djeteta u školi). Pritužbe na nepravilan, odn. nezakonit rad odvjetnika prosljeđene su Hrvatskoj odvjetničkoj komori na razmatranje i eventualno poduzimanje stegovnih mjera. Najveći broj pritužbi građana iz **podskupine razno** su zamolbe za pravnu pomoć za rješavanje određenog pravnog odnosa. Naime, kako neukost i neznanje ne ispričavaju, nego u pravilu štete, to je institucija Pučkog pravobranitelja "otkrivena" kao jedino državno tijelo od kojega se može tražiti i dobiti besplatna uputa o načinu ostvarivanja prava ili ostvarivanje zaštite za slučaj povrede prava. Međutim, vrlo je teško dati i/ili dobiti potpunu pravnu pomoć, iz razloga jer je pritužba, najčešće, nerazumljiva i ne sadrži dovoljno podataka ili ne sadrži podatke koji su bitni za pravnu ocjenu stvari. Jedan od razloga nerazumljivosti pritužbe, osim neukosti građana, je i u činjenici što se građani obraćaju pučkom pravobranitelju u trenutku stanja afekta, nastalog uslijed saznanja o kakvom podatku koji ide na štetu njihovih prava. Konačno, pritužbe iz ove skupine nose obilježje osjećaja bespomoćnosti građana spram vlasti i državne administracije. Raznovrsnost pritužbi u ovoj skupini prikazuje naredna tabela.

Ostala prava u 2002. ; 145=100,0%

Podpodručje	broj	%
osuđenici	39	27,0
pretkazneni postupak	9	6,3
komunalne službe	19	13,2
neprovođenje ovrhe i izvršenja	14	9,8
porezi	9	6,3
naknada ratne štete	7	4,9
privatizacija	5	3,4
obiteljski odnosi	5	3,4
dječja prava	3	2,1
sindikalne aktivnosti	4	3,0
rad odvjetnika	2	1,5
zemljišne knjige	2	1,5
prava manjina	3	2,2
nasljednici bivših političkih zatvorenika	7	4,9
razno	15	11,3

Naredni primjeri ilustriraju raznovrsnost pritužbi.

(1.) Opis slučaja (P.P.-25/02): Gospođa V. R. zatražila je pomoć kod osporavanja ugovora o prodaji nekretnine. Osnovni razlog nezadovoljstvu imenovane je u saznanju da je nekretninu mogla prodati za višu cijenu od postignute.

Ishod slučaja: Pritužiteljici je odaslan slijedeći odgovor: "...povodom Vaše pritužbe, kojom ste se obratili pučkom pravobranitelju radi pravne pomoći u svezi s poništenjem kupoprodajnog ugovora za stambenu zgradu u Zadru, obavještavamo Vas da se ne možemo upustiti u postupak radi zaštite Vaših prava. Naime, pučki pravobranitelj može postupati samo u stvarima u kojima je učinjena povreda temeljnih ljudskih prava u postupcima kod tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima. Međutim, pitanje zbog kojega ste nam se obratili odnosi se na privatni, obvezno pravni posao u nadležnosti sudbenog tijela. Ugovor se sklapa kada se ugovorne strane suglase o bitnim sastojcima ugovora (o.p. bitni sastojak ugovora su predmet i cijena), s tim da se kod ugovora o prodaji nekretnine (u pisanom obliku), volja za sklapanje ugovora izražava potpisom. Kupoprodajna cijena određuje se prema tržišnim uvjetima – određuje se prema ponudi i potražnji u vrijeme sklapanja ugovora."

(2.) Opis slučaja (P.P.-1326/02): Pritužitelj S. M. iz Sinja obratio se za pravnu pomoć u svezi s upravnim postupkom za izdavanje lokacijske i građevne dozvole susjedu.

Ishod slučaja: Gospodinu S. M. pružena je pravna pomoć: "...U upravnom postupku, koji se provodi za izdavanje lokacijske i građevne dozvole, zainteresiranoj osobi mora biti pružena mogućnost sudjelovanja u svojstvu stranke, radi zaštite svojih prava i pravnih interesa. Konkretno, susjed kao stranka u postupku izdavanja ovih dozvola mora biti obaviješten o budućoj gradnji (davanjem na uvid projekata i dr. dokumentacije), a moraju biti i saslušane sve primjedbe dane na buduću gradnju (primjedbe o promjenama koje će ta gradnja imati na postojeće stanje i postojeći način i kvalitetu stanovanja i korištenja parcele stranke). S obzirom da su upravni postupci provedeni bez Vašeg sudjelovanja kao stranke, to se Vaša žalba može uzeti, ne kao žalba, nego kao prijedlog za obnovu postupka – konkretno za obnovu postupka lokacijske dozvole. Navedeno znači da se mora ispraviti nepravilnost (propuštanje) Vašeg izostanka, neovisno o tomu kada je postupak proveden. Međutim, kako je u tijeku i ponovni postupak izdavanja građevne dozvole, to se niti građevna dozvola ne može izdati prije nego se provede obnova postupka lokacijske dozvole (mora biti donesen zaključak kojim se dopušta obnova lokacijske dozvole). Sadašnje pravno stanje je kao da poništena građevna dozvola nije niti izdana, jer ne proizvodi pravni učinak. Sve izloženo je

obrazloženje dopisa Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja od 10. listopada 2002., koji Vam nije (bio) razumljiv."

(3.) Opis slučaja (P.P.-285/02): Gospođa Š. Š. iz Bedekovčine zatražila je pravnu pomoć u svezi sa zadržavanjem lokala u kojem obavlja obrt.

Ishod slučaja: Pritužiteljici je upućeno slijedeće: "... Unatoč tomu što ste neposredno zainteresirani za kupnju poslovnog prostora u kojem obavljate obrt, ne postoji pravni instrument kojim bi mogli utjecati na vlasnika radi prodaje, neovisno o tomu je li vlasnik Općina ili trgovačko društvo. Činjenica što je Općina Bedekovčina objavila natječaj za dodjelu poslovnog prostora u zakup navodi na zaključak da je postala vlasnik poslovnog prostora (možda) u postupku pretvorbe poduzeća "T." iz razloga jer isti nije uveden u društveni kapital poduzeća. U svakom slučaju, naknadu za korištenje ste dužni platiti i o tomu čuvati uplatnicu, kao dokaz o uredno plaćenju zakupnini, a Vama osobno, sve dok se ne postavlja pitanje pravnog osnova za korištenje, osoba vlasnika ne mora biti bitnom. Međutim, ukoliko je za ovaj poslovni prostor raspisan natječaj, smatramo da ste se istom trebali odazvati samo ukoliko imate ugovor na određeno vrijeme. U protivnom, ako ugovorom nije određen rok na koji Vam je ovaj prostor dodijeljen u zakup (na korištenje), Općina Vam je prethodno, prije raspisivanja natječaja, trebala dostaviti obavijest o namjeri mijenjanja uvjeta iz ranijeg ugovora, odnosno dati otkaz, pismenim putem ili putem javnog bilježnika. Ukoliko Općina nije postupila na ovaj način, možete staviti prigovor na natječaj u smislu da poslovni prostor koji koristite na neodređeno vrijeme nije mogao biti predmet natječaja za dodjelu poslovnog prostora u zakup. Vjerujemo da smo Vam uspjeli obrazložiti stanje poslovnog prostora, odnosno dati odgovor na Vaša pitanja. Tumačenje Zakona o zakupu poslovnog prostora daje Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, pa Vas za sva dodatna pitanja upućujemo na ovo Ministarstvo."

(4.) Opis slučaja (P.P.-579/02): Dopisništvo "G. I." zatražilo je komentar odredbe gradske odluke kojom je, kao kriterij za kupnju ili zakup državnog ili gradskog poljoprivrednog ili građevinskog zemljišta, određeno desetgodišnje stalno boravište na području općine i/ili Grada P.

Ishod slučaja: Zahtjevu je udovoljeno, davanjem mišljenja: "Jednakost svih pred zakonom je temeljno načelo Ustava Republike Hrvatske, a svako ograničenje prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinačnom slučaju. Slučaj, koji je povod Vašeg pismena, valja svakako razmatrati po standardu zakonitosti, standardu kriterija uspoređivanja i standardu kriterija postizanja ravnoteže pojedinačnih i društvenih interesa, odnosno postojanja razumnog obrazloženja za određeno ograničenje; a sve u ostvarivanju autonomnih ovlaštenja lokalne vlasti (konkretno za utvrđivanje kriterija za pristupanje natječaju). Prigovor diskriminacije prava na sudjelovanje na natječaju spram zakonskog prava na slobodan odabir mjesta stanovanja i boravka (domicilno stanovništvo - doseljenici), nije argumentiran. Prigovor bi mogao biti postavljen kod odabira ponude, jer je svima koji ispunjavaju propisane kriterije/zahtjeve (npr. uvjet 10 godina boravka), pod jednakim uvjetima dostupan svaki odnos koji je predmet natjecanja (kupnja, zakup). Ukoliko i nadalje nalazite dvojnim pravo jedinice lokalne samouprave za isticanje vlastitih kriterija, upućujemo Vas na traženje mišljenja od Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, odnosno postavljanje pitanja zakonitosti i ustavnosti gradske odluke kod Ustavnog suda."

(5.) Opis slučaja (P.P.-654/02): Gospođa M. D. obratila se pučkom pravobranitelju pritužbom na rad Gradskog poglavarstva Grada H. u postupku po Natječaju za davanje na korištenje javnih površina za postavljanje privremenih objekata (šandova) za vrijeme trajanja turističke sezone, od 15. travnja do 31. studenoga 2002. godine. Osnovni prigovor gospođe D. odnosi se na činjenicu promjene uvjeta objavljenog natječaja, nakon što su ponude natjecatelja već predane.

Poduzete mjere: S obzirom da je imenovanoj onemogućen pristup nadmetanju, učinjena joj je i povreda prava iz članka 49. Ustava Republike Hrvatske, te je postupak radi provedbe nadzora potaknut kod Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave: "...Radi nepotrebnog ponavljanja te radi uvida u pravo stanje stvari, u privitku se dostavlja dokumentacija kojom naša pritužiteljica dokazuje osnovanost svojih navoda iz pritužbe. Ujedno, predlaže se postupiti u granicama ovlasti za provedbu nadzora zakonitosti rada jedinice lokalne samouprave." Zahtjev za provedbu nadzora posebno je obrazložen na okolnost, cit.: "...Osnovni prigovor gospođe D. odnosi se na činjenicu promjene uvjeta objavljenog Natječaja, nakon što su ponude natjecatelja već predane, odnosno glede povrede pravila tržišnog natjecanja čime je neposredno povrijeđena... Slijedom ove pojedinačne pritužbe, temeljem odredbe članka 11. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine", br. 60/92), izvijestite nas o pravom stanju stvari spram prigovora o povredi prava na jednaki položaj u natjecanju s ponudom za korištenje javnih površina, kao i u odnosu na rezultate spomenutog natječaja, odnosno u odnosu na, eventualno, izmijenjeno stanje." Nadležan postupak dovršen je rješenjem Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, klasa: UP/I-030-02/2002-01/39 urbroj: 580-02-02-17-04 od 10. srpnja 2002. godine, kojim su utvrđene ništavim odredbe Glave IV "Uvjeti nadmetanja" stavka 7. Natječaja za davanje na korištenje javnih površina Grada H. od 22. ožujka 2002., te dijela odredbe Dopune natječaja za davanje na korištenje javnih površina Grada H. od 27. ožujka 2002. Istim rješenjem Gradu H. naložena je objava novog Natječaja na oglasnoj ploči Grada H., u roku od 15 dana od dostave ovog rješenja. Stoga, za dovršenje i okončanje postupka po pritužbi gospođe M. D. radi povrede prava na slobodno tržišno natjecanje, od Poglavarstva Grada H. traženo je: "... izvijestite pučkog pravobranitelja o učinjenom radi izvršenja rješenja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, klasa: UP/I-030-02/2002-01/39 urbroj: 580-02-02-17-04 od 10. srpnja 2002. godine, odnosno osiguravanju prava imenovanoj na jednaki položaj u natjecanju za korištenje javnih površina...".

Ishod slučaja: Dana 10. rujna 2002. godine zaprimljena je obavijest o provedbi postupka prema rješenju Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Zaštitu prava pritužiteljica ostvaruje dalje upravnom tužbom kod Upravnog suda RH.

Napomena: Pravo pritužiteljice ugroženo.

(6.) Opis slučaja (P.P.-1200/02): Gospođa L. dr. M. iz Zagreba, R. D. 14, obratila se pučkom pravobranitelju pritužbom na rad i postupanje, točnije ponašanje "Hrvatske elektroprivrede" d.d. putem Pogona Zelina, u svezi priključenja njezine kuće na NTS 10 (20) 0,4 kV Orešje Gornje III, puštene u pogon 1999. godine. U konkretnom slučaju radi se o tomu da legalno sagrađena kuća imenovane, nakon što je izgrađena nova transformatorska stanica i potrebna niskonaponska mreža, nije priključena na električnu struju, jer zbog urgencija za priključenje drugih nije dobila prioritet, mada posjeduje elektroenergetsku suglasnost. Iz navedenog razloga dovedena je u situaciju da je ova suglasnost istekla, protekom roka od 3 godine, za vrijeme kojega nije izveden priključak.

Poduzete mjere: Postupak ispitivanja započeo je kod Ministarstva gospodarstva: "... Zbog grube povrede dobrih poslovnih običaja, a naročito zbog iznude za financiranje gradnje niskonaponske mreže od spomenute trafo-stanice do stambenog objekta na kat. čest. br. ../19 k.o. Gornje Orešje, zaseok Š... (mreža u vlasništvu HEP-a), gospođa L. se za pravnu pomoć obratila i Sudu časti pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Stoga, povodom ove pojedinačne pritužbe, predlaže se nadležno ispitati stanje stvari te poduzeti potrebne mjere za rješavanje opisanog slučaja. Prijedlog se temelji na povredi ispunjenja obveze, nejednakopravnom odnosu prema svim građanima te od podatka da obitelj L. ima jednogodišnje dijete, jedan član je invalid s 80%, a drugi sa 100% oštećenja." Nakon što je zaprimljeno očitovanje, kojim se ujedno traži dokaz o prepisci imenovane s HEP-om, Ministarstvu gospodarstva dostavljeno je zatraženo: "...a zbog činjenice da je već potaknut

postupak radi ispitivanja stanja stvari, ocijenjeno je potrebnim dostaviti vam dio dokumentacije, stavljene na raspolaganje pučkom pravobranitelju kao dokaz navodima iz pritužbe; za vaše potrebe – kao dokaz o pisanoj komunikaciji imenovane s HEP-om d.d."

Ishod slučaja: Postupak je u tijeku.

Napomena: Pravo ugroženo, vjerojatno je povreda prava na jednakopravnost.

(7.) Opis slučaja (P.P.–144/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratio se gospodin J. K. iz Zagreba u ime svog štićenika A. J.-K.. U svojoj pritužbi navodi sljedeće: njegov štićenik A. J.-K. ostvario je 1975. godine pravo na obiteljsku mirovinu iza smrti svog oca I. J.-K., rješenjem Centra za socijalnu skrb Šibenik od 17. ožujka 1980. godine A. J.-K. oduzeta je poslovna sposobnost zbog duševne bolesti te mu je gospodin J. K. postavljen za skrbnika, A. J.-K. je podnio 1999. godine zahtjev za utvrđivanje statusa bivšeg političkog zatvorenika svog pokojnog oca Ivana, kao i zahtjev za naknadu za dane koje je proveo u zatvoru. Administrativna komisija Vlade Republike Hrvatske svojim rješenjem klasa: 140-09/99-18/81, ur.broj: 50304/4-99-01 od 9. studenoga 1999. godine utvrdila je pokojnom I. J.-K. status bivšeg političkog zatvorenika. U obrazloženju citiranog rješenja se navodi da je pokojni I. J.-K. presudom Vojnog suda II JA, broj 41/47 od 4. lipnja 1947. godine bio osuđen na kaznu lišenja slobode s prisilnim radom u trajanju od 3 godine radi kaznenog djela protiv naroda i države te da je tu kaznu izdržavao u zatvoru od 27. svibnja 1947. godine do 16. srpnja 1949. godine, kada je pomilovan. U popratnom dopisu, uz koji je rješenje dostavljeno, navedeno je da će o zahtjevu A. J.-K. za priznanje prava na naknadu za dane koje je proveo u zatvoru njegov otac, biti odlučeno u posebnom postupku o čemu će biti pravodobno obaviješten. Zahtjev za naknadu A. J.-K. je odbijen nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika ("Narodne novine" br. 109/01).

Poduzete mjere: Obzirom da opisani slučaj ilustrira grupu pritužbi koje je zaprimio, pučki je pravobranitelj podneskom upućenim predsjedniku Hrvatskog sabora, predsjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo i predsjedniku Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, inicirao izmjenu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika. U podnesku od 4. ožujka 2002. godine se, nakon opisa slučaja, navodi: "U članku 2. stavku 1. izmijenjenog članka 5. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika ("Narodne novine" broj 164/98) iz 1998. godine političkim je zatvorenicima priznato pravo na naknadu za svaki dan proveden u zatvoru ili pritvoru u visini od 54 kune, a za dane nezaposlenosti nakon izdržavanja zatvora odnosno pritvora u visini od 19 kuna za svaki dan. Ako je politički zatvorenik umro, stavak 4. navedenog članka utvrđuje pravo na naknadu bračnom drugu i djeci. Izmjenama i dopunama Zakona o pravima političkih zatvorenika ("Narodne novine" broj 109/01) iz 2001. godine utvrđeno je u članku 2. stavku 2. izmijenjenog članka 5. pravo na naknadu iza smrti političkog zatvorenika samo bračnom drugu, a ne kao do sada bračnom drugu i djeci. Članak 4. citiranog Zakona propisuje: "Postupci po zahtjevima za ostvarivanje prava utvrđenih Zakonom o pravima bivših političkih zatvorenika ("Narodne novine" broj 34/95 – pročišćeni tekst i 164/98), podnijetim do dana stupanja na snagu ovog zakona, dovršit će se po odredbama ovoga Zakona." Izmjenama i dopunama Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika iz 2001. godine naš je pritužitelj izgubio pravo na naknadu za dane koje je njegov pokojni otac proveo u zatvoru. Pri tome moramo istaknuti da o pritužiteljevom zahtjevu za naknadu nije riješeno duže od dvije godine. Slijedom navedenog, a temeljem članka 10. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92) pučki pravobranitelj inicira izmjenu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika ("Narodne novine" broj: 34/95 – pročišćeni tekst, 164/98 i 109/01) na način da se u članku 2. stavku 2. izmijenjenog članka 5. pravo na naknadu iza smrti političkog zatvorenika prizna i njegovoj djeci. Pučki pravobranitelj smatra pravičnim da se uz bračnog druga i djeci bivših političkih zatvorenika dade pravo na satisfakciju kroz priznanje prava na naknadu za dane koje su njihovi roditelji proveli u zatvoru ili pritvoru. Ukoliko za ovakvo zakonsko rješenje ne

bi bilo moguće osigurati sredstva u državnom proračunu, pučki pravobranitelj predlaže da se u svakom slučaju ovo pravo prizna djeci bivših političkih zatvorenika koja su iza njihove smrti ostvarila pravo na obiteljsku mirovinu, kao u slučaju našeg pritužitelja.

Ishod slučaja: Do dana podnošenja izvješća, pučki pravobranitelj nije obaviješten o ishodu svoje inicijative za izmjenu Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika.

Napomena: Izmjenama zakona povrijeđena stečena prava većeg broja osoba.

(8.) Opis slučaja (P.P.–490/02): Uredu pučkog pravobranitelja obratili su se J. i N. K. U svom podnesku navode da je njihovoj pokojnoj majci M. K., kao udovici bivšeg političkog zatvorenika, rješenjem Administrativne komisije Vlade RH klasa: 140-09/92-14/30, ur.broj: 50304/4-99-01 od 8. srpnja 1999. godine priznato pravo na naknadu te joj je utvrđena akontacija naknade u iznosu od 40.756,50 kuna. Rješenjem o nasljeđivanju iza smrti njihove majke broj X-O-6802/99 od 21. veljače 2000. godine utvrđeno je da njenu ostavinu sačinjava i novčano potraživanje prema Administrativnoj komisiji Vlade RH, a prema gore navedenom rješenju od 8. srpnja 1999. godine. Obzirom da su pritužitelji istim rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Zagrebu proglašeni nasljednicima, podnijeli su 27. lipnja 2000. godine podnesak sa potrebnom dokumentacijom Administrativnoj komisiji radi isplate naknade. Kako im naknada do danas nije isplaćena, obratili su se za pomoć pučkom pravobranitelju.

Poduzete mjere: Pučki je pravobranitelj odlučio ispitati slučaj te je 14. svibnja 2002. godine uputio podnesak Administrativnoj komisiji Vlade RH kojim traži obavijest o razlozima zbog kojih nije isplaćena pravomoćnim rješenjem utvrđena naknada nasljednicima pokojne M. K. Administrativna komisija u svom očitovanju od 21. svibnja 2002. godine navodi da pritužitelji, sukladno članku 5. stavak 2. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika, nemaju pravo na naknadu. Pučki je pravobranitelj 27. svibnja 2002. godine ponovo uputio podnesak Administrativnoj komisiji u kojem navodi: "Iz vašeg odgovora klasa: 140-09/92-14/30, ur.broj: 50304/4-02-01 od 21. svibnja 2002. godine, u predmetu broj: P.P. – 490/02 razvidno je da ste pogrešno shvatili naš upit. U svom odgovoru pišete: "Sukladno članku 5. stavku 2. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika (Narodne novine. br. 34/95 – pročišćeni tekst, 164/98 i 109/2001), ako bivši politički zatvorenik umre, pravo na naknadu ima bračni drug. Iz citirane odredbe Zakona razvidno je da djeca bivšeg političkog zatvorenika poslije njegove smrti ne ostvaruju pravo na naknadu." J. i N. K., sinovi bivšeg političkog zatvorenika pok. M. K., nisu niti podnijeli zahtjev Administrativnoj komisiji za utvrđenje prava na naknadu za dane koje je njihov pokojni otac proveo u zatvoru odnosno pritvoru. Pravo na naknadu ostvarila je, sukladno citiranoj odredbi članka 5. stavka 2. Zakona o pravima bivših političkih zatvorenika, za života njihova majka M. K., dakle bračni drug bivšeg političkog zatvorenika. U dispozitivu rješenja Administrativne komisije klasa: 140-09/92-14/30, ur. broj: 50304/4-99-01 od 8. srpnja 1999. godine utvrđeno je da se M. K., udovici bivšeg političkog zatvorenika M.K.: "...priznaje pravo na naknadu te joj se isplaćuje akontacija naknade u iznosu od 40.756,50 kuna." Nažalost, gospođa M. K. je umrla prije nego li joj je isplaćena akontacija naknade u iznosu utvrđenom pravomoćnim rješenjem Administrativne komisije. Rješenjem o nasljeđivanju X-O-6802/99 od 21. veljače 2000. godine novčano potraživanje prema Administrativnoj komisiji naslijedili su njeni sinovi J. i N. K. koji su postavili zahtjev za isplatu. Stoga ponovo tražimo da nas, temeljem članka 11. stavak 2. Zakona o pučkom pravobranitelju ("Narodne novine" broj 60/92), obavijestite o razlozima odbijanja isplate akontacije naknade utvrđene pravomoćnim rješenjem Administrativne komisije M. K., udovici bivšeg političkog zatvorenika M. K., njenim zakonskim nasljednicima.

Ishod slučaja: Administrativna komisija Vlade RH još uvijek nije odgovorila na podnesak pučkog pravobranitelja od 27. svibnja 2002. godine.

Napomena: Utvrđena povreda prava, bez obzira na šutnju Administrativne komisije Vlade Republike Hrvatske.

(9.) Opis slučaja: (P.P.–131/02): Pritužitelj D. M. iz Zagreba, obratio se pučkom pravobranitelju sa zamolbom za pomoć u predmetu zaduženja komorskog doprinosa. Ističe da je odjavio obrt s danom 06.07.1998. godine te da je brisan iz obrtnog registra, ali se i dalje zadužuje doprinosom prema obavijesti Područnog ureda Zagreb II Trešnjevka od 14.07.1999.

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj je pokrenuo postupak ispitivanja dana 4. travnja 2002. te upozorio Ministarstvo financija RH, Područni ured Zagreb, Ispostava Zagreb, II – Trešnjevka, sukladno članku 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» broj 60/92) na utvrđenu obvezu plaćanja komorskog doprinosa u paušalnom iznosu za IV. kvartal 2001. godine, prema obavijesti Ministarstva financija, Područnog ureda Zagreb, Ispostave Zagreb II Trešnjevka od 14. 07. 1999., budući da je obrt objavljen s danom 06. 07. 1998. - rješenjem Gradskog ureda za gospodarstvo, Odjela za upravno–pravne poslove Susedgrad, klasa: UP/I-335-02/98-03/37 ur.br.: 251-04-16-98-2 od 06. 07. 1998.godine. U ovom slučaju tijelo uprave Ministarstva financija, Porezna uprava Područnog ureda Zagreb, Odjel za utvrđivanje poreza, Ispostave Zagreb II – Trešnjevka izvijestilo je pučkog pravobranitelja o tomu da su stornirani svi predujmovi komorskog doprinosa koji poreznog obveznika ne pripadaju.

Ishod slučaja: Predmet je pozitivno riješen.

(10.) Opis slučaja (P.P.–1534/02): Pritužitelj Poduzeće P. T. d. d. Rijeka, zastupano po Odvjetničkom društvu V. i dr. iz Rijeke obratilo se pučkom pravobranitelju zamolbom za intervenciju u predmetu naplate zateznih kamata, zbog kako navode, neispravne provedbe zakonskih i podzakonskih odredbi od strane djelatnika Carinarnice Rijeka. Naime, problem vide u tome što je nadležni carinski djelatnik (koji popunjava obrazac carinske deklaracije) propustio primijeniti Naputak broj 41, a kojim je određeno da carinski djelatnik, koji provjerava dopunsku carinsku deklaraciju u polje J JCD kao datum puštanja robe (dakle, datum od kojeg se računa rok za naplatu carinskog duga) upisuje datum zadnjeg knjigovodstvenog zapisa za koje se deklaracija podnosi, te je kao dan puštanja robe upisan datum zaprimanja deklaracija. Dakle, nepravilnim postupanjem djelatnika carinske uprave je prouzročena šteta. Slijedom toga, predlaže pučkom pravobranitelju, u skladu s ovlastima iz članka 7. Zakona o pučkom pravobranitelju, upozoriti nadležno tijelo uprave Ministarstva financija RH na propuste u postupanju Carinske uprave, Carinarnice Rijeka, CI Bakar, a sve kako navedeni postupci istih prouzrokuju štetu, kako našem klijentu, tako i drugim sudionicima carinskog prometa na područjima ispostave.

Poduzete mjere: U postupku ispitivanja, dana 20. prosinca 2002. pučki pravobranitelj je, sukladno odredbi čl. 7. i 12. Zakona o pučkom pravobranitelju («Narodne novine» br. 60/92.) od Carinske uprave Ministarstva financija RH, zatražio ispitivanje navoda iz pritužbe (uz dostavljenu dokumentaciju, rješenja Carinske uprave, Carinarnice Rijeka od 04. 11. 2002. klasa: UP/I-415-02/2002.-002/00352, ur.br. 513-02-45/93-2002.), kao i obavijest o tomu i to odmah, a najkasnije u roku od 30 dana.

Ishod slučaja: Za sada nepoznat. Obavijest o utvrđenom i poduzetom nije zaprimljena.

(11.) Opis slučaja (P.P.-506/02): N. N. - potencijalni stečajni upravitelji iz Grada Zagreba, obratili su se pučkom pravobranitelju s pritužbom slijedećeg sadržaja: «Mi potencijalni stečajni upravitelji iz Grada Zagreba uložili smo znatna novčana sredstva kako bi položili ispit za zvanje stečajnog upravitelja, čije je polaganje bilo vrlo skupo. Ispit smo uspješno položili, ali to nam sada ništa ne znači jer ne možemo ostvariti naše pravo na rad. Na trgovačkom

sudu u Zagrebu cvate korupcija pri dodjeli imenovanja za stečajne upravitelje te ih u 95% slučajeva dobivaju jedne te iste osobe koje su već postale čuvene kao grobari. Poduzeća ozdravljaju i osposobljavaju za daljnji rad, uz podmirenje obveza vjerovnika. Imenovanja iz nekoliko zadnji brojeva «Narodnih novina» prevršila su mjeru, te Vas molimo da zaštitite naše pravo na rad i upozorite Trgovački sud u Zagrebu, a posebno neke suce kojima manjka moral i duboko su ogrezli u korupciju. Najeklatantniji je slučaj sutkinje N. K. koja je zajedno sa svojom kolegicom u nedjelju B. Š. povjerala u zadnjih šest mjeseci preko dvadeset stečajnih postupaka Đ. D. G., a koliko je stečajeva vodio i vodi M. P., zloglasni vrhunski grobar poduzeća. Mogu li tu biti čista posla, dok smo u isto vrijeme mi na ulici i ne možemo ostvariti naše pravo na rad. Molimo da utječete da Sud pri dodjeli posla vodi računa i o socijalnom momentu, a ne da se neki prekomjerno bogate, dok drugi uopće ne mogu ostvariti svoje pravo na rad, a dobivanje licence smo skupo platili«

Poduzete mjere: Pučki pravobranitelj dana 29. travnja 2002. zatražio je od Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH, ispitivanje navoda iz predstavke, shodno odredbi članka 38. Zakona o sudovima («Narodne novine» br. 3/94).

Ishod slučaja: Za sada nepoznat .

III. OBILAZAK USTANOVA U KOJIMA SE OGRANIČAVA SLOBODA KRETANJA

Izvršavajući svoje zakonsko pravo i obvezu iz članka 15. Zakona o pučkom pravobranitelju, pučki pravobranitelj je osobno, a i uz pomoć zamjenika i savjetnika tijekom listopada, studenog i prosinca 2002. godine, obišao i pregledao većinu kaznionica i zatvora u Republici Hrvatskoj. Svrha tih pregleda je neposredan uvid u opće stanje tih ustanova i uvjete života i rada u njima, a posebno sa aspekta poštivanja ljudskih i zakonskih prava osoba koje u njima borave (prিতvorenika, kažnjenika i osuđenika).

U vrijeme pregleda, u Republici Hrvatskoj postojale su kaznionice u: Glini, Lepoglavi, Lipovici, Popovači, Požegi, Turopolju, Valturi i Zatvorska bolnica u Zagrebu, te zatvori u: Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Puli, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Varaždinu, Zadru i Zagrebu.

Zatvorska bolnica u Zagrebu, Svetošimunska 107: Neposredni povod ovom posjetu na dan 05. rujna 2002. godine bila je telefonska zamolba Ombudsmana Republike Slovenije (gospodina Hanžek Matijasa), da pučki pravobranitelj u zatvorskoj bolnici posjeti slovenskog državljanina Joška Jorasa, koji izdržava tridesetodnevnu prekršajnu kaznu, izrečenu rješenjem nadležnog Prekršajnog suda u Umagu, obavi s njim razgovor glede navodne uskrate prava, koja ima kao zatvorenik, te se uvjeri u stanje njegovog zdravlja, zbog štrajka glađu, koji traje već 15 dana. Naime, gospodin Joras se požalio da mu je u Okružnom zatvoru u Puli, gdje je otpočeo s izdržavanjem zatvorske kazne, uskraćeno dobivanje slovenskog tiska i Biblije, pa je zbog toga, kao i zbog nepriznavanja osude po hrvatskim sudovima, stupio u štrajk glađu, istoga dana kada je i otpočeo sa izdržavanjem kazne, o čemu je izvještavao slovenski i hrvatski tisak, gotovo svakodnevno, te je zbog pogoršanja zdravstvenog stanja, kao posljedice štrajka glađu, prebačen u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu. Prije obavljanja razgovora sa gospodinom Joškom Jorasom, na naš zahtjev, bili smo primljeni u uredu upravitelja bolnice, osobno od upravitelja dr. Borisa Magazin, obavili smo razgovor s njim, te ostvarili uvid u postojeću medicinsku dokumentaciju na ime gospodina Jorasa, kao i dokumentaciju vezanu za njegovo prekršajno kažnjavanje. Tom razgovoru prisustvovao je i načelnik odjela osiguranja bolnice, gospodin Damir Žeželj. Naš zadatak bio je samo da utvrdimo krše li se bilo koja zatvorenička prava gospodina Joška Jorasa, a ne samo ona na koja je ukazao. U izravnom polusatnom razgovoru gosp. Joras je izjavio da mu je još u zatvoru u Puli omogućeno dobivanje slovenskog tiska, kao i Biblije, te da takve uskrate više nema, pa ni u ovoj bolnici. Upitan ima li bilo kakvih drugih pritužbi na tretman u

bolnici, kako sa zdravstvenog aspekta, tako i uopće, rezolutno je odgovorio da nema. Kada se poveo razgovor o njegovom zdravstvenom stanju i razlozima štrajka glađu, izjavio je da se relativno dobro osjeća, da je odbio neke preglede, te da će nastaviti sa štrajkom, unatoč našem uvjeravanju da to nije pravi način iskazivanja uvjerenja, koja su u svojoj osnovi, političke naravi (on ne priznaje postojeću granicu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije, u okolici Buja, gdje se uz samu granicu nalazi i njegova kuća, ne priznaje odluku nadležnog suda o njegovom prekršajnom kažnjavanju i dr.). Bio je veoma staložen i koncentriran na temu razgovora i zahvalio se na našoj posjeti i razgovoru. Nakon ovoga, ponovno smo razgovarali s ravnateljem bolnice i ukazali na zakonsku mogućnost (pa i opravdanost) prekida izdržavanja kazne, jer postoji realna opasnost da se zdravstveno stanje Joška Jorasa rapidno pogorša, sa mogućim teškim posljedicama. Iza toga telefonski je kontaktirano s gospodinom Hehetom iz Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kao načelnikom odjela za izvršenje kaznenih sankcija, te postignuta suglasnost da se iskoristi zakonska mogućnost i Prekršajnom sudu u Umagu sugerira donošenje rješenja o prekidi izdržavanja kazne, pa je slijedećeg dana, tj. 06. rujna i doneseno takvo rješenje, temeljem kojega je Joško Joras otpušten iz Bolnice i sa izdržavanja kazne. O prednjem je obaviješten i slovenski ombudsman.

Zatvor u Osijeku: Pregled obavljen 18. 10. 2002, zajedno sa upraviteljem zatvora Đerek Slovenom koji se nalazi na toj dužnosti petnaest godina. Brojčano stanje utvrđeno je neposrednim uvidom te odgovara kapacitetu zatvora od oko 130 ljudi. To je trenutno stanje, a uobičajeno je da prelazi 20 do 30 ljudi preko ovog broja. Prilikom pregleda i posjeta utvrđeno je da se u zatvoru nalazi 71 pritvorenik, 43 zatvorenika na izdržavanju kazne i 10 zatvorenika na izdržavanju dugogodišnjih kazni zatvora. Brojčano stanje osoblja u zatvoru je u okviru sistematizacije. U razgovoru sa službenim osobljem nije utvrđeno nikakvih posebnih pritužbi. Službeno osoblje zatvora u zadnje vrijeme, prema izjavama pojedinaca, ima bolje uvjete rada, bolje plaće i imaju uvjete za održavanje fizičke kondicije (teretana, trčanje, plivanje itd.). Spavaonice imaju po dvanaest kreveta, a postoje i dvokrevetne sobe. Zatvorenici obavljaju i određene fizičke poslove uz naknadu. Fizički poslovi su dobrovoljni. Naknada se određuje pravilnikom, a priroda poslova koje obavljaju su građevinski i komunalni poslovi. Zatvorenici koji rade imaju četiri obroka dnevno, oni koji ne rade tri obroka dnevno. Spavaonice imaju po dvanaest kreveta, a postoje i dvokrevetne sobe. Samica - ćelija u zatvoru nema. U zatvoru je organizirana ambulanta, kapela, a televiziju ima društvena prostorija i spavaonice. Kapela služi za obavljanje vjerskih potreba zatvorenika različitih konfesija. Redovno posjećuju zatvorenike katolički i pravoslavni svećenik. Pregledom prostorija utvrđeno je da su uredne, čiste i odgovaraju higijenskim standardima. U zatvorskom dvorištu postoji uredan park i šetalište te posebna prostorija za posjete. Prilikom razgovora sa upraviteljem utvrđeno je da je bilo stegovnih postupaka prema pojedincima iz pravosudne policije, suspenzija i otkaza. Zatvor se nalazi u središtu grada, do zgrade županijskog i općinskog suda u starom zdanju austro-ugarske arhitekture preuređenom za te namjene i na zatvoru, u razgovoru sa upraviteljem, nedostaju najsuvremenija sigurnosno-tehnička sredstva, ali uprkos tome sigurnost zatvora je na zadovoljavajućoj razini. Sanitarno-tehnički uvjeti sanitarnog čvora, a posebno dijela u kojem se priprema hrana zajedno sa blagovaonicom su zadovoljavajući.

Zatvor u Dubrovniku: Pregled je obavljen 22. 10. 2002. godine, od strane zamjenika Ž. T. i savjetniku DŽ. H., uz nazočnost upravitelja zatvora gospodina Amira Bijelića. Zatvor je relativno malog kapaciteta – 38 kreveta, a u njemu se nalazi odjel istrage i odjel izdržavanja kazne. Na dan pregleda, u zatvoru se nalazilo 15 osoba pod istragom, 9 na izdržavanju kazne (do šest mjeseci) i dvije osobe na izdržavanju prekršajnih kazni. Zatvor zapošljava 22 pravosudna policajca i 7 službenika, smještaj u sobama sa 1, 3 i 5 osoba. Nema uvjeta za rad osuđenika, jer nema radnih mjesta, izuzev jednog mjesta u kuhinji, jednog u praonici, te dva na čišćenju prostorija. Higijenski uvjeti su zadovoljavajući, postoji ambulanta sa liječnikom opće prakse, po ugovoru, kao i mogućnost pružanja zubarskih usluga. Omogućeno je i vjeroispovijedanje, kao i nabava raznih potrepština iz trgovina, (nema

kantine), što je organizirano. Poštuju se odredbe pojedinih pravilnika (o pogodnostima, kontaktu s vanjskim svijetom i dr.) Nije bilo slučajeva upotrebe fizičke niti psihičke prisile, a osuđenici i pritvorenici sa kojima smo obavili razgovore, nisu imali primjedbi na osoblje zatvora i uskrate bilo kakvih prava, kao i na ishranu.

Zatvor u Šibeniku: Pregled je obavljen 23. 10. 2002. godine, uz nazočnost upravitelja gosp. Miljenka Tošića. Ima odjele osiguranja, tretmana i upravni odjel, sa načelnicima na čelu, zaposleno 45 pravosudnih policajaca. Kapacitet: 42 mjesta, smještaj u sobama od 1, 3, 5 i 8 osoba, a u svim sobama su parketi. Na dan pregleda bilo je 32 istražna pritvorenika – uglavnom za drogu. Zdravstvena zaštita osigurana sa ugovornim liječnicima, uključujući i zubara. Mogućnost obavljanja radova koji se honoriraju nešto je veća nego u drugim zatvorima (na dan pregleda 18 osuđenika je radilo na raznim poslovima (brijačnica, kuhinja, čišćenje i dr.) Stegovnih postupaka nije bilo, postoji samica koja se pet godina nije koristila. Higijenski uvjeti su na nivou, kao i u kuhinji. Postoji kapelica, dolazi i svećenik. Postoji i prostorija za intimne susrete (po odobrenju). Svi mokri čvorovi su u dobrom stanju, postoji i mogućnost nabave iz dućana (organizira se dva –tri puta tjedno). U obavljenim razgovorima sa pritvorenicima i osuđencima, nije se došlo do saznanja koja bi govorila da se krše njihova ljudska i zakonska prava.

Zatvor u Zadru: Pregled obavljen 24. 10. 2002. godine u nazočnosti upravitelja gosp. Denisa Skitarevića, dipl. prof. tjelesnog odgoja. Zatvor ima odjel istrage i odjel izdržavanja kazne (uglavnom do šest mjeseci i prekršajnih kazni). Zgrada je stara i vlažna, godinama se traži poboljšanje uvjeta, ali do znatnijih pomaka na bolje nije došlo, zbog nedostatka novca u proračunu. Kapacitet zatvora je 54 mjesta, a na dan pregleda bilo je ukupno 41 pritvorenika i osuđenika. Pritvorenika (pod istragom i onih koji čekaju pravomoćnost presude) bilo je 38, od čega pod istragom 25, a na čekanju pravomoćnosti 13. Kod pritvorenika dominiraju osobe osumnjičene za zlouporabu droga (80 %). Mogućnost obavljanja rada osuđenika su minimalne, svega tri su na pomoćnim poslovima, koji rad se honorira. Zgrada ima centralno grijanje sa dotrajalim svim instalacijama (vodovodne, električne i dr.), a u sobama su nelakirani parketi, sa smještajem od 1, 3, 4, 5 osoba. Ne postoji služba tretmana. Kapelica ne postoji, ali osiguran je posjet svećenika. Nema kantine, ali postoji organizirana nabava iz dućana u gradu. Opći uvjeti smještaja i higijene su nezadovoljavajući. Nepušačima se nastoji pomoći pri smještaju. Osim na uvjete smještaja, osobe sa kojima smo razgovarali, nemaju drugih primjedbi. Postoji ambulanta sa ugovornim liječnikom i zubarom, knjižnica također

Zatvor u Gospiću: Pregled obavljen 24. 10. 2002. u nazočnosti upravitelja Mirka Krbavca i načelnika osiguranja Nike Čačića. Kapacitet: 78 osoba, a na dan pregleda – 108 (prebukiran za trideset osuđenika – pritvorenika). Istražnih pritvorenika bilo je devet, ostali su na izdržavanju kazne, uglavnom do šest mjeseci, a ima i onih koji su upućeni iz drugih zatvora ili kaznionica sa višegodišnjom zatvorskom kaznom (iz Lepoglave su u ovaj zatvor upućena čak 52 osuđenika na izdržavanje kazne, čak i za ubojstva i druga teška kaznena djela, među kojima jedan osuđenik na 20 godina ostalo mu još 12). Zatvoru pripadaju dva vanjska objekta i to Ljubovo (farma ovaca) i Maksimović štale (svinje, ovce, žitarice, krumpir i d r.). Dnevno i do 70 osuđenika radi u ova dva vanjska objekta. U ovim objektima smješteni su zatvorenici preko maksimalnog kapaciteta zatvora (dakle, onih trideset). Postoje i vanjski suradnici na poljoprivrednom kompleksu – pogonu i to njih 13, čiji rad se honorira iz sredstava koja osigurava zatvor. Zgrada je u relativno dobrom stanju, adaptacija izvršena 1995. godine, sa parketima u sobama, kupaonicama na odjelima, centralnim grijanjem, knjižnicom, sobom za gledanje televizije i salom za rekreaciju. Svećenik dolazi po potrebi (nema kapelice), ali se obred obavlja u prigodnoj prostoriji. Kantina ne postoji, ali je organizirana nabava iz dućana i to dva puta tjedno. Nema prostorije za intimne susrete. Postoji ambulanta sa ugovornim liječnikom i zubarom, a stalno je zaposlena jedna medicinska sestra.

Postoji organizirana služba tretmana sa načelnikom – pedagogom i stručnim suradnikom – učiteljem. Suradnja sa sucem izvršenja je dobra. Razgovaralo se sa više osuđenika i pritvorenika bez prisustva osoblja zatvora, na okolnosti eventualnih povreda njihovih zakonskih i drugih prava, ali izuzev standardnih primjedaba na sporost sudskih postupaka, ishranu i sl. ozbiljnijih primjedaba nije bilo.

Zatvor Bilice u Splitu: Dana 28. 10. 2002. god. u posjetu i obilasku zatvora na Bilicama utvrđeno je slijedeće: Brojno stanje u zatvoru na dan pregleda su 142 osobe, od toga su 37 pritvorenika, 65 kažnjenika i 40 zatvorenika. Podatke sam dobio od gosp. Mirka Bistrovića, upravitelja zatvora, s kojim sam obišao zatvorske prostorije. Pregledom zatvorskih prostorija utvrdio sam da su sanitarno-higijenski uvjeti u zatvoru dobri. Spavaonice, sanitarni čvorovi, kao i kuhinja su na zavidnoj razini čistoće i urednosti. U zatvoru nema samica, a spavaonice se kreću od veličine 4 do 20 kreveta. U zatvoru se nalazi kapelica i ambulanta. Zatvorenici ponekad rade. Imaju tri obroka dnevne ishrane i pregledan je dnevni jelovnik na dan obilaska. Zatvorenici koji povremeno rade imaju četiri obroka dnevno. Redovno dolazi liječnik i svećenik. Utvrdio sam da je pet zatvorenika na bolničkom liječenju i da su dva zatvorenika u bijegu. Na dan pregleda utvrdio sam da u zatvoru rade 103 zaposlenika i u odnosu na pregled izvršen dvije godine ranije utvrdio sam da su primanja zaposlenika zadovoljavajuća i da nema osipanja i odlaska ljudi. Upravitelj zatvora, gosp. Mirko Bistrović, koji je diplomirani pedagog, imenovan i postavljen prije nekoliko mjeseci na mjesto upravitelja, upoznao me sa svojom koncepcijom organizacije vođenja zatvora i uvjetima boravka zatvorenika u zatvoru u Splitu, kao i načinu poboljšanja organizacije i uvjeta rada. U prilogu ovog izvješća utvrđivanja postojećeg stanja prilaže se dnevno izvješće načelnika odjela osiguranja na dan pregleda 28. listopada 2002. godine, kao i ocjene opće i sigurnosne situacije zatvora u Splitu i poduzetim mjerama za otklanjanje nedostataka koje je upravitelj Mirko Bistrović dostavio Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Upravi za zatvorski sustav.

Zatvor u Rijeci: Obilazak i pregled izvršen dana 06. 11. 2002. godine, uz nazočnost upravitelja Antuna Eržena, dipl. iur. Zatvor ima odjel istrage i odjel izdržavanja kazne zatvora do šest mjeseci i prekršajnih kazni. Zgrada je sagrađena 1905. godine, sa dotrajalim instalacijama, postoji centralno grijanje i topla voda stalno. Kapacitet zatvora je 124 mjesta, a na dan pregleda u njemu je bilo smješteno 118 osoba i to: 94 pritvorenika, 1 nepravomoćno osuđeni, 13 na izdržavanju zatvorske kazne i 9 prekršajaca. Na dan pregleda, u zatvoru se nalazilo i 10 stranaca (4 Bugara, 4 državljanina BiH, te 2 SRJ). Kod pritvorenika dominiraju osobe protiv kojih se vodi postupak zbog zlouporabe droga (80 %). Osobe koje izdržavaju kaznu imaju mogućnost rada i gotovo su svi zaposleni, a njihov rad se honorira (do 800 kuna mjesečno). Uglavnom su to poslovi u krugu zatvora. Ne postoji dvorana sa dnevnim boravkom, ali postoji prostorija za rekreaciju – teretana. Knjižnica ima preko 500 naslova. Vodi se i knjiga sudske kontrole (po sucu izvršenja) i obilazaka zatvora. Kapelica ne postoji, a svećenici dolaze od slučaja do slučaja, a obredi u posebno prilagođenoj prostoriji. Kantina ne postoji već je organizirana nabava iz dućana. Organizirano je i pružanje zdravstvene zaštite, sa stalno zaposlenim liječnikom i medicinskom sestrom, a zubar po ugovoru o djelu. Postoji i odjel tretmana s pedagogom na čelu. Prostorija za intimne susrete ne postoji, a posjete prema kućnom redu. Kuhinja je dobro opremljena, svaki dan jelovnik, pa i dijetalni, po propisanoj proceduri. Kontakt sa vanjskim svijetom po zakonu i odgovarajućem pravilniku. Jedan osuđenik se nije vratio sa odobrenog dopusta (izdržavao kaznu zatvora od četiri mjeseca). Ukazano je na manjak pravosudnih policajaca (za desetak manje od sistematizacije). Vođena su i dva stegovna postupka protiv osuđenika u 2002. godini sa izrečenim mjerama uskrate pogodnosti, a zbog kršenja pravila kućnog reda). 15. listopada desio se slučaj uporabe prisile protiv osuđenika J. V. koji se bio zabarikadirao u jednoj prostoriji i prijetio improviziranim skalpelom kojega je sam napravio, pa je pri intervenciji pravosudnih policajaca došlo do tjelesnog ozljeđivanja njih dvojice, kao i samog zatvorenika, koji je potom prepraćen u Odjel za psihosocijalnu dijagnostiku zatvora u Zagrebu. Protiv njega je uprava zatvora podnijela i kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Rijeci, radi kaznenog djela sprječavanja službene osobe u obavljanju službene dužnosti iz čl.

317. KZ RH. Pregledom slučajeva izvršenja tzv. supletorne kazne- tj. slučajeva kada je novčana kazna zamijenjena s odgovarajućom kaznom zatvora (zbog neplaćanja) nedostaju u Upravi zatvora rješenja o zamjeni kazne, na što je upravitelju skrenuta pozornost. Pri dolasku u zatvor, vrše se i određena testiranja, uz obvezni medicinski pregled. Toaleti u sobama su zastarjeli (tzv. čučavci) bez vrata sa djelomičnom pregradom visine od oko 60 cm. U obavljenim razgovorima sa slučajno odabranim osuđenima i pritvorenima, nije se došlo do spoznaja koje bi govorile o povredama njihovih zakonskih i drugih prava.

Zatvor u Puli: Posjet i pregled izvršen 7. 11. 2002. godine, u nazočnosti upraviteljice Ingrid Popovski Cukon, dipl. psihologa. Kapacitet zatvora je 150 mjesta, a na dan pregleda u njemu se nalazilo 148 osoba- pritvorenika i osuđenika. U pritvorskom dijelu bilo je oko 80 osoba, a 68 na izdržavanju zatvorske i prekršajne kazne. U ovom zatvoru izdržavaju se kazne zatvora do šest mjeseci i prekršajne kazne, ali u njemu ima i osuđenika upućenih iz kaznonica (uglavnom Lepoglave) koji su osuđeni na deset i više godina zatvora. Mogućnost rada osuđenika u samom zatvoru su malene, uglavnom u kuhinji, praonici rublja, proizvodnji gljiva, pranju vozila, koji radovi se honoriraju (400 do 500 kuna mjesečno). Međutim postoji mogućnost rada i izvan zatvora, uglavnom u Valturi, na sezonskim poljoprivrednim poslovima ili nekim tvornicama, ali veći broj zatvorenika je bez mogućnosti rada. Knjižnica je veoma oskudna- oko 400 naslova. Postoji i ambulanta sa ugovornim liječnikom. Od objekata za rekreaciju postoji teren za boćanje i teretana. U kantini se mogu kupiti određene potrepštine. Smještaj uobičajen: tri, pet i više osoba u jednoj prostoriji sa parketom i toplom vodom stalno, te centralnim grijanjem. Mogućnost obavljanja vjerskih potreba – jedanput mjesečno. Vrše se testiranja na opijate i hepatitis, prisutan je problem unošenja droge u zatvor, pa se u suzbijanju te aktivnosti koriste razna sredstva, uključujući i obučenog psa i čuvara. Osuđenici imaju mogućnost da se jednom tjedno prituže upravitelju i drugom osoblju. Postoje i slučajevi samopovređivanja zatvorenika, jedan recidivist to stalno čini. Postoje i glasine o seksualnom napastovanju, ali konkretno se nije moglo ništa utvrditi. Zatvoru nedostaje 10 pravosudnih policajaca prema postojećoj sistematizaciji. Vođeno je nekoliko stegovnih postupaka protiv pravosudnih policajaca, uglavnom zbog međusobnih razmirica. Bilo je stegovnih postupaka i protiv osuđenika, zbog nepoštivanja kućnog reda, uništavanja inventara, samopovređivanja, zakašnjavanja sa dopusta i sl. a izrečene su mjere uskrate pogodnosti. Pretežni dio zatvorske populacije, pogotovo u istražnom dijelu je zbog zlouporabe opijata. U razgovoru sa pojedinim osuđenima nije bilo pritužbi na uskratnu njihovih zakonskih i drugih prava.

Zatvor u Varaždinu: Posjet i pregled obavljani 14. 11. 2002. godine, u nazočnosti Dragutina Zvera, načelnika osiguranja, a u odsustvu upravitelja Paje Likića (na godišnjem odmoru). Posjet je bio nenajavljen. Kapacitet zatvora je 70 mjesta, a na dan pregleda stanje je bilo slijedeće: 30 istražnih pritvorenika (pretežno za opijate), te 25 zatvorenika (sa onim za prekršajne kazne – kažnjenika) i 3 zatvorenika koji su se nalazili u zatvorskoj bolnici u Zagrebu. Zgrada je građena 1912.-14. godine, a renovirana je 1989.-91. godine i u dobrom je stanju. Smještaj u sobama od 1-14 zatvorenika. Neke zajedničke prostorije pretvorene su u spavaonice. Topla voda 24 sata. Neki osuđenici su došli iz Lepoglave. Sve sobe imaju TV-prijemnike, uglavnom zatvorske, a moguće je imati i vlastiti televizor. Bilo je i slučajeva samopovređivanja zatvorenika, uglavnom uz pomoć stakla. Po popisu i izraženim potrebama vrši se nabavka u dućanima izvan zatvora i to dva puta tjedno. Održavanje higijene je prema kućnom redu (kupanje, brijanje i sl.). Postoji ambulanta sa ugovornim liječnikom i zubarom. Knjižnica ima oko 100 naslova. Pri smještaju zatvorenika i pritvorenika, poštuju se zakonske i europske norme (po osobi 4m² i 10m³ prostora). Postoji i kapelica za prigodno obavljanje vjerskih obreda – misa. Rekreacija: uglavnom boravak na svježem zraku. Mogući su i intimni susreti u posebnoj prostoriji i po odobrenju upravitelja i to samo za zatvorenike. Postoji i voditelj tretmana- prof. sociologije. Vrši se i testiranje po potrebi, na opijate i dr. ali ne i na AIDS. Zajednički je trim kabinet za zatvorenike i zaposleno osoblje – pravosudne policajce, kojih ima 39. Sudac izvršenja dolazi tjedno i prikuplja eventualne pritužbe. Postoji i prostorija za pojačani nadzor. Glavne pritužbe zatvorenika odnose se na nemogućnost bavljenja bilo kakvim poslovima. Na pomoćnim poslovima u kuhinji, praonici i pleternici radi samo sedam

zatvorenika, a njihov rad se honorira. Kontakt sa vanjskim svijetom prema Pravilniku o pogodnostima i Zakonu o izvršenju kazne zatvora, a odobravaju se i vikend izlasci. U zatvoru se nalazio jedan maloljetnik i pet žena na izdržavanju kazne zatvora, te dva stranca (Slovenca). U zatvoru smo obavili razgovor s jednim od njih, tj. I. C. koji se požalio da se već preko šest mjeseci nalazi u tzv. ekstradicijском pritvoru, a njegovo izručenje tražila je Republika Slovenija radi vođenja kaznenog postupka za kazneno djelo počinjeno u Sloveniji, za koje je protiv njega podignuta optužnica od strane nadležnog državnog tužiteljstva. Ta osoba je odgovarala i pred Općinskim sudom u Čakovcu, koji je prema njemu bio odredio i mjeru pritvora, ali je sa ukidanjem osuđujuće presude, drugostupanjski sud ukinuo mjeru pritvora, a predmet vratio prvostupanjskom sudu na novo odlučivanje. Ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH je odobrila izručenje, ali sa odgodom do okončanja kaznenog postupka protiv I. C. pred Općinskim sudom u Čakovcu, koji nije okončan i neizvjesno je kada će biti. Pošto smo utvrdili da protiv I. C. ekstradicijски pritvor nije mogao trajati dulje od tri mjeseca, uputili smo ministrici obrazložen prijedlog da se I. C. izruči Sloveniji ili da se pusti na slobodu. Do pisanja ovog izvješća nismo dobili obavijest o toj našoj sugestiji.

Zatvor u Karlovcu: Pregled izvršen 05. 12. 2002. godine, u nazočnosti načelnika osiguranja Srečka Čoko. budući da je upravitelj Josip Špičko bio na službenom putu (savjetovanje u Opatiji). Posjet nije bio najavljen. Zatvor se nalazi u staroj trošnoj zgradi u centru grada, sagrađenoj prije 100 godina, sa dotrajalim svim instalacijama (električnim, vodovodnim, za centralno grijanje i dr). Kapaciteta je 56 osoba, a na dan pregleda u njemu je bilo smješteno 33 osobe i to: u istražnom dijelu dva pritvorenika (pod istragom) i još šest koji su čekali pravomoćnost presude. Na izdržavanju kazne bilo je 25 osuđenika (jedan upućen iz Lepoglave). U sobama su parketi i centralno grijanje, a smještaj u sobama je sa 1, 3, 5 i 8 osoba. Samica ne postoji. Nabava potrepština za zatvorenike je dva puta tjedno – po narudžbi, jer zatvor nema svoju kantine. Knjižnica oskudna – jedva stotinjak naslova. Ambulanta je sa ugovornim liječnikom i zubarom. Omogućeno je i zadovoljavanje vjerskih potreba (po dogovoru i potrebi dolazi svećenik). Osuđenici imaju mogućnost rada čak i kod svog poslodavca izvan zatvora, kao i u nekim tvornicama, s tim da na spavanje dolaze u zatvor. Jedan zatvorenik radi kao pomoćni kuhar u kuhinji, a još jedan u praonici rublja. Ne postoji služba tretmana, a suradnja sa sucem izvršenja je dobra i o tome se vodi uredna evidencija. Osuđenici su u mogućnosti pratiti TV program u sobama na vlastitim TV prijemnicima, u zajedničkoj prostoriji i ostali. Nema mogućnost za športske aktivnosti, a šetnja na čistom zraku obavlja se - na ravnom krovu zgrade! Sredstava prisile nije bilo tijekom cijele godine. Dva osuđenika nalaze se u zatvorskoj bolnici u Zagrebu. Među zatvorenicima nisu primijećeni ovisnici o opijatima. Sa više zatvorenika i pritvorenika obavljani su razgovori i ozbiljnijih primjedaba nije bilo, pogotovo ne na pravosudne policajce. Moguće je koristiti se i telefonom - po odobrenju. Jelovnik se sačinjava na propisan način, a prostor kuhinje djeluje uredno.

Zatvor u Požegi: Dana 31. listopada 2002.g. pregledan je Zatvor u Požegi. Upravitelj zatvora je prof. Slavko Hruška. U ovom zatvoru nalaze se pritvorenici: u istrazi, osuđenici na kaznu zatvora do 6 mjeseci te prekršajno kažnjene osobe. Kapacitet zatvora je 67 osoba. Današnje stanje je 41 osoba. Od toga su 6 prekršajno kažnjeni, 14 su osuđenici do 6 mjeseci, a 21 osoba je u istrazi ili nepravomoćno osuđeni. Zatvor nema svoje kantine, ali se dva puta tjedno nabava vrši iz grada. Osobe u istrazi si mogu naručiti hranu iz grada. Prekršajno kažnjeni nemaju mogućnosti rada, a osuđenici do 6 mjeseci imaju tu mogućnost djelomično, jer nema dovoljno posla a i stražara koji bi ih čuvali dok bi radili van zatvora. Pušači su smješteni odvojeno od nepušača. U istrazi sada nema niti jedne žene. Nema stegovnih postupaka ni protiv zatvorenika niti protiv službenika. Zatvor ima ugovornog liječnika, a zubara plaćaju posebno po usluzi. Nisu nađene povrede ljudskih prava, primijećeno je jedino, da je sudac izvršenja nedovoljno ažuran.

Odgojni zavod u Požegi: Dana 29. listopada 2002.g. zamjenik pučkog pravobranitelja Željko Thür posjetio je i pregledao Odgojni zavod za maloljetnice u Požegi u okviru nadležnosti pučkog pravobranitelja. Taj Zavod smješten je kraj Kaznionice u Požegi. Kapacitet Zavoda je 50 odgajanica. Sada u Zavodu ima samo 10 odgajanica iako je ovo jedina ustanova takve vrste u Hrvatskoj. Stoga se ponovno naglašava, kao i prije dvije godine, da deset odgajanica, ne mogu opravdati cijelu ekipu zaposlenih stručnjaka na preodgoju, od ukupno 13 djelatnika. Sudovi za mladež upućuju odgajanice na preodgoj temeljem pravomoćnih rješenja, a i prije pravomoćnosti temeljem čl. 87 Zakona o sudovima za mladež. Zavod je zatvorena ustanova. Ima tri odjela: prijemni odjel, odjel pojačane skrbi i nadzora te poluotvoreni odjel. Iz ovoga proizlazi, da nije zatvorena ustanova, jer odgajanice idu i van Zavoda na školovanje. Na to školovanje upućuju se sistemom pogodnosti. Prostorije su uredne, čiste, ukrašene sa puno zelenila i cvijeća, dnevni boravak je opremljen sa TV i radio prijemnikom, imaju knjižnicu. Nose svoju odjeću, a jedan dan u tjednu same kuhaju. Mogu se šminkati te nabavljati hranu i druge potrepštine u kantini. Imaju mogućnost korištenja liječnika, zubara, održavaju se i predavanja liječnika. Dobivaju preporuke za uvjetni otpust i obustavu odgojne mjere. Imaju i prostor za vjerske obrede. Zavod ima i posebnu prostorije za stegovne mjere do 7 dana ili sigurnosne mjere. Imaju sportsku dvoranu i likovnu radionicu. Stječe se dojam, da se nalaze u porodici, a ne u odgojnom zavodu. Tek u razgovoru sa odgajanicama saznajemo, da imaju niz prigovora na sistem odgoja i korištenje pogodnosti koje su stekle. Štićenice se žale da ih kažnjavaju za svaku sitnicu, te da vrlo lako gube pogodnosti zbog tih sitnica pa nemaju nikakvog stimulansa da budu bolje. Telefonsku govornicu mogu koristiti vrlo kratko, uvijek netko stoji kraj njih dok telefoniraju i razgovaraju. Pogodnosti se gotovo ne mogu ostvariti, ne mogu u grad iako steknu takvu pogodnost. Smatraju, da bi imale veći stimulans da budu bolje, kada bi se mogle steći pogodnosti o kojima svi govore, a koje su propisane pravilnikom o pogodnostima. Nakon obilaska i pregleda, nije se stekao dojam da se nalazimo u odgojnom zavodu, već u kaznionici obzirom na mjere koje se koriste u preodgoju i s obzirom na pogodnosti koje se teško stječu. Smatramo da je postojanje zavoda sa prosjekom od deset štićenica preskupa institucija te da bi se trebala provesti racionalizacija.

Kaznionica u Požegi: Dana 30 listopada 2002.g. pregledana je Kaznionica u Požegi koja u svom sastavu ima: odjel poluotvorenog tipa za muške zatvorenike, odjel tretmana zatvorenica, odjel tretmana maloljetničkog zatvora za muške. Na čelu Kaznionice je upraviteljica Ranka Farkaš dipl. defektolog. Kaznionica ima 203 djelatnika. Nedostaju tri viša stručna savjetnika za tretman, nedostaje 1 stručni suradnik- voditelj slobodnih aktivnosti, 1 psiholog, 1 liječnik i 1 medicinska sestra. Zubara imaju kao vanjskog suradnika. Kapacitet ženskog odjela je 150 osoba, a sada imaju na izdržavanju 49 žena. Kapacitet muškog odjela je 115, a imaju 72 osuđenika. kapacitet maloljetničkog odjela je 20 a imaju 22 osuđenika. Svi odjeli imaju svoje voditelje, pa je za svaki odjel sastavljen poseban izvještaj.

a) Odjel za žene: Na čelu odjela je Ksenija Pavlović, dipl. socijalna radnica. Taj odjel ima 49 osuđenica, sve imaju mogućnost rada. Rade najviše u konfekciji "Orljava" koja će se izdvojiti iz sastava Kaznionice, a koja ima kapacitet od 500 radnih mjesta. Pregledom prostorija ustanovio sam, da imaju dvije telefonske govornice kojima se mogu služiti, da imaju veliku knjižnicu, imaju kantu, gdje si mogu kupovati sve potrebne stvari za higijenu mjesečno, hranu i dr. Imaju i besplatni higijenski pribor redovito. Imaju i prostoriju za vjerske obrede gdje se održavaju i mise. U Kaznionici imaju tečajeve kuharstva, jednogodišnju školu za šivanje, školu opismenjavanja (imaju osobu rođ. 1948.g koja je nepismena). Imaju prostor za tjelovježbu, ručni rad, likovnu sekciju, novinarsku, dramsku, te pjevački zbor. Pored rada u konfekciji, osuđenice rade i u kuhinji, praonici rublja, neke su na radu kao njegovateljice (jer imaju majku sa djetetom od tri mjeseca koja se porodila u kaznionici). Rade i kao prodavačice u kantini. Pored navedenoga rade i uslužne djelatnosti kao: lijepe vrećice, sastavljaju olovke i dr. Na farmi Đokić koja je u sastavu kaznionice, rade kao domarke, te rade sa nesilicama koje imaju na farmi. Imaju i osuđenice koje ne žele raditi, jer rad nije obavezan, ali te nemaju pogodnosti koje dobivaju s radom, prema pravilniku o pogodnostima.

Nisu nađene povrede ljudskih prava sa strane osoblja kaznionice, jedino su osuđenice smještene u ne uvjetne zgrade, koje su građene još 1915.g. a koje su vlažne i krov prokišnjava. Ogradni zidovi kaznionice su dotrajali, postoji opasnost da se neki i sruše, nema kamera za bolju sigurnost čuvanja osuđenica. Za primijetiti je i činjenica, da služba osiguranja ima sada dodatak na plaću od 30% pa nadzornik osiguranja ima veću plaću od načelnika i čak ravnateljice Kaznionice.

b) Odjel za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora: Dana 29. listopada 2002. g. pregledan je Odjel za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora za muške u Požegi. Voditelj ovog odjela je Željko Mrgan prof. tjelesnog odgoja. Ovaj odjel je potpuno odvojen i ograđen od ostalog dijela. Kapacitet je 25 osoba. Sada ima 22 osuđenika. Prostor je suviše mali i skučen. Tu se nalaze maloljetni osuđenici do maksimalne kazne zatvora od 10 godina, a nemaju neke veće mogućnosti rada. Neki rade u ratarstvu, a čak sedmorica ne žele raditi. Većina ih je osuđena za razbojstvo ili ubojstva i to preko 90% pa je vrlo teško i organizirati rad van tako skučenog prostora, jer bi trebalo mnogo stražara, obzirom na opasnost od bijega. Po sobama su smješteni od tri do pet u sobi, a obzirom na mali kapacitet, nije moguće voditi računa o razmještanju po sobama na pušače i ne pušače. Imaju dvije samice koje se koriste obzirom na agresivnost, a koja je i posljedica tako skučenih uvjeta smještaja i duge kazne zatvora. Kontakt je bilo teško uspostaviti, jer smo dobili odgovor na bilo koje pitanje, da im bude samo gore poslije svih posjeta onih "odozgor" jer svi samo obećavaju, a nitko ništa ne napravi. Smatram da su uvjeti boravka osuđenih maloljetnika neadekvatni zbog skučenog prostora, duge kazne i nemogućnosti rada, te da se ne može ostvariti specijalna prevencija tj. preodgoj maloljetnika, a ova kazna predstavlja samo odmazdu, a što nije svrha kažnjavanja.

c) Odjel za muške punoljetne osobe: Dana 29. listopada 2002.g. pregledan je Odjel za muške punoljetne osobe u Kaznionici Požega. Voditelj je Sandi Prpić, dipl. defektolog. Kapacitet ovog odjela je 115 osoba a sadašnje stanje je 73 osuđenika. Ovo je poluotvoreni zatvor za muške punoljetne osuđenike koji su osuđeni na kazne zatvora iznad 6 mjeseci. Ovdje uglavnom dolaze osuđenici iz Lepoglave koji su stekli određene pogodnosti i imaju odslužiti preostali dio kazne, a takvog su ponašanja, da mogu biti u poluotvorenom odjelu zatvora. Ovdje svi osuđenici rade. Rade u stočarstvu, ratarstvu, na održavanju, u radionicama metalske struke, kuhari su, vozači, rade intarzije slika, bave se grnčarenjem i dr. Čak imaju i svoje interno glasilo. Imaju i prostoriju za vjerske obrede. Oni su na radu van kruga zatvora te se mogu slobodno kretati i nemaju stražarske pratnje. Kako se ovdje radi o gotovo otvorenom zatvoru, to i nema nikakvih povreda ljudskih prava.

Kaznionica u Valturi: Pregled izvršen dana 07. 11. 2002. u nazočnosti upravitelja Vladimira Ercega, dipl. iur. Radi se o kaznionici otvorenog tipa, sa optimalnim kapacitetom od 170 osuđenika. Na dan pregleda u kaznionici se nalazilo 58 osuđenika, isključivo muškaraca, te pet u bijegu. Smještaj u sobama od 1 do tri ležaja, a tople vode ima stalno. U ovoj kaznionici sa blažim tretmanom postoje i osuđenici koji su upućeni iz kaznionice u Lepoglavi, ili iz nekih drugih kaznionica i zatvora, sa osudama na višegodišnje kazne zatvora. Kaznionica ima poljoprivrednu radionicu, stočarsku farmu sa 700 krava i 400 hektara zemljišta, zatim kamenolom sa betonarom, servisnu radionicu motornih vozila, kao i službu održavanja. Za obavljanje prednjih djelatnosti, kaznionica raspolaže vlastitim traktorima, kombajnima, bagerima i drugim strojevima, pa se uveliko samofinancira. Zaposlena su 24 strukovna učitelja, kao i 30 civilnih osoba, koje svojim radom ostvaruju i odgovarajući dohodak (plaću). Mogućnost rada osuđenika su velike, pa mogu zaraditi i preko 1.000,00 kuna mjesečno. Kaznionica ima ambulantu sa stalno zaposlenim liječnikom, te zubarom, zajedničkim s zatvorom u Puli. Bogata knjižnica sadrži do 3500 naslova. Postoji i kantina koju vodi osuđenik. Kaznionica ima više otvorenih sportskih terena – za nogomet, rukomet, boćanje i sl. kao i teretanu. Postoji i više sekcija za slobodne djelatnosti – glazbena, likovna, za intarziju i sl. Kuhinja je solidno opremljena, a hrana se spravlja po jelovniku za svaki dan, uključujući i dijetalnu ishranu. Postoje i dvije prostorije za dnevni boravak i gledanje

televizijskog programa. Svi prostori se zagrijavaju, a mokri čvorovi su u dobrom stanju. Izdvojen je tzv. gerijatrijski odjel za starije osuđeničke, a postoji i klub liječenih ovisnika, vođen po liječniku specijalisti. Provode se, po potrebi (kada postoje određene indikacije) i određena testiranja na AIDS i dr., a za otkrivanje droge koriste se i usluge obučenog psa. Kaznionica, obzirom na svoj otvoreni tip, nema pravosudnih policajaca, već samo organiziranu dežurnu službu. Struktura osuđenika: za krvne delikte, imovinske, promet i drogu. Protiv osuđenika je vođeno nekoliko stegovnih postupaka, uglavnom zbog zlouporabe alkohola, zakašnjavanja sa dopusta i sl., a kazne se ogledaju u uskratama određenih pogodnosti. Osuđenici koji rade noću, imaju pet obroka dnevno, a oni koji rade danju- imaju četiri obroka, dok oni koji ne rade imaju tri obroka dnevno. Obavljenim razgovorima sa nasumce odabranim osuđenima, nije se došlo do saznanja koja bi ukazivala na kršenje njihovih zakonskih i drugih prava, a nije bilo ni primjedaba na količinu i kakvoću hrane. Opći dojam o izvršenom pregledu je pozitivan.

Kaznionica u Lepoglavi: Obilazak i pregled obavljen dana 03. 12. 2002. god., bez prethodne najave. Prisutan je bio Ivan Benček, načelnik službe tretmana, sa suradnicima (upravitelj Stjepan Loparić bio je na službenom putu). Gradnja kompleksa zgrada Kaznionice dovršena je 1914. godine. Kapacitet Kaznionice je: u zatvorenom dijelu – 549, a u poluotvorenom – 170, ili ukupno 719. Na dan pregleda bilo je 702 osuđenika. U ovoj Kaznionici osuđenici izdržavaju dugogodišnje kazne zatvora, među njima je dosta povratnika i svakako je najteža kaznionica u državi. Od tog broja bilo je neraspoređenih i nesposobnih za rad 294, u dnevnom rashodu –75 (u bolnici van Kaznionice – 21, na godišnjem odmoru kod kuće –7, na prekidu kazne –4, te u bijegu (od 1983. godine) –43 zatvorenika. U zatvorenom dijelu optimalni kapacitet je 450 osuđenika, pa su neke zajedničke prostorije adaptirane (pretvorene) u spavaonice. U poluotvorenom dijelu su odjeli: a) posredovani-razne uslužne djelatnosti – metaloprerađivačke, drvoprerađivačke, vođenje skladišta, automehaničarska radionica i dr.- na dan pregleda bilo 38 osuđenika, b) tzv. Čret – poljoprivredna ekonomija sa 19 osuđenika, c) Bitoševlje- gdje su smješteni stariji i bolesni – 11 osuđenika (neka vrsta gerijatrijskog djela), te c) šuma – Ivančica - odražavanje šuma i sječa – sa 8 osuđenika. U drugim zatvorima (Osijek) nalazila su se 3 zatvorenika. Na dan pregleda u Kaznionici je bilo zaposleno ukupno 400 djelatnika (najviše u odjelu osiguranja – 219). Kaznionica ima stacionar – ambulantu sa 17 ležaja , sa stalno zaposlenim jednim liječnikom opće prakse, zatim pet medicinskih sestara, zatim stalno zaposlenim stomatologom u stomatološkoj ambulanti, farmakologom (apotekarom) te ugovornim psihijatrom. Na dan pregleda u njemu se nalazilo 12 pacijenata. U vrijeme posjeta provodilo se cijepljenje protiv gripe i hepatitisa. U Kaznionici zatvorenici u pravilu dolaze iz Odjela za psihosocijalnu dijagnostiku iz zatvora u Remetincu, gdje obično provedu desetak dana, a prati ih odgovarajući karton sa te obrade. U novije vrijeme u Kaznionici djeluje Udruga «Umijeće življenja» sa antistresnim programom, na principu dragovoljnosti (prikazano i u jednom televizijskom prilogu). Zatvorenici su smješteni u prostorije po dva, četiri, ali i dvanaest osoba (adaptirane zajedničke prostorije). Postoji i sedam prostorija, tzv. samica, a na dan pregleda samo se jedan osuđenik nalazio u samici. U posebnom odjelu – odjelu tzv. pojačanog nadzora, nalazila su se 22 osuđenika. Od ukupno pet odjela (u građevinskom smislu), najteži – najlošiji uvjeti smještaja su u trošnom odjelu «B», čija adaptacija je predviđena za proljeće 2003. godine, sa planiranim troškovima od oko osam miliona kuna, s tim da će u adaptaciji učestvovati i naprijed navedeni metaloprerađivački i drvoprerađivački pogoni Kaznionice. Zidovi hodnika u ovom odjelu su vlažni, sobe su skućene i ne odgovaraju zakonskim standardima (niti europskim), sa krevetima na kat i zajedničkim sanitarnim čvorovima na četiri etaže, sve u lošem stanju i sa lošim – dotrajanim instalacijama. Zbog višegodišnjeg nehumanog boravka u jednoj od neuvjetnih ćelija ovoga odjela (dimenzija 1,60 x 4 x 3,20 m, bez mokrog čvora, zajedno sa još jednim osuđenikom), osuđeniku D. B. dosuđena je od Europskog suda za ljudska prava novčana nadoknada, na teret Republike Hrvatske, u iznosu od 12.000.00 eura. Došli smo i do informacija da je više desetaka i drugih osuđenika, koji su boravili a i sada borave u uvjetima smještaja na ovom odjelu, pokrenulo ili namjerava pokrenuti, postupak kod istoga suda, za nadoknadu štete. Kaznionica ima

uređenu kapelu za vjerske potrebe, zatim kantu, prostoriju za intimne susrete, prostorije za praćenje TV programa, dvoranu za rekreaciju- teretanu, kao i vanjska sportska igrališta. Postoji i više sekcija za slobodna zanimanja, kao: likovna, glazbena, intarzijska, rezbarska, informatička, literarna, bačvarska i dr. Svaka tri mjeseca u Kaznionici gostuju razne umjetničke grupe, kao kazališne, zatim pjevači i dr. a održavaju se i književne tribine. Česte su situacije da nedostaje dostatna količina tople vode, zbog čega nije moguće održavati osobnu higijenu na potrebnom nivou, a zatvorenici imaju primjedbi i na grijanje, količinu i kakvoću ishrane, postupke pravosudnih policajaca, zatim na lošu kvalitetu zdravstvene zaštite (ne daju im se iole skupi lijekovi), na neopravdane uskrate pogodnosti koje im pripadaju i dr. (sve iz razgovora sa osuđenima). U obavljenom razgovoru sa osuđenikom S. V., koji je osuđen na preko trideset godina zatvora (višestruki povratnik) isti se požalio na veoma dugo vrijeme (7-8 godina) koje provodi u izolaciji, bez mogućnosti bilo kakvog rada, kao i drugim uskratama pogodnosti, zbog čega se u više navrata žalio Ministarstvu pravosuđa i dr. ali bez nekih pozitivnih rezultata. Odgovorne osobe u Kaznionici su nam potvrdile navode ovog osuđenika, ali su ujedno i navele, da mu je bio ukinut stroži režim izdržavanja kazne i pušten je na normalan odjel, ali je nedugo potom s opasnim sredstvom napao drugog zatvorenika, pa je vraćen u stroži tretman – izolaciju, gdje se i sada nalazi. U 2002. godini protiv zatvorenika vođeno je 487 stegovnih postupaka, uglavnom zbog povreda kućnog reda i sukoba između samih zatvorenika. Pokrenuto je i 17 postupaka protiv djelatnika Kaznionice, uglavnom pravosudnih policajaca. Zaključno se može reći da su uvjeti boravka osuđenika u ovoj Kaznionici uglavnom veoma teški, a u dobrom broju slučajeva i nehumani, te da je neophodno te uvjete čim prije poboljšati i približiti se europskim standardima, a time osigurati i viši stupanj zaštite ljudskih prava i ljudskog dostojanstva ove populacije.

IV. MEĐUNARODNA SURADNJA

Međunarodni odnosi i suradnja Pučkog pravobranitelja i njegovih zamjenika kao i prethodnih godina odvijala se na zadovoljavajući način. Ured pučkog pravobranitelja kroz međunarodnu suradnju bio je uključen u mnoge aktivnosti, te su njegovi predstavnici učestvovali u radu mnogih međunarodnih konferencija, seminara i skupova ponajviše na razini institucija ombudsmana europskih zemalja.

O važnosti institucije Pučkog pravobranitelja, koja bitno pridonosi razvitku jednog demokratskog društva nije potrebno posebno govoriti, jer svi znamo da je to institucija koja prvenstveno daje prioritet razvitku društva kao cjeline, koja pridonosi uspostavljanju povjerenja u demokratski sustav, te je ujedno ključni element u preobrazbi a shodno tomu i izmjeni ponašanja administracije.

Kroz međunarodnu suradnju putem razmjene iskustava i novih ideja stižu se spoznaje koje uključuju neovisnost, autonomiju, objektivnost, točnost, savjesnost, preciznost, neutralnost i nediskriminaciju u odnosu na građane koji se pritužuju, što su ujedno i glavni principi u provođenju aktivnosti ombudsmana.

Tijekom godine stizali su mnogobrojni pozivi za sudjelovanje na raznim međunarodnim skupovima ombudsmana i drugih institucija koje se bave zaštitom ljudskih prava, posebno unutar zemalja članica Vijeća Europe u cilju razmatranja aktualnih pitanja i rada institucija ombudsmana kao i razmjene iskustava s obzirom na istovjetnu problematiku kojom se institucije bave. Nažalost, nije bilo moguće sudjelovati na svim skupovima, djelomice zbog obveza u Uredu, a djelomice i zbog ograničavajućih financijskih sredstava osiguranih u tu svrhu. Međutim, nastojali smo uvijek izdvojiti one najzanimljivije i po našem mišljenju najsvrsishodnije sastanke i konferencije, te u njima sudjelovati, u cilju razmjene i stjecanja iskustava i razvijanja novih ideja kako bi unaprijedili djelovanje i učinkovitost našeg Ureda na dobrobit svih građana.

Sa zadovoljstvom možemo reći da smo u ovoj godini konačno dobili novu kompjutersku opremu, te da se sada koristimo elektronskom poštom što nam uvelike olakšava komunikaciju i doprinosi bržem i učinkovitijem radu Ureda.

U organizaciji Venecijanske komisije koja djeluje pri Vijeću Europe organizirani su seminari u Trstu u sklopu UniDem-a (Universities for Democracy) u svrhu stručnog usavršavanja državnih službenika. Na seminarima su razmatrane različite teme kao:

- načela nediskriminacije i zaštite prava etničkih, kulturnih, jezičnih manjina od strane javnih vlasti
- pristup informacijama i temeljna prava
- zaštita ljudskih prava u Europi – ustrojstvo Vijeća Europe i Europske unije
- EU zakonodavstvo: učinkovitost i utjecaj na nacionalni pravni sustav
- životni standardi uključujući načine kako izbjeći korupciju

U nekima od navedenih seminara učestvovali su aktivno i djelatnici Ureda pučkog pravobranitelja.

Sastanak europskih ombudsmana na temu "Uloga ombudsmana u zaštiti ljudskih prava" održan je 5. i 6. travnja 2002. godine u Vilniusu, Litva. Konferenciju su zajednički organizirali Povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe i Seimas ured ombudsmana Republike Litve. U radu Konferencije aktivno je sudjelovala zamjenica Pučkog pravobranitelja.

U okviru Europskog instituta ombudsmana i suradnji sa Povjerenikom za zaštitu građanskih prava Republike Poljske od 22. do 24. svibnja 2002. godine održana je 6. Konferencija europskih ombudsmana u Krakowu, Poljska. Konferencija je održana pod nazivom "Uloga ombudsmana na početku 21. stoljeća", a rasprava se vodila u tri točke:

- uloga ombudsmana u ekstremnim i izuzetnim situacijama
- Ombudsman i zaštita prava izbjeglica u svijetlu međunarodnog zakonodavstva
- učinkovitost aktivnosti ombudsmana

U radu ove konferencije učestvovao je Pučki pravobranitelj Ante Klarić.

U radu Međunarodne konferencije "Europski standardi i pravobraniteljske institucije u Jugoistočnoj Europi", koja je održana od 6. do 8. lipnja 2002. godine u Sofiji, Bugarska, a koju je organizirala Zaklada Friedrich Ebert Stiftung čije aktivnosti podupire Vlada Republike Njemačke u okviru svog doprinosa Paktu o stabilnosti za Jugoistočnu Europu, učestvovao je Pučki pravobranitelj, koji je bio zamoljen da pripremi izvješće na temu "Stanje pučkog pravobraniteljstva u Hrvatskoj", kako bi se učesnici konferencije upoznali sa radom institucije pučkog pravobranitelja u našoj zemlji.

Napredni seminar o međunarodnoj zaštiti ljudskih prava održan je u Institutu za ljudska prava, Sveučilišta Abo u Turku/Abo, Finska od 19. do 30. kolovoza 2002. godine, uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Finske i Vijeća Europe. Učesnici seminara bili su zamoljeni da

pripreme po jedan esej na određenu temu. Seminaru je prisustvovala Zamjenica pučkog pravobranitelja Marta Vidaković Mukić koja je izlagala na temu: "Razlike između zakonitog i proizvoljnog uskraćivanja prava strancima".

Institucija Ombudsmana Republike Srpske u suradnji sa Zakladom Friedrich Ebert Stiftung organizirala je 15. i 16. studenoga 2002. godine u Banja Luci konferenciju na temu "Uloga institucije ombudsmana u stvaranju civilnog društva u Bosni i Hercegovini". S obzirom da se demokracija i civilno društvo u Bosni i Hercegovini razvijaju sporijom dinamikom od predviđene, te kako bi se doprinijelo bržem i kvalitetnijem razvoju civilnog društva, smatra se da institucija Ombudsmana treba odigrati važnu ulogu u zaštiti pojedinačnih ljudskih prava, uspostavljanju kvalitetnijeg funkcioniranja državnih institucija i unapređenju civilnog društva. Cilj ove Konferencije bio je potaknuti dijalog i razmjenu iskustava kako na nivou institucija ombudsmana u zemlji i inozemstvu, tako i institucija vladinih i nevladinih organizacija, te kako bi se u isto vrijeme unaprijedila suradnja između državnih institucija, udruženja građana i institucije Ombudsmana. Konferencija je ujedno imala za cilj doprinjeti jačanju uloge Ombudsmana kao partnera u razvoju civilnog društva. Konferenciji je prisustvovao Pučki pravobranitelj, koji je nakon Konferencije bio zamoljen da učestvuje u TV emisiji i iznese svoja zapažanja o radu Konferencije.

Na poziv Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine gospodina Franka Ortona, Pučki je pravobranitelj posjetio Sarajevo 19. i 20. studenoga 2002. godine. Dvojica ombudsmana su razmotrila opća pitanja od zajedničkog interesa, kao što je međunarodna mreža institucija ombudsmana i njihova suradnja, razmjena iskustava osoblja, financijska nezavisnost institucije i krizna podrška institucijama ombudsmana nad kojima se vrši pritisak.

Godišnji sastanak članova Međunarodnog instituta ombudsmana za Europu s pravom glasa održan je od 5. do 7. prosinca 2002. godine u Ljubljani, Slovenija. Prvog dana zasjedanja na plenarnoj sjednici rasprava se vodila na temu "Neovisnost Ombudsmana" (općenito)

U nastavku rada plenarne sjednice raspravljene su slijedeće teme:

- financijska neovisnost Ombudsmana
- Ombudsman i političke strukture
- Ombudsman i civilno društvo
- Ombudsman i sredstva javnog informiranja

U radu ovog sastanka učestvovao je pučki pravobranitelj.

Ovdje su navedeni samo oni sastanci, konferencije i seminari u kojima su učestvovali Pučki pravobranitelj, njegovi zamjenici i djelatnici Ureda. Bilo je i drugih poziva na koje se nismo odazivali bilo radi obveza u Uredu ili limitiranih financijskih sredstava određenih u tu svrhu. Potrebno je također istaknuti da je bilo znatno više mogućnosti za uspostavljanje različitih oblika međunarodne suradnje sa srodnim institucijama nego što je ostvareno.

Tijekom 2002. godine instituciju Pučkog pravobranitelja posjetile su neke inozemne delegacije kao i pojedinci.

U okviru programa CARDS 2001, Ured pučkog pravobranitelja 19. lipnja 2002. posjetila je grupa stručnjaka zaduženih za procjenu stanja u pravosuđu Republike Hrvatske.

Predstavnik State departmenta USA - Ureda za ljudska prava i pitanja demokracije za područje Jugoistočne Europe gosp. T.J. Grubiša posjetio je Ured pučkog pravobranitelja 14. lipnja 2002. godine. Gospodin Grubiša bio je informiran o aktivnostima Pučkog pravobranitelja, kao i o razvoju ljudskih prava u Hrvatskoj.

Dana 8. srpnja 2002. Ured pučkog pravobranitelja posjetio je Dr. Christian Schwarz-Schilling, poslanik u Bundestagu Republike Njemačke i međunarodni posrednik za Federaciju BiH i Republiku Srpsku. Njegov je posjet bio usredotočen na razgovor o povratku raseljenih osoba u Republiku Hrvatsku.

Dana 16. srpnja 2002. godine gospođa Mary Wyckoff iz OESS Misije u Hrvatskoj posjetila je Pučkog pravobranitelja. Razgovor je vođen o stanju ljudskih prava u Hrvatskoj općenito, odnosu i suradnji s Vladinim uredom za ljudska prava. Tom prigodom dogovoren je ponovni razgovor u svezi prijedloga Ustavnog zakona o pravima manjina.

Krajem godine 4. prosinca 2002. godine Ured je posjetila delegacija iz Norveškog imigracijskog apelacijskog odbora. Razgovori su se vodili na temu:

- povreda ljudskih prava općenito
- povreda prava manjina (osobito Srba i Roma)
- prava izbjeglica i povratnika
- implementacija Zakona o amnestiji

Delegaciju je pratio i predstavnik Veleposlanstva Kraljevine Norveške u Zagrebu.

Na kraju 2002. godine u suradnji sa OESS Misijom u Hrvatskoj izrađen je projekt "Djelovanje institucije Ombudsmana/Shema potpore instituciji Ombudsmana", koji će biti implementiran uz potporu Vlade Kraljevine Norveške. Projekt se sastoji od četiri glavne aktivnosti koje uključuju: seriju posjeta Ombudsmana različitim djelovima Hrvatske; financiranje šestomjesečnog programa pripravnništva za jednog studenta prava; izradu i distribuciju brošure o Ombudsmanu; kreaciju i održavanje web stranice Ombudsmana. Cilj cijelog projekta je da olakša pristup Pučkog pravobranitelja lokalnim zajednicama, a osobito raseljenim osobama i izbjeglicama, koje se susreću sa poteškoćama u ostvarivanju svojih prava kod različitih tijela državne i lokalne administracije. Ovim bi se projektom trebalo omogućiti pojedincima da imaju pristup i više iskoriste neformalne mehanizme koji se nude u okviru institucije Pučkog pravobranitelja, kao i unapređenje obujma neovisnosti institucije Pučkog pravobranitelja u Hrvatskoj. Projekt će biti implementiran tijekom 2003. godine.

V. MATERIJALNO-FINANCIJSKO POSLOVANJE

Materijalno financijsko poslovanje Ureda pučkog pravobranitelja u 2002. g., radi bolje preglednosti i lakšeg snalaženja prikazuje se tabelarno:

	2001. god.	2002. god.
PLAĆA I TEKUĆI IZDACI	2.977.668	2.955.745
PLAĆA	2.762.636	2.665.500
TEKUĆI IZDACI	215.032	290.245
INFORMATIZACIJA UREDA	0	470.000

UKUPNO:	2.977.668	3.425.745
---------	-----------	-----------

Iz ovog prikaza vidljivo je da je u 2002.g. konačno osigurano nešto **više** sredstava (**15,05%**) za rad pučkog pravobranitelja, što je omogućilo, uz donaciju Kraljevine Norveške iz 2001. g., gotovo potpuno opremanje Ureda suvremenom informatizacijskom opremom. Za sada nedostaju još dva prijenosna računala, koja će se nabaviti iz sredstava zajedničkog projekta s Misijom OSCE u Hrvatskoj u najskorije vrijeme, i server kako bi se postojeća osobna računala mogla umrežiti te omogućiti istovremeni pristup Internetu više osoba. Server bi trebalo nabaviti iz sredstava državnog proračuna.

Tekući izdaci za 2002. god. za 35% veći su u odnosu na 2001. god. Razlog povećanju je taj što smo u 2002. god. sami plaćali komunalne usluge, održavanje i sl., što do tada nije bio slučaj, pa su i sredstva u proračunu morala biti uvećana. Udio tekućih izdataka u izdacima za redovno poslovanje, uključujući plaću i tekuće izdatke u 2001. god je 7,22%, a u 2002. god. 9,82% (povećanje od 2,60%).

Nedostatak uredskog prostora, koji problem nije riješen ni u 2002., a za sada nema naznaka da se o rješavanju ovog problema išta poduzima, predstavlja najveću kočnicu u radu pučkog pravobranitelja, jer limitira broj pritužbi koje se mogu primiti u razmatranje, ograničava prijem stranaka, onemogućuje zapošljavanje 3-4 nova državna službenika i u konačnici bitno utječe i na mogućnost potpunijeg ispitivanja stanja u pojedinim upravnim područjima, za što se već godinama javlja ozbiljna potreba. Zbog neriješenog problema odgovarajućeg radnog prostora institucija koja je svojim radom stekla mjesto u sustavu državnih tijela ne može se odgovarajuće razvijati i zadovoljiti izražene potrebe građana, ali i upravnih tijela s kojima pučki pravobranitelj surađuje. Napominje se da je, kao i ranijih godina, bilo stvarnih mogućnosti da se problem uredskog prostora riješi na zadovoljavajući način, a to nije učinjeno.

DIO TREĆI

ZAKLJUČNO

Komparativni podaci o radu pučkog pravobranitelja kroz pet godina naznačuju da je postignut određen pozitivan pomak o područjima u kojima su zabilježena najozbiljnija ugrožavanja ili kršenja prava pojedinaca. Međutim, pozitivna kretanja odvijaju se sporo i stoga bi bilo neophodno poduzeti odlučnije mjere za njihovo ubrzanje, osobito u područjima zaštite prava zajamčenih međunarodnim instrumentima (pravo mirnog uživanja vlasništva, pravo na socijalnu sigurnost).

Kao i prethodnih godina, iz pritužbi građana proizlazi, da su najteže svoja prava ostvarivali u postupcima koje vode sudovi. S obzirom da se u sudskom postupku, kaznenom, građanskom i izvanparničnom štite najvažnija ljudska prava, to nedjelotvornost pravosuđa u cjelini, potencijalno predstavlja najveći izvor kršenja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Kako, međutim, pučki pravobranitelj nije ovlašten ispitivati povrede ljudskih prava koje počinje pravosudna tijela, ne predlaže nikakve mjere koje bi u ovom području valjalo poduzeti.

S obzirom na uočene probleme, pučki pravobranitelj smatra da bi bilo uputno:

1. preispitati racionalnost organizacijske strukture ukupne središnje uprave u Republici Hrvatskoj, kao i strukturu tijela izvršne vlasti u cjelini, sa stanovišta racionalnog i efikasnog obavljanja upravnih poslova, te poduzeti odgovarajuće mjere za uklanjanjem postojećih mogućnosti preklapanja djelokruga tijela državne uprave s drugim tijelima i institucijama i iz

sustava središnje državne uprave ukoniti obavljanje onih poslova koji nisu upravni;

2. ocijeniti racionalnost sadašnjeg visokocentraliziranog obavljanja upravnih poslova, tj. procijeniti koji bi se upravni poslovi racionalnije i efikasnije obavili na područnoj (regionalnoj) ili lokalnoj razini, tj. koji po svojoj naravi ne bi trebali biti obavljani na središnjoj razini upravne vlasti;
3. provesti odgovarajuće postupke za osiguranje provođenja stalnog stručnog usavršavanja državnih službenika koji rade na donošenju pojedinačnih upravnih akata; osobito obvezati državne službenike i službenike u HZMO i HZZO bez položenog državnog stručnog ispita na njegovo polaganje u određenom roku;
4. ustrojiti središnju evidenciju pojedinačnih upravnih akata koje je poništio Upravni sud Hrvatske radi pokretanja postupka utvrđivanja jesu li državni i javni službenici koji su ih izradili dovoljno stručni, odn. u slučaju učestale nestručne izrade tih akata, pokretanje stegovnih postupaka ;
5. poduzeti odgovarajuće organizacijske i kadrovske mjere za uspješnije savladavanje povećanog priljeva predmeta iz područja mirovinsko-invalidskog osiguranja kao posljedice provedbe međudržavnih sporazuma o socijalnom osiguranju sa susjednim državama.

Pučki pravobranitelj

p r e d l a ž e

da Hrvatski sabor primi k znanju Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 2002. godinu.